Projekty uchwał na XI SESJĘ RADY MIEJSKIEJ W SUSZU
07 listopada 2019r.

Na ww. sesji podejmowane będą uchwały w sprawach:

1) zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Susz;
2) zmiany budżetu Gminy Susz na 2019r;
3) określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości.
4) stwierdzenia zakończenia działalności Gimnazjum im. Kawalerii Polskiej w Suszu.
5) utworzenia jednostki budżetowej Żłobka w Suszu oraz nadania jej statutu;
6) ustalenia opłaty za pobyt dziecka w Żłobku w Suszu, maksymalnej opłaty za wyżywienie oraz warunków obniżenia opłaty;
7) zmiany załącznika nr 4 do uchwały Nr VII/81/2019 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia planów pracy Komisji Rady Miejskiej w Suszu na 2019 rok;
8) wyrażenia zgody na nieodpłatne obciążenie służebnością przesyłu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Susz;
9) wyrażenia zgody na zawarcie umowy o nieodpłatne udostępnienie nieruchomości stanowiącej własność Gminy Susz;
10) wyrażenia zgody na odpłatne obciążenie służebnością przesyłu nieruchomości stanowiących własność Gminy Susz;
11) wyrażenia zgody na odpłatne obciążenie służebnością przesyłu nieruchomości stanowiących własność Gminy Susz;
12) przyjęcia „Programu współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok”;
13) przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026” wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko dla „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2020 z perspektywą do roku 2026”.

Zal. Nr do protokołu Nr /2019
z sesji Rady Miejskiej w Suszu
z dnia 07.11.2019r.

PROJEKT

UCHWAŁA Nr / /2019
Rady Miejskiej w Suszu
z dnia 2019r.
w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Susz.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2019r. poz. 506 ze zm.[1]) oraz art. art. 226, 227, 228, 229, 230 ust. 1 i 6, art. 231 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2019r. poz. 869 z zm.[2]), **Rada Miejska w Suszu uchwala co następuje:**

§ 1.

W Uchwale Rady Miejskiej w Suszu Nr III/20/2018 z dnia 19 grudnia 2018r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Susz, wprowadza się następujące zmiany:

1) Załącznik Nr 1 „Wieloletnia Prognoza Finansowa dla budżetu gminy Susz" do uchwały otrzymuje brzmienie, zgodnie z załącznikiem Nr 1 do niniejszej uchwały.
2) Załącznik Nr 2 „Wykaz przedsięwzięć realizowanych przez Gminę Susz w latach 2019 – 2021" do uchwały otrzymuje brzmienie, zgodnie z załącznikiem Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Susza.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY
Krzysztof Brzozowski

1/ zmiany tekstu jednolitego zostały ogłoszone w Dz.U....
2/ - " -

UZASADNIENIE

Przedłożony projekt Uchwały Rady Miejskiej w Suszu wynika z konieczności zmian w wieloletniej prognozie finansowej Gminy Susz w związku ze zmianami wprowadzającymi w budżecie Gminy Susz na 2019 rok tj.

1. W części I – Wieloletnia prognoza finansowa Gminy Susz wprowadza się zmiany:
   a) plan dochodów ogółem – 65 670 578,73 zł;
      w tym:
      - dochody bieżące – 65 103 179,63 zł;
      - dochody majątkowe – 567 399,10 zł;
   b) plan wydatków ogółem – 70 475 820,44 zł;
      w tym:
      - wydatki bieżące – 61 540 590,44 zł;
      - wydatki majątkowe – 8 935 230,00 zł;
2. W części II - Wykaz przedsięwzięć wieloletnich wprowadza się zmiany:
   a) Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009.r. o finansach publicznych:
      wydatki bieżące:
      ✓ wprowadza się zadanie „Gmina Susz stawia na seniorów! – utworzenie Klubu Seniora" w 2019r. na kwotę – 60 606,25zł oraz w 2020r. na kwotę – 142 587,50 zł.
   b) Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe
      wydatki majątkowe:
      ✓ w zadaniu „Budowa oświetlenia ulicznego; budowa przyłączy i szafek energetycznych" zwiększa się plan w 2019r. o kwotę – 90 000,00 zł,
      ✓ w zadaniu „Budowa sieci wod.-kan. na terenie Susza" zmniejsza się plan w 2019r. o kwotę – 90 000,00 zł
      ✓ w zadaniu „Przebudowa drogi w msc. Adamowo (odcinek A-B)" zmniejsza się plan w 2019r. o kwotę – 4 500,00 zł,
      ✓ w zadaniu „Wykonanie nakładek bitumicznych w miejscowości Lubnowy" zmniejsza się plan w 2019r. o kwotę – 40 000,00 zł,
3. W Zarządzeniu Nr 119/2019 z dnia 30 września 2019r. zmniejszono dochody i wydatki o kwotę 1 053 864,88 zł oraz w Zarządzeniu Nr 141/2019 z dnia 16 października 2019r. zwiększono dochody i wydatki o kwotę – 1 705 832,67 zł.

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr
z dnia 2019r.

Wieloletnia prognoza finansowa Gminy Susz

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017	2018 3kw.	2018	2019	2020	2021
1	**Dochody ogółem**	**58 841 365,81**	**62 199 277,65**	**62 861 734,66**	**63 453 431,73**	**65 670 578,73**	**65 674 583,00**	**64 400 004,00**
1.1	**Dochody bieżące**	**57 681 404,38**	**61 091 121,08**	**61 195 936,36**	**62 348 333,29**	**65 103 179,63**	**62 004 521,00**	**63 554 634,00**
1.1.1	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	4 722 269,00	5 181 177,00	5 535 266,00	5 887 023,00	6 374 537,00	6 533 900,00	6 697 248,00
1.1.2	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	215 764,37	292 724,71	250 000,00	281 062,65	140 000,00	184 500,00	189 112,00
1.1.3	podatki i opłaty	11 121 748,76	12 444 997,74	12 375 448,00	12 489 172,79	13 511 470,16	12 638 496,00	12 954 458,00
1.1.3.1	z podatku od nieruchomości	5 754 757,96	6 050 932,99	5 836 000,00	6 295 380,36	6 356 000,00	6 268 900,00	6 425 622,00
1.1.4	z subwencji ogólnej	15 763 094,00	15 659 435,00	16 258 037,00	16 304 906,00	17 843 516,00	17 907 584,00	18 355 274,00
1.1.5	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	23 513 087,76	25 306 464,59	24 622 184,36	24 994 685,26	24 837 709,22	22 411 625,00	22 971 916,00
1.2	**Dochody majątkowe, w tym**	**1 159 961,43**	**1 108 156,57**	**1 665 798,30**	**1 105 098,44**	**567 399,10**	**3 670 062,00**	**845 370,00**
1.2.1	ze sprzedaży majątku	531 609,72	486 896,73	644 000,00	422 954,90	417 000,00	350 000,00	350 000,00
1.2.2	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	625 543,71	616 635,84	996 498,30	682 143,54	145 399,10	3 315 062,00	490 370,00
2	**Wydatki ogółem**	**58 389 662,47**	**62 200 001,33**	**71 622 438,62**	**69 372 803,31**	**70 475 820,44**	**67 859 140,00**	**66 106 684,00**
2.1	**Wydatki bieżące, w tym:**	**51 123 442,98**	**54 490 181,74**	**56 805 924,62**	**55 926 071,21**	**61 540 590,44**	**58 068 156,00**	**59 550 070,00**
2.1.1	z tytułu poręczeń i gwarancji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1.1.1	w tym: gwarancje i poręczenia podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1.2	na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej, w wysokości, w jakiej nie podlegają sfinansowaniu dotacją z budżetu państwa	0,00	0,00	0,00	0,00			
2.1.3	wydatki na obsługę długu, w tym:	352 890,99	346 093,83	368 000,00	377 373,43	540 000,00	635 239,00	722 330,00
2.1.3.1	odsetki i dyskonto określone w art. 243 ust. 1 ustawy, w tym:	352 890,99	346 093,83	368 000,00	377 373,43	540 000,00	635 239,00	722 330,00
2.1.3.1.1	odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków (bez odsetek i dyskonta od zobowiązań na wkład krajowy)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1.3.1.2	odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tytułu zobowiązań na wkład krajowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2	**Wydatki majątkowe**	**7 266 219,49**	**7 709 819,59**	**14 816 514,00**	**13 446 732,10**	**8 935 230,00**	**9 790 984,00**	**6 556 614,00**
3	**Wynik budżetu**	**451 703,34**	**-723,68**	**-8 760 703,96**	**-5 919 371,58**	**-4 805 241,71**	**-2 184 557,00**	**-1 706 680,00**
4	**Przychody budżetu**	**4 405 810,26**	**5 840 240,88**	**11 705 233,96**	**11 325 233,96**	**7 893 141,71**	**5 167 057,00**	**4 814 180,00**
4.1	**Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
4.1.1	w tym na pokrycie deficytu budżetu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.2	Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust 2 pkt 6 ustawy	2 172 278,59	2 317 863,60	2 914 867,20	2 914 867,20	2 461 332,38	0,00	0,00
4.2.1	w tym na pokrycie deficytu budżetu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.3	**Kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych**	**2 233 531,67**	**3 522 377,28**	**8 790 366,76**	**8 410 366,76**	**5 431 809,33**	**4 787 057,00**	**4 814 180,00**
4.3.1	w tym na pokrycie deficytu budżetu	0,00	723,68	8 760 703,96	8 919 371,58	4 805 241,71	1 804 557,00	1 706 680,00
4.4	**Inne przychody niezwiązane z zaciągnięciem długu**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**380 000,00**	**0,00**
4.4.1	w tym na pokrycie deficytu budżetu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	**Rozchody budżetu**	**2 539 650,00**	**2 924 650,00**	**2 944 530,00**	**2 944 530,00**	**3 087 900,00**	**2 982 500,00**	**3 107 500,00**
5.1	**Spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych**	**2 539 650,00**	**2 924 650,00**	**2 944 530,00**	**2 944 530,00**	**2 707 900,00**	**2 982 500,00**	**3 107 500,00**
5.1.1	w tym łączna kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tego:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.1.1.1	w tym kwota przypadających na dany rok kwot wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.1.1.2	kwota przypadających na dany rok kwot wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3a ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.1.1.3	kwota przypadających na dany rok kwot wyłączeń innych niż określone w art. 243	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.2	**Inne rozchody niezwiązane ze spłatą długu**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**380 000,00**	**0,00**	**0,00**
6	**Kwota długu**	**14 996 820,29**	**15 594 547,57**	**21 440 384,33**	**21 060 384,33**	**23 784 293,66**	**25 588 850,66**	**27 295 530,66**
7	**Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych jednostkach zaliczanych do sektora finansów publicznych**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
8	**Relacja zrównoważenia wydatków bieżących, o której mowa w art. 242 ustawy**							
8.1	Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi	6 557 961,40	6 600 939,34	4 390 011,74	6 422 262,08	3 562 589,19	3 936 365,00	4 004 564,00
8.2	Różnica między dochodami bieżącymi, skorygowanymi o środki, a wydatkami bieżącymi, pomniejszonymi o wydatki	8 730 239,99	8 918 802,94	7 304 878,94	9 337 129,28	6 023 921,57	3 936 365,00	4 004 564,00
9	**Wskaźnik spłaty zobowiązań**							
9.1	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy, do dochodów, bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego i bez uwzględniania ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	4,92%	5,26%	5,27%	5,24%	4,95%	5,51%	5,95%

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017	2018 3kw.	2018	2019	2020	2021
9.2	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy, do dochodów, bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	4,92%	5,26%	5,27%	5,24%	4,95%	5,51%	5,95%
9.3	Kwota zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, podlegająca doliczeniu zgodnie z art. 244 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9.4	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy, do dochodów, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	4,92%	5,26%	5,27%	5,24%	4,95%	5,51%	5,95%
9.5	Wskaźnik dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów budżetu, ustalony dla danego roku (wskaźnik jednoroczny)	12,05%	11,40%	8,01%	10,79%	6,06%	6,53%	6,76%
9.6	**Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o plan 3 kwartu roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat)**	**15,00%**	**15,00%**	**15,00%**	**15,00%**	**10,48%**	**8,49%**	**6,86%**
9.6.1	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat)	15,00%	15,00%	15,00%	15,00%	11,41%	9,41%	7,79%
9.7	**Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o plan 3 kwartałów roku poprzedzającego rok budżetowy**	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
9.7.1	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego rok budżetowy	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
10	**Przeznaczenie prognozowanej nadwyżki budżetowej, w tym na:**	**451 703,34**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
10.1	Spłaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych	451 703,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11	**Informacje uzupełniające o wybranych rodzajach wydatków budżetowych**							
11.1	Wydatki bieżące na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	14 317 252,22	14 366 980,59	14 987 897,04	15 016 928,82	16 954 552,92	16 556 886,00	16 970 808,00
11.2	Wydatki związane z funkcjonowaniem organów jednostki samorządu terytorialnego	3 536 379,57	3 715 821,00	4 168 718,00	4 037 297,73	4 737 603,00	4 645 867,00	4 762 014,00
11.3	Wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy	3 608 907,08	6 005 494,62	11 280 064,00	10 063 243,27	7 130 190,00	8 893 800,00	1 357 635,00
11.3.1	bieżące	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11.3.2	majątkowe	3 608 907,08	6 005 494,62	11 280 064,00	10 133 277,00	7 130 190,00	8 893 800,00	1 357 635,00
11.4	Wydatki inwestycyjne kontynuowane	3 608 907,08	5 605 494,62	10 270 064,00	9 553 743,50	7 120 350,00	8 893 800,00	1 357 635,00
11.5	Nowe wydatki inwestycyjne	2 857 790,98	1 689 324,97	3 618 050,00	3 128 290,60	1 443 340,00	897 184,00	5 198 979,00
11.6	Wydatki majątkowe w formie dotacji	799 521,43	415 000,00	928 400,00	764 698,00	371 540,00	0,00	0,00
12	**Finansowanie programów, projektów lub zadań realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy**							
12.1	Dochody bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	44 206,25	113 968,44	0,00
12.1.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	44 206,25	113 968,44	0,00
12.1.1.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.2	Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	0,00	33 382,90	349 125,00	214 770,24	0,00	867 312,00	0,00
12.2.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0,00	33 382,90	349 125,00	214 770,24	0,00	867 312,00	0,00
12.2.1.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.3	Wydatki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	60 606,25	142 587,50	0,00
12.3.1	- w tym finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	44 206,25	113 968,44	0,00
12.3.2	Wydatki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.4	Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	26 693,00	126 550,00	772 671,00	723 662,18	9 840,00	1 108 845,00	0,00

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017	2018 3kw.	2018	2019	2020	2021
12.4.1	- w tym finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0,00	0,00	772 671,00	723 662,18	0,00	867 312,00	0,00
12.4.2	Wydatki majątkowe na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.5	Wydatki na wkład krajowy w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	26 693,00	126 550,00	0,00	0,00	26 240,00	270 152,06	0,00
12.5.1	- w tym w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.6	Wydatki na wkład krajowy w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.6.1	- w tym w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.7	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, bez względu na stopień finansowania tymi środkami	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.7.1	- w tym w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.8	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.8.1	- w tym w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13	**Kwoty dotyczące przejęcia i spłaty zobowiązań po samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz pokrycia ujemnego wyniku**							
13.1	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.2	Dochody budżetowe z tytułu dotacji celowej z budżetu państwa, o której mowa w art. 196 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2013 r. poz. 217, z późn. zm.)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.3	Wysokość zobowiązań podlegających umorzeniu, o którym mowa w art. 190 ustawy o działalności leczniczej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.4	Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.5	Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej likwidowanego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.6	Wydatki na spłatę zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przejętych do końca 2011 r. na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.7	Wydatki bieżące na pokrycie ujemnego wyniku finansowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14	**Dane uzupełniające o długu i jego spłacie**							
14.1	Spłaty rat kapitałowych oraz wykup papierów wartościowych, o których mowa w pkt. 5.1., wynikające wyłącznie z tytułu zobowiązań już zaciągniętych	2 539 650,00	2 924 650,00	2 944 530,00	2 944 530,00	2 707 900,00	2 582 500,00	2 507 500,00
14.2	Kwota długu, którego planowana spłata dokona się z wydatków budżetu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.3	Wydatki zmniejszające dług, w tym	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.3.1	spłata zobowiązań wymagalnych z lat poprzednich, innych niż w pkt 14.3.3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.3.2	związane z umowami zaliczanymi do tytułów dłużnych wliczanych w państwowy dług publiczny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.3.3	wypłaty z tytułu wymagalnych poręczeń i gwarancji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.4	Wynik operacji niekasowych wpływających na kwotę długu (m.in. umorzenia, roznice kursowe)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15	**Dane dotyczące emitowanych obligacji przychodowych**							
15.1	Środki z przedsięwzięcia gromadzone na rachunku bankowym, w tym	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15.1.1	środki na zaspokojenie roszczeń obligatariuszy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15.2	Wydatki bieżące z tytułu świadczenia emitenta należnego obligatariuszom, nieuwzględniane w limicie spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Lp	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1	**65 498 500,00**	**65 498 500,00**	**65 498 500,00**	**65 498 500,00**	**65 498 500,00**	**65 498 500,00**	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**
1.1	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**	**65 143 500,00**
1.1.1	6 864 679,00	6 864 679,00	6 864 679,00	6 864 679,00	6 864 679,00	6 864 679,00	6 864 679,00	6 864 679,00	6 864 679,00	6 864 679,00
1.1.2	193 840,00	193 840,00	193 840,00	193 840,00	193 840,00	193 840,00	193 840,00	193 840,00	193 840,00	193 840,00
1.1.3	13 278 319,00	13 278 319,00	13 278 319,00	13 278 319,00	13 278 319,00	13 278 319,00	13 278 319,00	13 278 319,00	13 278 319,00	13 278 319,00
1.1.3.1	6 586 263,00	6 586 263,00	6 586 263,00	6 586 263,00	6 586 263,00	6 586 263,00	6 586 263,00	6 586 263,00	6 586 263,00	6 586 263,00
1.1.4	18 814 156,00	18 814 156,00	18 814 156,00	18 814 156,00	18 814 156,00	18 814 156,00	18 814 156,00	18 814 156,00	18 814 156,00	18 814 156,00
1.1.5	23 546 214,00	23 546 214,00	23 546 214,00	23 546 214,00	23 546 214,00	23 546 214,00	23 546 214,00	23 546 214,00	23 546 214,00	23 546 214,00
1.2	**355 000,00**	**355 000,00**	**355 000,00**	**355 000,00**	**355 000,00**	**355 000,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
1.2.1	350 000,00	350 000,00	350 000,00	350 000,00	350 000,00	350 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	**62 291 000,00**	**62 336 259,71**	**62 478 500,00**	**62 336 122,72**	**62 498 500,00**	**62 498 500,00**	**62 133 133,24**	**62 988 947,25**	**62 756 443,00**	**63 952 063,42**
2.1	**61 109 025,00**	**61 022 268,00**	**60 942 323,00**	**60 852 487,00**	**60 767 847,00**	**60 675 922,00**	**60 584 837,00**	**60 510 621,00**	**60 437 779,00**	**60 352 414,00**
2.1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1.1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
.1.2										
2.1.3	810 592,00	723 835,00	643 890,00	554 054,00	469 414,00	377 489,00	286 404,00	212 188,00	139 346,00	53 981,00
2.1.3.1	810 592,00	723 835,00	643 890,00	554 054,00	469 414,00	377 489,00	286 404,00	212 188,00	139 346,00	53 981,00
2.1.3.1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.1.3.1.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.2	**1 181 975,00**	**1 313 991,71**	**1 536 177,00**	**1 483 635,72**	**1 730 653,00**	**1 822 578,00**	**1 548 296,24**	**2 478 326,25**	**2 318 664,00**	**3 599 649,42**
3	**3 207 500,00**	**3 162 240,29**	**3 020 000,00**	**3 162 377,28**	**3 000 000,00**	**3 000 000,00**	**3 010 366,76**	**2 154 552,75**	**2 387 057,00**	**1 191 436,58**
4	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
4.1	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
4.1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.2.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.3	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
4.3.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.4	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
4.4.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	**3 207 500,00**	**3 162 240,29**	**3 020 000,00**	**3 162 377,28**	**3 000 000,00**	**3 000 000,00**	**3 010 366,76**	**2 154 552,75**	**2 387 057,00**	**1 191 436,58**
1	**3 207 500,00**	**3 162 240,29**	**3 020 000,00**	**3 162 377,28**	**3 000 000,00**	**3 000 000,00**	**3 010 366,76**	**2 154 552,75**	**2 387 057,00**	**1 191 436,58**
5.1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.1.1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.1.1.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.1.1.3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.2	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
6	**24 088 030,66**	**20 925 790,37**	**17 905 790,37**	**14 743 413,09**	**11 743 413,09**	**8 743 413,09**	**5 733 046,33**	**3 578 493,58**	**1 191 436,58**	**0,00**
7	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
8										
8.1	4 034 475,00	4 121 232,00	4 201 177,00	4 291 013,00	4 375 653,00	4 467 578,00	4 558 663,00	4 632 879,00	4 705 721,00	4 791 086,00
8.2	4 034 475,00	4 121 232,00	4 201 177,00	4 291 013,00	4 375 653,00	4 467 578,00	4 558 663,00	4 632 879,00	4 705 721,00	4 791 086,00
9										
9.1	6,13%	5,93%	5,59%	5,67%	5,30%	5,16%	5,06%	3,63%	3,88%	1,91%

Lp.	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
9.2	6,13%	5,93%	5,59%	5,67%	5,30%	5,16%	5,06%	3,63%	3,88%	1,91%
9.3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9.4	6,13%	5,93%	5,59%	5,67%	5,30%	5,16%	5,06%	3,63%	3,88%	1,91%
9.5	6,69%	6,83%	6,95%	7,09%	7,21%	7,36%	7,00%	7,11%	7,22%	7,35%
9.6	**6,45%**	**6,66%**	**6,76%**	**6,82%**	**6,95%**	**7,08%**	**7,22%**	**7,19%**	**7,15%**	**7,11%**
9.6.1	6,45%	6,66%	6,76%	6,82%	6,95%	7,08%	7,22%	7,19%	7,15%	7,11%
9.7	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
9.7.1	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
10	**3 207 500,00**	**3 162 240,29**	**3 020 000,00**	**3 162 377,28**	**3 000 000,00**	**3 000 000,00**	**3 010 366,76**	**2 154 552,75**	**2 387 057,00**	**1 191 436,58**
10.1	3 207 500,00	3 162 240,29	3 020 000,00	3 162 377,28	3 000 000,00	3 000 000,00	3 010 366,76	2 154 552,75	2 387 057,00	1 191 436,58
11										
11.1	17 395 078,00	17 395 078,00	17 395 078,00	17 395 078,00	17 395 078,00	17 395 078,00	17 395 078,00	17 395 078,00	17 395 078,00	17 395 078,00
11.2	4 881 064,00	4 881 064,00	4 881 064,00	4 881 064,00	4 881 064,00	4 881 064,00	4 881 064,00	4 881 064,00	4 881 064,00	4 881 064,00
11.3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11.3.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11.3.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11.4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11.5	1 181 975,00	1 313 991,71	1 536 177,00	1 483 635,72	1 730 653,00	1 822 578,00	1 548 296,24	2 478 326,25	2 318 664,00	3 599 649,42
11.6	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12										
12.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.1.1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.2.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.2.1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.3.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.3.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Lp.	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
12.4.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.4.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.5.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.6	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.6.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.7	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.7.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12.8.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13										
13.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.6	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13.7	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14										
14.1	2 657 500,00	2 512 240,29	1 920 000,00	1 962 377,28	1 400 000,00	1 400 000,00	1 410 366,76	0,00	0,00	0,00
14.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.3.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.3.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.3.3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14.4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15										
15.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15.1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15.2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr
z dnia 2019r.

Wykaz przedsięwzięć wieloletnich

Lp.	Nazwa i cel	Jednostka	Od	Do	Nakłady	2019	2020	2021	Limit zobowiązań
1	**Przedsięwzięcia razem**				**22 570 780,75**	**7 190 796,25**	**9 036 387,50**	**1 357 635,00**	**17 584 818,75**
1.a	**- wydatki bieżące**				**203 193,75**	**60 606,25**	**142 587,50**	**0,00**	**203 193,75**
1.b	**- wydatki majątkowe**				**22 367 587,00**	**7 130 190,00**	**8 893 800,00**	**1 357 635,00**	**17 381 625,00**
1.1	**Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009.r. o finansach publicznych (Dz.U.Nr 157, poz.1240,z późn.zm.):**				**1 321 878,75**	**70 446,25**	**1 251 432,50**	**0,00**	**1 321 878,75**
1.1.1	**- wydatki bieżące**				**203 193,75**	**60 606,25**	**142 587,50**	**0,00**	**203 193,75**
	Gmina Susz stawia na seniorów! - utworzenie Klubu Seniora	Urząd Miejski w Suszu	2019	2020	203 193,75	60 606,25	142 587,50		203 193,75
1.1.2	**- wydatki majątkowe**				**1 118 685,00**	**9 840,00**	**1 108 845,00**	**0,00**	**1 118 685,00**
1.1.2.1	Rozwój e-usług publicznych w Gminie Susz - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2019	2020	1 118 685,00	9 840,00	1 108 845,00	0,00	1 118 685,00
1.2	**Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno-prywatnego:**				**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
1.2.1	**- wydatki bieżące**				**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
1.2.2	**- wydatki majątkowe**				**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
1.3	**Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe (inne niż wymienione w pkt 1.1 i 1.2):**				**21 248 902,00**	**7 120 350,00**	**7 784 955,00**	**1 357 635,00**	**16 262 940,00**
1.3.1	**- wydatki bieżące**				**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
1.3.2	**- wydatki majątkowe**				**21 248 902,00**	**7 120 350,00**	**7 784 955,00**	**1 357 635,00**	**16 262 940,00**
1.3.2.1	Budowa kontenerowej stacji uzdatniania wody w Dolinie - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2019	338 610,00	95 500,00	234 500,00	0,00	330 000,00
1.3.2.2	Budowa oświetlenia ulicznego; budowa przyłączy i szafek energetycznych - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2012	2019	976 000,00	249 000,00	0,00	0,00	249 000,00
1.3.2.3	Budowa parkingu w miejscowości Bałoszyce - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2019	253 150,00	247 000,00	0,00	0,00	247 000,00
1.3.2.4	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej przy ulicy Wybickiego w Suszu - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2019	327 915,00	315 000,00	0,00	0,00	315 000,00
1.3.2.5	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w Jawtach Wielkich - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2020	459 225,00	10 000,00	440 000,00	0,00	450 000,00
1.3.2.6	Budowa sieci wod.-kan. na terenie Susza - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2016	2019	1 930 092,00	370 000,00	0,00	0,00	370 000,00
1.3.2.7	Budowa spinki wodociągowej Redaki - Różanki - Falknowo - Januszewo - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2016	2020	990 000,00	5 000,00	445 000,00	0,00	450 000,00
1.3.2.8	Budowa świetlicy wiejskiej w Bronowie - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2020	872 755,00	250 000,00	600 000,00	0,00	850 000,00
1.3.2.9	Budowa świetlicy wiejskiej w Michałowie - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2017	2019	762 067,00	440 800,00	0,00	0,00	440 800,00
1.3.2.10	Budowa zaplecza garażowo socjalnego dla OSP w Jakubowie Kisielickim - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2019	263 000,00	250 000,00	0,00	0,00	250 000,00
1.3.2.11	Opracowanie dokumentacji rozbudowy oczyszczalni ścieków w Suszu - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2019	130 000,00	115 000,00	0,00	0,00	115 000,00
1.3.2.12	Opracowanie dokumentacji wykonania spinek wodociągowych na terenie gminy - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2019	56 237,00	17 000,00	0,00	0,00	17 000,00
.3.2.13	Projekt i budowa sceny z zapleczem technicznym na plazy miejskiej w Suszu - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2019	332 000,00	297 000,00	0,00	0,00	297 000,00
1.3.2.14	Przebudowa drogi gminnej nr 143007N w miejscowości Emilianowo - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2017	2019	1 594 231,00	1 172 500,00	0,00	0,00	1 172 500,00
1.3.2.15	Przebudowa drogi w msc. Adamowo (odcinek A-B) - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2017	2019	2 822 010,00	2 370 500,00	0,00	0,00	2 370 500,00
1.3.2.16	Przebudowa ul. Słowackiego i Wybickiego w Suszu - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2019	338 840,00	329 000,00	0,00	0,00	329 000,00
1.3.2.17	Przebudowa ulicy Konarskiego w Suszu - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2019	240 500,00	84 500,00	0,00	0,00	84 500,00
1.3.2.18	Przebudowa, budowa zaplecza sanitarno-szatniowego na stadionie miejskim w Suszu - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2017	2021	2 763 519,00	10 000,00	1 357 634,00	1 357 635,00	2 725 269,00
1.3.2.19	Rozbudowa monitoringu i systemów alarmowych - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2016	2019	207 500,00	37 000,00	0,00	0,00	37 000,00
1.3.2.20	Wykonanie nakładek bitumicznych w miejscowości Lubnowy Małe - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2019	559 000,00	264 000,00	0,00	0,00	264 000,00
1.3.2.21	Wykup gruntów - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2015	2019	63 880,00	21 000,00	0,00	0,00	21 000,00
1.3.2.22	Przebudowa drogi gminnej do szkoły w Babiętach Wielkich	Urząd Miejski w Suszu	2018	2020	840 111,00	50 000,00	776 611,00		826 611,00
1.3.2.23	Przebudowa drogi gminnej nr 143010N na odcinku Redaki - Babięty Małe oraz 143011N na odcinku Babięty Wielkie - Babięty Małe	Urząd Miejski w Suszu	2018	2020	4 092 710,00	100 000,00	3 931 210,00		4 031 210,00
1.3.2.24	Zakup iluminacji świątecznych - Poprawa jakości życia	Urząd Miejski w Suszu	2018	2019	35 550,00	20 550,00	0,00	0,00	20 550,00
1.3.2.25									

Projekt

UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W SUSZU

z dnia ..... 2019 r.

w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości

ze zm.[1])

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 506), art. 5 ust.1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity Dz. U z 2019 r. poz. 1170), uchwala się co następuje:

tze zm.[2])

§ 1. 1. Określa się wysokość stawek podatku od nieruchomości:

1) od gruntów:

a) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej bez względu na sposób sklasyfikowania w ewidencji gruntów i budynków - 0,91 zł od 1 m^2 powierzchni,

b) pod wodami powierzchniowymi stojącymi lub wodami powierzchniowymi płynącymi jezior i zbiorników sztucznych- 4,80 zł od 1 ha powierzchni,

c) pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego - 0,28 zł od 1 m^2 powierzchni,

d) niezabudowanych objętych obszarem rewitalizacji, o którym mowa w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777), i położonych na terenach, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przewiduje przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, usługową albo zabudowę o przeznaczeniu mieszanym obejmującym wyłącznie te rodzaje zabudowy, jeżeli od dnia wejścia w życie tego planu w odniesieniu do tych gruntów upłynął okres 4 lat, a w tym czasie nie zakończono budowy zgodnie z przepisami prawa budowlanego - 3,15 zł od 1 m2 powierzchni,

2) od budynków lub ich części:

a) mieszkalnych - 0,77 zł od 1 m^2 powierzchni użytkowej,

b) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej - 20,64 od 1 m^2 powierzchni użytkowej,

c) zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym - 11,18 od 1 m^2 powierzchni użytkowej,

d) związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń - 4,87 od 1 m^2 powierzchni użytkowej,

e) pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego - 4,94 zł od 1 m^2 powierzchni użytkowej,

3) od budowli - 2% ich wartości określonej na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i ust. 3-7 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, z wyjątkiem budowli wykorzystywanych do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę i zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków - 0,82 % ich wartości określonej na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i ust. 3-7 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XVII/181/2016 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości (Dziennik Urzędowy Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2016 r. poz. 4845).

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego i obowiązuje od dnia 1 stycznia 2020 roku.

[1]) zmiany ... 1308, 1571, 1696

[2]) zmiany ... brak

RADCA PRAWNY

Susz, dnia 04.09.2019 r.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1170 ze zm.) Rada Gminy określa wysokość stawek podatku od nieruchomości uwzględniając górne granice stawek określone w Obwieszczeniu Ministra Finansów z dnia 24 lipca 2019 r. w sprawie górnych granic stawek kwotowych podatków i opłat lokalnych na rok 2020.

Proponuje się podwyższenie stawek podatku od nieruchomości o wielkość wskaźnika wzrostu cen, czyli o około 1,8 %. Planowany wzrost stawek ma na celu zwiększenie dochodów bieżących, które służą realizacji zadań bieżących. Zgodnie z ustawą o finansach publicznych wydatki bieżące mogą być pokryte tylko i wyłącznie z dochodów bieżących.

Ponadto wskazać należy, że od ostatnich 3 lat stawki były utrzymane na niezmienionym poziomie. W związku z powyższym proponuje się przyjęcie stawek określonych w projekcie uchwały.

Opracował: Anna Wawer

BURMISTRZ

Krzysztof Pietrzykowski

PROGNOZA WYMIARU
PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI
2020 ROK

Podatek od nieruchomości – ogółem = 6 686 367 zł

Osoby fizyczne:

budynki:

• mieszkalne	280.626 x 0,77 =	216 082 zł
• pod działalność	28.853 x 20,64 =	595 526 zł
• na świadczenia zdrowotne	326 x 4,87 =	1 588 zł
• pozostałe	57.947 x 4,93 =	285 679 zł
• budowle (wartość)	598.380 x 2% =	11 968 zł

grunty:

• pod działalność	144.816 x 0,91 =	131 783 zł
• pozostałe	1.434.338 x 0,28 =	401 615 zł
	Razem:	**1 644 241 zł**

Osoby prawne:

budynki:

• mieszkalne	22.983 x 0,77 =	17 697 zł
• pod działalność	76.731 x 20,64 =	1 583 728 zł
• na świadczenia zdrowotne	471 x 4,61 =	2 294 zł
• obrót mater. siewnym	964 x 10,61 =	10 778 zł
• pozostałe	7.117 x 4,93=	35 087 zł
• budowle (wartość)	80.937.496 x 2 % =	1 618 750 zł
• budowle (wartość)	59.675.151 x 0,82 % =	489 336 zł

grunty:

• pod działalność	1.169.719 x 0,91 =	1 064 444 zł
• pod jeziorem	492 x 4,80 =	2 362 zł
• pozostałe	777.323 x 0,28 =	217 650 zł
	Razem:	**5 042 126 zł**

Wskaźnik wzrostu planowanego wymiaru w stosunku do roku 2019 (6 563 941 zł) wynosi: 101,86 %.

Sporządził:
Anna Wawer

Propozycja stawki podatku od nieruchomości 2020 r.

wyszczególnienie	stawka 2019	max. stawka 2019	% max. stawki	2020 max. stawka	2020 proponowana stawka	2020 % max. stawki	podstawa wartość max. stawka 2020	podstawa wartość proponowana stawka na 2020	podstawa wartość 2019 r.
budynki lub ich części:	1		3	6	5		7	8	9
							303 609	303 609	303 609
mieszkalne	0,75	0,79	95,0	0,81	0,77	95,0	245 923	233 779	227 707
							105 584	105 584	105 584
związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	20,27	23,47	86,0	23,90	20,64	86,0	2 523 457	2 179 254	2 140 187
działalność gospodarcza w zakresie obrotu							964	964	964
kwalifikowanym materiałem siewnym	10,59	10,98	96,0	11,18	11,18	100,0	10 778	10 778	10 208
							797	797	797
udzielanie świadczeń zdrowotnych	4,61	4,78	96,0	4,87	4,87	100,0	3 882	3 882	3 674
pozostałe w tym na prowadzenie odpłatnej statutowej							65 064	65 064	65 064
dział. pożytku publ.przez organizacje pożytku publicznego	4,84	7,90	61,0	8,05	4,93	61,0	523 765	320 766	314 909
grunty:									
							1 314 535	1 314 535	1 314 535
związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	0,89	0,93	96,0	0,95	0,91	96,0	1 248 808	1 196 227	1 169 936
							492	492	492
pod jeziorami (ha)	4,54	4,71	96,0	4,80	4,80	100,0	2 362	2 362	2 234
pozostałe w tym na prowadzenie odpłatnej statutowej							2 211 661	2 211 661	2 211 661
dział. pożytku publ.prez organizacje pożytku publicznego	0,26	0,49	53,0	0,50	0,28	56,0	1 105 831	619 265	575 032
							81 535 876	81 535 876	81 535 876
budowle	2%	2%	100,0	2%	2%	100,0	1 630 718	1 630 718	1 630 718
budowle wykorzystywanedo zbiorowego zaop.ludności							59 675 151	59 675 151	59 675 151
w wodę i zbior. odprowadzania i oczysz. ścieków	0,82%	2%	41,0	2%	0,82%	41,0	489 336	489 336	489 336
ogółem wartość							7 784 860	6 686 367	6 563 941

dane na dzień 22-07-2019

*wartość wymiaru wyliczona przy założeniu utrzymywania się tej samej podstawy przez cały rok. W praktyce wartość wymiaru ulega ciągłym zmianom z powodu sprzedaży, kupna nieruchomości, zmiany klasyfikacji gruntu, otwierania i zamykania działalności gospodarczej, zakończenia inwestycji itp.

sporządził: Anna Wawer

Projekt

Uchwały Nr .....

Rady Miejskiej w Suszu

z dnia ... listopada 2019 r.

w sprawie stwierdzenia zakończenia działalności Gimnazjum im. Kawalerii Polskiej w Suszu

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. h ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506 ze zm[1].) w związku z art. 127 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku ustawy Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. 2017, poz. 60 ze zm.[2]), uchwala się, co następuje:

§ 1. Stwierdza się zakończenie z dniem 31 sierpnia 2019 roku działalności Gimnazjum im. Kawalerii Polskiej w Suszu.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Susza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Stanisław Blonkowski

RADCA PRAWNY
Krzysztof Brzozowski

1) Zmiany tekstu jednolitego ogłoszone zostały w: Dz.U. z 2019 r., poz. 1309; Dz.U. z 2019 r., poz. 1696

2) Zmiany tekstu jednolitego ogłoszone zostały w: Dz.U. z 2017 r., poz. 60 ze zm.:Dz.U. z 2017 r., poz. 949; Dz.U. z 2017 r., poz. 2203; Dz.U. z 2018 r., poz. 2245; Dz.U. z 2019 r., poz. 1287

UZASADNIENIE:

Obowiązek podjęcia uchwały stwierdzającej zakończenie działalności dotychczasowego gimnazjum wynika z art. 127 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe. Zgodnie z powołanym przepisem organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego prowadzącej dotychczasowe gimnazjum w terminie do 30 listopada 2019 roku w drodze uchwały, stwierdza zakończenie jego działalności.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

BURMISTRZ

Krzysztof Pietrzykowski

Projekt

UCHWAŁY Nr ...../...../2019

RADY MIEJSKIEJ W SUSZU

z dnia ... listopada 2019 r.

w sprawie utworzenia jednostki budżetowej Żłobka w Suszu

oraz nadania jej statutu

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit h ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1309, poz. 1696), art. 12 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 ze zm.: Dz. U. z 2018 r. poz. 2245) oraz art. 8 ust. 1 pkt 1, ust. 2 i art. 11 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 409 ze zm.: Dz. U. z 2019 r. poz. 60 i poz. 730) , Rada Miejska w Suszu uchwala, co następuje:

§ 1. Tworzy się gminną jednostkę budżetową o nazwie Żłobek w Suszu, przy ul. Piastowskiej 1A zwaną dalej „Żłobkiem", dla którego organem prowadzącym jest Gmina Susz.

§ 2. Żłobkowi nadaje się statut, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3. Mienie ruchome i nieruchome stanowiące własność Gminy Susz zostanie przekazane protokołem zdawczo-odbiorczym do dyspozycji Żłobka.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Susza.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Przewodniczący Rady

Stanisław Blonkowski

RADCA PRAWNY
Krzysztof Brzozowski

Załącznik do Uchwały
nr
Rady Miejskiej w Suszu
z dnia .... listopada 2019 r.

Statut Żłobka w Suszu

Rozdział 1.
Postanowienia ogólne

§ 1.1. Żłobek Samorządowy w Suszu zwany dalej „Żłobkiem" działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa, w szczególności:

1) ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 409 ze zm.);

2) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 869 zez m.);

3) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.);

4) Statutu;

5) innych przepisów dotyczących jednostek budżetowych.

2. Żłobek jest żłobkiem publicznym i działa w formie jednostki budżetowej Gminy Susz.

3. Siedziba Żłobka mieści się w Suszu, ul. Piastowska 1A, 14-240 Susz.

4. Organem prowadzącym Żłobek jest Gmina Susz.

5. Obszar działania Żłobka obejmuje teren Gminy Susz.

6. Ustalona nawa, używana przez Żłobek brzmi: Żłobek w Suszu.

Rozdział 2.
Cele i zadania Żłobka oraz sposób ich realizacji

§ 2.1. Żłobek zostaje powołany do sprawowania funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej nad dziećmi od ukończenia 20 tygodnia życia do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko kończy 3 rok życia lub w przypadku, gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4 roku życia.

2. Celem funkcjonowania Żłobka jest zapewnienie dzieciom opieki, wszechstronnego rozwoju oraz wspomaganie rodziców lub prawnych opiekunów w wychowaniu dzieci.

§ 3.1. Do zadań Żłobka należy w szczególności:

1) zapewnienie dzieciom opieki w warunkach zbliżonych do warunków domowych,

2) zapewnienie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, poprzez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka,

3) prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, stymulujących rozwój dziecka, dostosowanych do wieku dziecka,

4) rozwijanie samodzielności dziecka oraz wyrabianie właściwych nawyków higieny osobistej,

5) kształcenie umiejętności współdziałania w grupie rówieśniczej i właściwych zachowań społecznych,

6) organizowanie odpoczynku dziennego, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka,

7) zapewnienie prawidłowego żywienia, dostosowanego do wieku i diety dziecka, zgodnie z obowiązującymi normami żywieniowymi,

8) współpraca z rodzicami/prawnymi opiekunami oraz ich wspomaganie w wychowywaniu dziecka w oparciu o jego indywidualne potrzeby,

9) dbanie o zdrowie dziecka i jego sprawność fizyczną,

10) wspomaganie indywidualnego, harmonijnego rozwoju dziecka, a w przypadku dziecka niepełnosprawnego, ze szczególnym uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności,

11) zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom.

3. Żłobek sprawuje opiekę nad dzieckiem dostosowując metody i sposoby oddziaływania odpowiednio do wieku dziecka i jego możliwości rozwojowych, potrzeb środowiskowych z uwzględnieniem warunków lokalowych.

§ 4. Realizacja celów oraz zadań Żłobka następuje z uwzględnieniem, w szczególności:

1) realizowania programów dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńczych, z uwzględnieniem nowoczesnych metod pracy,

2) działań promujących zdrowe i prawidłowe odżywianie,

3) zapewnienia dziecku prawidłowej pielęgnacji i warunków sanitarnych, zapewnienie dzieciom fachowej opieki przez personel zatrudniony w placówce, zgodnie z kwalifikacjami określonymi w ustawie o opiece nad dziećmi do lat 3,

4) współdziałanie z różnymi instytucjami działającymi na rzecz wszechstronnego rozwoju dziecka,

5) współpracę z rodzicami poprzez:

a) udział rodziców w procesie adaptacji dzieci w nowym środowisku,

b) udział w uroczystościach okolicznościowych, według kalendarza imprez,

c) udział w zajęciach otwartych,

d) organizację indywidualnych i grupowych spotkań z rodzicami,

e) przekazywanie informacji na temat funkcjonowania dziecka w Żłobku,

f) prowadzenie konsultacji i udzielanie porad w zakresie rozpoznawania możliwości rozwojowych, wspomagania rozwoju dziecka,

g) pozyskiwanie informacji na temat potrzeb i oczekiwań rodziców oraz poznanie ich opinii na temat funkcjonowania Żłobka, poprzez różnorodne formy kontaktów z rodzicami.

Rozdział 3.

Warunki przyjmowania dzieci do Żłobka

§ 5.1. Dzieci do Żłobka przyjmowane są na podstawie kart zgłoszeń dziecka, składanych przez rodziców/prawnych opiekunów do dyrektora Żłobka.

2. Termin składania kart ustala i podaje do publicznej wiadomości dyrektor Żłobka.

3. Karty zgłoszeń dziecka rozpatrywane są przez komisję rekrutacyjną, powołaną przez dyrektora, który jest jej przewodniczącym.

4. Dzieci do Żłobka przyjmowane są według następujących kryteriów:

1) dzieci zamieszkałe na terenie Gminy Susz,

2) dzieci, których rodzice lub prawni opiekunowie pracują lub uczą się w trybie dziennym,

3) dzieci z rodzin wielodzietnych,

4) dzieci, wobec których orzeczono niepełnosprawność, co do których nie istnieją przeciwwskazania zdrowotne uniemożliwiające im korzystanie ze Żłobka, a Żłobek posiada możliwość zapewnienia szczególnej opieki w odniesieniu do potrzeb dziecka,

5) dzieci, wobec których rodzeństwa orzeczono niepełnosprawność,

6) dzieci matek i ojców, wobec których orzeczono znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności, bądź całkowitą niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji na podstawie odrębnych przepisów,

7) dzieci matek i ojców samotnie je wychowujących,

8) dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych lub w placówkach opiekuńczo - wychowawczych,

9) rodzeństwo dzieci uczęszczających do Żłobka.

5. Dyrektor może przyjąć do Żłobka dzieci zamieszkałe na terenie innych gmin, pod warunkiem posiadania wolnych miejsc.

6. Dzieci uczęszczające do Żłobka nie podlegają rekrutacji – rodzice dzieci składają deklarację kontynuacji uczęszczania do Żłobka.

7. W przypadku, gdy liczba zgłoszeń nie przekracza liczby miejsc, komisji kwalifikacyjnej nie powołuje się.

8. Do Żłobka dzieci mogą być przyjmowane w ciągu roku, w zależności od liczby wolnych miejsc.

9. W przypadku większej liczby chętnych, ubiegających się o przyjęcie do Żłobka, niż liczba miejsc i spełniających kryteria rekrutacji, określone w ust. 4 dyrektor tworzy listę rezerwową dzieci zakwalifikowanych, a nie przyjętych do Żłobka.

10. W sytuacji, gdy zwolni się miejsce w Żłobku, dyrektor przyjmuje dziecko do Żłobka, uwzględniając kolejność zapisu na liście rezerwowej oraz kryteria rekrutacji.

11. Szczegółowe zasady i procedurę naboru dzieci do żłobka określa dyrektor w regulaminie organizacyjnym Żłobka.

12. W przypadku nieobecności dziecka w Żłobku trwającej dłużej niż miesiąc, zgłoszonej przez rodzica w formie pisemnej, dyrektor Żłobka może przyjąć na miejsce tego dziecka na czas jego nieobecności inne dziecko z listy rezerwowej (na podstawie umowy zawartej przez dyrektora Żłobka z rodzicami/prawnymi opiekunami dziecka). Przyjęcia odbywają się na podstawie kryteriów wymienionych w § 5 ust. 4.

13. Dzieci w Żłobku zapisywane są do grup według zbliżonego wieku oraz w oparciu o ich rozwój psychofizyczny.

14. Liczba dzieci w grupie dostosowana jest do obowiązujących przepisów prawnych.

15. Przyjęcie dziecka do Żłobka następuje na podstawie umowy o świadczenie usług, zawartej pomiędzy rodzicami/prawnymi opiekunami lub jednym z rodziców/prawnych opiekunów.

Rozdział 4.

Zasady ustalania opłat za pobyt i wyżywienie dziecka w Żłobku

§ 6. 1. Opieka nad dzieckiem w Żłobku jest odpłatna i obejmuje:

1) miesięczną opłatę za pobyt dziecka w Żłobku,

2) opłatę za wyżywienie,

3) opłatę dodatkową, za każdą rozpoczętą godzinę pobytu dziecka w Żłobku ponad wymiar 10 godzin dziennie.

2. Wysokość opłaty wskazanej w ust. 1 pkt 1) i 3) oraz maksymalnej wysokości opłaty wskazanej w ust. 1 pkt 2) ustala Rada Miejska w Suszu w drodze uchwały.

3. W przypadku nieobecności dziecka w Żłobku rodzicom lub opiekunom prawnym dziecka przysługuje zwrot opłaty za wyżywienie w wysokości iloczynu obowiązującej stawki żywieniowej i liczby dni nieobecności dziecka w Żłobku, począwszy od drugiego dnia nieobecności, natomiast opłata, o której mowa w ust. 1 pkt 1) nie podlega zwrotowi.

Rozdział 5.
Zasady udziału rodziców w zajęciach prowadzonych w Żłobku

§ 7. 1 Dopuszcza się możliwość udziału rodziców w zajęciach prowadzonych w Żłobku.

2. Zajęcia obejmują w szczególności:

1) zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i edukacyjne,

2) spotkania okolicznościowe.

3. Warunkiem udziału rodziców w zajęciach prowadzonych w Żłobku jest zgoda dyrektora.

4. Dyrektor wyraża zgodę na udział rodziców w zajęciach, biorąc pod uwagę bezpieczeństwo dzieci oraz komfort psychiczny i emocjonalny dzieci.

Rozdział 6.
Organizacja Żłobka

§ 8. 1. Żłobkiem kieruje dyrektor, którego zatrudnia i zwalnia Burmistrz Susza.

2. Dyrektor kieruje żłobkiem jednoosobowo, zgodnie z przepisami prawa.

3. Dyrektor reprezentuje Żłobek na zewnątrz.

4. Dyrektor Żłobka jest przełożonym wszystkich zatrudnionych w nim pracowników, na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

5. Dyrektora Żłobka zastępuje w czasie jego nieobecności wyznaczona przez niego osoba.

6. Dyrektor ponosi odpowiedzialność za zarządzanie Żłobkiem i realizację jego zadań, jest odpowiedzialny za całokształt jego działalności.

7. Żłobek funkcjonuje przez cały rok, w dni powszednie.

8. Dopuszcza się możliwość wprowadzenia przerw w pracy Żłobka, na wniosek dyrektora Żłobka, za zgodą Burmistrza Susza, w szczególności na czas:

1) przerwy wakacyjnej,

2) przeprowadzenia prac remontowych.

9. Organizację wewnętrzną, godziny pracy żłobka, szczegółowe zakresy czynności pracowników określa regulamin organizacyjny nadawany przez dyrektora Żłobka.

§ 9. 1. W Żłobku może zostać utworzona Rada Rodziców, która reprezentuje ogół rodziców dzieci uczęszczających do Żłobka.

2. Rada Rodziców działa według opracowanego przez siebie regulaminu Rady Rodziców.

3. Regulamin Rady Rodziców określa w szczególności: sposób zwoływania posiedzeń Rady Rodziców, tryb pracy Rady Rodziców i podejmowania przez Radę Rodziców decyzji.

4. Działania Rady Rodziców nie mogą być sprzeczne ze statutem Żłobka.

Rozdział 7.

Gospodarka finansowa i mienie Żłobka

§ 10. 1. Żłobek prowadzi gospodarkę finansową w formie jednostki budżetowej na zasadach określonych w odrębnych przepisach, w szczególności w ustawie o finansach publicznych oraz ustawie o rachunkowości.

2. Podstawą gospodarki finansowej Żłobka jest roczny plan finansowy stanowiący część budżetu Gminy Susz uchwalonego przez Radę Miejską w Suszu. Zmiany planu finansowego w ciągu roku mogą być dokonywane wyłącznie na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych.

3. Plan finansowy Żłobka zatwierdza dyrektor Żłobka.

4. Żłobek realizując cele statutowe, korzysta z przekazanego mienia, zapewniając jego należytą ochronę, jak również właściwe wykorzystanie.

5. Za gospodarowanie mieniem Żłobka odpowiada jego dyrektor.

Rozdział 8.

Nadzór i kontrola

§ 11. 1 Nadzór nad działalnością Żłobka w zakresie warunków i jakości świadczonej opieki sprawuje Burmistrz Susza.

2. Burmistrz Susza dokonuje kontroli działalności Żłobka na podstawie planu nadzoru przyjętego uchwałą Rady Miejskiej w Suszu oraz na podstawie odrębnych przepisów.

Rozdział 9.

Postanowienia końcowe

§ 12. 1 Żłobek podlega wpisowi do rejestru prowadzonego przez Burmistrza Susza.

2. Statut obowiązuje wszystkich członków społeczności żłobkowej: dzieci, opiekunki, pielęgniarki, rodziców/opiekunów prawnych oraz pracowników administracji i obsługi.

3. W sprawach nieuregulowanych w Statucie mają zastosowanie przepisy prawa powszechnie obowiązującego.

4. Zmiany Statutu dokonywane są w trybie właściwym dla jego nadania.

5. Statut będzie udostępniony na tablicy ogłoszeń w Żłobku lub w innej formie wybranej przez dyrektora Żłobka.

Uzasadnienie

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym odnośnie utworzenia żłobka, Gmina Susz podjęła stosowne działania mające na celu uruchomienie przedmiotowej jednostki w naszej Gminie. W związku z możliwością uzyskania dofinansowania na utworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, Gmina złożyła wniosek o dofinansowanie realizacji zadania w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH+" i otrzymała dotację celową na utworzenie 40 miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Obecnie na terenie Gminy nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńcza typu żłobek, klub dziecięcy czy forma opieki dziennej sprawowana przez opiekuna dziennego świadcząca opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3.

Utworzenie przez Gminę nowej placówki zwiększy dostępność do usług opiekuńczych dla osób powracających do pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowywaniem dziecka do lat 3, osobom zatrudnionym i wychowującym dzieci do lat 3 oraz osobom będącym poza rynkiem pracy ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.

Mając na uwadze powyższe, zasadnym jest utworzenie przedmiotowej jednostki i przyjęcie jej Statutu w drodze uchwały.

BURMISTRZ

Krzysztof Pietrzykowski

Projekt
UCHWAŁY NR ...../...../2019

RADY MIEJSKIEJ W SUSZU

z dnia ... listopada 2019 r.

w sprawie ustalenia opłaty za pobyt dzieci w Żłobku w Suszu, maksymalnej opłaty za wyżywienie oraz warunków obniżenia opłat

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1309, poz. 1696) oraz art. 58 ust. 1 i art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 409 ze zm.: Dz. U. z 2019 r. poz. 60 i poz. 730) Rada Miejska w Suszu uchwala, co następuje:

§ 1. Ustala się opłatę za pobyt dziecka w Żłobku w Suszu, zwanym dalej w uchwale „Żłobkiem", w wymiarze nie przekraczającym 10 godzin dziennie, w wysokości 400 zł miesięcznie.

2. Maksymalną wysokość opłaty za wyżywienie w Żłobku ustala się w formie dziennej stawki w kwocie 7,30 zł.

§2. Ustala się dodatkową opłatę za wydłużony wymiar opieki wykraczający poza 10 godzin dziennego pobytu dziecka w Żłobku, w wysokości 2,5% obowiązującego minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie odrębnych przepisów za każdą rozpoczętą godzinę opieki.

§3. W przypadku, gdy do Żłobka uczęszcza jednocześnie dwoje lub więcej dzieci z jednej rodziny opłatę określoną w § 1 obniża się o 50% za drugie i każde następne dziecko na pisemny wniosek rodziców lub opiekunów skierowany do Dyrektora Żłobka.

§4. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Susza.

§5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Przewodniczący Rady

Stanisław Blonkowski

Bez uwag
RADCA PRAWNY
Krzysztof Brzozowski

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 wysokość opłaty za pobyt dziecka w żłobku utworzonym przez gminę, opłaty dodatkowej za pobyt przekraczający 10 godzin dziennie oraz maksymalną wysokość opłaty za wyżywienie ustala rada miejska w drodze uchwały.

Niniejsza uchwała zakłada wprowadzenie opłaty za pobyt dziecka w żłobku w związku z opieką wykonywaną w wymiarze do 10 godzin dziennie, opłatę dodatkową za opiekę przez czas dłuższy niż 10 godzin dziennie oraz ustalenie maksymalnej wysokości opłat za wyżywienie oraz warunki obniżenia opłat.

W przypadku funkcjonowania żłobków zasadą jest ich odpłatność. Jest to konsekwencją nie tylko odmiennego charakteru, innego niż np. przedszkola, bo inne są ich cele, ale też przyjęcia odmiennej regulacji prawnej, w tym w ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, inaczej ujmującej tę kwestię od obowiązujących przepisów prawa oświatowego. Obecnie brzmienie art. 23 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 nie pozostawia wątpliwości, że odpłatność za pobyt dziecka w żłobku spoczywa na rodzicach. Nie oznacza to partycypacji rodziców dzieci w kosztach związanych z utrzymaniem obiektu, czy innymi wydatkami tego rodzaju, bowiem nadal obowiązuje reguła, że koszty założenia i utrzymania żłobka ponosi gmina, bo nie należą one do kosztów pobytu. Przeliczenie godzinowe i zindywidualizowanie opłat jest praktycznie nierealne, bo ponoszone wydatki są zbiorczo-kompleksowe, a nie jednostkowe na konkretne dziecko, bo względem każdego z nich są realizowane standardowe zadania.

Opłata za pobyt dziecka w żłobku, którą ustala rada miejska może mieć postać opłaty zryczałtowanej, tj. w projekcie ww. uchwały.

BURMISTRZ

Krzysztof Dietrzykowski

- projekt -

Zał. nr ... do protokołu nr ...../2019
Rady Miejskiej w Suszu
z dnia .....

U C H W A Ł A Nr ...../...../2019
Rady Miejskiej w Suszu
z dnia .....

w sprawie zmiany załącznika nr 4 do uchwały Nr VII/81/2019 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia planów pracy Komisji Rady Miejskiej w Suszu na 2019 rok.

Na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506 ze zm. Dz. U. z 2019 poz. 1309 i 1696) uchwala się, co następuje:

§ 1. W załączniku nr 4 do uchwały Nr VII/81/2019 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia planów pracy Komisji Rady Miejskiej w Suszu na 2019 rok, w tabeli dodaje się wiersz w brzmieniu:

Miesiąc realizacji	Temat	Przygotowujący materiał, referujący
Październik - listopad	Zapoznanie się z protokołami kontroli zewnętrznej prowadzonej w Urzędzie Miejskim w Suszu za 2018 r.	Burmistrz Susza

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY
Krzysztof Brzozowski

U z a s a d n i e n i e

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506 ze zm. Dz. U. z 2019 poz. 1309 i 1696) rada gminy ze swojego grona może powoływać stałe i doraźne komisje do określonych zadań, ustalając przedmiot działania oraz skład osobowy.

Na podstawie art. 21 ust. 3 ww. ustawy komisje podlegają radzie gminy, przedkładając jej plan pracy oraz sprawozdanie z działalności.

Członkowie Komisji Rewizyjnej podczas posiedzenia komisji wnieśli wniosek o rozszerzenie planu pracy Komisji Rewizyjnej na rok 2019 poprzez dodanie tematu pracy w brzmieniu „zapoznanie się z protokołami kontroli zewnętrznej prowadzonej w Urzędzie Miejskim w Suszu za 2018 r."

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Susz, 2019.10.23

Wyk. I. Pacan

BURMISTRZ

Krzysztof Pietrzykowski

Zał. Nr .... do protokołu Nr ...../2019
z Sesji Rady Miejskiej w Suszu
z dnia ..... 2019 r.

-projekt-

U C H W A Ł A Nr ..../...../2019
Rady Miejskiej w Suszu
z dnia ..... 2019r.

w sprawie wyrażenia zgody na odpłatne obciążenie służebnością przesyłu nieruchomości stanowiących własność Gminy Susz.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. „a" ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2019r. poz. 506 z późn. zm.[1]) oraz art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2204 z późn. zm.[2])Rada Miejska w Suszu uchwala, co następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na odpłatne obciążenie na czas nieokreślony służebnością przesyłu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Susz, oznaczonych w ewidencji gruntów jako działki nr 113/2 o pow. 0,1008 ha, zapisanej w KW EL1I/00033629/2 oraz dz. nr 127 o pow. 0,0734 ha i dz. nr 134 o pow. 0,1990 ha zapisane w KW EL1I/00035701/5, obydwie księgi prowadzone przez Wydział V Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Iławie, zgodnie z przebiegiem określonym w załączniku do niniejszej uchwały na rzecz ENERGA - OPERATOR Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku, Oddział Olsztyn, ul. Tuwima 6; 10-950 Olsztyn.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Susza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY
Krzysztof Brzozowski

[1] Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019r., poz. 1309 i poz. 1696.
[2] Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017r. poz. 1509, Dz. U. z 2018r. , poz. 2348, Dz. U. z 2019r. poz. 270, poz. 492, poz. 801, poz. 1309, poz. 1589 i poz. 1716.

U Z A S A D N I E N I E

do projektu uchwały Rady Miejskiej w Suszu
w sprawie obciążenie odpłatną służebnością przesyłu nieruchomości stanowiących własność Gminy Susz.

Działki oznaczone numerami geodezyjnymi 113/2, 127 i 134, położone są w obrębie 1 miasta Susz i stanowią własność Gminy Susz.

Z wnioskiem o obciążenie służebnością przesyłu wystąpiła ENERGA - OPERATOR Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku, Oddział Olsztyn, ul. Tuwima 6; 10-950 Olsztyn w związku z projektowaną budową linii kablowej 0,4 kV typu YAKXS 4x120 mm^2 o łącznej długości wynoszącej 160 m w tym na:

- dz. Nr 113/2 o długości 76 m wraz z dwoma złączami kablowo-pomiarowymi,
- dz. Nr 127 o długości 82 m
- dz. Nr 134 o długości 2 m

do nowo projektowanego budynku mieszkalnego na działce 113/7 w mieście Susz. Wynagrodzenie za służebność przesyłu będzie ustalona przez rzeczoznawcę majątkowego i ustanowiona na czas nieokreślony za jednorazową odpłatnością, która to odpłatność będzie stanowić dochód Gminy Susz.

Lokalizacja sieci gazociągu i przyłącza n/c została uzgodniona przez Burmistrza Susza w piśmie Nr Dr.7012.47.1.2019 z dnia 18.10.2019r.

Wynagrodzenie za służebność przesyłu będzie ustalona przez rzeczoznawcę majątkowego i ustanowiona na czas nieokreślony za jednorazową odpłatnością, która to odpłatność będzie stanowić dochód Gminy Susz.

Ze względu na powyższe uznaje się za celowe odpłatne obciążenie służebnością przesyłu przedmiotowych nieruchomości.

Susz, 21.10.2019r.
Opracowała:
Agnieszka Suszyńska
Ref. Nieruchomości i Rolnictwa

B U R M I S T R Z
Krzysztof Pietrzykowski

Zał. do Uchwały Nr ...../...../2019

Rady Miejskiej w Suszu

z dnia ..... 2019r.

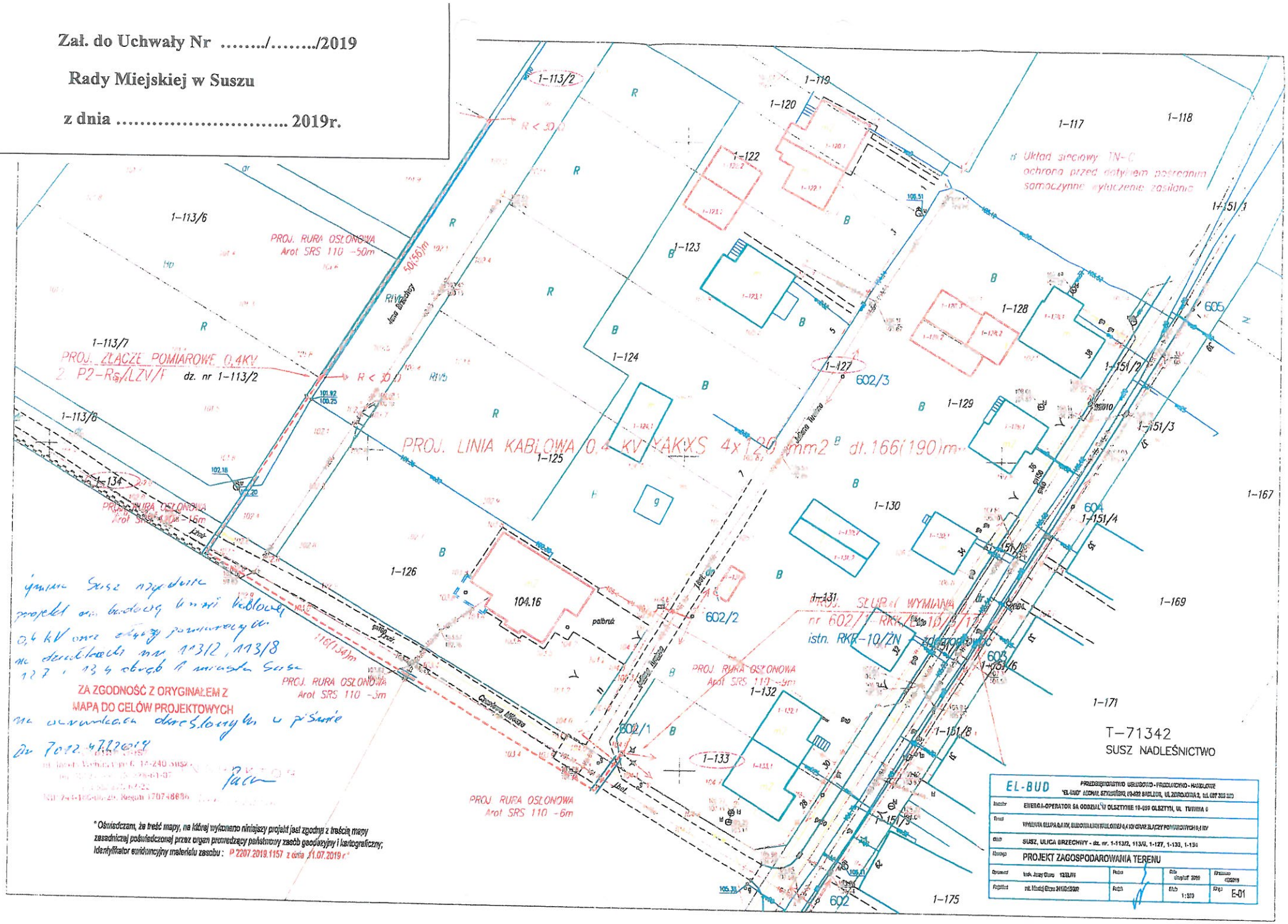

Zał. Nr ..... do protokołu Nr ..../2019
z Sesji Rady Miejskiej w Suszu
z dnia .....2019 r.

-projekt-

U C H W A Ł A Nr ...../...../2019

Rady Miejskiej w Suszu

z dnia ..... 2019r.

w sprawie wyrażenia zgody na odpłatne obciążenie służebnością przesyłu nieruchomości stanowiącychj własność Gminy Susz.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. „a" ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j. t. Dz. U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.[1]) oraz art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (j.t. Dz. U. z 2018 r. poz. 2204 z późn. zm. [2])Rada Miejska w Suszu uchwala, co następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na odpłatne obciążenie na czas nieokreślony służebnością przesyłu nieruchomości stanowiących własność Gminy Susz, oznaczonych w ewidencji gruntów jako działki Nr 110 o pow. 0,2498 ha i dz. Nr 167 o pow. 0,1690 ha ,objętych księga wieczystą KW EL1I/00038572/2 prowadzoną przez V Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Iławie, położonych w obrębie 0005 BRONOWO, gmina Susz, zgodnie z przebiegiem określonym w załączniku do niniejszej uchwały na rzecz ENERGA - OPERATOR Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku Oddział w Olsztynie.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Susza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY
Krzysztof Brzozowski

---

[1] Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2019r., poz. 1309 i poz. 1696.

[2] Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017r. poz. 1509, Dz.U. z 2018r., poz. 2348, Dz.U. z 2019r., poz. 270, poz. 492, poz. 801, poz.1309, poz. 1589 i poz. 1716.

U Z A S A D N I E N I E

do projektu uchwały Rady Miejskiej w Suszu w sprawie obciążenie służebnością przesyłu nieruchomości stanowiących własność Gminy Susz.

Działki oznaczone numerami geodezyjnymi 110 i 167 położone są w miejscowości Bronowo i stanowią własność Gminy Susz.

Z wnioskiem o obciążenie służebnością przesyłu wystąpiła ENERGA - OPERATOR Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku ul. Marynarki Polskiej 130; 80-557 Gdańsk z Oddziałem w Olsztynie, przy ul. Tuwima 6; 10-950 Olsztyn Rejon Dystrybucji w związku z projektowaną budową przyłącza kablowego 0,4 kV typu YAKXS 4x70mm^2 o długość wynoszącej 40,50 m oraz złącza kablowo-pomiarowego o wymiarach 0,4 x 0,25 m na działce nr 167, celem przyłączenia i zasilenia w energię nowo budowanej świetlicy wiejskiej w miejscowości Bronowo, gmina Susz. Wynagrodzenie za służebność przesyłu będzie ustalona przez rzeczoznawcę majątkowego i ustanowiona na czas nieokreślony za jednorazową odpłatnością, która to odpłatność będzie stanowić dochód Gminy Susz.

Lokalizacja projektowanej budowy przyłącza kablowego 0,4 kV oraz złącza kablowo-pomiarowego, została uzgodniona przez Burmistrza Susza w piśmie Nr Dr.7012.46.1.2019 z 11.10.2019r.

Ze względu na powyższe uznaje się za celowe odpłatne obciążenie służebnością przesyłu przedmiotowych nieruchomości.

Susz, 18.10.2019r.
Opracowała:
Agnieszka Suszyńska

BURMISTRZ

Zał. do Uchwały Nr ...../...../2019

Rady Miejskiej w Suszu

z dnia ..... 2019r.

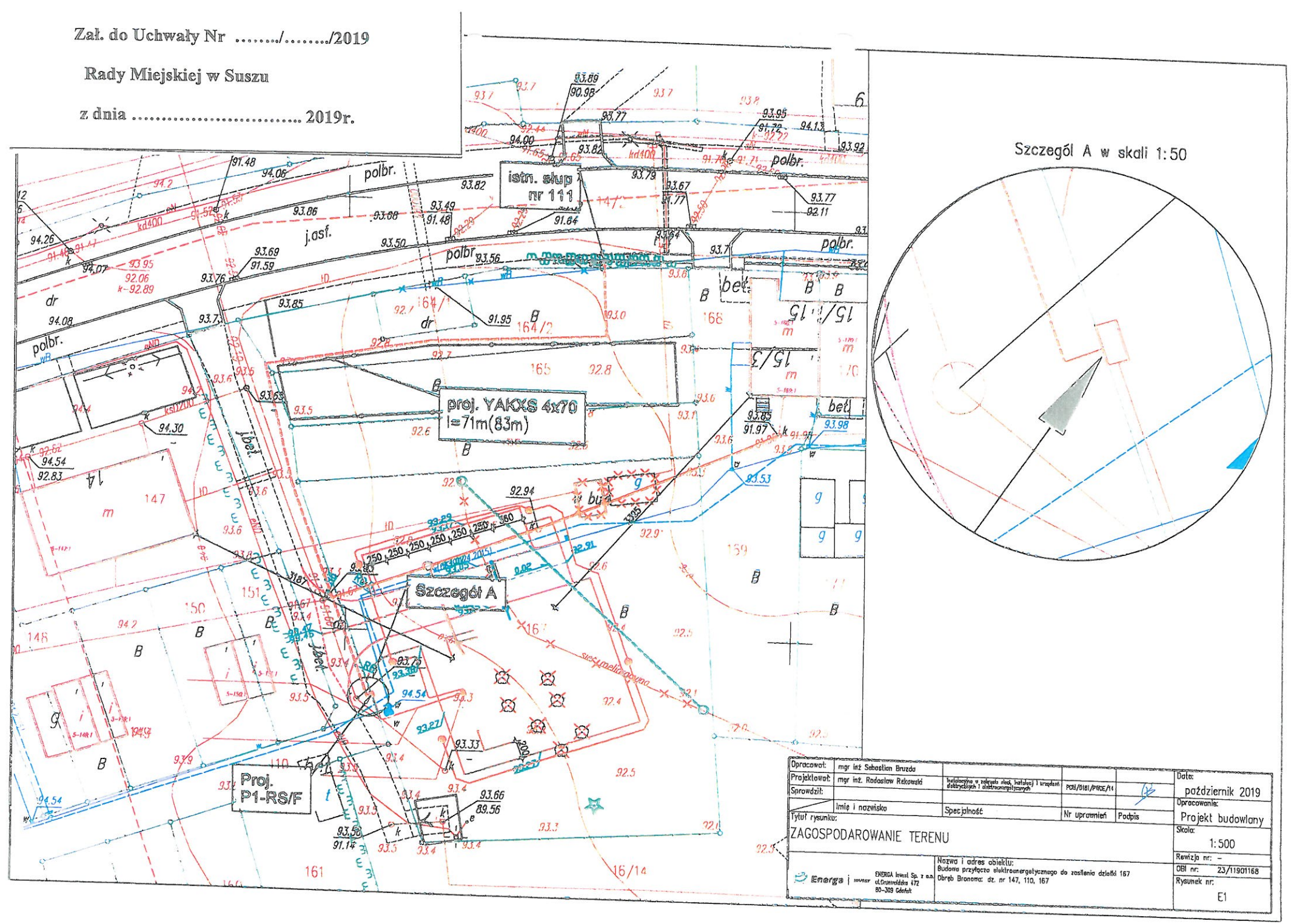

Opracował:	mgr inż Sebastian Bruzda				Data: październik 2019
Projektował:	mgr inż. Radosław Rekowski	branżowe w zakresie sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych	PODI/0181/PWOE/14		Opracowanie: Projekt budowlany
Sprawdził:					Skala: 1:500
	Imię i nazwisko	Specjalność	Nr uprawnień	Podpis	Rewizja nr: -
Tytuł rysunku: ZAGOSPODAROWANIE TERENU					OBI nr: 23/11901168
Energa | Invest	ENERGA Invest Sp. z o.o. ul.Grunwaldzka 472 80-309 Gdańsk	Nazwa i adres obiektu: Budowa przyłącza elektroenergetycznego do zasilenia działki 167 Obręb Bronowo: dz. nr 147, 110, 167			Rysunek nr: E1

Zał. Nr ... do protokołu Nr ...../2019
z Sesji Rady Miejskiej w Suszu
z dnia .....2019r.

-projekt-

UCHWAŁA Nr ...../...../2019

Rady Miejskiej w Suszu

z dnia ..... 2019r.

w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy o nieodpłatne udostępnienie nieruchomości stanowiącej współwłasność Gminy Susz.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. „a" ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.[1]), art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018r. poz. 2204 z późn. zm. [2]) oraz art. 33 ustawy z dnia 7 maja 2010r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz.U. z 2017r. poz. 2062r. ze zm. Dz. U. z 2017r. poz. 514 i Dz.U. z 2018r., poz. 1118) Rada Miejska w Suszu uchwala, co następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na zawarcie umowy o nieodpłatne udostępnienie na okres 10 lat udziału w wysokości 13380/29700 w prawie własności przysługującego Gminie Susz w nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jako działka nr 32/26 o pow. 0,1376 ha uwidocznionej w księdze wieczystej KW EL1I/000363 – wszystkie wymienione księgi prowadzone są przez Wydział V Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Iławie, położonej w obrębie 20 KAMIENIEC, gm. Susz na rzecz NEXERA Spółka z o.o. z siedzibą w Warszawie, Al. Jana Pawła II 29, 00-867 Warszawa, zgodnie z przebiegiem określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Susza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY
Krzysztof Brzozowski

---

[1] Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2019, poz. 1309

[2] Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017r, poz. 1509,.Dz. U. z 2018r., poz. 2348, Dz. U. z 2019r., poz 270, poz. 492, poz. 801, poz. 1309

U Z A S A D N I E N I E

do projektu uchwały Rady Miejskiej w Suszu

w sprawie wyrażenia zgody na podpisanie umowy o nieodpłatnym udostępnieniu nieruchomości stanowiącej współwłasność Gminy Susz.

Nieruchomość oznaczona numerem geodezyjnym 32/26 położona jest w miejscowości Kamieniec i stanowi współwłasność Gminy Susz. Z wnioskiem o podpisanie umowy o nieodpłatnym udostępnieniu nieruchomości stanowiącej współwłasność Gminy Susz na okres 10 lat wystąpiła NEXERA Spółka z o.o. z siedziba w Warszawie, Al. Jana Pawła II 29, 00-867 Warszawa w związku projektowaną budową nieodpłatnej *„Sieci światłowodowej realizowanej we ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa nr 1 „Powszechny dostęp do szybkiego Internetu"* działanie nr 1.1. współfinansowanej przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa.

Mając na uwadze ważny interes społeczny jakim jest umożliwienie dostępu do szerokopasmowego internetu przez mieszkańców Gminy Susz, zwracam się z wnioskiem o wyrażenie zgody na podpisanie umowy o nieodpłatnym udostępnieniu przedmiotowych nieruchomości.

BURMISTRZ

Krzysztof Piątkowski

Susz, 01.10.2019r.
Opracowała:
Agnieszka Suszyńska

Zał. do Uchwały Nr ...../...../2019

Rady Miejskiej w Suszu

z dnia ..... 2019r.

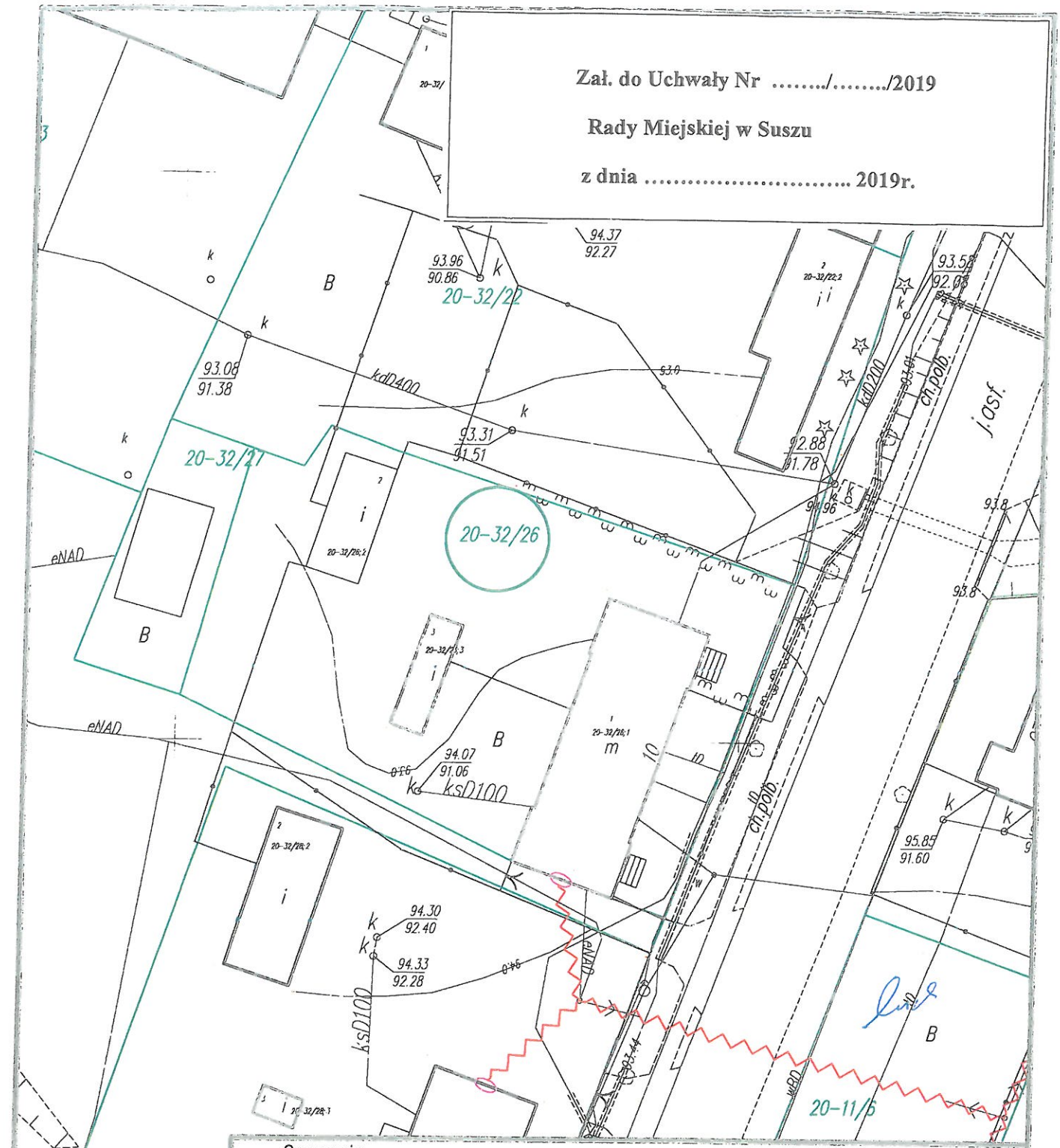

Oznaczenia:

- Istniejący słup en. niskiego napięcia
- Istniejący słup en. niskiego napięcia z lampą
- Projektowane napowietrzne kable światłowodowe
- 23-134/2 Numer działki
- Projektowany rurociąg
- Projektowana rura osłonowa
- Projektowana studnia kablowa
- Projektowana mufa napowietrzna na elewacji budynku
- Projektowana słupek FTTH
- Projektowany słup telekomunikacyjny
- Projektowany zasobnik kablowy

Tytuł Projektu:

Budowa telekomunikacyjnej linii kablowej na terenie miejscowości Kamieniec gm. Susz pow. iławski

Temat rysunku:

Budowa telekomunikacyjnej linii kablowej na działce 32/26 obr. Kamieniec

Wykonawca:

IRIS Telecommunication Poland Sp. z o.o.

ul.Sienkiewicza 85/87, 90-057 Łódź

Inwestor:

Nexera Sp. z o.o.

	Imię i Nazwisko:	Nr uprawnień:	Podpis:	Data:
Projektant:	Maciej Staśkiewicz	WAM/0140/PWOT/16		09.2019
Opracował:	Anna Michalczyk			09.2019
Sprawdził:				

Obszar ID:	3.6.28.54
Nr LOT:	3
Kod Obszaru:	ELB
Nr szafy OLT:	532887

Uwagi:

Format:	A4
Skala:	1:500
Ark:	1
Arkusz:	1/1
Nr rysunku:	1

Zał. Nr ... do protokołu Nr ...../2019
z Sesji Rady Miejskiej w Suszu
z dnia .....2019r.

-projekt-

UCHWAŁA Nr ...../...../2019

Rady Miejskiej w Suszu

z dnia ..... 2019r.

w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne obciążenie służebnością przesyłu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Susz.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. „a" ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j. t. Dz. U. z 2019r. poz. 506 z późn. zm.[1]) oraz art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (j. t. Dz. U. z 2018 r. poz. 2204 z późn. zm. [2]) Rada Miejska w Suszu uchwala, co następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na nieodpłatne obciążenie na czas nieokreślony służebnością przesyłu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Susz, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jako działka nr 28/2 o pow. 0,4785 ha, objętej KW EL1I/00037504/8 prowadzonej przez V Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Iławie, położonej w obrębie 0020 KAMIENIEC, gmina Susz na rzecz NEXERA Spółka z o.o. z siedziba w Warszawie, ul. Orzycka 6/1b, 02-695 Warszawa, zgodnie z przebiegiem określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Susza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Spr.
RADCA PRAWNY
A. Gieroń
Anna Maria Gieroń

[1] Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w 2019r., poz.1309 i poz. 1696.
[2] Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017r., poz.1509, Dz. U. z 2018r., poz. 2348, Dz. U. z 2019r., poz. 270, poz. 492, poz. 801, poz. 1309, poz. 1589 i poz. 1716.

U Z A S A D N I E N I E

do projektu uchwały Rady Miejskiej w Suszu

w sprawie nieodpłatnego obciążenia służebnością przesyłu nieruchomości stanowiącej własność Gminy Susz.

Nieruchomość oznaczona numerem geodezyjnym 28/2 położona w Kamieńcu stanowią własność Gminy Susz, przeznaczone jest na cele oświatowe i użytkowana jest jako Szkoła Podstawowa w Kamieńcu .

Z wnioskiem o nieodpłatne obciążenie służebnością przesyłu wystąpiła NEXERA Spółka z o.o. z siedziba w Warszawie, ul. Orzycka 6/1b, 02 - 695 Warszawa, w związku projektowaną budową nieodpłatnej *„Sieci szerokopasmowej, realizowanej we ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020 i Oś Priorytetowa- „Powszechny dostęp do szybkiego Internetu"* przygotowany przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji oraz Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

Z sieci tej korzystać będą uczniowie Szkoły Podstawowej.

Przebieg trasy sieci szerokopasmowej został pozytywnie zaopiniowany w wydanymi uzgodnieniami Burmistrza Susza Nr IK.7012.10.2019 z 10.10.201r.

Mając na uwadze ważny interes społeczny jakim jest szeroki dostęp do internetu poprzez sieć szerokopasmową a także nieodpłatne korzystanie z dostępu przez uczniów wymienionej szkoły podstawowej, zwracam się z wnioskiem o ustanowienie nieodpłatnego obciążenia służebnością przesyłu przedmiotowych nieruchomości.

BURMISTRZ

Krzysztof Piotrzkowski

Susz, 15.10.2019r.
Opracowała:
Agnieszka Suszyńska

Zał. do Uchwały Nr ...../...../2019

Rady Miejskiej w Suszu

z dnia ..... 2019r.

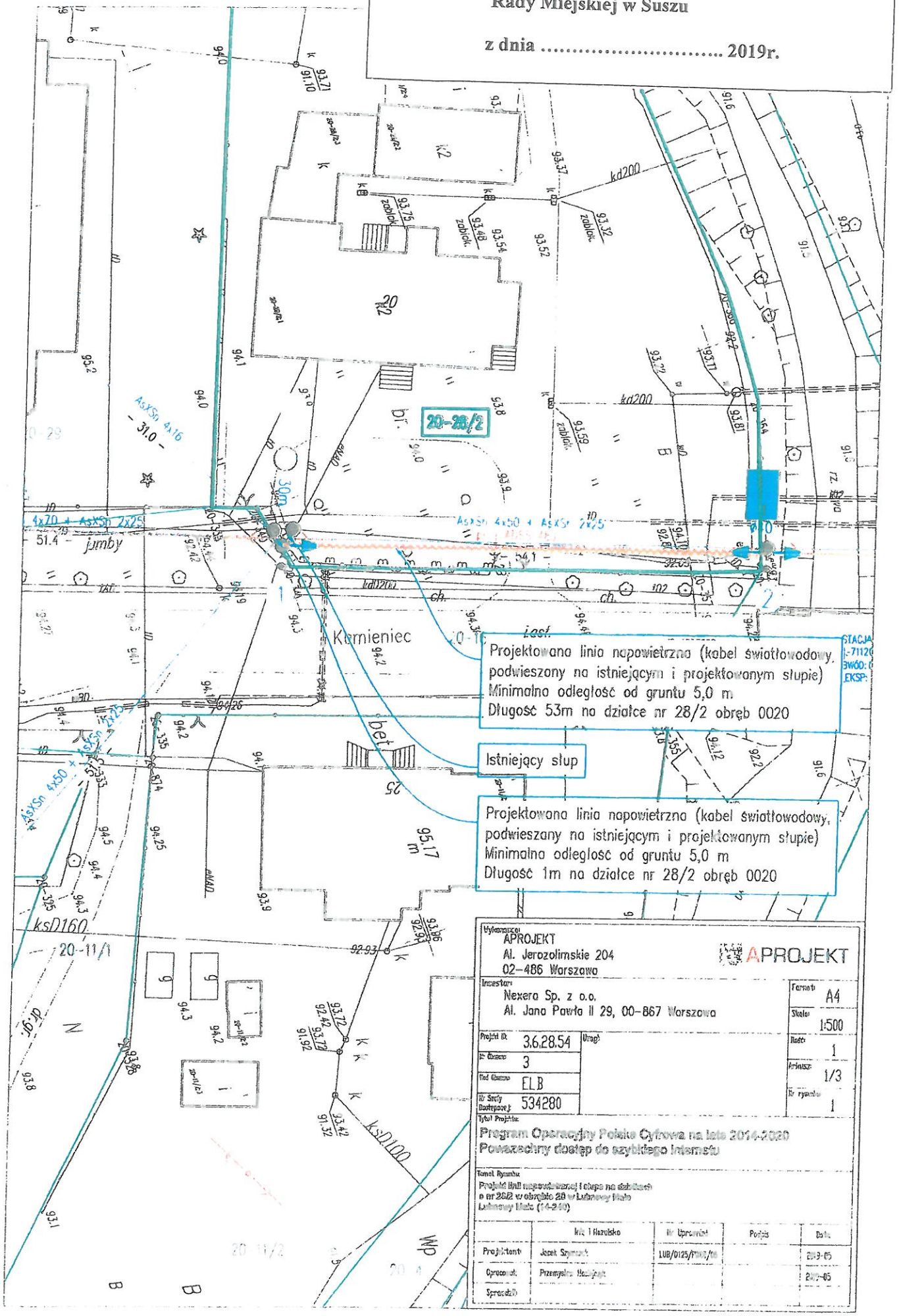

PROJEKT

Uchwała Nr
Rady Miejskiej w Suszu
z dnia ….. października 2019 r.

w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.[1]), oraz art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 poz. 688 ze zm.[2]), po przeprowadzeniu konsultacji Rada Miejska w Suszu uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Program współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Susza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

[1] Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 poz. 1309, Dz. U. z 2019 poz. 1696
[2] Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 poz. 1570

bez uwag
RADCA PRAWNY
Krzysztof Brzozowski

UZASADNIENIE

do Uchwały Nr .../.../2019

Rady Miejskiej w Suszu

z dnia .....października 2019 r.

Zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. Gmina Susz po przeprowadzeniu konsultacji przedstawia Radzie Miejskiej projekt „Programu współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok".

Uchwała o przyjęciu programu podejmowana jest każdorazowo zgodnie z ustawą do dnia 30 listopada roku poprzedzającego okres jego obowiązywania.

Prace zmierzające do przygotowania programu zostały rozpoczęte w miesiącu lipcu 2019 roku. Na stronie internetowej Gminy Susz, na stronie Biuletynu Informacji Publicznej oraz tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Suszu umieszczono informację o możliwości składania propozycji obszarów i zadań jakie powinny się znaleźć w programie współpracy. Do wszystkich organizacji pozarządowych działających na terenie Susza i okolic oraz do Centrum Organizacji Pozarządowych w Iławie wysłano też pisma z zaproszeniem do współpracy przy tworzeniu programu współpracy. W odpowiedzi do Urzędu Miejskiego w Suszu wpłynęły 24 propozycje realizacji zadań publicznych od 15 organizacji pozarządowych, które zostały ujęte w projekcie, a następnie w ostatecznej wersji programu współpracy.

Projekt Programu został poddany konsultacjom, które przeprowadzono w terminie od 20.09.2019r. do 04.10.2019r. według zasad określonych w uchwale nr III/20/2010 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 29 grudnia 2010 r. oraz w Zarządzeniu Nr 131/2019 Burmistrza Susza z dnia 20 września 2019 r.

BURMISTRZ

Krzysztof Pietrzykowski

projekt

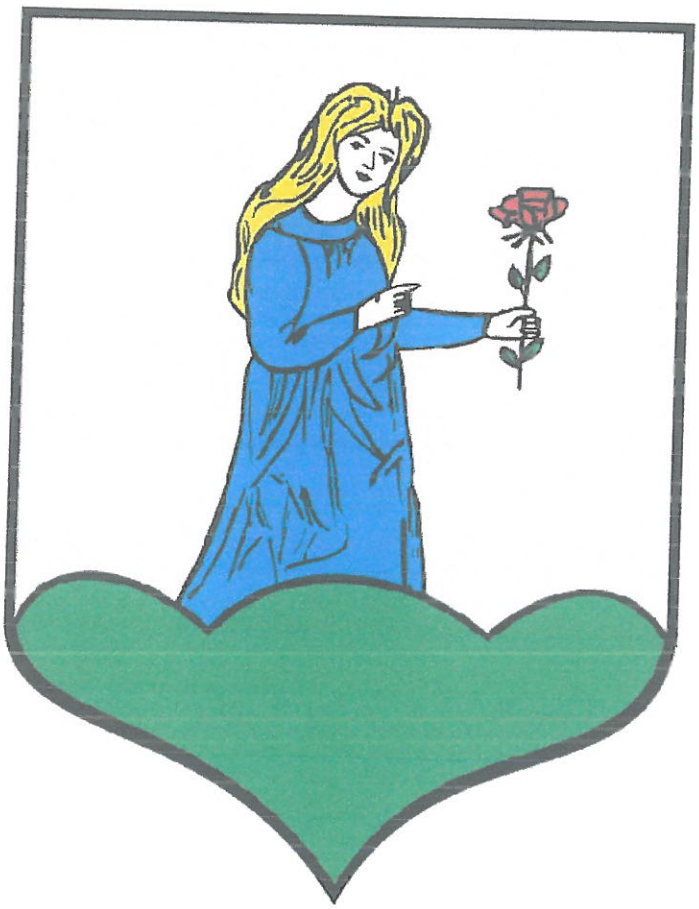

PROGRAM WSPÓŁPRACY

Gminy Susz
z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami,
o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r.
o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok.

Susz, październik 2019 r.

Spis treści

strona

1. Wstęp 3
2. Rozdział I – Postanowienia ogólne 4
3. Rozdział II – Cel główny i cele szczegółowe Programu 5
4. Rozdział III – Zasady współpracy 5
5. Rozdział IV – Zakres przedmiotowy 7
6. Rozdział V – Formy współpracy 7
7. Rozdział VI – Priorytetowe zadania publiczne 8
8. Rozdział VII – Okres realizacji Programu 8
9. Rozdział VIII – Sposób realizacji Programu 9
10. Rozdział IX – Wysokość środków planowanych na realizację Programu 9
11. Rozdział X – Sposób oceny realizacji Programu 10
12. Rozdział XI – Sposób tworzenia Programu oraz przebieg konsultacji 10
13. Rozdział XII – Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert 11
14. Rozdział XIII – Uwagi końcowe 13

Wstęp

Współpraca samorządów terytorialnych ze społecznością lokalną, zarówno na poziomie gminy, powiatu jak i województwa, wsłuchiwanie się w potrzeby mieszkańców oraz realizacja wspólnie wypracowanych projektów jest głównym elementem prawidłowego zarządzania. Autokratyczny styl kierowania jednostką samorządu terytorialnego oraz bierne społeczeństwo stanowią realne zagrożenie dla rozwoju regionu oraz jest sprzeczne z ideą samorządności. Dlatego też w społeczeństwie demokratycznym stawia się na szeroko pojętą współpracę jednostek i instytucji samorządowych z organizacjami pozarządowymi zrzeszającymi przedstawicieli mieszkańców, przy czym głos obu sektorów – publicznego i niepublicznego ma takie samo znaczenie. Zasady owego współdziałania i jego zakres zostały ściśle określone w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 688 ze zm. Dz. U. z 2019 poz. 1570). Art. 5 ust. 3 powyżej wskazanego dokumentu stanowi o tym, że współpraca organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi, spółkami, spółdzielniami oraz innymi związkami działającymi w sferze pożytku publicznego powinna odbywać się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Zasady te, oraz wynikające z innych aktów prawnych kompetencje jednostek samorządu terytorialnego, stanowią podstawę rozwoju wzajemnych relacji między administracją publiczną a mieszkańcami.

Mając na uwadze troskę o dobro społeczności lokalnej, powinności jakie narzuca obowiązujące prawo oraz poczucie odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych, Burmistrz Susza oraz Rada Miejska w Suszu deklarują wolę współpracy z sektorem pozarządowym przy realizacji zadań publicznych Gminy Susz. W tym celu uchwala się **„Program współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok”**.

Program współpracy na rok 2020 jest dokumentem zawierającym kontynuację założeń przyjętych w latach poprzednich, uzupełnionym o skierowane przez organizacje pozarządowe propozycje zadań.

Projekt Programu poddano konsultacjom społecznym.

Rozdział I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Podstawa prawna:

„Program współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok" został opracowany na podstawie niżej wymienionych przepisów prawnych:

1) ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U.2019r. poz. 506 z późn. zm.),
2) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 688 ze zm. Dz. U. z 2019 poz. 1570),
3) ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U.2019r. poz.869 z późn. zm.),
4) rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz.U.2018r, poz.2057),
5) rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018r. w sprawie uproszczonego wzoru oferty i uproszczonego sprawozdania z realizacji zadania publicznego (Dz.U.2018r, poz.2055).

2. Słownik:

Ilekroć w Programie jest mowa o:

1) **ustawie** – rozumie się przez to ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 688 ze zm. Dz. U. z 2019 poz. 1570),
2) **organizacjach** – rozumie się przez to organizacje pozarządowe oraz podmioty, wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
3) **programie** – rozumie się przez to Program współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2019 rok.,
4) **gminie** - rozumie się przez to Gminę Susz,
5) **burmistrzu** – rozumie się przez to Burmistrza Susza,
6) **dotacji** – rozumie się przez to dotacje zdefiniowane w art. 126 oraz art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U.2019r. poz.869 z późn. zm.),
6) **konkursie** – rozumie się przez to otwarty konkurs ofert, o którym mowa w art. 11 ust. 2 i art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
7) **oferencie** – rozumie się przez to organizację pozarządową lub podmiot, wymieniony w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, która złożyła ofertę na realizację zadania publicznego w odpowiedzi na otwarty konkurs ofert,

o którym mowa w art. 11 ust. 2 i art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

3. Program współpracy jest elementem lokalnego systemu polityki społecznej.
4. Program współpracy określa zadania i priorytety zadań publicznych, których realizację samorząd Gminy Susz będzie wspierał i powierzał organizacjom.
5. Wszelkie informacje dotyczące współpracy samorządu z organizacjami (takie jak: uchwały, ogłoszenia dotyczące realizowanych konsultacji, konkursów ofert, wzory ofert, umów, sprawozdań itp.) dostępne są na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Susz: www.bip.susz.pl w zakładce organizacje pozarządowe. Informacje kierowane do organizacji zamieszczane są również na stronie internetowej Gminy Susz: www.susz.pl w zakładce dla mieszkańców, organizacje pozarządowe.
6. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację poszczególnych zadań publicznych zostanie określona w uchwale budżetowej na rok 2020.

Rozdział II
CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Celem głównym Programu jest poprawa jakości życia i pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy i miasta Susz poprzez tworzenie warunków do rozwoju aktywności i samoorganizacji społeczności lokalnej.
2. Cele szczegółowe Programu to:
   1) tworzenie warunków do wzmacniania istniejących organizacji pozarządowych, powstawania nowych organizacji i inicjatyw obywatelskich oraz rozwoju wolontariatu;
   2) wzmocnienie współpracy partnerów lokalnej polityki społecznej: organizacji, administracji i jej jednostek oraz biznesu;
   3) wzmocnienie kooperacji samorządu Gminy z sektorem społecznym;
   4) zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań własnych oraz w kreowaniu polityki społecznej gminy;
   5) aktywizacja społeczności lokalnej;
   6) wzmocnienie wsparcia dla inicjatyw: zarówno mieszkańców jak i organizacji pozarządowych, podejmowanych w celu eliminowania lub ograniczenia negatywnych zjawisk dotykających społeczność lokalną;
   7) budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez umacnianie w świadomości poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną, swoje otoczenie oraz tradycję;
   8) promocję miasta i gminy Susz.

Rozdział III
ZASADY WSPÓŁPRACY

Współpraca samorządu gminnego z organizacjami odbywa się w oparciu o następujące zasady:

1) **pomocniczości**, w myśl której Burmistrz za pośrednictwem komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Suszu udziela organizacjom niezbędnej pomocy w realizowanych przez nie zadaniach publicznych przy jednoczesnym poszanowaniu inicjatywy i samodzielności w działaniu tych organizacji;
2) **suwerenności stron** która oznacza, że stosunki pomiędzy gminą a organizacjami kształtowane będą z poszanowaniem wzajemnej autonomii i niezależności w swojej działalności statutowej;
3) **partnerstwa** – w myśl którego organizacje pozarządowe uczestniczą w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, wspieraniu sposobów ich rozwiązania oraz wykonywania zadań publicznych, oznacza to dobrowolną współpracę równorzędnych sobie podmiotów w rozwiązywaniu wspólnie zdefiniowanych problemów i osiąganiu razem wytyczonych celów;
4) **efektywności** wynikającej z faktu wyboru najefektywniejszego sposobu wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na realizację zadań zleconych organizacjom i dążeniu wszystkich zainteresowanych do osiągnięcia najlepszych efektów w realizacji zadań publicznych przy określonych środkach i możliwościach;
5) **uczciwej konkurencji** pozwalającej na udział w konkursach wielu organizacji pozarządowych. Kryteria ocen wniosków konkursowych są identyczne dla wszystkich podmiotów, a realizatorem zadania zostaje organizacja pozarządowa, która przedstawi najkorzystniejszy projekt rozwiązywania problemów mieszkańców gminy;
6) **jawności**, która urzeczywistniana jest poprzez udostępnianie organizacjom pozarządowym informacji o zamiarach, celach i środkach przeznaczonych w budżecie gminy na realizację zadań publicznych, kosztach realizacji zadań już prowadzonych oraz kryteriach i sposobie oceny projektów.

Partnerami współpracy są następujące podmioty:

1. Burmistrz, który określa szczegółowe warunki współpracy z poszczególnymi organizacjami, a w szczególności podejmuje decyzje w zakresie używania obiektów, lokali i przyznawania środków finansowych niezbędnych do realizacji poszczególnych zadań.
2. Pracownik Urzędu Miejskiego w Suszu odpowiedzialny za współpracę z organizacjami pozarządowymi, pełniący funkcję łącznika w sprawach roboczej koordynacji działań pomiędzy Urzędem Miejskim w Suszu, a przedstawicielami poszczególnych organizacji oraz ich reprezentacją, m.in.: Radą Organizacji Pozarządowych Powiatu Iławskiego, Centrum Organizacji Pozarządowych.
3. Komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Suszu i inne jednostki organizacyjne podległe Burmistrzowi.
4. Organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy.
5. Komisje konkursowe powołane do opiniowania ofert złożonych w otwartych konkursach ofert na realizację zadań zlecanych przez Gminę organizacjom pozarządowym.

Rozdział IV

ZAKRES PRZEDMIOTOWY

Przedmiotem współpracy Gminy z organizacjami jest:

1. Wspólna realizacja zadań Gminy w sferze pożytku publicznego;
2. Podwyższanie efektywności działań kierowanych do mieszkańców gminy i miasta Susz;
3. Określanie potrzeb wspólnoty lokalnej i wypracowanie sposobu ich zaspokajania w drodze wzajemnej współpracy;
4. Konsultowanie z organizacjami projektów aktów prawa miejscowego.

Rozdział V

FORMY WSPÓŁPRACY

1. Współpraca Gminy Susz z organizacjami może mieć formę finansową i pozafinansową.
2. Współpraca finansowa polega na zlecaniu organizacjom realizacji zadań publicznych, która odbywa się po przeprowadzonym otwartym konkursie ofert lub trybie art. 19a ustawy poprzez:
   1) powierzenie wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, lub
   2) wspieranie wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.
3. Dotacje, o których mowa powyżej, nie mogą być wykorzystywane na:
   1) zakup gruntów,
   2) działalność gospodarczą,
   3) pokrycie kosztów utrzymania biura organizacji pozarządowej starającej się o przyznanie dotacji, w tym także wydatków na wynagrodzenia pracowników, chyba, że poniesienie tych kosztów jest niezbędne do realizacji zadania,
   4) działalność polityczną i religijną.
4. Współpraca finansowa odbywa się na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
5. Współpraca pozafinansowa Gminy z organizacjami pozarządowymi dotyczy następujących zagadnień:
   1) wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności m.in. poprzez:
      a) publikowanie ważnych informacji na stronie internetowej Gminy Susz www.susz.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej http://bip.susz.pl.
      b) udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w sesjach Rady Miejskiej oraz komisjach Rady Miejskiej z prawem zabierania głosu;
      c) przekazywanie przez organizacje pozarządowe informacji o przewidywanych lub realizowanych zadaniach sfery publicznej;
   2) konsultowania z organizacjami projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
   3) konsultowania projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4 ustawy, z radami działalności pożytku publicznego, w przypadku ich utworzenia;

4) tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym (w miarę potrzeb);
5) zawierania umów o wykonanie inicjatyw lokalnych na zasadach określonych w art. 19b ustawy;
6) zawierania umów partnerstwa określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz.U.2019r. poz.1295)
7) współdziałania w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych poprzez:
   a) informowanie o źródłach finansowania działań statutowych organizacji pozarządowych;
   b) pomoc w przygotowaniu/konsultacja wniosków o dofinansowanie i projektów;
   c) organizowanie szkoleń z zakresu przygotowania wniosków o dotacje;
   d) promowanie ciekawych projektów, które uzyskały wsparcie ze źródeł zewnętrznych jako „dobre praktyki".

Rozdział VI
PRIORYTETOWE ZADANIA PUBLICZNE

1. Ustala się następujące priorytetowe zadania publiczne, o których realizację mogą ubiegać się organizacje w 2020 r.:
   1) **Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;**
   2) **Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a;**
   3) **Promocja i organizacja wolontariatu;**
   4) **Działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży;**
   5) **Ratownictwo i ochrona ludności ;**
   6) **Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym;**
   7) **Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych;**
   8) **Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;**
2. Przedstawiony powyżej katalog priorytetowych zadań publicznych zaplanowanych na 2020 rok nie wyklucza możliwości powierzenia lub udzielenia wsparcia podmiotom Programu innych zadań publicznych, wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy pozostających w zakresie zadań Gminy.

Rozdział VII
OKRES REALIZACJI PROGRAMU

1. Niniejszy Program realizowany będzie w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. z zastrzeżeniem ust. 2
2. Terminy realizacji poszczególnych zadań określone zostaną w warunkach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych w 2020 roku.

Rozdział VIII

SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

1. Zlecanie realizacji zadań Gminy organizacjom odbywa się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert chyba, że przepisy odrębne przewidują inny tryb zlecania zadań.
2. Otwarte konkursy ofert ogłaszane są i przeprowadzane w oparciu o przepisy ustawy i wydane na jej podstawie przepisy wykonawcze.
3. Organizacje pozarządowe realizują współpracę na podstawie umowy o powierzenie lub o wsparcie wykonania zadania publicznego.
4. Komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Suszu czuwają nad prawidłowością realizacji zadania, efektywnością, rzetelnością i jakością wykonania zadania oraz zgodnym z umową wykorzystaniem środków przekazanych organizacjom pozarządowym.
5. Przy rozpatrywaniu ofert opiniowana będzie:
   1) możliwość realizacji zadania publicznego przez organizację;
   2) przedstawiona kalkulacja kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania;
   3) proponowana jakość wykonania zadania i kwalifikacje osób, przy udziale których organizacja planuje realizować zadanie publiczne;
   4) planowany wkład osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków;
   5) w przypadku organizacji, które w latach poprzednich realizowały zlecone zadania publiczne - rzetelność i terminowość oraz sposób rozliczania otrzymanych na ten cel środków.
6. Organizacje pozarządowe mogą z własnej inicjatywy złożyć wniosek o realizację zadania publicznego, w tym także takiego, które jest realizowane dotychczas w inny sposób, w tym przez organy administracji publicznej.
7. Gmina, zgodnie z art. 19a ustawy, może zlecić organizacji pozarządowej realizację zadania o charakterze lokalnym lub regionalnym na podstawie oferty złożonej poza otwartym konkursem ofert.
8. Za współpracę pozafinansową odpowiedzialny jest pracownik merytoryczny Urzędu Miejskiego w Suszu wyznaczony do współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Rozdział IX

WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW PLANOWANYCH NA REALIZACJĘ PROGRAMU

1. W roku **2020** na realizację niniejszego Programu planuje się przeznaczyć kwotę w wysokości **320.000,00 zł**
2. Wymieniona wyżej kwota może ulec zmianie.

Rozdział X

SPOSÓB OCENY REALIZACJI PROGRAMU (EWALUACJA I MONITOROWANIE WSPÓŁPRACY)

1. Wnioski i uwagi dotyczące realizacji Programu organizacje pozarządowe mogą zgłaszać Burmistrzowi bezpośrednio lub za pośrednictwem pracowników merytorycznych, odpowiedzialnych za realizację współpracy z organizacjami pozarządowymi.
2. W zakresie oceny współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi stosowane będą następujące wskaźniki:
   1) rodzaj zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe,
   2) liczba organizacji pozarządowych przystępujących do konkursów na realizację danego rodzaju zadań publicznych, ogłaszanych przez Burmistrza,
   3) liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne na rzecz lokalnej społeczności w oparciu o dotacje udzielone z budżetu Gminy,
   4) wielkość udzielonych dotacji na poszczególne rodzaje zadań oraz wielkość przedmiotowych dotacji ogółem,
   5) wysokość własnych środków finansowych organizacji, zaangażowanych w realizację zadań publicznych zlecanych do realizacji przez Gminę Susz oraz wysokość przedmiotowych środków ogółem,
   6) liczba mieszkańców Gminy uczestniczących w zadaniach publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe przy wsparciu z budżetu Gminy,
   7) Wysokość środków i zakres pomocy przyznawanej organizacjom poza trybem konkursowym.
3. Burmistrz przedstawi Radzie Miejskiej w Suszu sprawozdanie z realizacji Programu, sporządzone na podstawie wskaźników wymienionych w pkt 2, w terminie **do dnia 31 maja 2021 roku.**

Rozdział XI

SPOSÓB TWORZENIA PROGRAMU I PRZEBIEG KONSULTACJI

1. Program współpracy przygotowywany jest przez pracownika merytorycznego Urzędu Miejskiego w Suszu odpowiedzialnego za współpracę z organizacjami pozarządowymi.
2. Rada Miejska w Suszu Uchwałą Nr III/20/2010 z dnia 29 grudnia 2010 r. w sprawie określenia sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami projektów aktów prawnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji określiła, że decyzję o sposobie przeprowadzenia konsultacji podejmuje Burmistrz Susza w drodze zarządzenia.
3. Na podstawie Zarządzenia Burmistrza Susza Nr 131/2019 z dnia 20 września 2019 r. konsultacje Programu powinny odbywać się poprzez:
   a) umieszczenie Zarządzenia Burmistrza w sprawie konsultacji na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Suszu;
   b) umieszczenie projektu **„Programu współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy o działalności pożytku**

publicznego i o wolontariacie na 2020 rok" wraz z formularzem uwag i wniosków do niniejszego projektu w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Susz na stronie www.bip.susz.pl w zakładce poświęconej organizacjom pozarządowym oraz na stronie internetowej Gminy Susz www.susz.pl;

c) przesłanie informacji o realizowanych konsultacjach wraz z podaniem miejsca, w którym został zamieszczony projekt Programu, a także przesłanie formularza uwag i wniosków do wszystkich organizacji pozarządowych działających na terenie gminy i miasta Susz;

d) zorganizowanie bezpośredniego spotkania przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Suszu z organizacjami

4. Uwagi i wnioski do projektu Programu mogą być składane bezpośrednio w kancelarii Urzędu Miejskiego w Suszu, nadsyłane pocztą tradycyjną na adres Urzędu Miejskiego w Suszu, 14-240 Susz ul. Wybickiego 6 lub za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: organizacje@susz.pl w terminie do dnia **04 października 2019 r.**, przy czym decydującą jest data wpływu formularza uwag i wniosków do kancelarii Urzędu.
5. Nieprzedstawienie uwag do projektu Programu w wyznaczonym terminie oznacza akceptację zaproponowanych w Programie rozwiązań i regulacji lub rezygnację z przysługującego prawa do przedstawienia swojego stanowiska.
6. Pracownicy merytoryczni Urzędu Miejskiego w Suszu sporządzają informację pisemną na temat przebiegu oraz wyniku przeprowadzonych konsultacji projektu Programu. Informację tę zatwierdza Burmistrz i dołącza do uchwały w sprawie przyjęcia Programu w celu zapoznania się z nią przez członków Rady Miejskiej w Suszu.
7. Informację o wynikach konsultacji podaje się do wiadomości publicznej poprzez publikację na stronie internetowej Gminy Susz – www.susz.pl , stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Suszu - http://bip.susz.pl w zakładce poświęconej organizacjom pozarządowym oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Suszu.
8. Odpowiedzialnym za przeprowadzenie konsultacji jest Referat Rozwoju Lokalnego i Zamówień Publicznych Urzędu Miejskiego w Suszu.

Rozdział XII
TRYB POWOŁYWANIA I ZASADY DZIAŁANIA KOMISJI KONKURSOWYCH DO OPINIOWANIA OFERT W OTWARTYCH KONKURSACH OFERT

1. Oferty złożone w odpowiedzi na konkurs ofert, o którym mowa w art. 11 ust. 2 i art. 13 ustawy, na realizację zadań publicznych opiniuje powołana specjalnie do tego komisja konkursowa, zwana dalej komisją.
2. Komisja jest zespołem opiniodawczym, powołanym w celu badania i opiniowania ofert.
3. Komisja powoływana jest w następującym trybie:
   1) Burmistrz Susza powołuje komisję w ciągu 7 dni licząc od dnia następnego po dniu będącym ostatnim dniem składania ofert przez oferentów,
   2) W skład komisji wchodzi:

a) od 3 do 5 przedstawicieli organu wykonawczego Gminy Susz

b) od 2 do 3 osób wskazanych przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, z wyłączeniem przedstawicieli organizacji biorących udział w konkursie z zastrzeżeniem art. 15 ust. 2da ustawy.

3) Kandydatów na członków komisji, o których mowa w ust. 3 pkt 2 lit. b zgłaszają zainteresowane organizacje pozarządowe, w odpowiedzi na zaproszenie Burmistrza Susza do udziału w pracach komisji konkursowych.

4) Ostatecznie komisję powołuje Burmistrz w drodze zarządzenia.

4. Członkowie komisji dokonują w swoim gronie wstępnego wyboru Przewodniczącego komisji, a następnie przedstawiają wspólną propozycję kandydata Burmistrzowi.
5. Burmistrz powołuje Przewodniczącego komisji zarządzeniem.
6. Do zadań Przewodniczącego komisji należy w szczególności:
   1) wyznaczanie terminów posiedzeń komisji oraz ich prowadzenie,
   2) podział między członków komisji prac podejmowanych w trybie roboczym,
   3) nadzorowanie prawidłowego prowadzenia dokumentacji postępowań,
   4) informowanie Burmistrza o problemach związanych z pracami komisji w toku przeprowadzania otwartego konkursu ofert,
   5) przedstawienie Burmistrzowi Susza sprawozdania z pracy komisji oraz informacji o złożonych ofertach wraz z opinią komisji,
7. W czasie nieobecności Przewodniczącego, jego zadania wykonuje członek komisji wyznaczony przez Przewodniczącego.
8. Komisja pracuje na posiedzeniach, które zwołuje i którym przewodniczy Przewodniczący komisji, przy czym pierwsze posiedzenie zwołuje Burmistrz.
9. Do zadań komisji należy:
   1) otwarcie ofert,
   2) opiniowanie w zakresie spełnienia wymogów formalnych i merytorycznych.
10. Opinia jest sporządzana na podstawie:
    1) Karty informacji formalnej
    2) Karty informacji merytorycznej

    których wzór określa Burmistrz
11. Posiedzenie komisji uważa się za ważne, jeżeli w posiedzeniu bierze udział co najmniej połowa składu komisji.
12. Komisja opiniuje oferty na podstawie kryteriów określonych w Rozdziale VIII punkt 5 Programu w następujący sposób:
    1) każdy członek komisji indywidualnie opiniuje ofertę w zakresie spełniania wymogów merytorycznych
    2) z uzyskanej opinii indywidualnej członków komisji, przyporządkowuje się punkty i oblicza się średnią arytmetyczną,

3) średnia arytmetyczna punktów przyznanych w ofercie przez wszystkich członków komisji konkursowej stanowi opinię do oferty. Przewodniczący komisji przedstawia Burmistrzowi sprawozdanie z pracy komisji oraz informację o złożonych ofertach wraz z opinią komisji. Ostatecznego wyboru organizacji, którym udzielona zostanie dotacja na realizację zadań publicznych dokonuje Burmistrz Susza.

13. Organizacja biorąca udział w konkursie ofert może w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia wyników konkursu żądać uzasadnienia wyboru lub odrzucenia oferty.

Rozdział XIII
UWAGI KOŃCOWE

1. Określone w niniejszym Programie zasady współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi mają charakter otwarty i zakładają możliwość uwzględniania nowych form współpracy oraz doskonalenia tych, które zostały już określone.
2. Realizację Programu współpracy powierza się pracownikowi merytorycznemu Urzędu Miejskiego w Suszu wyznaczonemu do współpracy z organizacjami pozarządowymi.
3. Przy realizacji Programu współpracy z pracownikiem merytorycznym Urzędu Miejskiego w Suszu wyznaczonym do współpracy z organizacjami pozarządowymi współpracują wszystkie komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Suszu oraz jednostki organizacyjne Gminy Susz.

PROTOKÓŁ Z DNIA 07.10.2019 r.
Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Projektu „Programu współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok"

1. Przedmiot konsultacji:

   Na podstawie Zarządzenia Nr 131/2019 z dnia 20.09.2019 r. poddano konsultacjom projekt „Programu współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok", zwany dalej „programem współpracy".
2. Podmioty uprawnione do uczestnictwa w konsultacjach:

   Podmiotami uprawnionymi do udziału w konsultacjach były organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
3. Termin konsultacji:

   Konsultacje prowadzone były w dniach **od 20 września 2019 r. do 04 października 2019 r.**
4. Sposób i formy konsultacji:

   Konsultacje projektu „Programu współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok" prowadzone były w następujący sposób:
   a) na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Suszu umieszczono Zarządzenie Burmistrza Susza Nr 131/2019 z dn. 20.09.2019 r. ;
   b) w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Susz http://bip.susz.pl oraz na stronie internetowej Gminy Susz www.susz.pl w zakładkach poświęconych organizacjom pozarządowym umieszczono projekt „Programu współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok" wraz z formularzem uwag i wniosków;

c) przesłano informację o realizowanych konsultacjach wraz z podaniem miejsca, w którym został zamieszczony projekt Programu , a także przesłano formularz uwag i wniosków do wszystkich organizacji pozarządowych działających na terenie gminy i miasta Susz;

d) zorganizowano bezpośrednie spotkanie przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Suszu z organizacjami pozarządowymi o godzinie 13:00 w dniu 03.10.2019 roku.

5. Za przeprowadzenie konsultacji odpowiedzialny był Referat Rozwoju Lokalnego i Zamówień Publicznych Urzędu Miejskiego w Suszu.
6. Uwagi i wnioski można było składać bezpośrednio w kancelarii Urzędu Miejskiego w Suszu, nadsyłać pocztą tradycyjną na adres urzędu lub za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: organizacje@susz.pl w terminie do dnia **04 października 2019 r.,** przy czym decydującą była data wpływu formularza uwag i wniosków.
7. W wyznaczonym terminie wpłynęło 7 formularzy uwag i wniosków od :
   1) Stowarzyszenia „Senior" w Suszu,
   2) Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów w Iławie, Koło w Suszu ,
   3) Ochotniczej Straży Pożarnej w Jakubowie Kisielickim,
   4) Stowarzyszenia „Taka szkoła" w Lubnowych,
   5) Klubu Sportowego „Unia" Susz,
   6) Uczniowskiego Klubu Sportowego „Orzeł" Ulnowo,
   7) Stowarzyszenia „Trzecia Młodość" w Suszu

   Przewodnicząca Stowarzyszenia „Senior" oraz Przewodnicząca Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów w Iławie, Koło w Suszu, a także Naczelnik Ochotniczej Straży Pożarnej wnieśli propozycje, aby informowano organizacje pozarządowe o terminach odbywających się sesji i posiedzeniach komisji w celu uczestniczenia w nich.

   Prezes Klubu Sportowego „Unia" Susz oraz Prezes i Skarbnik Uczniowskiego Klubu Sportowego „Orzeł" Ulnowo zwrócili się z propozycją o uwzględnienie finansowania ich działań bezpośrednio z budżetu Centrum Sportu i Rekreacji w Suszu. Wynika to ich zdaniem z ciągłego, całorocznego charakteru wykonywania zadań. Propozycja ich miałaby na celu możliwość zaplanowania środków na poszczególne rundy: rundę pierwszą jesienną i drugą wiosenną – rewanżową, co jest istotnym punktem ze względu na możliwość awansu do wyższej klasy rozgrywkowej, co wiąże się z większymi wydatkami ze względu na większą ilość drużyn młodzieżowych według

regulaminu związku piłki nożnej i dalszymi wyjazdami na mecze ligowe lub spadku do niższej klasy, gdzie kwota będzie niższa. Takie rozwiązania sprawdzają się w większości drużyn z gmin rywalizujących z UKS „Orzeł Ulnowo w ligach.

Prezes Stowarzyszenia „Taka szkoła'" w Lubnowych nie wniosła uwag do programu współpracy.

Prezes Stowarzyszenia „Trzecia Młodość" poparła wnioski dotyczące propozycji zmian na finansowania klubów piłki nożnej oraz propozycji informowania o terminach sesji Rady Miejskiej w Suszu.

W dniu 03 października 2019 roku odbyło się spotkanie przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Suszu z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Gminy Susz. W spotkaniu uczestniczyło 10 osób, w tym 9 przedstawicieli organizacji pozarządowych. Na spotkaniu dyskutowano na temat projektu programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na 2020 rok. Przedstawiciel Elbląskiego Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Pozarządowych zaproponował, by w rozdziale V projektu Programu współpracy ust. 2 zmodyfikować następująco: „Współpraca finansowa polega na zlecaniu organizacjom realizacji zadań publicznych, która odbywa się po przeprowadzonym otwartym konkursie ofert lub trybie art. 19a ustawy poprzez:

1) powierzenie wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji lub
2) wspieranie wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji"

Poza tym na spotkaniu zawnioskowano o informowanie organizacji pozarządowych o terminach sesji i terminach posiedzeń komisji. Wniesiono również propozycję finansowania piłki nożnej w ramach zadań Centrum Sportu i Rekreacji w Suszu, co jednocześnie skutkowałoby zdjęciem tych zadań z pozycji budżetu Gminy wskazującym na wsparcie działalności pożytku publicznego.

W związku z powyższym Burmistrz Susza postanowił wprowadzić następujące zmiany, mianowicie w programie współpracy w rozdziale V projektu Programu modyfikuje się zapis i wprowadza zgodnie z sugestią :

„ 2. Współpraca finansowa polega na zlecaniu organizacjom realizacji zadań publicznych, która odbywa się po przeprowadzonym otwartym konkursie ofert lub trybie art. 19a ustawy poprzez:

1) powierzenie wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji lub

2) wspieranie wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji."

Poza tym na wniosek klubów sportowych Burmistrz postanowił, że zaproponuje Radzie Miejskiej przed podjęciem tegorocznego budżetu finansowanie działań klubów piłkarskich KS „Unia" Susz UKS „Orzeł" Ulnowo bezpośrednio z budżetu Centrum Sportu i Rekreacji w Suszu, by ułatwić klubom planowanie środków na poszczególne rundy, by elastycznie planować środki w zależności od awansu klubów w poszczególnych grupach. Ułatwi to funkcjonowanie klubów sportowych przez cały rok.

Odnośnie wniosków organizacji o informowaniu ich o terminach sesji i posiedzeniach komisji Burmistrz informuje, że informacje te umieszczane są na stronie internetowej Gminy Susz oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Susz. Nie będzie zatem wprowadzał zmiany do projektu programu współpracy w tym zakresie.

UZASADNIENIE

Program współpracy Gminy Susz z organizacjami pozarządowymi jest dokumentem, który określa zakres, formy i sposób współdziałania jednostki samorządu terytorialnego z sektorem pozarządowym. Szczegółowe kryteria tworzenia Programu współpracy określone zostały w art. 5a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.). Art. 5a ust. 4 niniejszej ustawy narzucił na Gminę obowiązek wskazania w Programie współpracy priorytetowych zadań publicznych, o których realizację mogą ubiegać się organizacje pozarządowe i inne podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 cytowanej ustawy. Określenie priorytetów na dany rok nie wyklucza możliwości powierzenia lub wsparcia przez Gminę realizacji innego zadania publicznego, nie określonego w przedmiotowym katalogu. Realizacja takiego zadania musi jednak odpowiadać na potrzeby jego adresatów. W miesiącu lipcu 2019 roku w celu dokonania wnikliwej i rzetelnej diagnozy potrzeb mieszkańców naszej gminy, rozesłano do wszystkich organizacji pozarządowych, działających na tym terenie, pisma z prośbą o przedstawienie propozycji zadań i obszarów działania, które powinny zostać ujęte w Programie współpracy na rok 2020. Informacja o możliwości składania ww. propozycji została również umieszczona na stronach internetowych Gminy Susz. Do Urzędu Miejskiego w Suszu wpłynęło 24 propozycje od 15 organizacji, spośród tych, do których prośba została skierowana. Do dnia dzisiejszego Gmina,

na podstawie złożonych przez organizacje pozarządowe propozycji, ustaliła kierunki działań, m. in. w zakresie sportu i kultury fizycznej, działalności na rzecz dzieci i młodzieży, działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, ratownictwa i ochrony ludności, w których to obszarach znacznie wzrosła ilość proponowanych przez organizację zadań w roku 2020. Wszystkie zaplanowane zadania są odpowiedzią na potrzeby mieszkańców gminy, wyrażone podczas tworzenia projektu programu współpracy na rok 2020

Protokół sporządzono dnia 07.10.2019 r.

BURMISTRZ
Krzysztof Pietrzykowski

Sporządziła: Ewelina Sobucka

UCHWAŁA NR .....

RADY MIEJSKIEJ W SUSZU

z dnia .....

w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026" wraz z Prognozą Odziaływania na Środowisko dla „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2020 z perspektywą do roku 2026"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2019 poz. 506 ze zm. [1]) oraz art. 17 ust. 1 i 2 oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2019 poz. 1936 ze zm. [2]), uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026" wraz z Prognozą Odziaływania na Środowisko dla „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2020 z perspektywą do roku 2026", stanowiące załącznik nr 1 i 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Susza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

[1] Zmiany tekstu jednolitego zostały ogłoszone w Dz. U z 2019 r poz. 1309, 1696, 1815.

2 Zmiany tekstu jednolitego zostały ogłoszone w Dz. U z 2019 r poz. 1403, 1501, 1579, 1680, 1712,1815,

RADCA PRAWNY
Krzysztof Brzozowski

UZASADNIENIE

Do projektu Uchwały Rady Miejskiej w Suszu w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026" wraz z Prognozą Odziaływania na Środowisko dla „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2020 z perspektywą do roku 2026"

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 wraz z *Prognozą Oddziaływania na Środowisko dla Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* został sporządzony w celu realizacji krajowej polityki ochrony środowiska, która jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2018 r. poz. 1307), a także za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

Program Ochrony Środowiska był wyłożony do publicznego wglądu w siedzibie Urzędu Miejskim w Suszu oraz był dostępny w Biuletynie Informacji Publicznej zgodnie z art. 39 ust. 1 i art. 40, w związku z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2018 r. poz. 2081).

Zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2018 poz. 2081), Burmistrz Susza wystąpił z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz do Warmińsko - Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026.*

Uwzględniając zakres i stopień szczegółowości prognozy ustalony przez ww. organy sporządzono *Prognozę oddziaływania na środowisko dla Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026.*

Po opracowaniu *Prognozy oddziaływania na środowisko,* wystąpiono ponownie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz do Warmińsko - Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o zaopiniowanie

Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 wraz z *Prognozą*.

Zarówno Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie pismem z dnia 4 marca 2019 r., (pismo znak: WOOŚ.410.30.2019.MK), jak i Warmińsko – Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor pismem z dnia 13 marca 2019 r., (pismo znak: ZSN.9022.4.5.2019.W) poinformowali o pozytywnej opinii dla projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* wraz z *Prognozą oddziaływania na środowisko dla Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026*.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 został pozytywnie zaopiniowany przez Zarząd Powiatu Iławskiego w dniu 8 stycznia 2019 r. (Uchwała nr 14/39/19 Zarządu Powiatu Iławskiego).

Wszyscy mieszkańcy Gminy mieli prawo składać wnioski, zastrzeżenia i uwagi do ww. dokumentu. Uwagi można było zgłaszać:

- w formie pisemnej na adres: Urząd Miejski w Suszu ul. Józefa Wybickiego 6, 14-240 Susz;

- ustnie do protokołu w Urzędzie Miejskim w Suszu, ul. Józefa Wybickiego 6, pokój nr 110, w godzinach pracy tut. Urzędu;

- za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym na adres: susz@susz.pl.

W wyznaczonym terminie, do wyłożonego do wglądu publicznego dokumentu, nie wpłynęły żadne uwagi ani wnioski.

BURMISTRZ

Krzysztof Pietrzykowski

Sporządził:
Mariusz Witkowski

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY RADY MIEJSKIEJ W SUSZU Z DNIA …..
w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026" wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko dla „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2020 z perspektywą do roku 2026"

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SUSZ NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

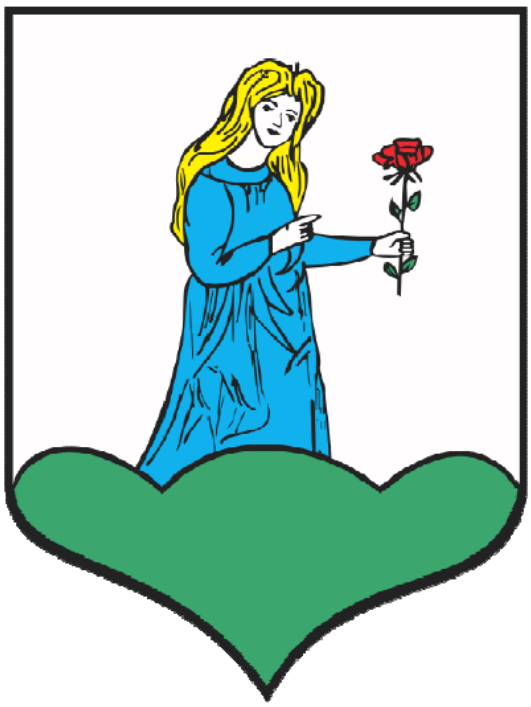

GMINA SUSZ

POWIAT IŁAWSKI

WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE

ZAMAWIAJĄCY	GMINA SUSZ
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING JOANNA KASZUBSKA
SPRAWDZAJĄCY	WESTMOR CONSULTING KAROLINA DRZEWIECKA

SUSZ 2019

Wykaz skrótów

BEiŚ – Strategia *„Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”*

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JCW – jednolite części wód

JCWPd – jednolite części wód podziemnych

GZWP – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

POŚ – Program Ochrony Środowiska

UE – Unia Europejska

MŚ – Ministerstwo Środowiska

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

c.o. – centralne ogrzewanie

c.w.u. – ciepła woda użytkowa

IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

Spis treści

Wykaz skrótów 2
Spis treści 3
1. Wstęp 5
1.1 Cel opracowania programu 5
1.2 Podstawa wykonania pracy 5
1.3 Metodyka opracowania programu 5
1.4 Efekty realizacji dotychczasowego programu 8
2. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi 9
3. Ocena stanu środowiska 37
3.1 Charakterystyka Gminy 37
3.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne 37
3.1.2 Zagospodarowanie przestrzenne Gminy 38
3.1.3 Demografia 39
3.1.4 Gospodarka 43
3.1.5 Infrastruktura drogowa i transport 45
3.1.6 Zaopatrzenie w ciepło, gaz, energię elektryczną 50
3.1.7 Odnawialne źródła energii 52
3.1.7.1 Energia wiatru 52
3.1.7.2 Energia wody 53
3.1.7.3 Energia z biomasy i biogazu 53
3.1.7.4 Energia geotermalna 54
3.1.7.5 Energia słoneczna 55
3.1.8 Walory turystyczno-rekreacyjne oraz promocja Gminy 57
3.1.9 Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych 59
3.2 Analiza stanu środowiska przyrodniczego gminy 62
3.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza 62
3.2.2 Zagrożenia hałasem 73
3.2.3 Pola elektromagnetyczne 77
3.2.4 Gospodarowanie wodami 80
3.2.5 Gospodarka wodno-ściekowa 97
3.2.6 Zasoby geologiczne i gleby 100
3.2.7 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów 104
3.2.8 Zasoby przyrodnicze 108
3.2.8.1 Szata roślinna 108
3.2.8.2 Świat zwierząt 111
3.2.8.3 Formy ochrony przyrody 112
3.2.9 Zagrożenia poważnymi awariami 132
3.3 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii 133

3.4 Zagadnienia horyzontalne 136
3.4.1 Adaptacja do zmian klimatu 136
3.4.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska 137
3.4.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe 138
3.4.4 Monitoring środowiska 139
4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie 140
4.1 Nadrzędny cel programu 140
4.2 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska 140
4.3 Instrumenty realizacji programu 147
5. System realizacji programu ochrony środowiska 148
5.1 Struktura zarządzania środowiskiem 148
5.2 Struktura zarządzania programem 150
5.3 Monitoring programu ochrony środowiska 151
6. Streszczenie w języku niespecjalistycznym 153
7. Spis tabel 155
8. Spis rysunków 156
9. Spis wykresów 156

1. Wstęp

1.1 Cel opracowania programu

Przedmiotem niniejszego opracowania jest *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026,* który porusza zagadnienia związane z szeroko rozumianą problematyką ochrony środowiska na terenie Gminy Susz.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, niniejszy dokument zawiera cele ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów. *Program Ochrony Środowiska* definiuje cele i zadania dla najbliższych 8 lat (2019-2026), opisuje monitoring realizacji *Programu* oraz prognozuje nakłady finansowe potrzebne na wdrożenie założeń *Programu*.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 spełnia wymagania zawarte w opracowanym przez Ministerstwo Środowiska dokumencie „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska" z dnia 2 września 2015 r.

1.2 Podstawa wykonania pracy

Niniejszy dokument wykonany został na podstawie umowy z dnia 09.08.2018 r., której przedmiotem jest opracowanie *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2023 z perspektywą do roku 2026*, zawartej pomiędzy Gmina Susz, z siedzibą ul. Józefa Wybickiego 6, 14-240 Susz a firmą WESTMOR Consulting Urszula Wódkowska, 87-704 Bądkowo, ul. 1 Maja 1a, z siedzibą we Włocławku przy ul. Królewieckiej 27.

1.3 Metodyka opracowania programu

Projekt *Programu Ochrony Środowiska* zgodnie z art. 17 ust. 2 podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu, czyli Zarząd Powiatu Iławskiego. Jednocześnie należy podkreślić, że Burmistrz Susza, zgodnie z art. 17 ust. 4, zapewnia możliwość konsultacji społecznych, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie *Programu Ochrony Środowiska*.

Po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko oraz po zaopiniowaniu, *Program* ten, zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, uchwala Rada Gminy. Ustawa ta wprowadza również obowiązek sporządzania co 2 lata raportu z wykonania *Programu* i przedstawienia go Radzie Gminy.

Następnie raport przekazywany jest przez organ wykonawczy gminy do organu wykonawczego powiatu.

W sporządzanym dokumencie uwzględniono wymagania obowiązujących przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska. Podstawę aktualizacji POŚ stanowią następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2018 poz. 994 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2018 poz. 799 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2018 poz. 1614 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2018 poz. 1454 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2018 poz. 992 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadach opakowaniowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 150 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorstw w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. 2018 poz. 1932 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2017 poz. 2119 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. prawo wodne (Dz. U. 2017 poz. 1566 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. 2018 poz. 1259 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2017 poz. 1161 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 poz. 1945 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2017 poz. 788 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2018 poz. 1152 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2017 poz. 2126 z późn. zm.).

W trakcie prac nad *Programem*:

- konsultowano się z pracownikami Urzędu Miejskiego w zakresie pozyskania informacji niezbędnych do opracowania Programu;
- dokonano oceny relacji pomiędzy zapisami środowiskowych dokumentów strategicznych szczebla centralnego, wojewódzkiego i powiatowego, w celu ustalenia uwarunkowań zewnętrznych dla opracowywanego programu;
- dokonano analizy aktualnych dokumentów strategicznych Gminy w celu zachowania spójności priorytetów oraz zapewnienia skoordynowanej realizacji planowanych działań ujętych we wszystkich dokumentach strategicznych;
- określono potrzeby w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Susz i na ich podstawie sprecyzowano cele i niezbędne działania ekologiczne pozostające w zgodności z celami ujętymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla oraz obowiązującymi dokumentami strategicznymi dla Gminy;
- opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych działań ekologicznych, mając na uwadze pilność zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony środowiska, możliwości finansowe Gminy oraz dostępne źródła finansowania;
- uzgodniono sposoby wdrażania i zasady monitorowania *Programu*.

W *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* uwzględniono następujące, zasadnicze części:

- charakterystykę Gminy, uwzględniającą dane demograficzne, gospodarcze oraz o stanie infrastruktury i środowiska;
- uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne realizacji *Programu Ochrony Środowiska* na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym;
- analizę jakości środowiska na terenie Gminy wraz z planowanymi działaniami ekologicznymi;
- obszary interwencji, kierunki interwencji, cele oraz zadania dla Gminy Susz wraz z harmonogramem ich realizacji;
- propozycje systemu wdrażania i monitorowania *Programu*.

Gminny Program Ochrony Środowiska odnosi się do dokumentu wyższego szczebla, a więc *Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020* oraz *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego do roku 2020*. Programy te są wykonywane w określonej kolejności – od programu wojewódzkiego do gminnych. Wdrożenie założeń *Programu Ochrony Środowiska* przyczyni się do poprawy stanu

środowiska przyrodniczego oraz wzrostu atrakcyjności Gminy Susz zarówno pod względem osiedleńczym, jak i inwestycyjnym.

1.4 Efekty realizacji dotychczasowego programu

Dotychczas obowiązującym dokumentem dotyczącym ochrony środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Susz był Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021. Nie wszystkie zadania w nim wyznaczone udało się zrealizować ze względu na możliwości finansowe Gminy.

W okresie obowiązywania poprzedniego Programu Ochrony Środowiska zrealizowano zadania w zakresie:

- Budowy sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej z przepompownią ścieków w miejscowości Jawty Wielkie[1],
- Budowy sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej w miejscowości Dąbrówka,
- Wykonania projektu budowy spinki sieci wodociągowej Falknowo – Januszewo,
- Projektu budowy sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w Ulnowie,
- Przebudowy drogi Chełmżyca – Ząbrowo,
- Remontu nawierzchni bitumicznej na terenie Gminy Susz,
- Remontu dróg gminnych,
- Przebudowy ul. Gdańskiej w Suszu,
- Przebudowy ul. Polnej w Suszu,
- Modernizacji remizy strażackiej w OSP Babięty Wielkie,
- Zakupu narzędzia hydraulicznego,
- Zakupu nowego wozu dla OSP Susz,
- Projektu termoizolacji i przebudowy pokrycia dachu budynku Szkoły Podstawowej w Suszu,
- Budowy kanalizacji sanitarnej przy ulicy Iławskiej,
- Rekultywacji składowiska odpadów w Suszu,
- Modernizacji oświetlenia ulicznego,
- Wymiany stolarki i instalacji elektrycznej w budynku świetlicy w Różnowie,
- Wykonania centralnego ogrzewania w budynku świetlicy w Januszewie,
- Termomodernizacji budynku świetlicy wiejskiej w Jakubowie Kisielickim,
- Przebudowy drogi wojewódzkiej nr 521 etap od granicy województwa wraz z obszarem miejskim Susz, pozostał nieduży odcinek miejski

[1] Zadanie zrealizowane częściowo.

- Przebudowy drogi wojewódzkiej nr 521 Susz – Iława, etap od granicy miasta Susz km 31+452 – 50+140.

2. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU „EUROPA 2020"

Strategia UE została przyjęta przez Radę Europejską dnia 17 czerwca 2010 r. Dokument wskazuje trzy priorytety, których realizacja odbywa się na szczeblu unijnym oraz krajowym:

1. Wzrost inteligentny (wiedza, innowacja, edukacja, społeczeństwo cyfrowe).
2. Wzrost zrównoważony (efektywne wykorzystywanie zasobów w produkcji przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności).
3. Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (zwiększenie aktywności zawodowej, podnoszenie kwalifikacji).

W dokumencie zostały określone projekty przewodnie tzw. inicjatywy flagowe oraz zostało wskazanych 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. W związku z powyższym cele krajowe w znacznym stopniu wpisują się we wskazane w Strategii „Europa 2020" cele zawarte w projektach.

PAKIET ENERGETYCZNO-KLIMATYCZNY DO 2020 R.

Pakiet ten został przyjęty przez Parlament Europejski 17 grudnia 2008 roku i ma na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych na terenie Unii Europejskiej. Dokument zawiera szereg rozwiązań legislacyjnych. Głównym celem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do 2020 r. o 20% w stosunku do roku 1990 oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także wzrost efektywności energetycznej do 2020 r.

Należy podkreślić, że dokumenty na szczeblu krajowym oraz wojewódzkim uwzględniają szereg zobowiązań międzynarodowych związanych z wdrażaniem Dyrektyw UE, a także są spójne ze wspólnotowymi dokumentami programowymi. W związku z tym, dokumenty szczebla lokalnego, takie jak programy ochrony środowiska dla gmin są zgodne z poniższymi dokumentami wyższego rzędu.

KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022

Dokument przyjęty został Uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 i stanowi kontynuację wcześniejszych planów gospodarki odpadami (aktualizacja Kpgo 2014). Dokument o charakterze strategicznym wyznacza kierunki działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju na najbliższe lata (cele i kierunki działań na lata 2016-2022 oraz perspektywicznie do 2030 roku).

Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami Kpgo, należy przede wszystkim zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami, a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła tak, aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele. Znaczna część dokumentu poświęcona jest gospodarce odpadami komunalnymi, która bezpośrednio dotyczy działalności jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego. Efektem wdrożenia Kpgo 2022 będzie zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu odpadów na środowisko.

Celami wskazanymi w dokumencie są między innymi:

1) ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów);
2) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.;
3) dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów;
4) osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych; zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów;
5) osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, między innymi odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych;
6) dokończenie likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne;
7) zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Dla osiągnięcia założonych celów określone zostały kierunki działań dotyczące m.in. edukacji ekologicznej, rozwoju selektywnego zbierania odpadów, a także zostały wskazane działania takie, jak np. prowadzenie kontroli przez inspekcję ochrony środowiska, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami, wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia produktów.

Uwarunkowania płynące z *Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2022* zostały uwzględnione w przedmiotowym *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.*

PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009 – 2032

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 został przyjęty Uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. Dokument ten określa zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie 24 lat, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej".

W Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 utrzymane zostają następujące cele:

1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu;
3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Realizacja *Programu* zakłada współpracę poprzez wykonywanie zadań wzajemnie się uzupełniających na trzech poziomach (centralnym, wojewódzkim i lokalnym: powiatowym i gminnym). Te zadania będą finansowane zarówno ze środków publicznych, jak i prywatnych.

Program przewiduje zgrupowanie zadań w pięciu blokach tematycznych:

1) Zadania legislacyjne;
2) Działania edukacyjno-informacyjne obejmujące: działania skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, ocenę i promocję technologii unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, organizację krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich;
3) Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, budowę składowisk odpadów azbestowych oraz budowę instalacji i urządzeń do unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, zadania wspierające, w tym wsparcie finansowe opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczania terenów z azbestu na wszystkich szczeblach;
4) Monitoring realizacji Programu w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest;

5) Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z Programem Oczyszczania Kraju na lata 2009 – 2032. Przedmiotowy projekt w jednym z planowanych do realizacji obszarów interwencji zakłada inwentaryzację wyrobów zawierających azbest oraz działania z zakresu usuwania azbestu i wyrobów azbestowych.

KRAJOWY PROGRAM OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

AKPOŚK 2017 zawiera wykaz aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków. Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.

Zakres rzeczowy planowanych przez aglomerację inwestycji obejmuje:

- budowę nowych sieci kanalizacyjnych,
- modernizację istniejących sieci kanalizacyjnych,
- budowę oczyszczalni ścieków komunalnych,
- modernizację oczyszczalni,
- rozbudowę oczyszczalni,
- rozbudowę i modernizację oczyszczalni,
- modernizację części osadowej w oczyszczalniach,
- likwidację oczyszczalni.

Gmina Susz należy do aglomeracji Susz. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest zgodny z Programem Ochrony Środowiska, ponieważ oba dokumenty maja na celu ochronę środowiska przyrodniczego w zakresie oczyszczania ścieków, ich zrzutów oraz skutków jakie wywierają na otoczenie.

STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ŚRODOWISKO – PERSPEKTYWA DO 2020 R.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko została przyjęta uchwałą nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r.

Strategia *Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko* (BEiŚ) obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 r. Celem dokumentu jest ułatwianie „zielonego" (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce przez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony" wzrost.

Rysunek 1. Obszary synergii w BEiŚ

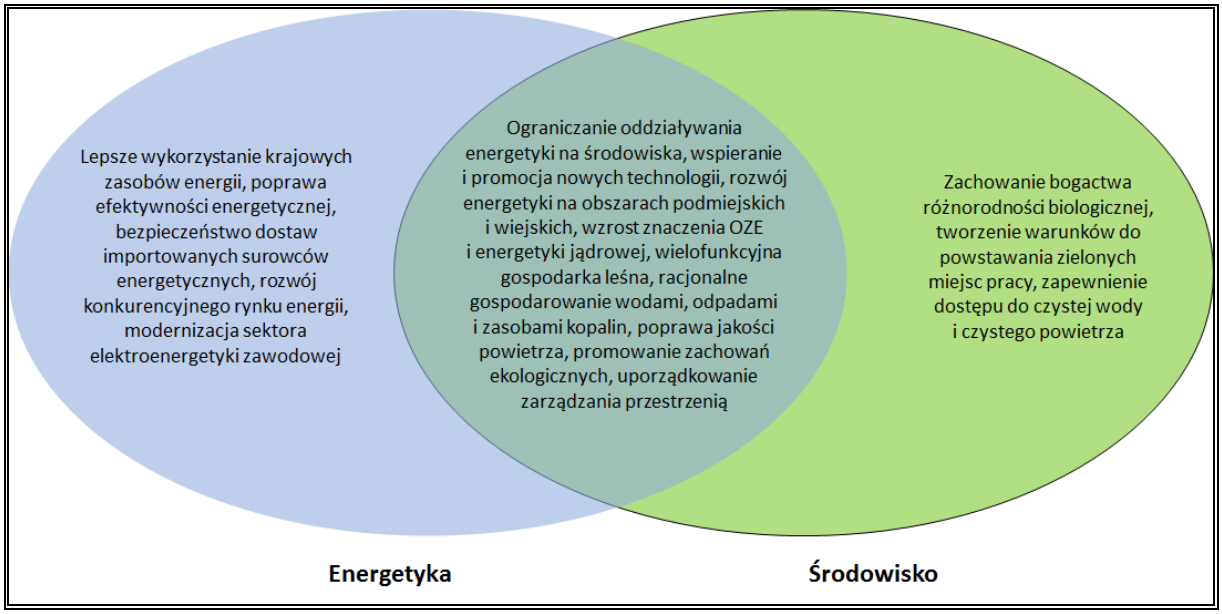

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko- perspektywa do 2020 r.

Mimo że obszary energetyki i środowiska mają szereg punktów stycznych, to jednak część zagadnień jest charakterystyczna tylko dla jednego z nich. Podstawowe zadanie Strategii BEiŚ polega na zintegrowaniu polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, jak również wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

Celem głównym Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest *zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę*.

Cel główny BEiŚ realizowany będzie przez następujące cele szczegółowe i kierunki interwencji:

Cel 1: Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

1.1 Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin

1.2 Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody

1.3 Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna

1.4 Uporządkowanie zarządzania przestrzenią

Cel 2: Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

2.1 Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii
2.2 Poprawa efektywności energetycznej
2.3 Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych
2.4 Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzenia energetyki jądrowej
2.5 Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy
2.6 Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii
2.7 Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich

Cel 3: Poprawa stanu środowiska

3.1 Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki
3.2 Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne
3.3 Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki
3.4 Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych
3.5 Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy

Cele zawarte w BEiŚ są spójne z celami zawartymi w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.* Niniejszy *Program* uwzględnia dobro środowiska przyrodniczego przy jednoczesnym rozwoju gospodarczym Gminy.

DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU. POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Dokument przyjęty Uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (M.P. 2013 poz. 121).

Strategia określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku.

W dokumencie, w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki wyznaczone zostały następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji.

Cel strategiczny 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym.

Cel strategiczny 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności i nauki.

Cel strategiczny 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.

Cel strategiczny 5. Stworzenie Polski Cyfrowej.

Cel strategiczny 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state".

Cel strategiczny 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.

W ramach celu „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska" w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, kierunkiem interwencji jest zwiększenie poziomu ochrony środowiska. Przedmiotowy *Program Ochrony Środowiska* wpisuje się zatem w cel strategiczny 7 *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju*, gdyż przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie Gminy Susz.

ŚREDNIOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Dokument został przyjęty uchwałą nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r.

Jako wizję Polski 2020 przyjęto: Polska w roku 2020 to: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo.

Celem głównym strategii średniookresowej staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

W dokumencie wyznaczono trzy obszary strategiczne, dla których określono poszczególne cele.

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne Państwo

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem

Cel I.2 Zapewnienie środków na działania rozwojowe

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej

Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki

Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

Cel II.5 Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych

Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

Cel II.7 Zwiększenie efektywności transportu

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna

Cel III.2 Zapewnienie dostępu do określonych usług publicznych

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest spójny ze średniookresową Strategią Rozwoju Kraju 2020. Jego realizacja wpłynie na osiągnięcie wyznaczonych w poszczególnych obszarach celów, a co za tym idzie głównego celu Strategii i przyczyni się do osiągnięcia założonej Wizji.

STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030 (SPA 2020)

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r. Głównym celem *Planu* „jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu". W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska

Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu

- Działanie priorytetowe: Przygotowanie strategii, planów ochrony, programów ochrony lub planów zadań ochronnych w zakresie ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Cele, kierunki działań i działania priorytetowe zawarte w *Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030* są spójne i wpisują się w cele i założenia zawarte w *Programie Ochrony Środowiska*

dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026. Przede wszystkim, przedmiotowy dokument przyczynia się do realizacji **Celu 1 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska**, a w szczególności jest spójny z kierunkiem działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu. Działaniem priorytetowym jest przygotowanie strategii, planów ochrony, programów ochrony lub planów zadań ochronnych w zakresie ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Dokument został przyjęty uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dokument zawiera następujące cele szczegółowe oraz kierunki interwencji:

Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Kierunki interwencji:

- aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta,
- rozwój obszarów wiejskich,
- wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju,

Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Kierunki interwencji:

- zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej.

Cele zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, a w szczególności w **Cel szczegółowy III** - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek interwencji - zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także **Cel szczegółowy II** - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji - aktywne gospodarczo i przyjazne

mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020"

Dokument stanowi załącznik do uchwały nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r.

Wyznaczona w ww. Strategii wizja brzmi: Otwarta i ekspansywna gospodarka, oferująca nowe miejsca pracy, oparta na wzajemnym zaufaniu i kooperacji uczestników życia gospodarczego, stabilnie rosnąca dzięki innowacjom i wysokiej efektywności wykorzystania zasobów, która zapewni wzrost standardów życia społeczeństwa oraz konkurencyjność przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej do 2020 r.

Celem głównym jest wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy.

Celami szczegółowymi są:

1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki;
2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy;
3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców;
4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest spójny ze Strategią innowacyjności i efektywności gospodarki. Wpływa na realizuje celów szczegółowych z zakresu dostosowania otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki oraz wzrostu efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, czym przyczynia się do osiągnięcia celu głównego Strategii oraz założonej wizji.

STRATEGIA ROZWOJU TRANSPORTU DO 2020 ROKU (Z PESPEKTYWĄ DO 2030 ROKU)

Strategia została przyjęta przesz Radę Ministrów uchwała nr 6 z dnia 22 stycznia 2013 r.

Misją wyznaczoną w dokumencie jest: *tworzenie w Polsce, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, optymalnych warunków dla przewozu osób i rzeczy, sprzyjających podniesieniu konkurencyjności gospodarczej kraju i poprawie jakości życia obywateli.*

Cele Strategii Rozwoju Transportu zostały wyznaczone w oparciu o przeprowadzoną diagnozę aktualnego stanu. Główny cel to: *zwiększenie dostępności transportowej, oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.*

Cel główny realizowany będzie przez dwa cele strategiczne:

1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego;
2. Stworzenie warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych;

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny ze Strategią Rozwoju Transportu do 2020 roku. Cześć zaplanowanych zdań w Programie wpływa na realizację wyznaczonego celu strategicznego 1 i jego celów szczegółowych: 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej oraz 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA NA LATA 2012-2020

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 została przyjęta uchwałą nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r.

Wizja obszarów wiejskich brzmi następująco: *Obszary wiejskie w 2020 r. będą atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej lub pozarolniczej, które w sposób komplementarny przyczyniają się do wzrostu gospodarczego. Tereny te będą dostarczały dóbr publicznych i rynkowych z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń. Mieszkańcy obszarów wiejskich będą posiadać szeroki dostęp do wysokiej jakości edukacji, zatrudnienia, ochrony zdrowia, dóbr kultury i nauki, narzędzi społeczeństwa informacyjnego i niezbędnej infrastruktury technicznej. Obszary wiejskie zachowają swój unikalny charakter dzięki zrównoważonemu rozwojowi konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa.*

Celem ogólnym jest: *Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju.*

W strategii wyznaczono również cele szczegółowe:

1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.
2. **Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej**
3. **Bezpieczeństwo żywnościowe**
4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego
5. **Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich**

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz wpisuje się w cele szczegółowe 2, 3 i 5. Zgodnie z tym, dokument jest spójny ze Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2030 ROKU

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r. uchwałą nr 202/2009. W ramach wskazanego dokumentu przewidziano:

- w zakresie poprawy efektywności energetycznej:
  - dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną;
  - konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15;
- w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
  - racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
  - dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego;
  - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej jako uzyskiwanie ropy naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych;
  - budowę magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych;
  - zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii;
- w zakresie dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej:
  - przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych;
- w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
  - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 r. oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych;
  - osiągnięcie w 2020 r. 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji;

  - ochronę lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną;
  - wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa;
  - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach;
- w zakresie rozwoju konkurencyjnych rynków:
  - zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen;
- w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:
  - ograniczenie emisji CO_2 do 2020 r. przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego;
  - ograniczenie emisji SO_2 i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych;
  - ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
  - minimalizację składowania odpadów przez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce;
  - zmianę struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Wobec powyższego Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z Polityką energetyczną Polski do 2030, gdyż przyczynia się do realizacji zaplanowanych w nim kierunków działań.

KRAJOWY PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DO ROKU 2020

Celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości powietrza na terenie całej Polski, w szczególności obszarów o najwyższych stężeniach zanieczyszczeń powietrza oraz obszarów, na których występują duże skupiska ludności.

Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Program Ochrony Środowiska wpływa na poprawę jakości powietrza, a co za tym idzie poprawę jakości życia mieszkańców. Jest więc spójny z Krajowym Programem Ochrony Powietrza do roku 2020 i wypełnia jego założenia.

KRAJOWY PROGRAM ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW

Celem Krajowego Programu Zapobiegania Powstawaniu Odpadów jest zaprzestanie relacji pomiędzy wzrostem gospodarczym a produkcją odpadów, które oddziałują na środowisko. Kwestie związane z przeciwdziałaniem powstawania odpadów zawarte w dokumencie są mocno powiązane ze zrealizowaniem najważniejszej Strategii rozwojowej Unii Europejskiej – Europa 2020.

Głównym celem jest postęp stabilnej gospodarki opartej na skuteczniejszym zastosowaniu zasobów, respektowaniu środowiska i zdobyciu większej konkurencyjności za pomocą użycia technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce oraz energię a także takiej, która pozwoli zużytkować surówce wtórne i odnawialne źródła energii.

Pozostałe cele:

- Rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz *umożliwiającej wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii,*
- Budowa świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych,
- Zmniejszenie ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z Krajowym Programem Zapobiegania Powstawania Odpadów, ponieważ cele podanych dokumentów pokrywają się.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020

Główny cel programu to: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnie i społecznej.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z osiami priorytetowymi Programu Operacyjnego Infrastruktury i Środowiska:

- Oś I – Zmniejszenie emisyjności gospodarki,
- Oś II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu,
- Oś IV-Infrastruktura drogowa dla miast.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz oraz Programu Operacyjnego Infrastruktury i Środowiska są ze sobą zgodne, ponieważ przyczyniają się do ochrony środowiska przyrodniczego.

PROGRAM OCHRONY I ZRÓWNOWAŻONEGO UŻYTKOWANIA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ PLAN DZIAŁAŃ NA LATA 2015-2020

Głównym celem Programu jest poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju.

Cele strategiczne:

- Cel strategiczny A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz kształtowanie postaw społeczeństwa związanych z włączaniem się do działań na rzecz różnorodności biologicznej
- Cel strategiczny B: Włączenie wybranych sektorów gospodarki w działania na rzecz różnorodności biologicznej
- Cel strategiczny C: Zachowanie i przywracanie populacji zagrożonych gatunków i siedlisk
- Cel strategiczny D: Efektywne zarządzanie zasobami przyrodniczymi
- Cel strategiczny E: Utrzymanie i odbudowa ekosystemów oraz ich usług
- Cel strategiczny F: Ograniczenie presji gatunków inwazyjnych i konfliktowych
- Cel strategiczny G: Ograniczenie i łagodzenie skutków zmian klimatycznych
- Cel strategiczny H: Ochrona różnorodności biologicznej poprzez rozwój współpracy międzynarodowej

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz pokrywa się z Programem Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej oraz Planem Działań na lata 2015-2020.

PROGRAM WODNO –ŚRODOWISKOWY KRAJU

Program zmierza do poprawy i utrzymania stabilnego stanu wód w określonych obszarach dorzeczy poprzez wyznaczone w dokumencie cele.

Cele Programu:

- Niepogarszanie stanu części wód
- Osiągnięcie dobrego stan wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polski prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych

na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie).

- Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz pokrywa się z założeniami Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

PLANY GOSPODAROWANIA WODAMI NA OBSZARACH DORZECZA WISŁY

Obszar dorzecza Wisły jest największym obszarem dorzecza w granicach Polski. Zajmuje wschodnią część kraju, jego powierzchnia wynosi 183 tys. km^2

Główne sposoby użytkowania wód według Planu Gospodarowania Wodami na obszarach Dorzecza Wisły to:

- pobór wody na cele komunalne, gospodarcze i przemysłowe,
- pobór wody na cele technologiczne i chłodnicze,
- pobór wody na cele rolnictwa, leśnictwa
- energetyka wodna
- żegluga
- rybactwo i wędkarstwo

Celami Planów Gospodarowania Wodami jest:

- Określenie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych
- Zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych
- Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW)
- Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych
- Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka

Cele zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględniają założenia Planów Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły.

PLANY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM POWODZIOWYM

Plany maja na celu powstrzymanie powodzi i ochronę przed powodzi. Zawierają także informacje dotyczące odpowiedniej organizacji w razie wystąpienia powodzi.

Wobec powyższego głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te prowadzić będą m.in. do obniżenia strat powodziowych.

Cele zawarte w dokumencie:

- Wyeliminowanie/unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
- Określenie warunków możliwego zagospodarowywania obszarów chronionych obwałowaniami,
- Ograniczanie istniejącego zagrożenia powodziowego,
- Ograniczanie wrażliwości obiektów i społeczności;
- Budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe;
- Budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest spójny z Planami Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO 2014-2020

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 jest spójny z osiami priorytetowymi zawartymi w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020, które przedstawiono poniżej:

- Oś priorytetowa 4 - Efektywność energetyczna;
- Oś priorytetowa 5 - Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów;
- Oś priorytetowa 6 – Kultura i dziedzictwo.

Założenia *Osi priorytetowej Efektywność energetyczna* to poprawa wytwarzania energii odnawialnej oraz wzrost udziału energii elektrycznej produkowanej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem. Zakłada się także spadek emisji gazów cieplarnianych. Oś priorytetowa 5 *Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów* skupia się na gospodarce odpadami, gospodarce wodnej oraz racjonalnym wykorzystaniu zasobów. Obejmuje także zapobieganie i zarządzanie ryzykiem katastrof

ekologicznych i klęsk żywiołowych. Założenia *Osi Kultura i dziedzictwo* maja na celu wzrost zainteresowania odwiedzających miejscami należącymi do dziedzictwa kulturowego oraz stanowiących atrakcje turystyczne.

W związku z tym Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz realizuje wyznaczone cele w ramach uwzględnionych osi priorytetowych.

STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2025

Cel główny strategii województwa brzmi: Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy. Wizja województwa jest: Warmia i Mazury regionem, w którym warto żyć.

Strategia zawiera cele strategiczne:

1. Wzrost konkurencyjności gospodarki;
2. Wzrost aktywności społecznej;
3. Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych;
4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju.

W strategii uwzględniono także 3 główne priorytety strategiczne:

1. Konkurencyjna gospodarka;
2. Otwarte społeczeństwo;
3. Nowoczesne sieci.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest spójny z Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Plan województwa odnosi się do obszaru województwa warmińsko-mazurskiego w jego granicach administracyjnych. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest narzędziem do realizacji jednego z ważniejszych zadań samorządu województwa, jakim jest kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie. W oparciu o ocenę przestrzennych uwarunkowań rozwoju formułuje on kierunki polityki przestrzennej oraz zasady organizacji przestrzennej na poziomie struktur regionalnych.

Plan województwa jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążącym organy i jednostki samorządu województwa.

Cele główne to:

1. Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju.

2. Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich.
3. Poprawa jakości wewnętrznej regionu poprzez promowanie integracji funkcjonalnej i tworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, z wykorzystaniem potencjałów wewnętrznych.
4. Poprawa dostępności terytorialnej regionu w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych poprzez rozwijanie systemów infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
5. Zachowanie i odtwarzanie wysokiej jakości struktur przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych regionu oraz zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska, stanowiące istotny element polityki rozwoju województwa.
6. Zwiększenie odporności przestrzeni województwa na zagrożenia naturalne i antropogeniczne oraz utratę bezpieczeństwa energetycznego, a także uwzględnianie w polityce przestrzennej regionu potrzeb obronnych państwa.

Zapisy zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – mazurskiego zostały uwzględnione w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.

PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2016-2022

Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął „Plan gospodarki odpadami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022” Uchwałą nr XXIII/523/16 dnia 28 grudnia 2016 r.

Przyjęte cele główne w zakresie gospodarki odpadami:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności niebezpiecznych,
- ograniczenie marnotrawstwa żywności,
- ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska, poprzez działania na etapach wydobycia surowców, produkcji i konsumpcji,
- wysoki poziom selektywnego zbierania odpadów, głównie odpadów niebezpiecznych i odpadów przeznaczonych do recyklingu,
- wysoki poziom ponownego użycia produktów,
- wysoki udział odzysku, recyklingu,
- składowanie odpadów ograniczone do minimum, -
- remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nielegalnych i nieczynnych składowisk odpadów,

- wyeliminowanie praktyk nielegalnego postępowania z odpadami,
- wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców województwa.

Cele szczegółowe przyjęte w zakresie gospodarki odpadami:

- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów,
- objęcie wszystkich obiektów wytwarzania odpadów komunalnych systemem odbioru odpadów,
- objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów „u źródła”,
- wprowadzenie we wszystkich gminach województwa systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów do 2021 r.,
- zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie w całym strumieniu zbieranych odpadów – do 50% w 2022 r. i do 60% w 2028 r.,
- poddanie recyklingowi w 2020 r. co najmniej 50% całości wytwarzanych odpadów komunalnych, i w 2025 r. co najmniej 60% całości wytwarzanych odpadów komunalnych,
- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling frakcji takich jak: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% masy do 2020 roku,
- odzysk energetyczny paliwa z odpadów powstałego z przetwarzania odpadów komunalnych na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego, w ilości nie większej niż 30% masy wytworzonych odpadów komunalnych,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby w 2020 r. było składowanych nie więcej niż 35%, w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 roku,
- zmniejszenie ilości składowanych odpadów do 30% masy wytworzonych odpadów komunalnych w roku 2022 i do 20% masy wytworzonych odpadów komunalnych w roku 2028,
- rekultywacja nieczynnych składowisk oraz nielegalnych miejsc składowania odpadów,
- wzrost świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorców na temat zapobiegania powstawaniu odpadów, selektywnej zbiórki oraz należytego gospodarowania odpadami komunalnymi.

Plan Gospodarki Odpadami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022 jest zgodny z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Susz, ponieważ przedstawione dokumenty stanowią bardzo istotny wpływ na poprawę stanu środowiska oraz jego jakość.

Program OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2020 R.

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem realizacji polityki ochrony środowiska, zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych, w województwie warmińsko-mazurskim. Określa obszary, kierunki interwencji i zadania służące poprawie stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego jego mieszkańców.

Cele Programu Ochrony Województwa Warmińsko – Mazurskiego to:

1. Ochrona obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
2. Zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej województwa;
3. Doskonalenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
4. Ograniczanie zagrożeń dla rodzimej przyrody;
5. Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie i na terenach zurbanizowanych;
6. Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.

Cele te osiągane są poprzez podjęcie wskazanych w dokumencie kierunków interwencji oraz określonych dla nich zadań:

Cele określone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz są zgodne z założeniami Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska. Realizacja dokumentu wpłynie również na osiągnięcie zakładanych przez województwo warmińsko-mazurskie rezultatów w zakresie ochrony środowiska.

PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DLA STREFY WARMIŃSKO-MAZURSKIEJ

Program Ochrony Powietrza opracowany został dla strefy warmińsko-mazurskiej w związku z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24h oraz poziomu docelowego benzo(a)piranu o okresie uśredniania rok w powietrzu, w 2011 i 2012 r.

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu Ochrony Powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie. Program Ochrony Powietrza wpływa na poprawę jakości powietrza i zwraca uwagę na przekroczenie poziomów dopuszczalnych różnych substancji w województwie. Program Ochrony Powietrza wyznacza zadania dla gmin, które uwzględniano także w założeniach realizacji programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz. W związku z tym programy są ze sobą spójne.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU IŁAWSKIEGO DO ROKU 2020

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego został uchwalony dnia 21 grudnia 2017 r. Uchwałą Nr XXXVIII.

Cele Programu to:

1. Poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.
2. Poprawa klimatu akustycznego poprzez obciążenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów.
3. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych.
4. Osiągnięcie celów środowiskowych dla wód.
5. Ochrona przed niedoborami wody i powodziami.
6. Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności.
7. Ograniczenie zużycia wody.
8. Ochrona wód i gleb przed zanieczyszczeniem ściekami.
9. Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalni.
10. Ochrona gleb.
11. Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB; zapobieganie powstawaniu odpadów; zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu i zmiana ich zachowań.
12. Zwiększenie udziały odzysku, w tym w szczególności ponownego użycia, recyklingu i energii zawartej w odpadach – odzyskiwanie energii powinno9 zostać ograniczone do materiałów nienadających się do recyklingu; dalszy rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów w tym odpadów biodegradowalnych i odpadów niebezpiecznych.
13. Zmniejszenie ilości kierowanych na składowiska odpadów – składowanie powinno zostać ograniczone do odpadów resztkowych.
14. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nieczynnych składowisk odpadów.
15. Ochrona obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.
16. Zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej powiatu.
17. Doskonalenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
18. Ograniczenie zagrożeń dla rodzimej przyrody.
19. Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie i na ternach zurbanizowanych.
20. Włączenie społeczności do działań na rzec przyrody.
21. Ograniczenie zagrożeń poważnymi awariami i minimalizacja ich skutków.

Założenia zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 są zgodne z założeniami Powiatowego Programu Ochrony Środowiska. Realizacja założeń obu dokumentów przyczyni się do realizacji wyznaczonych celów w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska i wpłynie na poprawę jakości środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Iławskiego.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SUSZ NA LATA 2015-2025

Strategia Rozwoju Gminy Susz jest najważniejszym dokumentem strategicznym, określającym jej rozwój.

Misja Gminy to: Gmina Susz atrakcyjnym miejscem zamieszkania ukierunkowania na rozwój zrównoważonego rolnictwa i turystyki, sprzyjającym rozwojowi przedsiębiorczości i edukacji, gdzie mieszkańcy i turyści mogą aktywnie i spokojnie spędzić wolny czas.

Cele strategiczne wraz z celami operacyjnymi gminy:

1. Rozwój infrastruktury technicznej.
    - Rozwój i poprawa infrastruktury wodno-ściekowej.
    - Rozwój i poprawa infrastruktury drogowej, zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego.
    - Rozwój i poprawa infrastruktury około drogowej.
    - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
    - Rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego.
    - Wspieranie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym.
2. Tworzenie optymalnych warunków do rozwoju turystyki i kultury oraz pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego.
    - Rozwój i poprawa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form turystyki.
    - Wykorzystanie i ochrona zabytków obiektów dziedzictwa kulturowego oraz ich zagospodarowanie.
    - Aktywna promocja walorów turystycznych gminy oraz opracowanie planu promocji.
    - Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego.
    - Ochrona i zachowanie bioróżnorodności przyrody.
3. Przyśpieszenie rozwoju gospodarczego poprzez kreowanie przyjaznego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości.

- Inicjowanie powstawania nowych podmiotów gospodarczych oraz kreowanie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.
- Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej w gminie.
- Wspieranie rozwoju spółdzielni socjalnych oraz innych przedsiębiorstw społecznych.

4. Wzrost konkurencyjności gospodarstwa rolnych oraz dochodów rolników.

   - Inicjowanie działań prowadzących do poprawy wydajności i jakości produkcji rolnej.
   - Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej.
   - Rozwój gospodarstw ekologicznych.
   - Rozwój i promocja grup producenckich oraz rolniczych spółdzielni produkcyjnych.

5. Poprawa jakości infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz intensyfikacja działań sprzyjających rozwojowi kultury.

   - Poprawa warunków funkcjonowania oraz rozwój obiektów dydaktycznych, kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych.
   - Zwiększenie dostępu do kultury jako sposobu spędzania wolnego czasu.
   - Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz stworzenie optymalnych warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży.
   - Poprawa standardu infrastruktury sportowej oraz zwiększenie efektywności jej wykorzystania.

Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Susz przyczyni się do osiągnięcia powyższych celów poprzez zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem mieszkaniowym, komunalnym i turystycznym. W związku z tym, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz przyczyni się do realizacji założeń zawartych w strategii Rozwoju Gminy Susz na lata 2015-2025.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY SUSZ

Celem nadrzędnym opracowania PGN było ustalenie potrzeb i problemów występujących na terenie Gminy w zakresie gospodarki niskoemisyjnej oraz wyznaczenie kierunków działań, które mają m.in. przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tzn.: redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych (OZE) oraz redukcji zużycia energii finalnej, poprzez podniesienie efektywności energetycznej. Dodatkowo celem sporządzenia

i wdrażania PGN jest zapewnienie korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych, zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego, płynących z działań zmniejszających emisje.

Celem głównym planu wdrażania gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Susz jest osiągnięcie do 2020 roku;

- redukcji emisji dwutlenku węgla o ok. 13,7% w stosunku do roku bazowego 2014, tzn. redukcji emisji CO2 o ok. 4 537,69 ton (z ok. 33 121,84 ton w 2014 r. do ok. 28 584,15 ton w 2020 r.);
- redukcji zużycia energii finalnej poprzez działania na rzecz wzrostu efektywności energetycznej o ok. 11,0 % w stosunku do roku bazowego 2014, tzn. redukcji zużycia energii o ok. 10 978,06 MWh (z ok. 99 800,52 MWh w 2014 r. do ok. 88 822,46 MWh w 2020 r.);
- wzrostu udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł w stosunku do roku bazowego 2014 o 6,1 % (z 9,9% - 9 894,16 MWh w 2014r., do wartości 16,0 % - 14 211,59 MWh w 2020r.).

Skutecznemu osiąganiu celu głównego służyć będą cele szczegółowe, planowane do realizacji w perspektywie 2020 roku:

1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych na terenie Gminy Susz.
2. Podniesienie efektywności energetycznej budynków i obiektów na terenie Gminy Susz.
3. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w lokalnej produkcji energii na terenie Gminy Susz
4. Wdrożenie zrównoważonego energetycznie planowania przestrzennego i zarządzania rozwojem Gminy Susz.
5. Prowadzenie działań i kampanii edukacyjno-promocyjnych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Susz.
6. Plan gospodarki Niskoemisyjnej jest kluczowym krokiem w kierunku zapewnia stabilnego środowiska oraz długofalowego i zrównoważonego rozwoju więc jest zgodny z Programem Ochrony Środowiska w Gminie Susz.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 jest spójny z Planem Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Susz. Oba dokumenty zakładają poprawę środowiska przyrodniczego Gminy poprzez zniwelowanie problemu niskiej emisji i wzrostu udziału odnawialnych źródeł energii.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNEGO DLA GMINY SUSZ

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego zostało przyjęte Uchwałą Nr XXI/165/2012 dnia 25 października 2012 r. Dokument określa główne problemy i strategiczne cele rozwoju oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy.

Cele uwzględnione w Studium:

- wielofunkcyjny rozwój miasta i wsi oraz poprawa warunków życia mieszkańców,
- rozbudowa infrastruktury technicznej i modernizacja układu komunikacyjnego,
- tworzenie przyjaznych warunków dla lokalizacji nowych inwestycji i miejsc pracy,
- właściwe wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej i rozwój otoczenia rolnictwa, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii-elektrownie wiatrowe,
- zwiększenie powierzchni leśnej oraz innych terenów zielonych,
- ochrona obszarów cennych przyrodniczo i ich wykorzystanie do promocja gminy,
- rozwój turystyki i rekreacji oraz bazy hotelarsko-gastronomicznej.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz zostały wzięte pod uwagę ustalenia zawarte w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Susz, dotyczące kierunków ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego.

MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SUSZ

Na terenie Gminy Susz obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała Nr XXI/226/2017 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 30 marca 2017 w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Susz.
- Uchwała Nr XIII/147/2016 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w gminie Susz w obrębie geodezyjnym Redaki.
- Uchwała Nr XIII/146/2016 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w gminie Susz w obrębie geodezyjnym Adamowo.
- Uchwała Nr XL/299/2014 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 24 września 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Susz.

- Uchwała Nr XL/298/2014 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 24 września 2014 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXXVII/287/2014 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 12 czerwca 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Susz w obrębie geodezyjnym Bronowo
- Uchwała Nr XXXVII/287/2014 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 12 czerwca 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Susz w obrębie geodezyjnym Bronowo.
- Uchwała Nr XXI/165/2012 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 25.10.2012 - w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Susz.
- Uchwała Nr XIII/103/2012 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 08 lutego 2012 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Susz.
- Uchwała Nr XLII/253/2010 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 26 marca 2010 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Susz w obrębie geodezyjnym Bronowo dla działek nr: 16/4 i 16/5.
- Uchwała nr XXXIII/216/2009 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 3 września 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Chełmżyca.
- Uchwała Nr XXVII/195/2009 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Susz.
- Uchwała nr XIX/155/2008 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 25 września 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Susz, obejmującego części obrębów ewidencyjnych nr 1, 3, 4 i 5.
- Uchwała Nr XII/103/2007 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Susz.
- Uchwała nr III/22/2007 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 23 lutego 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu „Starego Miasta” w Suszu.
- Uchwała Nr XXXV/211/2006 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Susz dla działek nr: 41/1/44, (obręb 4) i działki nr 176/4.

- Uchwała nr XXXV/210/2006 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Susz w obrębie geodezyjnym Adamowo.
- Uchwała nr XXXV/210/2006 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Susz w obrębie geodezyjnym Adamowo.
- Uchwała Nr V/33/2003 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 6 marca 2003 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Susz, obręb Różanki na części działki nr 12/5.

Ustalenia zawarte w ww. miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zostały wzięte pod uwagę podczas opracowywania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY SUSZ

Celem opracowania Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Susz jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy do końca 2032 r.

Program zakłada realizacje zadań inwestycyjnych ,zmierzających do oczyszczania terenów Gminy Susz z wyrobów zawierających azbest (usuwanie płyt azbestowo-cementowych z pokryć dachowych i elewacji budynków oraz pozainwestycyjnych, polegających na:

a) Organizacji kampanii informacyjnych o szkodliwości azbestu oraz bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
b) Wdrożenie monitoringu realizacji *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Susz*,
c) Podjęcie działań w kierunku pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania,
d) Okresowa weryfikacja i aktualizacja *Programu*.

Przedmiotowy program jest spójny z założeniami zawartymi w programie Usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Susz. Program Ochrony Środowiska wpisuje się w cele i założenia powyższego dokumentu, gdyż uwzględnia działania z zakresu usuwania azbestu i wyrobów azbestowych z terenu Gminy Susz.

3. Ocena stanu środowiska

3.1 Charakterystyka Gminy

3.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Susz jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie iławskim. Obszar ten charakteryzuje się dogodnym położeniem pod względem geograficznym i tranzytowym. Gmina sąsiaduje i graniczy z gminami:

- Gmina Iława, woj. warmińsko-mazurskie, pow. iławski,
- Gmina Kisielice, woj. warmińsko-mazurskie, pow. iławski,
- Gmina Prabuty, woj. warmińsko-mazurskie, pow. kwidzyński,
- Gmina Zalewo, woj. warmińsko-mazurskie, pow. iławski,
- Gmina Stary Dzierzgoń, woj. pomorskie, pow. sztumski.

Rysunek 2. Położenie Gminy Susz na tle powiatu iławskiego i województwa warmińsko-mazurskiego

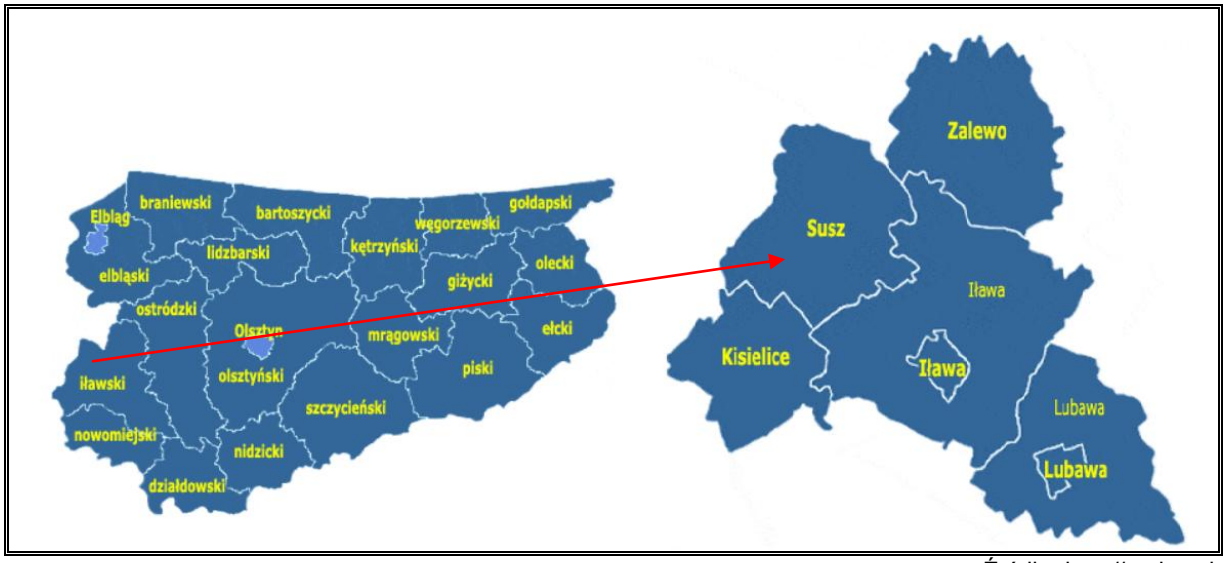

Źródło: http://gminy.pl

Według podziału fizycznogeograficznego Polski wg Kondrackiego (2002), Gmina Susz położona jest w obrębie makroregionu Pojezierze Iławskie.

Tabela 1. Położenie Gminy Susz wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

Gmina Susz	
Prowincja	Nizina Środkowoeuropejska
Podprowincja	Pojezierza Południowobałtyckie
Makroregion	Pojezierze Iławskie

Źródło: http://bazagis.pgi.gov.pl

Obszar Gminy Susz położony jest w obrębie Pojezierza Iławskiego. Pojezierza Iławskie to makroregion geograficzny usytuowany między Wisłą, Osą, Drwęcą i Pasłęką.

Przeważa tam rzeźba młodoglacjalna z licznymi wzgórzami i jeziorami. Na terenie Gminy Susz 3 największe jeziora to: Gaudy, Januszewskie i Suskie. Powierzchnia lasów wynosi 32,98% powierzchni całej Gminy. Gmina Susz znajduję się w zasięgu Iławskiego Zbiornika Wód Podziemnych oraz Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego.

Źródło: J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa 2002

Rysunek 3. Położenie fizyczno-geograficzne Gminy Susz

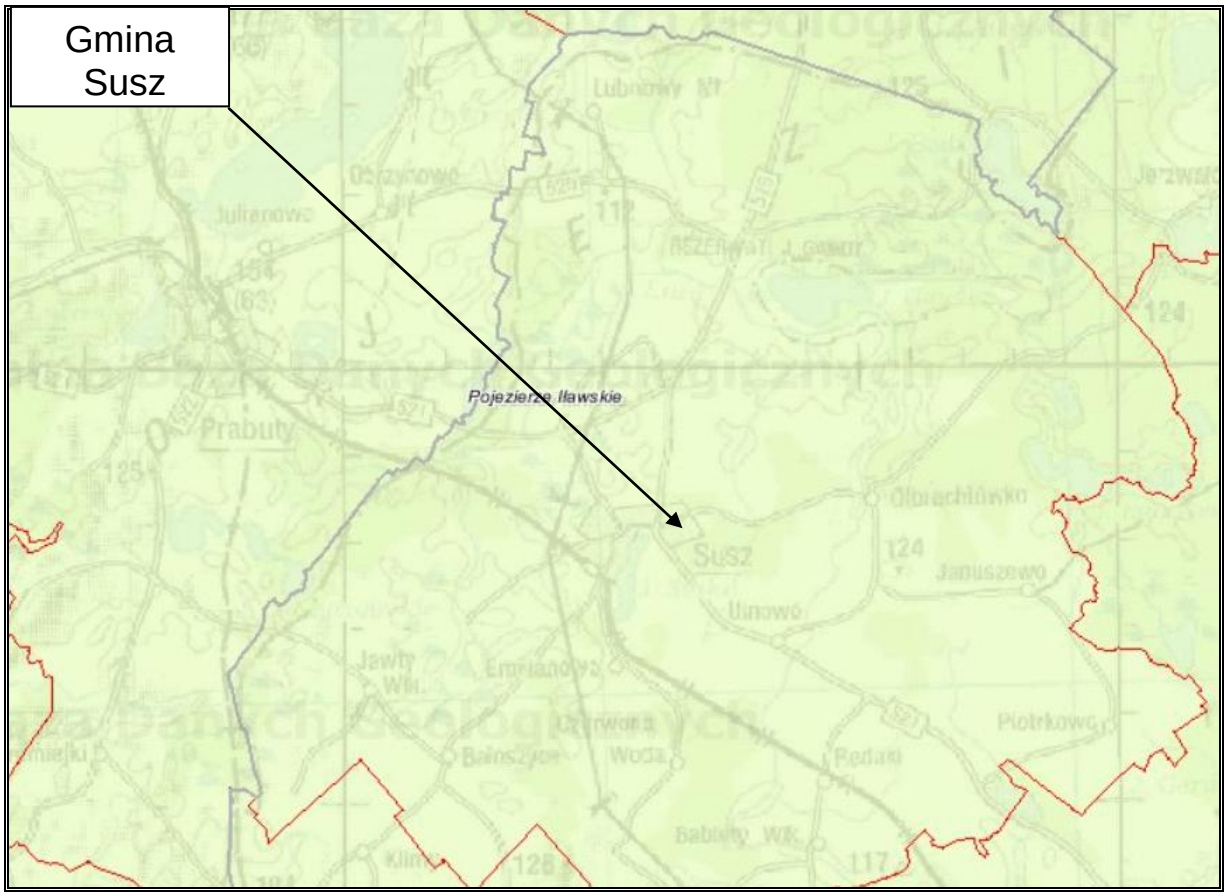

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, http://bazagis.pgi.gov.pl/

3.1.2 Zagospodarowanie przestrzenne Gminy

Gmina Susz zajmuje powierzchnię 259 km^2. Obszar Gminy składa się z 29 sołectw – Adamowo, Babięty Wielkie, Bałoszyce, Bornice, Bronowo, Brusiny, Chełmżyca, Czerwona Woda, Dąbrówka, Emilianowo, Falknowo, Grabowiec, Jawty Małe, Jawty Wielkie, Jakubowo Kisielickie, Januszewo, Kamieniec, Krzywiec, Lubnowy Małe, Michałowo, Nipkowie, Olbrachtowo, Olbrachtówko, Piotrkowo, Redaki, Rudniki, Różnowo, Ulnowo i Żakowice. Miasto Susz podzielone jest na 4 osiedla:

- Osiedle Korczaka,
- Osiedle Koszarowe,
- Osiedle Prabuckie,
- Osiedle Stare Miasto.

Największą powierzchnię Gminy stanowią użytki rolne (57,98%). Drugie w kolejności pod względem powierzchni są grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, które zajmują 32,98% powierzchni Gminy.

Tabela 2. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Susz

Wyszczególnienie	Powierzchnia (ha)	Udział %
powierzchnia ogółem	**25 905**	**100,00%**
powierzchnia lądowa	25 355	97,88%
użytki rolne	15 019	57,98%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	8 543	32,98%
grunty pod wodami	550	2,12%
grunty zabudowane i zurbanizowane	811	3,13%
pozostałe grunty i nieużytki	978	3,77%
tereny różne	4	0,02%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, http://swaid.stat.gov.pl/

Strukturę przestrzenną Gminy tworzą:

1. Strefa zurbanizowana: obszary rozwoju ośrodków osadniczych i innej zabudowy,
2. Strefa rolno-przyrodnicza: obszary rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
3. Strefa przyrodnicza: obszary rozwoju leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz przestrzeni otwartych łąk, wód powierzchniowych i innych.

3.1.3 Demografia

Na terenie Gminy Susz w 2017 roku liczba mieszkańców wynosiła 12 872 osób. W analizowanym okresie w Gminie liczba mężczyzn przewyższała liczbę kobiet. Obszar ten zamieszkuje 50,56% mężczyzn oraz 49,44% kobiet. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Susz została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 3. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Susz

Wiek	Płeć	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-4	M	440	406	386	354	339	326
	K	421	411	396	372	337	332
5-9	M	402	419	440	456	450	430
	K	370	389	421	412	437	404
10-14	M	395	416	394	374	370	394
	K	391	368	355	356	344	369
15-19	M	437	384	384	396	378	368
	K	439	413	354	371	370	359

Wiek	Płeć	2012	2013	2014	2015	2016	2017
20-24	M	571	570	557	507	485	462
	K	513	516	526	504	490	465
25-29	M	588	562	552	559	563	552
	K	512	504	522	506	476	477
30-34	M	554	565	562	557	551	547
	K	517	523	494	484	490	473
35-39	M	528	509	537	545	512	518
	K	410	422	450	480	470	491
40-44	M	442	476	499	483	513	508
	K	408	401	397	393	393	393
45-49	M	386	390	389	414	428	429
	K	364	362	373	393	395	403
50-54	M	492	445	389	378	371	380
	K	459	440	399	367	370	367
55-59	M	519	528	534	511	496	464
	K	456	492	515	494	475	445
60-64	M	373	394	417	429	422	472
	K	386	381	378	417	427	429
65-69	M	164	200	236	286	323	319
	K	195	229	268	291	320	355
70 i więcej	M	340	340	329	321	334	339
	K	623	609	585	582	585	602
70-74	M	117	131	123	115	129	133
	K	200	171	147	144	154	176
75-79	M	124	103	95	101	88	85
	K	177	177	177	179	172	162
80-84	M	66	69	75	70	79	81
	K	159	168	158	151	145	139
85 i więcej	M	33	37	36	35	38	40
	K	87	93	103	108	114	125
Razem	M	6 631	6 604	6 605	6 570	6 535	6 508
	K	6 464	6 460	6 433	6 422	6 379	6 364
	M+K	13 095	13 064	13 038	12 992	12 914	12 872

Źródło: Dane z GUS

Na terenie Gminy Susz na przestrzeni lat 2012-2017 przyrost naturalny kształtował się na dodatnim poziomie, co świadczy o tym, że liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów na

tym obszarze. Dane dotyczące przyrostu naturalnego na terenie Gminy Susz prezentują poniższe tabela i wykres.

Tabela 4. Ruch naturalny na terenie Gminy Susz w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	J. m.	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Urodzenia							
ogółem	osoba	147	145	152	119	128	130
mężczyźni	osoba	79	68	77	62	69	62
kobiety	osoba	68	77	75	57	59	68
Zgony							
ogółem	osoba	121	105	116	115	113	126
mężczyźni	osoba	63	59	62	69	66	69
kobiety	osoba	58	46	54	46	47	57
Przyrost naturalny							
ogółem	osoba	26	40	39	4	15	4
mężczyźni	osoba	16	9	15	-7	3	-4
kobiety	osoba	10	31	21	11	12	11

Źródło: Dane z GUS

Wykres 1. Ruch naturalny na terenie Gminy Susz w latach 2012-2017

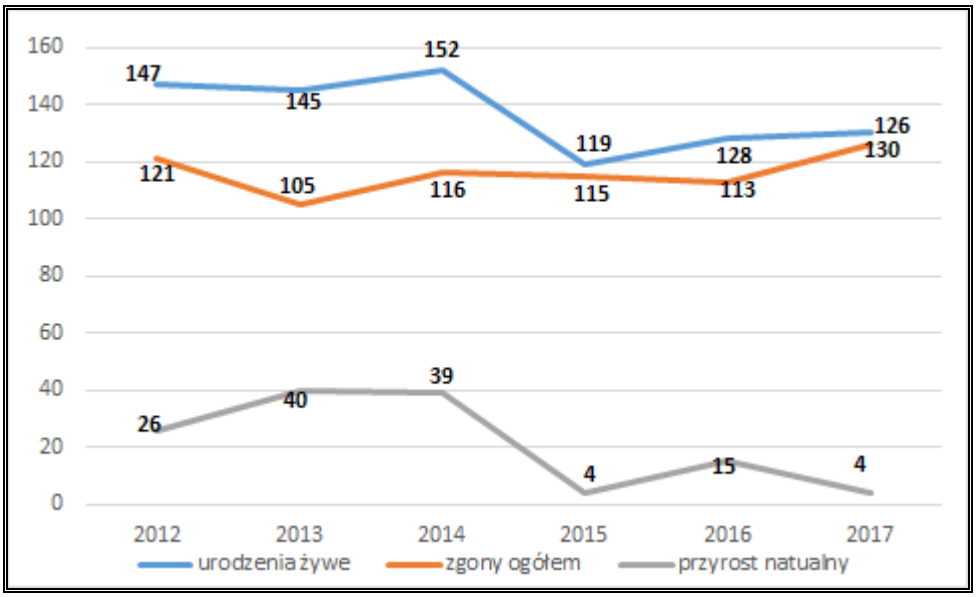

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Zgodnie z danymi GUS, w 2017 r. ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 63,27% ogólnej liczby ludności, ludność w wieku przedprodukcyjnym – 20,85%, a w wieku poprodukcyjnym – 15,88%.

W analizowanym okresie 2012-2017 można zauważyć, że:

- Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w analizowanych latach spadała.
- Liczba ludności w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie zmalała,
- Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrosła.

Dane ludności według ekonomicznych grup wieku prezentują poniższe tabela i wykres.

Tabela 5. Grupy wiekowe ludności na terenie Gminy Susz w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	J. m.	2012	2013	2014	2015	2016	2017
w wieku przedprodukcyjnym							
ogółem	osoba	2 901	2 850	2 813	2 771	2 720	2 684
mężczyźni	osoba	1 481	1 454	1 441	1 421	1 398	1 372
kobiety	osoba	1 420	1 396	1 372	1 350	1 322	1 312
w wieku produkcyjnym							
ogółem	osoba	8 486	8 455	8 429	8 324	8 205	8 144
mężczyźni	osoba	4 646	4 610	4 599	4 542	4 480	4 478
kobiety	osoba	3 840	3 845	3 830	3 782	3 725	3 666
w wieku poprodukcyjnym							
ogółem	osoba	1 708	1 759	1 796	1 897	1 989	2 044
mężczyźni	osoba	504	540	565	607	657	658
kobiety	osoba	1 204	1 219	1 231	1 290	1 332	1 386

Źródło: Dane z GUS

Wykres 2. Struktura ludności na terenie Gminy Susz w latach 2012-2017

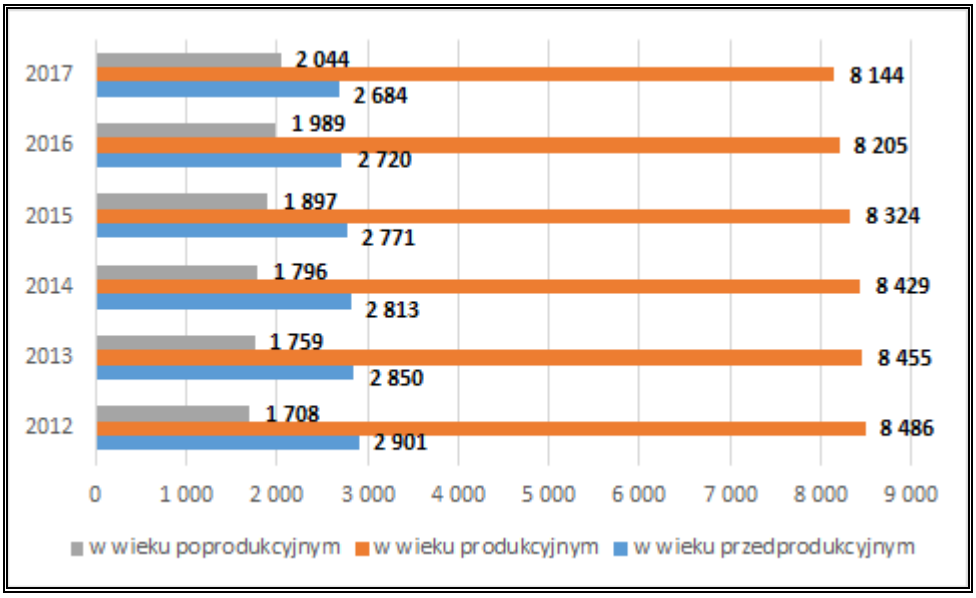

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

3.1.4 Gospodarka

Na terenie Gminy Susz na koniec 2017 roku działało 826 podmiotów gospodarczych, z czego 94,92% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem od 2012 roku wzrosła o 1,47%. Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie Gminy, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym, prezentuje tabela poniżej.

Tabela 6. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie Gminy Susz w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
podmioty gospodarki narodowej						
ogółem	814	855	844	877	845	826
sektor publiczny						
ogółem	46	42	42	42	42	42
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	23	17	17	17	17	16
sektor prywatny						
ogółem	768	813	802	833	801	784
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	573	613	601	630	595	576
spółki handlowe	40	40	37	38	41	39
spółdzielnie	10	10	10	10	9	9
stowarzyszenia i organizacje społeczne	26	29	29	30	30	32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi dotyczącymi struktury działalności gospodarczej w Gminie Susz przedstawionymi na poniższym wykresie, działalność gospodarcza prowadzona na terenie Gminy koncentruje się głównie na sekcji G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), F (budownictwo), C (przetwórstwo przemysłowe) oraz L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości).

Wykres 3. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy wg sekcji PKD 2007 w 2017 roku

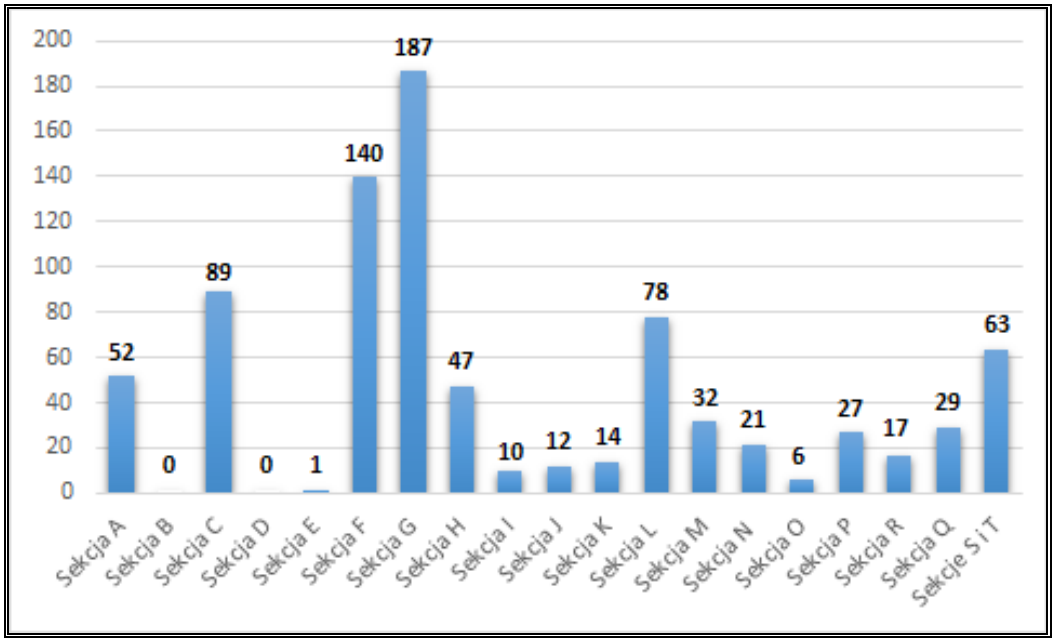

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca

O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

Do największych zakładów przemysłowych na terenie Gminy Susz należą:

- P.P.H.U. Rolmax Sp. z o.o. Susz,
- SBP PASZE Sp. z o.o. Susz,
- ZIARN-POL Sp. z o.o. – Elewator Dąbrówka,
- Mlekovita,
- INVO-VERITAS S.A. Zakład Produkcyjny w Suszu,
- JURKOP s.c. Olbrachtówko,
- Jagram-Pro S.A. Susz,
- Chris. ZP. Balewski,
- Amex – Bączek Sp. z o. o. SP. K.

Źródło: http://encyklopedia.warmia.mazury.pl

3.1.5 Infrastruktura drogowa i transport

Przez teren Gminy Susz przebiegają następujące drogi:

Drogi wojewódzkie

- droga wojewódzka 515 relacji Malbork – Susz,
- droga wojewódzka 520 relacji Prabuty – Kamieniec,
- droga wojewódzka 521 relacji Kwidzyn – Iława.

Ulice wojewódzkie

- - droga wojewódzka nr 515 – ul. Pieniężnego;
- - droga wojewódzka nr 520 – ul. Prabucka;
- - droga wojewódzka nr 521- Iławska.

Drogi powiatowe

- 1311N relacji Kamieniec – droga wojewódzka 521,
- 1307N relacji Susz – Fabianki – Jerzwałd,
- 1295N relacji Kamieniec – Ulnowo,
- 1309N relacji Brusiny – Grabowiec – droga wojewódzka 521,
- 1275N relacji Bronowo – Obrzynowo,

- 1277N relacji Jawty Wlk. – Susz,
- 1200N relacji Kołodzieje – Bałoszyce – Babięty Wlk.,
- 1281N relacji Bałoszyce – Limża,
- 1910N relacji Susz – Bałoszyce – Kisielice,
- 1289N relacji Susz – Krzywiec,
- 1297N relacji Różanki – Gałdowo – Gulb,
- 1309N relacji Brusiny – Grabowiec – droga wojewódzka nr 521.

Tabela 7. Wykaz ulic powiatowych na terenie Miasta Susz stan na 02.07.2018 r.

Lp.	Nazwa ulicy	Nr drogi	Długość [km]
1	Leśna	1307N	1,200
2	Piastowska	1910N	2,036
3	Piaskowa	2829N	1,000
4	Słowiańska	1277N	0,280
5	Prabucka	1277N	0,100
6.	Warmińska	2872N	0,317
Razem			**4,933**

Źródło: Dane z Urzędu Miejskiego w Suszu

Drogi gminne

Tabela 8. Wykaz ulic na terenie Miasta Susz stan na dzień 02.07.2018 r.

Lp.	Nazwa ulicy	Nr drogi	Długość [km]
1	Bałtycka	143523N	0,254
2	Broniewskiego	143524N	0,143
3	Iławska	143525N	0,180
4	Słowiańska	143542N	0,130
5	Kościelna	143527N	0,095
6	Konopnickiej	143526N	0,114
7	Łąkowa	143530N	0,600
8	Mickiewicza	143531N	0,180
9	B. Prusa	143536N	0,465
10	Osiedle Leśne	143532N	0,600
11	Polna	143535N	0,296
12	Pułaskiego	143537N	0,309
13	Podmurze	143534N	0,060
14	Rybacka	143538N	0,187
15	P. Skargi	143541N	0,283
16	Sikorskiego	143540N	0,290

Lp.	Nazwa ulicy	Nr drogi	Długość [km]
17	Wybickiego	143547N	0,275
18	Sienkiewicza	143539N	0,109
19	Kraszewskiego	143529N	0,420
20	Wiejska	143544N	0,294
21	Willowa	143545N	0,364
22	Kochanowskiego	-	0,054
23	Św. Floriana	143543N	0,138
24	Osiedle Korczaka	-	0,260
25	Słoneczna	143501N	0,200
26	Plażowa	-	0,120
27	Parkowa	143503N	0,110
28	Stare Miasto	143533N	0,240
29	Wąska	143504N	0,100
30	Kościuszki	143505N	0,075
31	Szewska	143506N	0,117
32	Kopernika	143507N	0,265
33	Konarskiego	143508N	0,082
34	Żeromskiego	143509N	0,106
35	Banachiewicza	143510N	0,074
36	Tuwima	143511N	0,105
37	Staffa	143512N	0,354
38	Galla Anonima	143513N	0,124
39	Skłodowskiej	143514N	0,308
40	Jagiełły	143515N	0,120
41	Żwirki i Wigury	143516N	0,145
42	Zaciszna	143517N	0,056
43	Gdańska	143518N	0,249
44	Konstytucji 3-go Maja	143519N	0,176
45	Sucharskiego	143520N	0,250
46	Wyszyńskiego	143521N	0,915
47	Koszarowa	-	0,570
	Słowiańska	-	0,370
48	Osiedle Brzostowe	-	0,652
49	Dworcowa	-	0,750
50	Słowackiego	-	0,060
51	Akacjowa	-	0,330
52	Wodna	143546N	0,130

Lp.	Nazwa ulicy	Nr drogi	Długość [km]
53	Reja	-	0,169
54	Asnyka	-	0,150
55	Brzechwy	-	0,140
56	Miłosza	-	0,217
57	Kasztanowa	-	0,154
58	Lipowa	-	0,301
59	Klonowa	-	0,119
60	Jaśminowa	-	0,241
61	Kalinowa	-	0,367
62	11 Listopada	-	0,620
63	Różnowo - Dąbrówka - Lubnowy Wielkie	143003N	5,600
64	Kamieniec – Piaski, drogi osiedlowe	-	2,000
65	Różnowo - Michałowo	143004N	2,400
66	Różnowo – kolonie	-	1,500
67	Michałowo - kolonia	-	0,600
68	Michałowo - Olbrachtowo - Zieleń	-	3,000
69	Olbrachtówko - Fabiany - Ulnowo	-	2,500
70	Olbrachtówko – Stawiec	-	1,000
71	Rudniki – Lisiec	-	0,700
72	Susz - Karolewo	-	0,800
73	Nipkowie – pałac	-	0,600
74	Ulnowo - las	-	0,800
75	Lubnowy Małe - Lubnowy Wielkie	143001N	3,800
76	Lubnowy Wielkie - /kolonie- czworaki/	-	2,500
77	Lubnowy Małe - Pachutki	-	2,300
78	Janowo – Bornice – Lubnowy Wielkie	-	6,500
79	Jawty Małe - Stankowo (do końca zabudowań)	-	0,740
80	Bałoszyce – drogi osiedlowe, Wądoły	-	0,700
81	Jawty Wielkie - Kołodzieje	-	1,510
82	Jawty Wielkie - kolonie	-	3,900
83	Jawty Wielkie - Kowale (do końca zabudowań)	-	0,800
84	gr. gm. Trumiejki – Jawty Wielkie	143005N	2,800
85	Żakowice - kolonie	-	2,800
86	Żakowice - Klimy	143006N	0,700
87	Bornice - kolonie	-	2,700
88	Bornice - Pachutki	143002N	5,500

Lp.	Nazwa ulicy	Nr drogi	Długość [km]
89	Czerwona Woda – Babięty Małe – Redaki - Chełmżyca	143010N	7,600
90	Babięty Wielkie - Babięty Małe	143011N	2,400
91	Babięty Wielkie - Ząbrowo	-	1,750
92	Babięty Wielkie- kolonie	-	3,000
93	Jakubowo Kisielickie - Gałdowo	143013N	1,300
94	Jakubowo Kisielickie - Łęgowo	-	1,400
95	Jakubowo Kisielickie – Jedrychowo	-	0,800
96	Jakubowo Kisielickie - Babięty Małe	-	0,700
97	Babięty Wielkie - Chełmżyca	-	3,000
98	Redaki - Chełmżyca	-	1,700
99	Chełmżyca - Ząbrowo	143012N	0,900
100	Falknowo - Piotrkowo	143009N	3,500
101	Falknowo – Redaki (wieś)	-	2,700
102	Grabowiec - Pieńki	-	0,900
103	Grabowiec - Starzykowo	-	1,000
104	Brusiny – kolonie	-	0,800
105	Januszewo – (wieś + sklep)	-	0,600
106	Januszewo – Grabowiec	-	2,000
107	Piotrkowo - Siemiany	-	2,400
108	Piotrkowo - kolonia (do posesji Piotrkowo 5)	-	1,900
109	Piotrkowo - kolonia (do posesji Piotrkowo 42)	-	1,800
110	Piotrkowo - Starzykowo	143014N	1,400
111	Susz (wybudowanie) - Adamowo	-	2,900
112	Susz (wybudowanie - do posesji Adamowo 24, 17)	-	0,800
113	Adamowo - Adamowo (do posesji Adamowo 7)	-	1,200
114	Adamowo - Róża	143008N	2,800
115	Emilianowo - Bałoszyce Małe	143007N	3,500
116	Czerwona Woda – (do posesji Czerwona Woda 8)	-	0,300
Razem			**129,531**

Źródło: Dane z Urzędu Miejskiego w Suszu

Ponadto przez obszar Gminy przebiega linia kolejowa relacji Warszawa Wschodnia – Gdańsk Główny. Na terenie Gminy znajdują się dwa przystanki kolejowe pasażersko-towarowo-przeładunkowe Susz i Redaki.

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Susz

Rysunek 4. Sieć dróg na terenie Gminy Susz

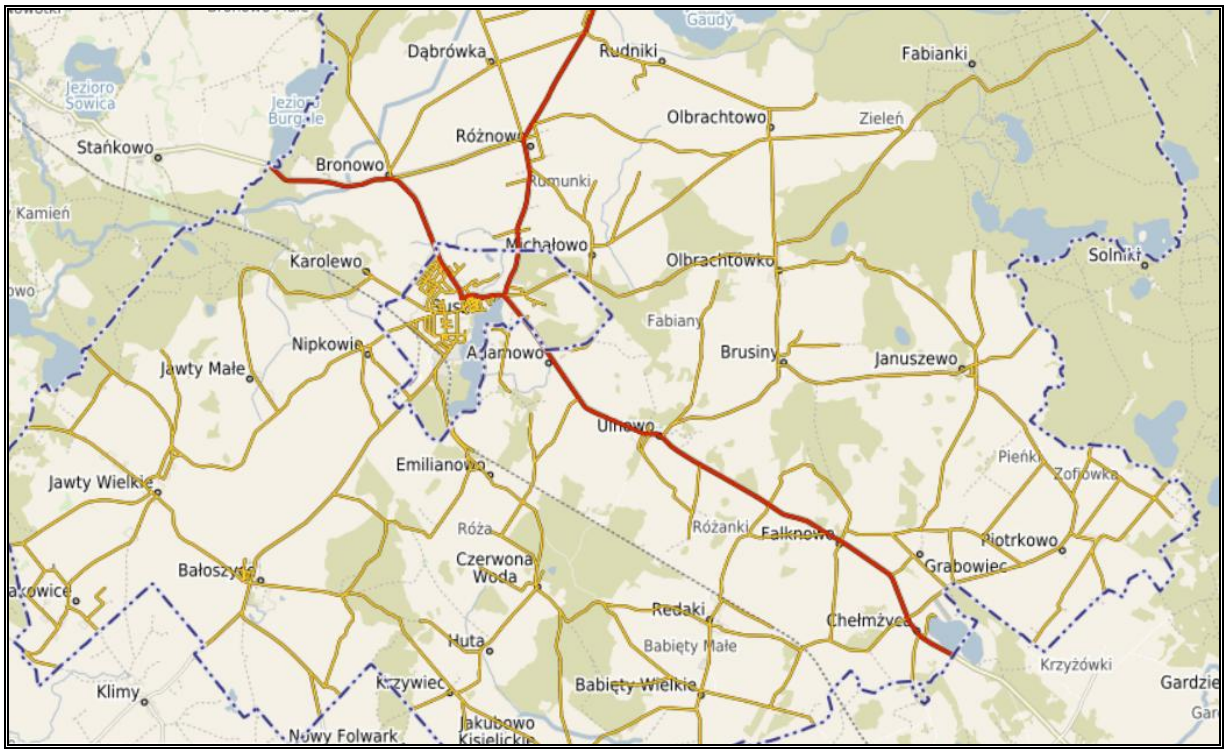

Źródło: http://susz.e-mapa.net/

3.1.6 Zaopatrzenie w ciepło, gaz, energię elektryczną

ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Producentem ciepła na terenie Miasta Susz jest jedna kotłownia węglowa o mocy 4,2 MW z możliwością współspalania pelletu i zrębków. Kotłownia ta dostarcza ciepło do Osiedla Korczaka oraz Gminnych jednostek organizacyjnych: Urzędu Miejskiego w Suszu, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Centrum Sportu i Rekreacji z Biblioteką Miejską, Suskiego Ośrodka Kultury. Stan techniczny kotłowni oceniany jest jako zadowalający, natomiast stan techniczny sieci ciepłowniczej jako średni. W Mieście funkcjonują 3 lokalne kotłownie gazowe: w publicznym gimnazjum, szkole podstawowej i przedszkolu.

Większość mieszkańców Gminy korzysta z indywidualnych źródeł ciepła na ogół spalających węgiel, drewno, olej opałowy oraz gaz propan-butan. Z ciepła sieciowego korzystają mieszkańcy miejscowości Kamieniec, Ulnowo i Bałoszyce (kotłownie o mocy poniżej 1 MW). Każda z kotłowni jest w dobrym stanie techniczny,

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Susz

ZAOPATRZENIE W GAZ SIECIOWY

Przez teren Gminy Susz przebiega sieć gazowa. Miasto Susz jest zgazyfikowane i na jego obszarze znajduje się stacja redukcyjno-pomiarowa o przepustowości 200 m^3/h, której zadaniem jest redukcja ciśnienia oraz nawonnienie gazu oraz dwie stacje redukcyjno-

pomiarowe, których zadaniem jest redukcja średniego ciśnienia. Stopień zgazyfikowania Miasta Susz wynosi około 90%. Wsie Gminy Susz nie są zgazyfikowane, a mieszkańcy zaopatrują się w gaz propan-butan.

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Susz

Długość siecią gazowej w roku 2016 wynosiła 28 234 m. Czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych na terenie Gminy w roku 2016 było 561 sztuk. Liczba odbiorców gazu wrosła o 8,54%. Liczba odbiorców gazu ogrzewających mieszkania gazem w roku 2016 wynosi o 31,29% więcej. Wszystkie dane dotyczące sieci gazowej znajdującej się na terenie Gminy Susz przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 9. Wyposażenie Gminy Susz w sieć gazową w latach 2012-2016

wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016
długość czynnej sieci ogółem	m	28 235	28 235	28 234	28 234	28 234
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	19 544	19 544	19 543	19 543	19 543
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	554	557	557	560	561
odbiorcy gazu	gosp.	1 276	1 246	1 330	1 294	1 385
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	425	428	560	554	558
zużycie gazu w tys.m^3	tys.m^3	458,5	501,4	472,4	473,3	517,3
zużycie gazu w MWh	MWh	-	-	5 184,6	5 131,0	5 757,9
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys.m^3	tys.m^3	326,9	380,3	356,4	357,1	306,2
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh	MWh	-	-	3 910,2	3 869,9	3 316,1
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	4 274	4 252	4 323	4 174	4 419

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Obszar Gminy jest zaopatrywany w energię elektryczną ze stacji 110/15 kV Susz, która jest wyposażona w dwa transformatory najwyższych napięć o mocy 10 MVA. Na terenie Gminy oprócz Głównego Punktu Zasilającego, zlokalizowanych jest 113 trafostacji. Sieć elektryczna na obszarze jest rozbudowana na wystarczającym poziomie. Do przesyłu energii wykorzystywane są: linie wysokiego napięcia (26,245 km), linie średniego napięcia (181,858 km) i linie niskiego napięcia (140km).

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Susz

3.1.7 Odnawialne źródła energii

Możliwość eksploatacji i rozwój ekologicznych źródeł energii jest szansą na zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego, a także stwarza możliwość poprawy zaopatrzenia w energię terenów o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Powstawanie w województwie nowych inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE) przyczyni się również do redukcji emisji CO_2 oraz wpłynie na oszczędność energii i zwiększenie efektywności energetycznej. Montaż tego typu urządzeń wiąże się z dość wysokimi nakładami na etapie inwestycyjnym, natomiast w fazie eksploatacji pozwala na duże oszczędności w opłatach za energię w porównaniu do powszechnie stosowanych źródeł ciepła opalanych węglem, olejem czy gazem.

3.1.7.1 Energia wiatru

Energia wiatru przekształcana jest w turbinach wiatrowych najpierw w energię mechaniczną, która następnie zamieniana jest na elektryczną. Dawniej wiatraki służyły do pompowania wody i melioracji pól, a ich oś obrotu była pozioma. Wiatr jest czystym źródłem energii ponieważ nie emituje żadnych zanieczyszczeń oraz jest ogólnodostępny. Zmienność wiatru nie ma większego wpływu na sieć energetyczną, o ile nie jest dominujący w produkcji energii. Aktualnie na terenie Gminy Susz nie funkcjonują żadne instalacje wykorzystujące energię wiatru. Planowane są natomiast następujące instalacje: 15 szt. wiatraków - przewidywana lokalizacja w miejscowości Jowity Wielkie, 4 wiatraki – przewidywana lokalizacja w okolicach miejscowości Krzywiec,

Rysunek 5. Energia wiatru w kWh/m^2 na wysokości 30 m nad poziomem gruntu

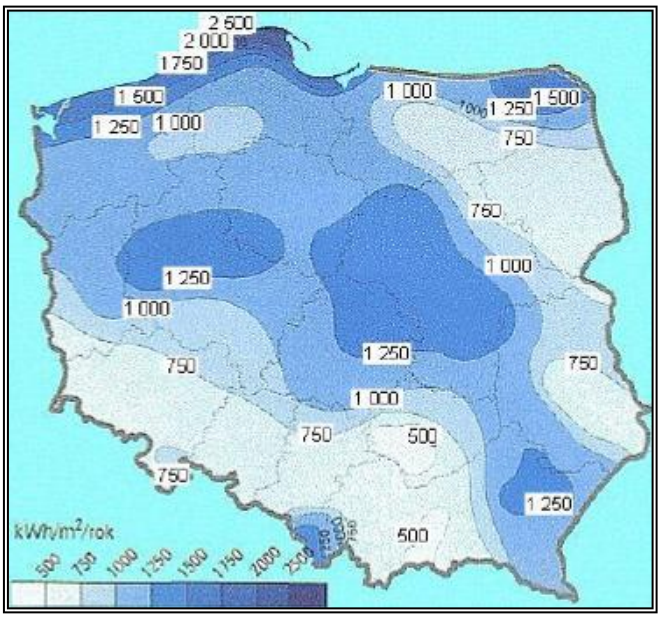

Źródło: Halina Lorenc, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Opracowanie 2001, Warszawa

3.1.7.2 Energia wody

Energia wodna wykorzystywana jest głównie do wytwarzania energii elektrycznej za pośrednictwem turbiny wodnej połączonej z prądnicą. Elektrownie wodne buduje się najczęściej na terenach górzystych lub w miejscach gdzie jest możliwe piętrzenie wody. Czym wyższe spiętrzenie i większa masa przepływającej wody tym większa ilość energii elektrycznej możliwa do wytworzenia. Małe elektrownie wodne (MEW) dzieli się dodatkowo na: − mikro elektrownie wodne, − mini elektrownie wodne, − małe elektrownie wodne.

Na terenie Gminy Susz funkcjonuje jedna mała elektrownia wodna tj. MEW w Gostyczynie na rzece Liwa 0,018 MW.

3.1.7.3 Energia z biomasy i biogazu

Biomasa stała

Biomasa zdefiniowana została jako stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej i leśnej oraz przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także części pozostałych odpadów, które ulegają biodegradacji, oraz ziarna zbóż niespełniające wymagań jakościowych dla zbóż w zakupie interwencyjnym określonych w art. 7 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1272/2009 z dnia 11 grudnia 2009 r. ustanawiającego wspólne szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zakupu i sprzedaży produktów rolnych w ramach interwencji publicznej (Dz. Urz. UE L 349 z 29.12.2009, str. 1, z późn. zm.) i ziarna zbóż, które nie podlegają zakupowi interwencyjnemu. Na terenie Gminy Susz wiele z dużych przedsiębiorstw wykorzystuje biomasę jako nośnik energii, należą do nich:

- SBP Pasze Sp. z o.o.,
- Producent Stolarki Drzewnej „Barański" s.j. Ignacy Barański i Zbigniew Barański
- Jagram-Pro S.A.,
- PPUH s.j. Jerzy Misiak.

Biogaz

Jest to gaz pozyskiwany z biomasy w wyniku fermentacji beztlenowej, podczas której substancje organiczne rozkładane są przez bakterie do związków prostych. Efektywność fermentacji zależy od składu substancji poddanej fermentacji oraz temperatury. Surowcem do produkcji biogazu mogą być prawie wszystkie organiczne odpady produkcji rolniczej. Szczególnie przydatne ze względu na skład są odchody zwierzęce w postaci gnojowicy lub obornika. Biogaz na terenie Gminy Susz w chwili obecnej nie jest pozyskiwany, jednakże planowane są w tym zakresie budowy instalacji.

Burmistrz Susza od 2017 r. prowadzi postępowanie administracyjne w sprawie budowy elektrociepłowni na biogaz w miejscowości Falknowo. W tej miejscowości planowana jest budowa instalacji do produkcji energii elektrycznej i cieplnej z biogazu o mocy elektrycznej do 1,5 MW wytwarzanego w procesie fermentacji surowców rolniczych, odpadów biodegradowalnych oraz produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (UPPZ). W procesie produkcyjnym planowane jest wykorzystywanie następujących substratów: kiszonki roślin energetycznych (m.in. kiszonki kukurydzy, traw, żyta lub innych roślin) lub produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (UPPZ) lub odpadów z przetwórstwa rolno spożywczego, pomiotu ptasiego lub obornika, gnojowicy. Surowce będą pozyskiwane z terenu Gminy, z lokalnych gospodarstw rolnych. Inwestor dopuszcza zmianę wyżej podanych rodzajów i ilości substratów przy zachowaniu kwalifikowania wytwarzanego biogazu jako biogaz rolniczy w rozumieniu art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2018 r. poz.1269, z późn. zm.) oraz przy zachowaniu niezmienności w bilansie ilości energii pierwotnej zawartej w substratach przed zbiogazowaniem.

Ponadto Marszałek Województwa Warmińsko – Mazurskiego w dniu 4 lipca 2016 wydał decyzję pozwolenia na prowadzenie instalacji dla odpadów innych niż niebezpieczne, z wyłączenie działań realizowanych podczas oczyszczania ścieków komunalnych, do odzysku lub unieszkodliwiania z wykorzystaniem fermentacji beztlenowej o zdolności przetwarzania nie mniejszej niż 100 ton na dobę zlokalizowanej w miejscowości Różanki. Instalacje stanowią okresowe Bioreaktory Beztlenowe wraz z instalacją energetycznego wykorzystania biogazu.

3.1.7.4 Energia geotermalna

Energia geotermalna wykorzystuje ciepło wewnętrzne Ziemi ogrzewając wody podziemne, które znajdując ujście wydostają się na powierzchnię jako ciepła woda lub para wodna (uzależnione jest to od bliskości kontaktu z magmą). Woda geotermiczna wykorzystywana jest bezpośrednio (doprowadzana systemem rur), bądź pośrednio (oddając ciepło chłodnej wodzie i pozostając w obiegu zamkniętym). W celu uznania wód podziemnych za odnawialne źródło energii muszą być spełnione odpowiednie warunki ich użytkowania, tj. woda po oddaniu ciepła musi być wtłaczana z powrotem, a tempo wydobycia i obniżania temperatury zbiornika nie powinno przekraczać szybkości ponownego ogrzania się wody we wnętrzu ziemi. Taki warunek spełniony jest wyłącznie w przypadku wód o wysokiej temperaturze. Wyróżnia się następujące rodzaje źródeł: − niskotemperaturowe – mogą być wykorzystywane do podgrzewania ciepłej wody użytkowej bądź do ogrzewania całych budynków poprzez zastosowanie pomp ciepła, − wysokotemperaturowe (gejzery z parą

wodną) – za pośrednictwem specjalnych instalacji mogą posłużyć do produkcji energii elektrycznej.

Rysunek 6. Mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t.

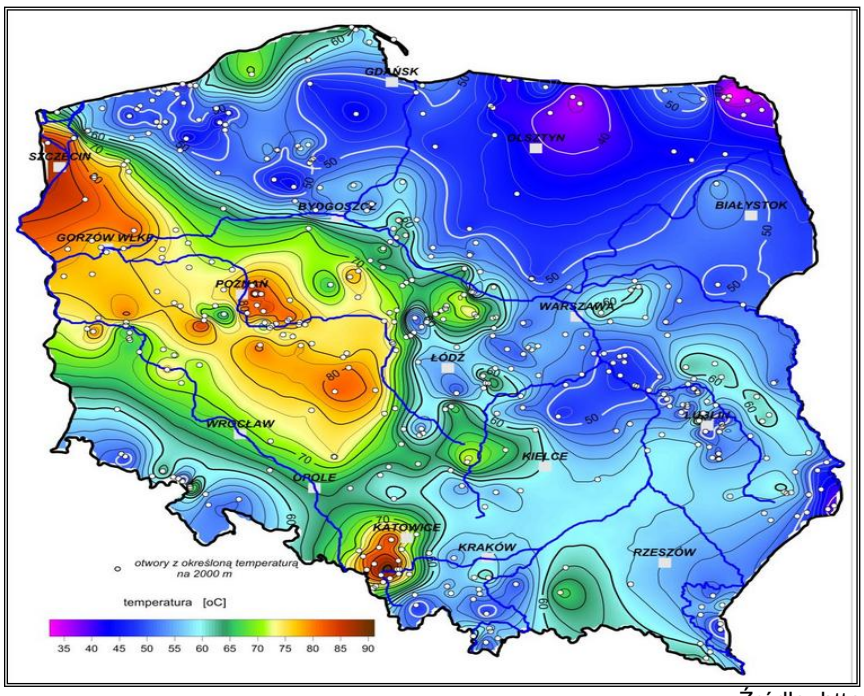

Źródło: http://www.pgi.gov.pl

Geotermię dzielimy na geotermię niskotemperaturową i wysokotemperaturową. Geotermia wysokotemperaturowa umożliwia bezpośrednie wykorzystanie ciepła ziemi, którego nośnikiem są substancje wypełniające puste przestrzenie skalne (woda, para, gaz i ich mieszaniny) o względnie wysokich wartościach temperatur. Można ją wykorzystywać w celach grzewczych, ale również m.in. do celów rekreacyjnych, hodowli ryb, produkcji rolnej itp. Geotermia niskotemperaturowa nie daje natomiast możliwości wykorzystania bezpośredniego ciepła ziemi. Wymaga ona zastosowania urządzeń wspomagających, tj. pomp ciepła, które doprowadzają do podniesienia energii na wyższy poziom termodynamiczny.

Źródło: Kapuściński J, Rodzoch A, Geotermia niskotemperaturowa w Polsce i na świecie. Stan aktualny i perspektywy rozwoju Uwarunkowania techniczne, środowiskowe i ekonomiczne, Warszawa 2010.

Na terenie Gminy Susz nie zainstalowano ani jednej instalacji geotermalnej. Obecny stan rozpoznania wód geotermalnych nie jest wystarczający dla określenia opłacalności inwestycji.

3.1.7.5 Energia słoneczna

Gęstość promieniowania słonecznego w Polsce padającego na płaszczyznę poziomą waha się w granicach 950 - 1250 kWh/m2 w ciągu roku. Województwo warmińsko-mazurskie

znajduje się w rejonie, gdzie roczne sumy promieniowania słonecznego układają się na poziomie 900 – 950 kWh/m2. Średnie nasłonecznienie wynosi około 1600 godzin na rok. Warunki nasłonecznienia w całym kraju rozkładają się bardzo różnie, mianowicie około 80% rocznej sumy przypada na 6 miesięcy czyli od początku kwietnia do końca września, gdzie czas świecenia słońca w lecie to około 16 godz./dzień, natomiast zimą czas ten skraca się do 8 godzin dziennie.[2]

Najbardziej powszechnym sposobem na wykorzystanie energii słonecznej są kolektory słoneczne. Są one urządzeniami służącymi do zmiany energii słonecznej na energię cieplną. Optymalnym rozwiązaniem jest połączenie kolektora poprzez zasobnik ciepłej wody użytkowej z kotłem gazowym lub pompą ciepła. Energia słoneczna może być również przekształcona w energię elektryczna w procesie fotowoltaicznym. Ogniwa fotowoltaiczne wykorzystywane są przede wszystkim w systemach wolnostojących, montowanych na obszarach oddalonych od sieci elektrycznej.

Rysunek 7. Usłonecznienie względne na terenie Polski

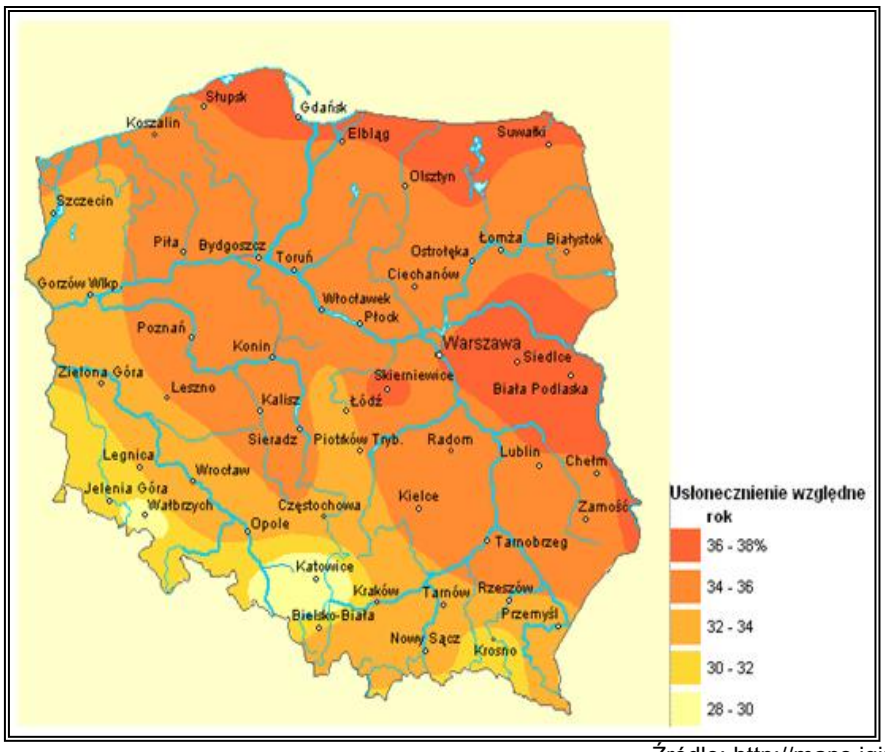

Źródło: http://maps.igipz.pan.pl/atlas/

Planując inwestycje w technologie energii słonecznej należy pamiętać, że nasłonecznienie podlega wahaniom w zależności od pory dnia i roku, pogoda dodatkowo bywa kapryśna, co wpływa na zmienną ilość dni słonecznych w roku. Główną barierą ograniczającą stosowanie instalacji solarnych w Polsce jest także dość wysoki koszt realizacji tego typu przedsięwzięć. Coraz wyższa jest jednak dostępność preferencyjnych źródeł finansowania proekologicznych

[2] Program ekoenergetyczny województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2005-2010

inwestycji, co przyczynia się do ich popularyzacji i powszechniejszego zastosowania, także w budownictwie indywidualnym.

W Gminie Susz energia słoneczna wykorzystywana jest przede wszystkim na potrzeby indywidualnych gospodarstw domowych oraz obiektów usługowych, np. hoteli (Hotelowy „Agro – Bał" s. c. w Bałoszycach, wyposażony w kolektory słonecznych o mocy 0,270 MWt). W miejscowości Emilianowo budowana jest Elektrownia Fotowoltaiczna o mocy do 1MW.

3.1.8 Walory turystyczno-rekreacyjne oraz promocja Gminy

Gmina Susz leży w regionie Warmii i Mazur, który obejmuje obszary o urozmaiconej rzeźbie terenu, licznych jeziorach, dużych kompleksach leśnych oraz bogatej florze i faunie. Gmina jest więc miejscem atrakcyjnym pod względem turystycznym i rekreacyjnym. Na jej terenie znajduje się wiele jezior. Największe z nich to Gaudy, Januszewskie, Suskie, Czerwica, Kolmowo (gm. Susz i Iława), Kawski, Merynos i Czarne.

Nad brzegiem Jeziora Suskiego znajduję się ogród rodzinny. Na jego obszarze zamontowano nowoczesne elementy placu zabaw dla dzieci oraz 12 urządzeń siłowni zewnętrznej służących do poprawy sprawności fizycznej. Na terenie ogrodu znajdują się także dwie altany wyposażone w stoły oraz ławki. Ogród służy do celów rekreacyjnych wszystkich mieszkańców Gminy.

Przez teren Gminy przebiegają także liczne szlaki rowerowe wytyczone przez Stowarzyszenie „Łączy Nas Kanał Elbląski" Lokalnej Grupy Działania w Elblągu, której członkiem jest Gmina Susz.

Na terenie Gminy powstał także skatepark. Obiekt o powierzchni 1452,50 m^2 posiada elementy niezbędne do nauki i doskonalenia jazdy na rowerach BMX, deskorolkach i rolkach.

Dla turystów istotnym elementem są również obiekty zabytkowe. W tabeli poniżej przedstawiono obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków bądź objęte ochroną konserwatorską.

Tabela 10. Obiekty zabytkowe na terenie Gminy Susz

Lp.	Lokalizacja	Obiekt zabytkowy
1.	Bałoszyce	kościół par. p.w. św. Rodziny z XIV, XVII, XVIII, XIX w.
		cmentarz przykościelny
		zespół rezydencjonalny
		pałac
2.	Januszewo	zespół pałacowy (pałac, park, amfiteatr, brama parkowa, rządcówka, stajnia cugowa i wozownia, 4 budynki gospodarcze, budynek odźwiernego, 2 bramy wjazdowe)

Lp.	Lokalizacja	Obiekt zabytkowy
		zespół pałacowy z I poł. XVIII, XIX (pałac, park, budynek gospodarczy-kuźnia, ob. kaplica z połowy XIX w.)
3.	Kamieniec	układ ruralistyczny z XVIII w.
		kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. par. p.w. MB Królowej Świata,
		cmentarz przykościelny
		Zespól Pałacowy (ruina pałacu, park, pawilon parkowy, 4 bramy wjazdowe, oficyna, folwark-spichrz, stajnia, kuźnia, czworak), dom nr 1 z II połowy XVIII, dom nr 2 z II połowy XVIII)
4.	Nipkowie	Zespół Dworski z II połowy XVIII w. (dwór-pałacyk, park)
5.	Olbrachtowo	Kościół Ewangelicki, ob. rzym.-kat. p.w. MB Różańcowej
		cmentarz przykościelny
6.	Różnowo	Dom Podcieniowy nr 53, drewniany z XVIII/XIX w.
7.	Susz	Układ Urbanistyczny
		Kościół Parafialny p.w. św. Antoniego z XIV, XVI-XVIII w.
		Kościół Parafialny p.w. św. Rozalii z 1904-1905 r.
		Bożnica, ob. dom kultury, ul. Wąska 5,
		pozostałości murów obronnych z XIV, XVIII w.
		dom, ul. Piastowska 13, ok. 1900,
		dom, ul. Prabucka 7, 1920,
		dom, ul. Podmurna 3
		dom, ul. Podmurna 9
		dom, ul. Słowiańska 12, 1905
		poczta, ul. Słowiańska 24, 1881-1882
		dom, ul. Stare Miasto 1, k. XIX/XX,
		gazownia, ob. rozdzielnia gazu, ul. Kajki 7, 1907,
		wodociągowa wieża ciśnień, komunalna, ul. Kopernika 49, 1914-15
		Grodzisko Wysoczyznowe
8.	Ulnowo	dom nr 9, XVIII/XIX,
9.	Wiśniówek	dwór

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie

3.1.9 Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych

Rolnictwo

Do pożądanych, planowanych do osiągnięcia cech zrównoważenia sektora rolnictwa należą:

- optymalne wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, poprzez dostosowanie rodzaju produkcji do jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zalesienie nieprzydatnych dla rolnictwa oraz zminimalizowanie powierzchni gruntów rolnych przekazywanych na inne cele, zwłaszcza gruntów wysokich klas bonitacyjnych,
- podniesienie dochodowości gospodarstw rolnych dzięki poprawie jakości produkcji rolniczej,
- powszechne wdrożenie dobrych praktyk rolniczych, zwłaszcza w zakresie stosowania nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin, nawożenia i gospodarowania obornikiem i gnojowicą, regulacji stosunków wodnych, mechanizacji prac polowych,
- wprowadzenie na szeroką skalę rolnictwa ekologicznego i rozwój agroturystyki,
- rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich w szczególności infrastruktury związanej z ochroną środowiska.

W związku z realizacją dyrektywy 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych (tzw. dyrektywy azotanowej) Dyrektor RZGW w Warszawie określa i weryfikuje co 4 lata wody wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych i obszary szczególnie narażone (OSN), z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć oraz ustanawia programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych – ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. prawo wodne (Dz.U. 2017 poz. 1566).

Zgodnie z Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 01 marca 2017 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć w regionie wodnym Dolnej Wisły. Na terenie Gminy Susz znajdują się obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego (obszary OSN), z których należy ograniczyć odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód. Są to

- Gardęga do dopływu z jez. Klasztornego, bez dopływu z jez. Klasztornego PLRW200017296839

- Liwa od Starej Liwy do dopływu z jez. Burgale PLRW200019522371
- Liwa od dopł. z jez. Burgale z dopł. z jez. Burgale do wypływu z jez. Liwieniec PLRW200025522533
- Jezioro Januszewskie PLLW20754

Źródło: http://edzienniki.olsztyn.uw.gov.pl

27 lipca 2018 r., według Rozporządzenia Ministrów z 5 czerwca 2018 r. w życie wszedł „Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu". (Dz. U. z 2018 r., poz. 1339). Dokument ten ma na celu doprowadzenie do ograniczenia rolniczego wykorzystania nawozów określa m.in. sposoby i warunki rolniczego wykorzystania nawozów azotowych na glebach zamarzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem, w pobliżu wód powierzchniowych, na terenach o dużym nachyleniu, a także na glebach zamarzniętych, zalanych wodą lub przykrytych śniegiem, zasady planowania prawidłowego nawożenia azotem oraz terminy, w których dozwolone jest rolnicze wykorzystanie nawozów. Ponadto wskazuje warunki przechowywania nawozów naturalnych i postępowanie z odciekami. Celem jest ograniczenie rolniczego wykorzystywania nawozów. Zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami będzie miało pozytywny wpływ na całe środowisko przyrodnicze.

Zakres powierzchni (ha)	Ilość gospodarstw (szt.)
Ogółem	561
do 1 ha włącznie	148
1 - 5 ha	126
5 - 10 ha	51
10 -15 ha	68
15 ha i więcej	168

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010

Przemysł

Na terenach przewidzianych do zagospodarowania w ramach produkcji przemysłowej, usług i handlu proponuje się wprowadzenie następujących zasad zrównoważonego rozwoju:

1. zasada zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń,
2. zasada utrzymania i ochrony istniejących zasobów środowiska przyrodniczego,
3. zasada racjonalnego zagospodarowania powierzchni ziemi przy zachowaniu wysokiego udziału terenów zielonych,

4. zasada stosowania najlepszej dostępnej techniki (BAT), w tym technologii energooszczędnych z maksymalnym wykorzystaniem energii odpadowej oraz energii odnawialnej,
5. zasada ograniczania ryzyka wystąpienia poważnej awarii oraz jej skutków dla ludzi i środowiska.

Na terenie Gminy znajdują się Składowisko Odpadów prowadzone przez NOVAGO. Na terenie Gminy powstały też nowe chlewnie. Działalność wymienionych przedsiębiorstw jest uciążliwa dla mieszkańców Gminy.

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Suszu

Transport

Z uwagi na zwiększający się ruch pojazdów proponuje się następujące cele dla zrównoważenia sektora transportu:

- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez:
- uzyskanie przez wszystkie eksploatowane środki transportu parametrów w zakresie walorów użytkowych oraz w zakresie oddziaływania na środowisko, jakie będą w tym czasie obowiązywały w Unii Europejskiej,
- doprowadzenie ogólnej przepustowości szlaków i węzłów infrastruktury transportowej, a także jej rozmieszczenia przestrzennego, do stanu w pełni odpowiadającego rzeczywistym potrzebom przewozowym, eliminującego zarówno „zatory" transportowe, jak i zbyt mały stopień wykorzystania stworzonego potencjału oraz ewentualne, związane z takim zjawiskiem straty,
- poprawę stanu istniejących dróg i ulic (w zależności od konieczności - poprzez ich przebudowę, utwardzenie, modernizację, poszerzenie),
- Usprawnienie i wzmocnienie połączeń komunikacyjnych,
- Rozwój komunikacji zbiorowej oraz poprawa warunków podróżowania.

GOSPODARKA KOMUNALNA I BUDOWNICTWO

Zamierzenia w zakresie uzyskania docelowych cech zrównoważenia gospodarki komunalnej i budownictwa obejmują:

1. Spełnienie wszystkich wymagań wynikających z przepisów prawa krajowego i regulacji Unii Europejskiej, a także określonych regułami racjonalności i dobrej praktyki gospodarowania, dotyczących stanu infrastruktury technicznej gospodarki komunalnej w zakresie: uzdatniania wody do picia, oczyszczania i odprowadzania ścieków, zagospodarowania odpadów, ograniczania emisji ze spalania w lokalnych kotłowniach, opomiarowanie zużycia wody i energii, zmniejszenie strat przesyłowych wody i energii.

2. Tworzenie bądź utrzymanie ładu przestrzennego w Gminie, obejmującego zachowanie właściwych relacji pomiędzy terenami zabudowanymi i terenami otwartymi; zaplanowany, zharmonizowany z krajobrazem kształt architektoniczno-urbanistyczny pojedynczych budynków i ich zespołów, dbałość o czystość i porządek.
3. Całkowite wyeliminowanie samowoli budowlanej.
4. Szerokie wdrażanie tzw. dobrych praktyk w zakresie realizacji prac budowlanych (organizacja zaplecza i placu budowy, stosowane technologie, jakość, a zwłaszcza uciążliwość dla środowiska, maszyn i urządzeń oraz środków transportu, porządkowanie i rekultywacja zajętego terenu po zakończeniu inwestycji, itp., skuteczne wspierane nadzorem inwestorskim i administracyjnym w pełni wykorzystującym zalecenia zawarte w wykonanych ocenach oddziaływania projektowanych inwestycji na środowisko.

TURYSTYKA I REKREACJA

Docelowe cechy zrównoważenia sektora rekreacji i turystyki obejmują:

- optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych do celów rekreacji i turystyki,
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- wspieranie organizacji zajmujących się turystyką, rekreacją i sportem,
- wspieranie tworzenia szlaków pieszych, konnych i rowerowych,
- kontynuacja i wdrażanie programów wspierających rozwój rekreacji i sportu mieszkańców, organizacja turniejów i zawodów sportowych,
- rozszerzanie edukacji ekologicznej,
- ochrona dziedzictwa kulturowo-historycznego.

Gmina Susz jest miejscem, które posiada duży potencjał turystyczny, przy czym warto zaznaczyć, że obecnie nie jest on w pełni wykorzystany. Dlatego tez istotny w przyszłości jest rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz efektywna promocja Gminy.

3.2 Analiza stanu środowiska przyrodniczego gminy

3.2.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

KLIMAT

Gmina Susz, zgodnie z regionalizacją rolniczo-klimatyczną wg W. Okołowicza i D. Martyn znajduje się w obrębie zaliczanym do mazurskiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Obszar ten charakteryzuje się zaznaczającym się wpływem klimatycznym Morza Bałtyckiego. Lata na tym terenie są krótkie i łagodne, średnia temperatura w lipcu wynosi 16,9^{o}C. Natomiast zimy są długie, śnieżne i chłodne, średnia temperatura stycznia to -4,6^{o}C. Opady atmosferyczne są niższe niż w regionie pomorskim.

Rysunek 8. Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn

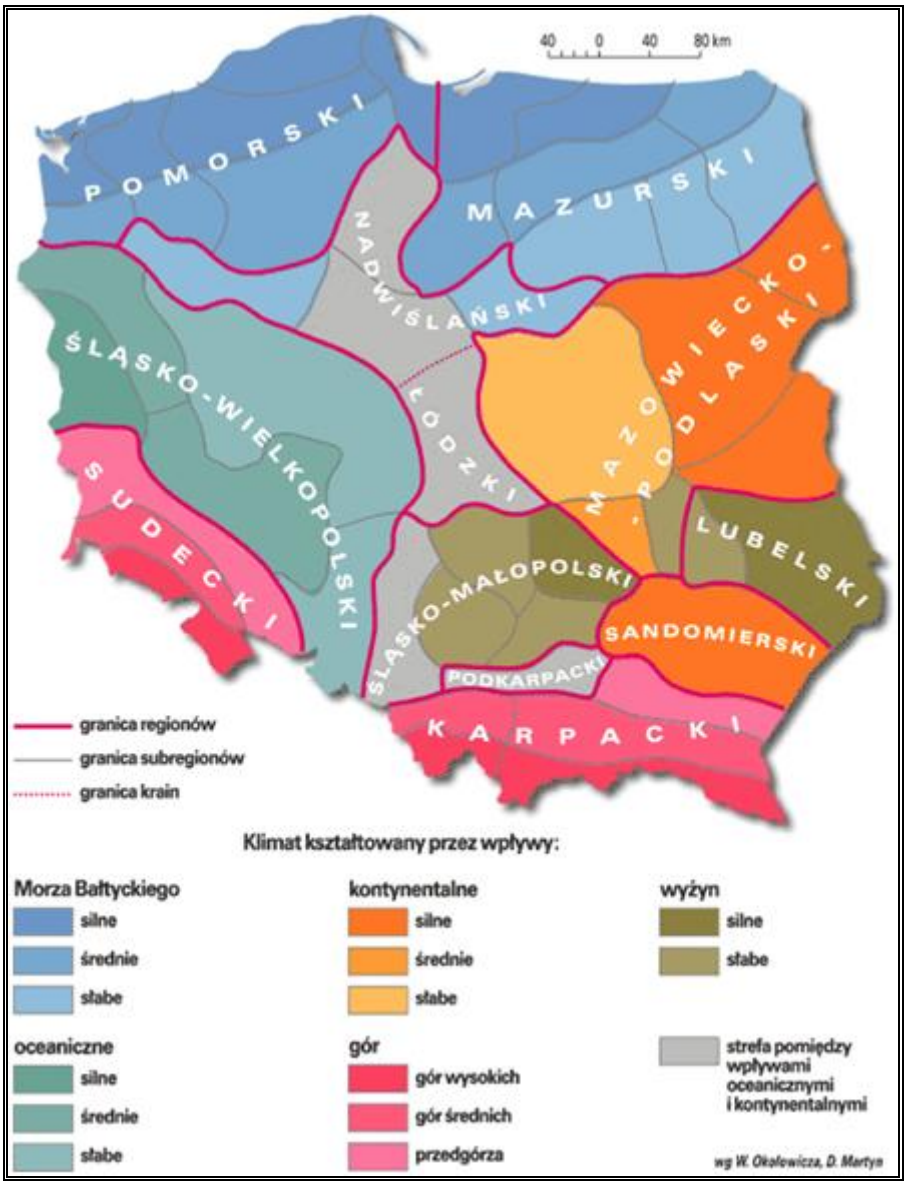

Źródło: http://www.wiking.edu.pl

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. Obowiązujące regulacje prawne odnoszą się przede wszystkim do jego jakości oraz kontroli emisji w postaci pozwoleń na emisję gazów i pyłów. Ze względu na porozumienia międzynarodowe, ochrona powietrza atmosferycznego obejmuje również warstwę ozonową i klimat.

W polskim prawie środowiskowym zakres i sposoby ochrony powietrza atmosferycznego są określone głównie w ustawie Prawo ochrony środowiska. Przepisy te dotyczą ochrony zasobów środowiska przyrodniczego, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, wydawania pozwoleń, opłat i kar administracyjnych za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

Potrzeba prawnej ochrony powietrza jest skutkiem jego zanieczyszczenia, które w ustawie – Prawo ochrony środowiska zostało zdefiniowane jako *emisja, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska* (art. 3 pkt 29 u.p.o.ś.).

Postępująca urbanizacja przyczynia się do wzrostu liczby źródeł emisji zanieczyszczeń.

Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe (emisja punktowa) związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych;
- źródła liniowe (emisja liniowa) związane z komunikacją;
- źródła powierzchniowe (emisja powierzchniowa) niskiej emisji rozproszonej komunalno-bytowej i technologicznej.

EMISJA PUNKTOWA

Punktowe źródła mają istotny wpływ na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Emisja punktowa pochodzi głównie z dużych zakładów przemysłowych emitujących pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. 2018 poz. 1271 z poz. zm.), podmioty gospodarcze zobowiązane są do sporządzania rocznych raportów o wielkościach emisji gazów cieplarnianych i innych substancji, wprowadzanych do powietrza. Ustawowy obowiązek raportowania danych o emisji gazów cieplarnianych do powietrza dotyczy wszystkich korzystających ze środowiska.

EMISJA LINIOWA

Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych to tzw. emisja liniowa. System komunikacyjny ma istotny wpływ na stan jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego. Pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, ciągły wzrost ruchu samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego nawierzchni, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery. W im gorszym stanie technicznym znajduje się nawierzchnia drogi, tym mniejsza prędkość poruszania się pojazdem. Powoduje to dłuższy czas pokonania danego odcinka trasy, a co za tym idzie, większe spalanie i większą emisję spalin do powietrza.

Poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny od natężenia ruchu na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Wielkość emisji za źródeł komunikacyjnych zależna jest od ilości i rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa jak również od procesów

związanych ze zużyciem opon, hamulców, a także ścierania nawierzchni dróg. Emisję związaną z ww. procesami zalicza się do tzw. emisji pozaspalinowej. Dodatkowy wpływ na wielkość emisji pyłu PM10 ma tzw. emisja wtórna (z unoszenia) pyłu PM10 z nawierzchni dróg. Na terenie Gminy Susz, największa emisja liniowa występuje w obrębie dróg wojewódzkich. Jest to główna przyczyna zanieczyszczenia powietrza w wyniku emisji liniowej.

Na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia powietrza oraz hałas komunikacyjny ważne jest prowadzenie działań naprawczych, w tym mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (w tym pyłu zawieszonego i hałasu), poprzez przywrócenie wymaganych standardów dróg lokalnych i regionalnych oraz wykorzystanie mniej uciążliwych dla środowiska form ruchu, tj. ruch pieszy i rowerowy. W celu redukcji emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych warto kontynuować działania polegające na poprawie stanu technicznego dróg już istniejących (w tym również likwidacja nieutwardzonych poboczy). Dodatkowym istotnym elementem przyczyniającym się do zmniejszenia unosu pyłu z dróg również w okresie bezopadowym.

Do ograniczenia emisji ze źródeł liniowych na terenie Gminy przyczynią się głównie inwestycje w zakresie przebudowy/modernizacji szlaków komunikacyjnych. Korzystny wpływ na ograniczenie tego rodzaju emisji wywierają również kampanie społeczne o tematyce proekologicznej (zachęcanie do korzystania ze środków transportu publicznego), ekonomicznego podróżowania samochodem (zorganizowanie dojazdów przy maksymalnym wykorzystaniu liczby miejsc w pojeździe, co zmniejsza koszty podróży i jednocześnie ogranicza emisję zanieczyszczeń na skutek mniejszej ilości spalonego paliwa) lub jeśli to tylko możliwe, zastępowanie samochodu rowerem.

EMISJA POWIERZCHNIOWA

Źródłem emisji powierzchniowej, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Na terenie Gminy Susz duża część mieszkańców ogrzewa swoje domy węglem, co przyczynia się do wysokiej emisji dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się z kolei do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu istnieje ryzyko spalania w piecach różnego rodzaju odpadów, emitujących duże ilości toksycznych zanieczyszczeń do atmosfery. Praktyki te są w dalszym ciągu powszechne na obszarach wiejskich. W konsekwencji zaobserwować można zjawisko tzw. „niskiej emisji", czyli emisji pochodzącej ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowalne na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania. Elementem składowym „niskiej emisji" są

zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe. Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń.

Sposobem ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy jest termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, których przegrody zewnętrzne nie spełniają warunków technicznych w zakresie wartości współczynnika przenikania ciepła. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów lub stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz usprawnienia w zakresie instalacji c.o. i c.w.u. wiążą się z istotnym ograniczeniem zapotrzebowania budynku na ciepło, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w ilości spalanego paliwa, a w rezultacie emisji zanieczyszczeń.

W wyniku spalania paliw naturalnych, oprócz ciepła, powstają również gazy spalinowe oraz – w przypadku paliw stałych – popioły i żużle. Skład spalin jest różny w zależności od rodzaju paliwa oraz samego procesu spalania, który wbrew pozorom jest procesem skomplikowanym, zależnym od temperatury, ilości paliwa, rodzaju palnika lub paleniska i wielu innych czynników.

Głównym składnikiem spalin powstających przy spalaniu paliw stałych jest dwutlenek węgla (CO_2), w mniejszych ilościach dwutlenek siarki (SO_2), tlenek węgla (CO), tlenki azotu (NO_2), para wodna (HO), sadza i pył. W przypadku paliw ciekłych i gazowych udział pary wodnej w spalinach jest większy i porównywalny z ilością CO_2, natomiast nie ma w nich pyłów, a w przypadku gazu ziemnego – SO_2. Niektóre gatunki ropy naftowej także nie posiadają związków siarki. W spalinach pochodzących z paliw ciekłych i gazowych również występują, choć w mniejszych ilościach, tlenki azotu i sadza, gdyż ich obecność jest związana raczej z samym procesem spalania niż z rodzajem paliwa.

- **Tlenki węgla**

  Z punktu widzenia ochrony środowiska rozróżnia się dwa rodzaje dwutlenków węgla: przyjazny dla środowiska – o krótkim (trwającym od 1 roku kilkudziesięciu lat) obiegu w przyrodzie, który powstaje w procesach utleniania biomasy (drewna, słomy, biopaliw i biomasy) i nieprzyjazny, który jest produktem spalania paliw nieodnawialnych (węgla, ropy, gazu), a cykl jego obiegu określa się w milionach lat.
- **Tlenki siarki**

  Głównym źródłem emisji SO_2 jest energetyka – 90%, natomiast za pozostałe 10% emisji odpowiada przemysł i komunikacja. Dwutlenek siarki, jako taki nie szkodzi

środowisku, jednak w obecności ozonu – O_3, który powstaje podczas wyładowań atmosferycznych, przekształca się w bardzo niebezpieczny dla środowiska SO_3, który łączy się w chmurach z parą wodną i spada na ziemię w postaci kwaśnego deszczu.

- **Związki organiczne**

  Związki organiczne w spalinach to głównie węglowodory alifatyczne (parafiny), które są praktycznie obojętne dla środowiska, oraz policykliczne węglowodory aromatyczne (wielopierścieniowe), które alergizują, podrażniają błony śluzowe, a nawet mogą wywoływać nowotwory. Najbardziej znany z tych związków to benzo(a)piren (BaP), który jest związkiem silnie rakotwórczym. Przyczyną powstawania tych węglowodorów jest niepełne spalanie paliw przy zbyt małej ilości powietrza, termiczny rozkład paliwa (piroliza) również wobec braku tlenu, a także gwałtowne schładzanie płomienia na skutek nierównomiernego spalania, rozruchu urządzenia lub spalania paliw w nieodpowiednich kotłach, palnikach lub silnikach.

- **Sadza**

  Głównym składnikiem sadzy, która tworzy ze spalinami lub powietrzem aerozol nazywany dymem, jest węgiel bezpostaciowy. Sadza zawiera także węglowodory. Ponieważ z węglowodorów aromatycznych sadza powstaje łatwiej niż z alifatycznych, więc to one są drugim składnikiem sadzy. Należy zatem przypuszczać, że sadza może mieć, podobnie jak i węglowodory aromatyczne, działanie rakotwórcze.

- **Pyły**

  Pyły i popioły to stałe składniki mineralne, które pozostają po spaleniu paliw. Popiół i sadza stanowią główne składniki dymu, którego cząsteczki o rozmiarach nieprzekraczających 0,1 μm mają bardzo dobrze rozwiniętą powierzchnię, dzięki której adsorbują lotne toksyczne składniki spalin i dlatego są bardzo niebezpieczne dla zdrowia ludzi i zwierząt, a także roślin.

Najważniejsze negatywne skutki oddziaływania produktów spalania paliw nieodnawialnych, głównie węgla kamiennego i brunatnego, to pogłębienie się efektu cieplarnianego oraz powiększanie się stref występowania smogu. Kwaśny smog, zwany londyńskim, na skutek inwersji aerozolu, składającego się z tlenków siarki i pyłu ze spalonego węgla oraz mgły, zamiast unosić się jako cieplejszy od powietrza, opada na Gminę i zatruwa jej mieszkańców. Wraz z rozwojem motoryzacji i komunikacji miejskiej, oprócz smogu londyńskiego, pojawił się nowy rodzaj smogu, zwany fotochemicznym, który atakuje w upalne lata. Smog ten zawiera, oprócz tlenków siarki i pyłów, także: tlenki azotu, związki organiczne, np. aldehydy, ketony, azotany i nadtlenki organiczne oraz ozon. W efekcie zamkniętego cyklu ponad 200 reakcji chemicznych, efekt smogu fotochemicznego pogłębia się, a jego produkty nie są obojętne dla środowiska. Wolne rodniki działają rakotwórczo, a ozon, który w stratosferze

chroni nas przed promieniowaniem ultrafioletowym, w dolnych warstwach atmosfery jest równie niebezpieczny dla organizmów żywych jak związki rakotwórcze.

Negatywne oddziaływanie energetyki konwencjonalnej na środowisko obejmuje ponadto:

- zakwaszenie atmosfery tlenkami siarki i azotu wskutek czego giną lasy, zamiera życie w rzekach i jeziorach;
- brak tlenu w środowisku morskim, co jest następstwem emisji tlenków azotu, zaburza równowagę pokarmową w morzu ze szkodą dla żyjących w nim organizmów roślinnych i zwierzęcych;
- zanieczyszczenie wód zaskórnych metalami ciężkimi wymywanymi z nieprawidłowo składowanych popiołów i żużli, a także produktami ubocznymi powstającymi podczas oczyszczania spalin metodami mokrymi i suchymi.

Zagrożenia wynikające z zanieczyszczeń powietrza są groźniejsze od zanieczyszczeń wód czy gleb, ze względu na nie dającą nie kontrolować łatwość rozprzestrzeniania

STAN POWIETRZA

Stan jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim jest co roku oceniany na podstawie pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych i manualnych oraz wyników modelowania matematycznego. Stacje pomiarowe zlokalizowane są w taki sposób, aby pomiary poziomów stężeń zanieczyszczeń prowadzone na nich zapewniały informacje o wielkościach stężeń na dużym obszarze. Zgodnie z art. 89.1. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2018 r. poz. 799) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie na podstawie tej oceny sporządza opracowanie: „Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Warmińsko-Mazurskim", które niezwłocznie umieszcza na stronie internetowej www.wios.olsztyn.pl.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:
   - **klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
   - **klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.
2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:
   - **klasa D1** – stężenie ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,

- **klasa D2** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

3. Dla PM2,5 dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:

- **klasa A1** – stężenia PM2,5 na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
- **klasa C1** – stężenia PM2,5 przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

  Poziom dopuszczalny faza I - poziom dopuszczalny określony dla fazy I jest to wartość która powinna być osiągnięta w 2015 roku.

  Poziom dopuszczalny faza II - poziom dopuszczalny określony dla fazy II jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej.

Ocena jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi objęła analizę stężeń 12 wskaźników: dwutlenku siarki (SO_2), dwutlenku azotu (NO_2), tlenku węgla (CO), benzenu (C_6H_6), ozonu troposferycznego (O_3), pyłu PM10, pyłu PM 2.5, kadmu (Cd), niklu (Ni), ołowiu (Pb), arsenu (As) oraz benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10. Ze względu na ochronę roślin ocenione zostały 3 wskaźniki: SO_2, tlenki azotu (NO_x) i ozon troposferyczny O_3. W poniższej tabeli zestawiono wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu dla strefy warmińsko-mazurskiej, do której należy Gmina Susz.

Tabela 11. Wynikowa klasyfikacja dla strefy warmińsko-mazurskiej w 2017 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia ludzi i roślin

Nazwa strefy/ Kod strefy	*Klasa dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy*													*Uwagi*
	SO_2	NO_2/NO_x	CO	PM 10	PM 2,5	C_6H_6	Pb	As	Cd	Ni	B(a)p	O_3		
warmińsko-mazurska (PL 2803)	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A (D2)	Ze względu na ochronę zdrowia	**C** - przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu **D1** – brak przekroczenia poziomu celu długoterminowego stężenia zanieczyszczenia ozonem troposferycznym **D2** - przekroczenie poziomu celu długoterminowego stężenia zanieczyszczenia ozonem troposferycznym
	A	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A (D1)	Ze względu na ochronę roślin	

1) wg poziomu dopuszczalnego (faza I),

2) wg poziomu dopuszczalnego (faza II),

3) wg poziomu docelowego,

4) wg poziomu celu długoterminowego.

Roczna ocena jakości powietrza za 2017 rok w strefie warmińsko-mazurskiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia) - benzo(a)piren B(a)P (rok).

Dla pozostałych zanieczyszczeń dwutlenek siarki SO2, tlenek węgla CO, PM 10, PM 2,5, benzen C_6H_6, ołów Pb, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni, O_3 - standardy imisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) były dotrzymane.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport za rok 2017, WIOŚ Olsztyn

Na poniższych mapach zostały przedstawione obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 roku oraz obszary przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu pod kątem ochrony zdrowia w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 roku.

Rysunek 9. Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 roku

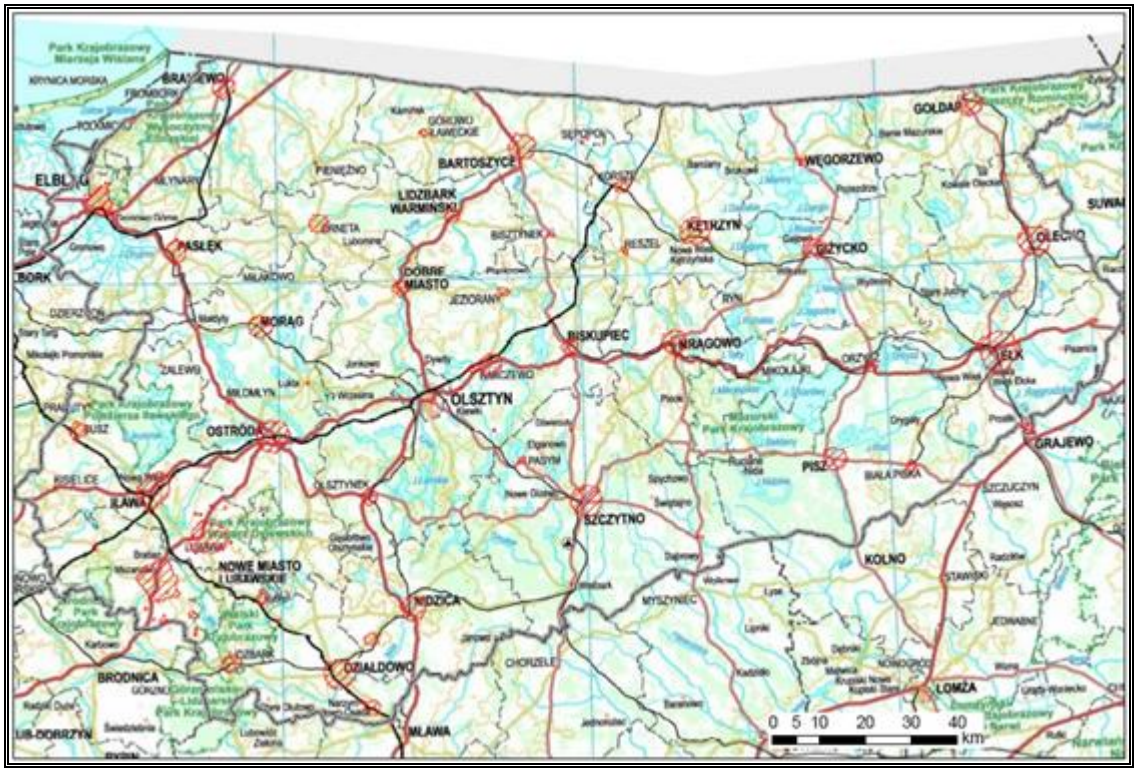

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Rysunek 10. Obszary przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu pod kątem ochrony zdrowia w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 roku

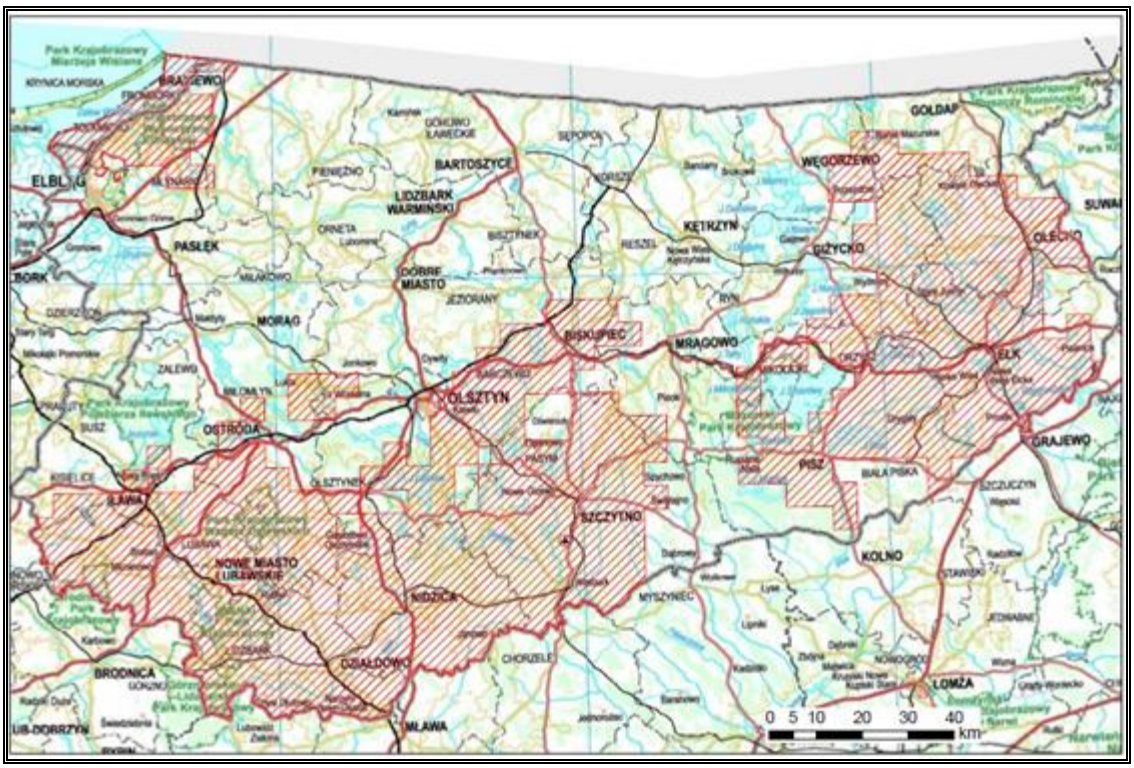

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Na podstawie informacji pozyskanych z WIOŚ w Olsztynie można wywnioskować, że występujące przekroczenia związane były ze wzmożoną emisją zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych, spowodowaną niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym, nieodpowiednią jakością materiałów grzewczych spalanych w mało wydajnych piecach, a także z transportem samochodowym. W celu obniżenia emisji prowadzona jest między innymi termomodernizacja budynków mieszkalnych, podłączanie budynków do zbiorczej sieci ciepłowniczej, a także popularyzowana jest wymiana starych, wyeksploatowanych pieców węglowych na gazowe, elektryczne, wysokosprawne retortowe, a także pompy ciepła, kolektory słoneczne i inne źródła energii cieplnej nowej generacji.

Ponadto na terenie Gminy Susz istnieją uciążliwości zapachowe, które stanowią:

1. Uciążliwości związane z rolnictwem (wywożenie obornika na pola);
2. Uciążliwości spowodowane zlokalizowanymi na terenie Gminy instalacjami prowadzonymi przez NOVAGO SP. z o.o.
   - instalacja odpadów innych niż niebezpieczne, z wyłączeniem działań realizowanych podczas oczyszczania ścieków komunalnych, do odzysku lub unieszkodliwiania z wykorzystaniem fermentacji beztlenowej o zdolności przetwarzania nie mniejszej niż 100 ton na dobę, zlokalizowanej w miejscowości Różanki, na działce nr 2/16, 2/5, 2/11 obręb Różanki, Gmina Susz;

- instalacja do składowania odpadów, z wyłączeniem odpadów obojętnych, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25000 ton, zlokalizowanej w miejscowości Różanki, Gmina Susz;
- instalacja zlokalizowana na działce nr 2/20 obręb Różanki, Gmina Susz, powiat Iławski , zakwalifikowana jako instalacja w gospodarce odpadami dla odpadów innych niż niebezpieczne z wyłączeniem działań realizowanych podczas oczyszczania ścieków komunalnych – do odzysku lub kombinacji odzysku i unieszkodliwiania o zdolności przetwarzania ponad 75 ton na dobę, z wykorzystaniem obróbki biologicznej oraz obróbki wstępnej odpadów przeznaczonych do termicznego przekształcania odpadów.

3. Uciążliwości spowodowane zlokalizowanymi na terenie Gminy instalacjami zakładu Bioelektra Group S.A.:
   - Instalacja tego zakładu sąsiaduje z zakładem produkcyjnym NOVAGO Sp. z o.o. Jest to instalacja do mechaniczno-cieplnego przetwarzania odpadów zlokalizowana na działce nr 2/19 obręb Różanki, Gmina Susz, powiat Iławski. Zaklasyfikowana została jako instalacja w gospodarce odpadami dla odpadów innych niż niebezpieczne z wyłączeniem działań realizowanych podczas oczyszczania ścieków komunalnych – do odzysku lub kombinacji odzysku i unieszkodliwiania o zdolności przetwarzania ponad 75 ton na dobę, z wykorzystaniem obróbki wstępnej odpadów przeznaczonych do termicznego przekształcania.

Reasumując, prowadzona działalność rolnicza oraz wyżej wymienione zakłady ze względu na specyfikę prowadzonej działalności gospodarczej powodują uciążliwości zapachowe występujące na terenie Gminy Susz.

Źródło: Dane z Urzędu Miejskiego w Suszu

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 12. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Mocne strony	Słabe strony
• monitoring powietrza na terenie strefy warmińsko-mazurskiej, do której należy Gmina Susz, • korzystne warunki klimatyczne do rozwoju odnawialnych źródeł energii (słoneczna, biomasa).	• Posiadane przez zakłady instalacje uciążliwe dla jakości powietrza atmosferycznego, • wysokie wykorzystanie nieekologicznych nośników ciepła (np. węgiel kamienny) przez gospodarstwa domowe, • niewystarczająca wiedza mieszkańców Gminy w obszarze ochrony klimatu.
Szanse	**Zagrożenia**

• nowe technologie energetyczne, bazujące na odnawialnych źródłach energii, • rosnące zainteresowanie wśród mieszkańców wykorzystaniem OZE.	• napływ zanieczyszczeń powietrza spoza Gminy.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.2 Zagrożenia hałasem

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie o częstotliwościach w zakresie 16-16000 Hz. Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Dopuszczalne poziomy hałasu dla wskaźników długookresowych i krótkookresowych określa rozporządzenie Ministra w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Hałas pochodzenia antropogenicznego, dzieli się w zależności od sposobu powstawania, na hałas komunikacyjny i przemysłowy:

- Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze.
- Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska na terenie Gminy Susz jest hałas komunikacyjny, głównie dróg wojewódzkich przebiegających przez Gminę oraz linii kolejowej.

HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Dominującymi źródłami hałasu przemysłowego są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające.

Na terenie Gminy Susz funkcjonują zakłady produkcyjne, których działalność stwarza potencjalne zagrożenie hałasem:

- Prywatne Gospodarstwo Rolne Ten Elsen w Gminie Susz, zajmuje się chowem, hodowlą oraz produkcją rolniczą;
- NOWAGO Sp. z o.o., Gmina Susz, zajmuje się efektywnym i ekologicznym rozwiązywaniem problemów stale rosnącej ilości odpadów oraz zapewnieniem alternatywnych źródeł energii pochodzących z zasobów odnawialnych.

Pomiary na terenie tych zakładów były wykonywane w 2016 i 2017 roku.

Tabela 13. Wyniki pomiarów hałasu w podmiotach gospodarczych w Gminie Susz

Lp.	Nazwa podmiotu	Gmina	Punkt pomiarowy	Wartość dopuszczalna [dB]	Data pomiaru	Laeq	Wielkość przekroczenia [dB]
1.	Ten Elsen Prywatne Gospodarstwo Rolne	Susz	Piotrkowo 54 (przy budynku mieszkalnym)	55 pora dnia	22.11.2016*	38,7	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	22.11.2016*	38,7	Bez przekroczeń
			Piotrkowo 33 (przy budynku mieszkalnym)	55 pora dnia	22.11.2016*	nieodróżnialny od tła	
				45 pora nocy	22.11.2016*	nieodróżnialny od tła	
			Piotrkowo 33 (przy granicy działki)	55 pora dnia	22.11.2016*	nieodróżnialny od tła	
				45 pora nocy	22.11.2016*	42,2	Bez przekroczeń
			Piotrkowo 54 (przy granicy działki)	55 pora dnia	22.11.2016*	45,1	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	22.11.2016*	41,3	Bez przekroczeń
			Piotrkowo 54 (przy granicy działki)	45 pora nocy	27.01.2017*	38,7	Bez przekroczeń
2.	NOVAGO Sp z o.o.	Susz	Różanki (najbliższa zabudowa mieszkaniowa)	55 pora dnia	05.07.2016*	38,5	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	05.07.2016*	35,0	Bez przekroczeń
				55 pora dnia	10.11.2016*	37,3	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	10.11.2016*	39,5	Bez przekroczeń
				55 pora dnia	28.08.2017*	39,8	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	28.08.2017*	37,5	Bez przekroczeń
			Falknowo (najbliższa zabudowa mieszkaniowa)	55 pora dnia	05.07.2016*	39,5	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	05.07.2016*	35,3	Bez przekroczeń
				55 pora dnia	10.11.2016*	31,4	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	10.11.2016*	38,7	Bez przekroczeń

Lp.	Nazwa podmiotu	Gmina	Punkt pomiarowy	Wartość dopuszczalna [dB]	Data pomiaru	Laeq	Wielkość przekroczenia [dB]
				55 pora dnia	28.08.2017*	37,4	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	28.08.2017*	32,3	Bez przekroczeń

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli można zauważyć, że w ww. podmiotach gospodarczych na terenie Gminy Susz nie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu.

HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Największa uciążliwość hałasu obserwowana jest na obszarach położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Należy się spodziewać, że w najbliższych latach natężenie ruchu kołowego (w tym maszyn rolniczych) będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia natężenia hałasu w sąsiedztwie tych szlaków. Hałas dokuczliwy jest też dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy szlakach komunikacyjnych i osób w nich mieszkających. Uciążliwość hałasu może być pośrednio zmniejszana poprzez realizację inwestycji z zakresu przebudowy czy modernizacji dróg, a także poprzez tworzenie wzdłuż tras o wysokim natężeniu ruchu pasów zieleni izolacyjnej. Przez teren Gminy Susz przebiegają drogi wojewódzkie. Emisja hałasu powinna zostać ograniczona dzięki zaprojektowaniu ekranów akustycznych na terenach podlegających ochronie akustycznej. Źródłem hałasu jest także kolej nr 9. W ocenie hałasu szynowego należy uwzględnić takie czynniki jak m.in. rodzaj taboru kolejowego, jednostki napędowej czy rodzaj podłoża i warunki otoczenia linii kolejowych.

BADANIA NATĘŻENIA HAŁASU

W 2016 roku na terenie miasta Susz był prowadzony monitoring hałasu drogowego w 5 punktach pomiarowych. W czterech punktach wykonano badania metodą pomiarów poziomów ekspozycji dla pojedynczych zdarzeń akustycznych. W punkcie pomiarowym przy ul. Piastowskiej 3 zmierzony poziom emitowanego dźwięku wyznaczono na podstawie pomiaru długookresowego obrazującego poziom hałasu dla całego roku. Wyniki pomiarów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 14. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego prowadzonego w 2016 roku w mieście Susz

Krajowy nr drogi/nazwa odcinka drogi	Termin wykonania pomiaru	Czas odniesienia	Wartość dopuszczalna [dB]	Zmierzona wartość średniego poziomu dźwięku [dB]		Przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu [dB]	Natężenie ruchu drogowego (ilość pojazdów)	
							Lekkie	Ciężkie
1910N / Susz ul. Piastowska 3	01.06.2016 - 05.06.2016 / 04.08.2016- 06.08.2016 /16.10.2016- 19.10.2016	Przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	64	L_{DWN}	64,5	**0,5**	5016	211
		Przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	59	L_N	54,7	-	338	27
1910N / Susz ul. Piastowska 27	08.09.2016- 09.09.2016	Pora dnia 16h	65	L_{AeqD}	63,9	-	5243	316
		Pora nocy 8h	56	L_{AeqN}	55,2	-	229	24
521 / Susz ul. Prabucka 10	27.06.2016 - 28.06.2016	Pora dnia 16h	65	L_{AeqD}	64	-	2758	144
		Pora nocy 8h	56	L_{AeqN}	58	**2,0**	198	12
521 / Susz ul. Iławska 13	28.06.2016 - 29.06.2016	Pora dnia 16h	65	L_{AeqD}	67,7	**2,7**	5569	385
		Pora nocy 8h	56	L_{AeqN}	59,6	**3,6**	405	29
2821N / Susz ul. Słowiańska 16	29.06.2016 - 30.06.2016	Pora dnia 16h	65	L_{AeqD}	55,6	-	2255	53
		Pora nocy 8h	56	L_{AeqN}	47	-	134	4

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Analizując dane pozyskane od WIOŚ w Olsztynie zawarte w powyższej tabeli można zauważyć, że przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wystąpiły w czterech punktach pomiarowych. Ich wartości kształtowały się w przedziale od 0,5 dB do 3,6 dB. Punkty pomiarowe były zlokalizowane w okolicy terenów chronionych akustycznie, które zostały wskazane w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz.U. 2014 poz. 112).

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem

Mocne strony	Słabe strony
• prowadzenie działań zapobiegawczych w zakresie ochrony przed hałasem, • badania natężenia hałasu na terenie Gminy ze strony WIOŚ.	• ruchliwe drogi na terenie Gminy; • występowanie zakładów mogących stwarzać potencjalne zagrożenie hałasem; •
Szanse	**Zagrożenia**
• nowe technologie ochrony przed hałasem (ekrany akustyczne, maty antywibracyjne, pasy zieleni, większa izolacyjność akustyczna budynków); • prowadzenie procedur oddziaływania na środowisko.	• rozwój komunikacji; • wysokie koszty rozbudowy transportu nie zagrażającemu środowisku naturalnemu.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.3 Pola elektromagnetyczne

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe,
- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska, w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi".

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,

- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Zgodnie z art. 3 pkt 18 u.p.o.ś przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych. Może powodować wystąpienie zaburzeń funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego, krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecnie prowadzone są także badania nad wpływem promieniowania elektromagnetycznego na powstawanie nowotworów u człowieka.

SIECI I URZĄDZENIA WYSOKIEGO, ŚREDNIEGO I NISKIEGO NAPIĘCIA

Przez obszar Gminy przebiegają 3 linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia:

- linia 110 kV GPZ Iława,
- linia 110 kV GPZ Kisielice,
- linia 110 kV GPZ Mikołajki Pomorskie.

Obszar Gminy zasilany jest z głównych punktów zasilania 110 kV/15 kV znajdujących się poza jej terenem. Oprócz wyżej wymienionych linii wysokiego napięcia i GPZ Gmina posiada 113 stacji transformatorowo-rozdzielczych 15/04 kV.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE

Na obszarze Gminy Susz zlokalizowane są pojedyncze stacje bazowe telefonii komórkowej. Są to nadajniki o standardach GSM i UMTS, w których transmisja mowy i danych może odbywać się w różnych pasmach częstotliwości. Poniższy rysunek przedstawia zlokalizowane na terenie Gminy i w jej okolicy stacje telefonii komórkowej: Plus (kolor zielony), T-mobile (kolor różowy), Orange (kolor pomarańczowy), Play (kolor fioletowy) i pozostali - Aero2, Sferia (kolor błękitny).

Rysunek 11. Operatorzy sieci GSM na terenie Gminy Susz

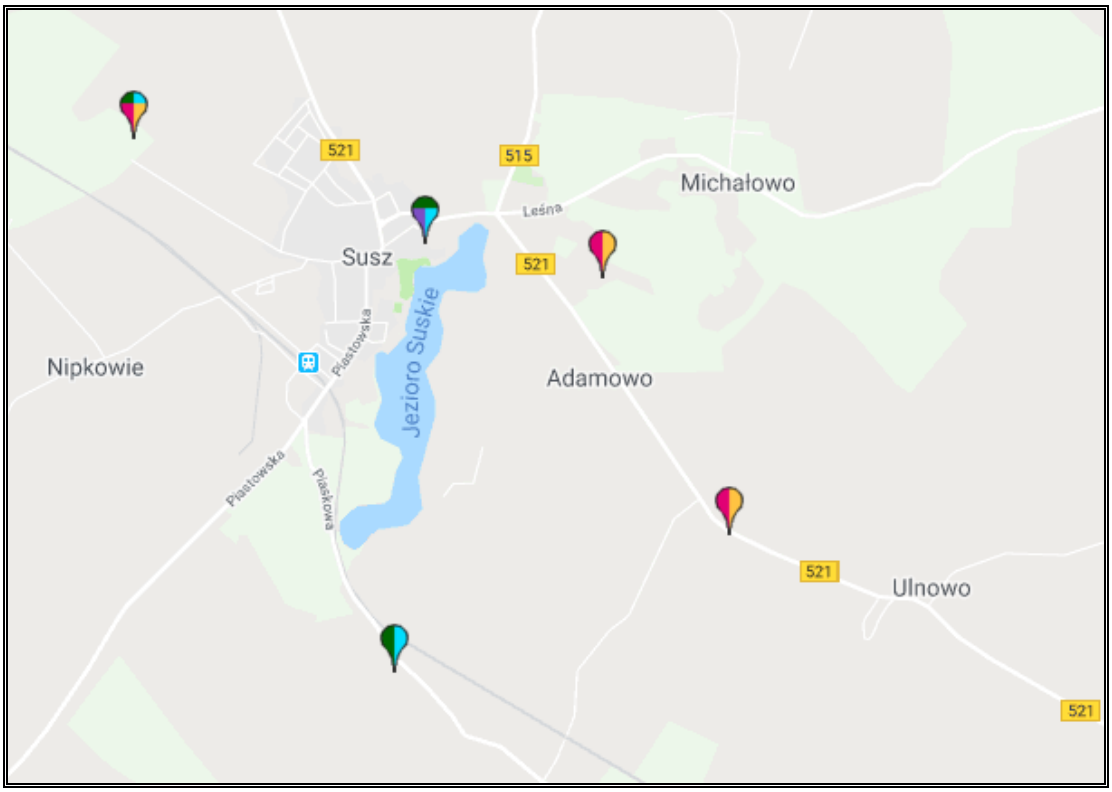

Źródło: Mapa nadajników GSM, UMTS, CDMA w Polsce, http://beta.btsearch.pl/

BADANIA PEM

Pomiary monitoringowe pół elektromagnetycznych prowadzone są w cyklu trzyletnim, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2007 Nr 221, poz. 1645). WIOŚ w Olsztynie prowadził badania promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Susz w roku 2013 i 2016. Wyniki pomiarów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 16. Badania PEM na terenie Gminy Susz

Gmina	Lokalizacja punktu pomiarowego	Współrzędne geograficzne punktu pomiarowego		Rok wykonania pomiarów	Typ miernika	Typ sondy pomiarowej	Wynik pomiaru E [V/m]
		Szerokość	Długość				
Susz	ul. Stare Miasto	53,718222	19,338611	2013	NBM - 550	EF 0391	0,41
				2016	NBM - 550	EF 0391	0,58

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Zgodnie z danymi pozyskanymi od WIOŚ w Olsztynie przeprowadzone w 2013 i 2016 roku pomiary monitoringowe PEM na terenie Gminy Susz nie wykazały przekroczeń

dopuszczalnych poziomów. Otrzymane w trakcie badań poziomy składowej elektrycznej pól elektromagnetycznych kształtowały się na niskim poziomie i nie wystąpiły przekroczenia wartości dopuszczalnej poziomu PEM wynoszącej 7 V/m.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 17. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne

Mocne strony	Słabe strony
• monitoring PEM na terenie Gminy, • brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych.	• brak.
Szanse	**Zagrożenia**
• uwzględnianie infrastruktury technicznej emitującej promieniowanie elektromagnetyczne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; • wydawanie decyzji związanych z lokalizacją instalacji; • prowadzenie procedur oddziaływania na środowisko.	• Wzrastające zapotrzebowanie społeczeństwa na media (radio, telewizję, Internet).

Źródło: Opracowanie własne

3.2.4 Gospodarowanie wodami

Gmina Susz w przeważającej części swojej powierzchni pod względem hydrograficznym należy do Dorzecza Liwy, a w mniejszej do Zlewni Osy. Jest to południowo-wschodni obszar Gminy, który odwadniają Osówka i Gardeja, stanowiące prawobrzeżne dopływy Osy. Bardzo ważną rolę w stosunkach wodnych Gminy stanowią jeziora, które występują głównie w jej wschodniej części. Na terenie Gminy znajduje się 10 jezior o powierzchni powyżej 1 ha.

Do największych zaliczamy:

- Jezioro Suskie – jezioro o całkowitej powierzchni 63 ha, zlokalizowane jest w dorzeczu rzeki Liwy na Pojezierzu Iławskim. Tereny zlewni jeziora odwadniane są niewielkimi rowami melioracyjnymi. Jest zbiornikiem o niekorzystnych warunkach naturalnym i mało odpornym na wpływy zewnętrzne. W 2012 roku powstał dokument pn. „Program Ochrony Jeziora Suskiego wraz z projektem rekultywacji", który miał pomóc w poprawie stanu jeziora;
- Jezioro Januszewskie – jezioro o powierzchni całkowitej 51,5 km^2 znajduje się w obrębie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Jest zbiornikiem przepływowym, zasilanym przez małe dopływy. Dostęp do tego jeziora jest utrudniony przez występujące wokół niego mokradła;
- Jezioro Gaudy – zbiornik o powierzchni 1,52 km^2 zlokalizowany jest na terenie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Jezioro zostało objęte ochroną rezerwatową

w celu zachowania miejsc lęgowych ptactwa wodno-błotnego. Jest to jezioro morenowe, o słabo rozwiniętej linii brzegowej i mulistym, płaskim dnie;

- Jezioro Czerwica – niewielki i płytki zbiornik, który posiada widoczną tendencję do szybkiego zarastania. Stanowi on obszar leśny. Brzegi tego jeziora są zabagnione. Całkowita powierzchnia zbiornika wynosi 13,9 km^2;
- Jezioro Kolmowo - zbiornik o powierzchni 6,3 km^2 zlokalizowany w południowo-wschodniej części Gminy Susz w dorzeczu rzeki Osy. Jest to akwen przepływowy. Jezioro to stanowi obszar użytkowany rolniczo i jest podatny na degradację;

Oprócz ww. na terenie Gminy znajdują się również jeziora Kawki, Merynos oraz Czarne. Poza tym przy jej granicy położone są brzegi czterech jezior (Bądze, Burgale, Grażymowskie, Łabędzie),

Najważniejszą rzeką Gminy Susz jest rzeka Liwa, która wypływa z Jeziora Piotrowskiego poza obszarem Gminy. Jej całkowita długość wynosi 111,4 km, a powierzchnia 990,8 km^2. Łączy ona ze sobą trzy jeziora: Januszewskie, Kawki oraz Gaudy. Jest rzeką rzędu II, co oznacza, że stanowi bezpośredni dopływ do rzeki I rzędu. Rzeka Liwa zbudowana jest głównie z piasków sandrowych i glin zwałowych. Na obszarach gliniastych rzeki powstały gleby brunatne wyługowane, natomiast na piaszczystych gleby bielicowe i pseudobielicowe. Zlewnia Liwy w obrębie Gminy Susz charakteryzuje się dużą lesistością.

Pozostałe rzeki o niewielkim przepływie wody występujące na terenie Gminy to Osówka i Gardeja.

Ponadto oprócz ww. zbiorników wodnych ważnym elementem hydrograficznym na terenie Gminy Susz są również obszary podmokłe w postaci bagien i mokradeł. Pełnią one ważną rolę retencyjną, ponieważ oddają nadmiar wody w okresach, gdy stan wód w ciekach jest niski. Występują one na obszarach o wysokim poziomie wody gruntowej.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Susz/ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

WIOŚ w Olsztynie prowadził badania jakości wód jezior wymienionych wyżej. Wyniki badań zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 18. Elementy biologiczne JCWP

Nazwa JCWP	Fitoplankton			Chlorofil a		Fitobentos			Makrofity			Makrobezkręgowce bentosowe	
	wartość indeksu	Klasa	rok	stężenie średnie	rok	wartość indeksu	Klasa	rok	wartość indeksu	Klasa	rok	wartość indeksu	rok
Gaudy	1,96	2	2017	49,8	2017	0,418	3	2017	0,173	4	2017	0,122	2017
Januszewskie	2,91	3	2017	75,8	2017	0,725	1	2017	0,164	4	2017	0,438	2017
Suskie	4,01	5	2016	87,325	2016	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 19. Elementy biologiczne JCWP

Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych			Obserwacje hydromorfologiczne			Temperatura wody		Barwa		Przeźroczystość			Tlen rozpuszczony			Przewodność w 20 °C		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	HIR/LHS_PL	Klasa (I/II)	rok	wartość średnia	rok	stężenie średnie	rok	wartość średnia	klasa	rok	stężenie średnie	*klasa*	*rok*	wartość średnia	klasa	rok
Gaudy	2017	2017	4	3	1	2017	bd.	bd.	68,5	2017	0,8	PSD	2017	10,4	1	2017	402	1	2017
Januszewskie	2017	2017	4	7	1	2017	bd.	bd.	70,5	bd	0,5	PSD	2017	12,7	1	2017	308	1	2017
Suskie	2016	2016	5	bd.	bd.	bd.	7,9	2016	bd.	bd.	0,3	>2	2016	0,5	>2	2016	404,25	<=2	2016

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 20. Badania JCWP w 2017 roku

Wskaźnik*	Gaudy	Januszewskie	Suskie
	stężenie średnie/wartość średnia		
Siarczany	51,8	70,6	bd.
Chlorki	23,5	13,3	bd.
Wapń	74,9	63	bd.
Twardość ogólna	229	201	bd.
Odczyn pH	9	9,1	8,675
Zasadowość ogólna	172	128	bd.
Azot amonowy	0,195	0,053	0,0485
Azot Kjeldahla	1,6	2,02	2,6675
Azot azotanowy	0,357	1,324	0,2355
Azot azotynowy	0,053	0,051	bd.
Azot ogólny	2,02	3,40	2,92
Fosfor fosforanowy (V)	0,358	0,013	0,01275
Fosfor ogólny	0,554	0,059	0,164
Krzemionka	19,6	16,6	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 21. Elementy fizykochemiczne JCWP

Nazwa JCWP	Klasa elementów fizykochemicznych			Aldehyd mrówkowy			Arsen			Bar			Bor			Chrom sześciowartościowy			Chrom ogólny		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	bd.	bd.	PSD	0,023	2	2017	0,010	1	2017	0,018	1	2017	0,05	1	2017	0,0025	1	2017	0,0005	1	2017
Januszewskie	bd.	bd.	PSD	0,033	2	2017	0,005	1	2017	0,015	1	2017	0,05	1	2017	0,0025	1	2017	0,0005	1	2017
Suskie	2016	2016	>2	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 22. Elementy fizykochemiczne JCWP

Nazwa JCWP	Cynk			Miedź			Fenole lotne – indeks fenolowy			Węglowodory ropopochodne – indeks olejowy			Glin			Cyjanki wolne			Molibden		
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	0,0031	1	2017	0,002	1	2017	0,008	2	2017	0,036	2	2017	0,022	1	2017	0,006	2	2017	0,005	2	2017
Januszewskie	0,0035	1	2017	0,0030	1	2017	0,006	2	2017	0,025	1	2017	0,027	1	2017	0,005	2	2017	0,005	2	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 23. Elementy fizykochemiczne JCWP

Nazwa JCWP	Selen			Srebro			Tal			Tytan			Wanad			Antymon			Fluorki		
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	0,013	2	2017	0,0005	1	2017	0,00025	2	2017	0,005	1	2017	0,008	2	2017	0,00025	1	2017	0,18	2	2017
Januszewskie	0,013	2	2017	0,0005	1	2017	0,00025	2	2017	0,005	1	2017	0,005	2	2017	0,00025	1	2017	0,125	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 24. Elementy fizykochemiczne

Nazwa JCWP	Beryl			Kobalt		
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	0,0001	1	2017	0,001	2	2017
Januszewskie	0,0001	1	2017	0,001	2	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 25. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego		Alachlor				Antracen				Atrazyna				Benzen				Difenyloetery bromowane		
																			biota		
	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok
Gaudy	4	słaby stan ekologiczny	0,045	0,045	1	2017	0,0029	0,024	1	2017	0,05	0,05	1	2017	0,10	0,1	1	2017	0,371	PD	2017
Januszewskie	4	słaby stan ekologiczny	0,045	0,045	1	2017	0,0007	0,0019	1	2017	0,05	0,05	1	2017	0,17	0,88	1	2017	bd.	bd.	bd.
Suskie	5	zły stan ekologiczny	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 26. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Kadm i jego związki				C10-13 – chloroalkany				Chlorfenwinfos				Chlorpyrifos				1,2-dichloroetan (EDC)			Dichlorometan		
	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	0,025	0,025	1	2017	0,05	0,05	1	2017	0,005	0,005	1	2017	0,0045	0,0045	1	2017	0,05	1	2017	0,05	1	2017
Januszewskie	0,025	0,025	1	2017	0,05	0,05	1	2017	0,005	0,005	1	2017	0,0045	0,0045	1	2017	0,05	1	2017	0,05	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 27. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Di (2-etyloheksyl) ftalan (DEHP)			Diuron				Endosulfan				Fluoranten							Heksachlorobenzen (HCB) (biota)		
												Biota			Woda				Biota		
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok
Gaudy	0,1	1	2017	0,025	0,025	1	2017	0,0005	0,0005	1	2017	<9,0	1	2017	0,0038	0,017	1	2017	<3,0	1	2017
Januszewskie	0,1	1	2017	0,025	0,025	1	2017	0,0005	0,0005	1	2017	bd.	bd.	bd.	0,0016	0,004	1	2017	bd.	bd.	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 28. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Heksachlorobutadien (HCBD)			Heksachlorocykloheksan (HCH)				Izoproturon				Ołów i jego związki				Rtęć i jej związki			Naftalen				Nikiel i jego związki			
	biota															biota										
	wynik pomiaru	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok
Gaudy	<3,0	1	2017	0,0005	0,0005	1	2017	0,025	0,025	1	2017	0,13	0,45	1	2017	143	PD	2017	0,024	0,093	1	2017	0,5	0,5	1	2017
Januszewskie	bd.	bd.	bd.	0,0005	0,0005	1	2017	0,025	0,025	1	2017	0,1	0,1	1	2017	bd.	bd.	bd.	0,009	0,033	1	2017	0,5	0,5	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 29. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Nonylofenole				Oktylofenole			Pentachlorobenzen			Pentachlorofenol (PCP)				Benzo(a)piren						
															biota			woda			
	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok
Gaudy	0,015	0,015	1	2017	0,0015	1	2017	0,0008	1	2017	0,005	0,005	1	2017	<1,5	1	2017	0,000666	0,0046	PD	2017
Januszewskie	0,015	0,015	1	2017	0,0015	1	2017	0,0006	1	2017	0,005	0,005	1	2017	bd.	bd.	bd.	0,000136	0,00051	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 30. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Benzo(b)fluoranten			Benzo(k)fluoranten			Benzo(g,h,i)perylen			Indeno(1,2,3-cd)piren		Symazyna				Związki tributylocyny				Trichlorobenzeny (TCB)		
	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	0,0013	1	2017	0,0021	1	2017	0,004	1	2017	0,00057	2017	0,05	0,05	1	2017	0,00003	0,00003	1	2017	0,005	1	2017
Januszewskie	0,0005	1	2017	0,0005	1	2017	0,00075	1	2017	0,00018	2017	0,05	0,05	1	2017	0,00003	0,00003	1	2017	0,005	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 31. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Trichlorometan (chloroform)			Trifluralina			Dikofol			Kwas perfluorooktanosulfonowy (PFOS)			Dioksyny			Heksabromocyklododekan			Heptachlor		
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	biota			biota			biota			biota			biota		
							wynik pomiaru	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok
Gaudy	0,05	1	2017	0,0045	1	2017	<10,0	1	2017	0,9	1	2017	0,00056	1	2017	1,5	1	2017	0,013	PD	2017
Januszewskie	0,05	1	2017	0,0045	1	2017	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 32. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Tetrachlorometan			Aldryna (C12H8Cl6), Dieldryna (C12H8Cl6O), Endryna (C12H8Cl6O), Izodryna (C12H8Cl6) SUMA			DDT – izomer para-para			DDT całkowity			Trichloroetylen (TRI)			Tetrachloroetylen (PER)			Klasyfikacja stanu chemicznego
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	Stan chemiczny
Gaudy	0,05	1	2017	0	1	2017	0,0005	1	2017	0,0007	1	2017	0,05	1	2017	0,08	1	2017	PD
Januszewskie	0,05	1	2017	0	1	2017	0,0005	1	2017	0,0005	1	2017	0,05	1	2017	0,05	1	2017	1

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 33. Ocena stanu JCWP

Nazwa JCWP	Ocena stanu JCWP			Dorzecze	Region wodny
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszysch badań	Ocena		
Gaudy	bd.	bd.	zły stan wód	Wisła	Dolnej Wisły
Januszewskie	bd.	bd.	zły stan wód	Wisła	Dolnej Wisły
Suskie	2016	2016	zły stan wód	Wisła	Dolnej Wisły

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Analizując powyższe badania można wyciągnąć następujące wnioski:

- Jezioro Gaudy

Stan wód jeziora Gaudy na podstawie przeprowadzonych badań został określony jako zły. Klasyfikacja elementów biologicznych wskazuje, że jezioro Gaudy zostało zakwalifikowane do IV klasy. Wartość indeksu fitoplanktonowego w Jeziorze Gaudy odpowiadała II klasie, a jego stan ekologiczny został określony jako słaby. Duża produktywność fitoplanktonu spowodowała obniżenie przezroczystości wody w jeziorze (nie spełniała normy powyżej dobrego stanu). Nie odnotowano przekroczeń zawartości rozpuszczonych substancji mineralnych w zbiorniku.

- Jezioro Januszewskie

Wartość indeksu fitoplanktonowego w Jeziorze Januszewskim odpowiadała III klasie, co oznacza, że jego stan ekologiczny jest słaby. Rozpuszczone substancje mineralne nie przekraczały wartości dopuszczalnych. Stan wód zbiornika został określony jako zły. Potencjał ekologiczny Jeziora Januszewskiego został przypisany do klasy I.

- Jezioro Suskie

Klasyfikacja elementów biologicznych wskazuje, że Jezioro Suskie zostało zakwalifikowane do klasy V. Wartość indeksu fitoplanktonowego odpowiadała również klasie V, co oznacza, że jego stan ekologiczny jest zły. Zbyt duża zawartość fitoplanktonu w jeziorze powoduje, że zmniejsza się przezroczystość wody w jeziorze. Stan wód zbiornika jest zły.

Na terenie Gminy zlokalizowane są następujące jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd):

- JCWP:

- LW20754 – Januszewskie;
- LW20757 – Gaudy;
- LW20758 – Bądze;
- LW20759 – Suskie;
- LW20760 – Burgale;
- RW200017296169 – Osówka;
- RW200017296839 – Gardęga do dopływu z jeziora Klasztornego, bez dopływu z jeziora Klasztornego;
- RW20001752229 – Stara Liwa;
- RW20001752234 – Dopływ spod Emilianowa;
- RW200017522369 – Dopływ z Jawt Małych;
- RW20001754356 – Elbląg do Młynówki;
- RW200019522371 – Liwa od Starej Liwy do dopływu z jeziora Burgale;
- RW20002352232 – Dopływ z Lubnów Małych;
- RW20002529639 – Osa do wypływu z jeziora Trupel bez Osówki;
- RW2000252968499 – Dopływ z jeziora Klasztornego;
- RW20002552219 – Liwa do Starej Liwy;
- RW200025522533 – Liwa od dopływu z jeziora Burgale z dopływu z jeziora Burgale do wypływu z jeziora Liwieniec.

Tabela 34. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy
LW20754	Januszewskie	3b	naturalna	zły	zagrożona	mniej rygorystyczny cel środowiskowy – brak możliwości technicznych
LW20757	Gaudy	3b	naturalna	-	zagrożona	dobry stan ekologiczny
LW20758	Bądze	3b	naturalna	-	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
LW20759	Suskie	3b	naturalna	-	zagrożona	dobry stan ekologiczny
LW20760	Burgale	3a	naturalna	-	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
RW200017296169	Osówka	17	SZCW	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny
RW200017296839	Gardęga do dopływu z jeziora Klasztornego, bez dopływu z jeziora Klasztornego	17	SZCW	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny
RW20001752229	Stara Liwa	17	naturalna	dobry	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW20001752234	Dopływ spod Emilianowa	17	naturalna	dobry	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
RW200017522369	Dopływ z Jawt Małych	17	naturalna	dobry	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
RW20001754356	Elbląg do Młynówki	17	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW200019522371	Liwa od Starej Liwy do dopływu z jeziora Burgale	19	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy
RW20002352232	Dopływ z Lubnów Małych	23	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW20002529639	Osa do wypływu z jeziora Trupel bez Osówki	25	SZCW	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny, możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego – Osa od Jeziora Trupel do Gaci
RW2000252968499	Dopływ z jeziora Klasztornego	25	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW20002552219	Liwa do Starej Liwy	25	SZCW	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny
RW200025522533	Liwa od dopływu z jeziora Burgale z dopływu z jeziora Burgale do wypływu z jeziora Liwieniec.	25	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Gmina Susz zlokalizowana jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych – 210 Iława. Zbiornik ten zlokalizowany jest w strukturach wodonośnych Pojezierza Iławskiego. Jego powierzchnia wynosi 1 159 km^2. GZWP posiada szczegółową dokumentację hydrogeologiczną, w której została zaproponowana strefa ochronna powierzchni ok. 876 km^2 ze względu na jego częściową izolację.

Izolacja Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 210 Iława jest pełna.

- JCWPd:
  - PLGW200030;
  - PLGW200039.

Rysunek 12. Jednolita część wód podziemnych – PLGW200030

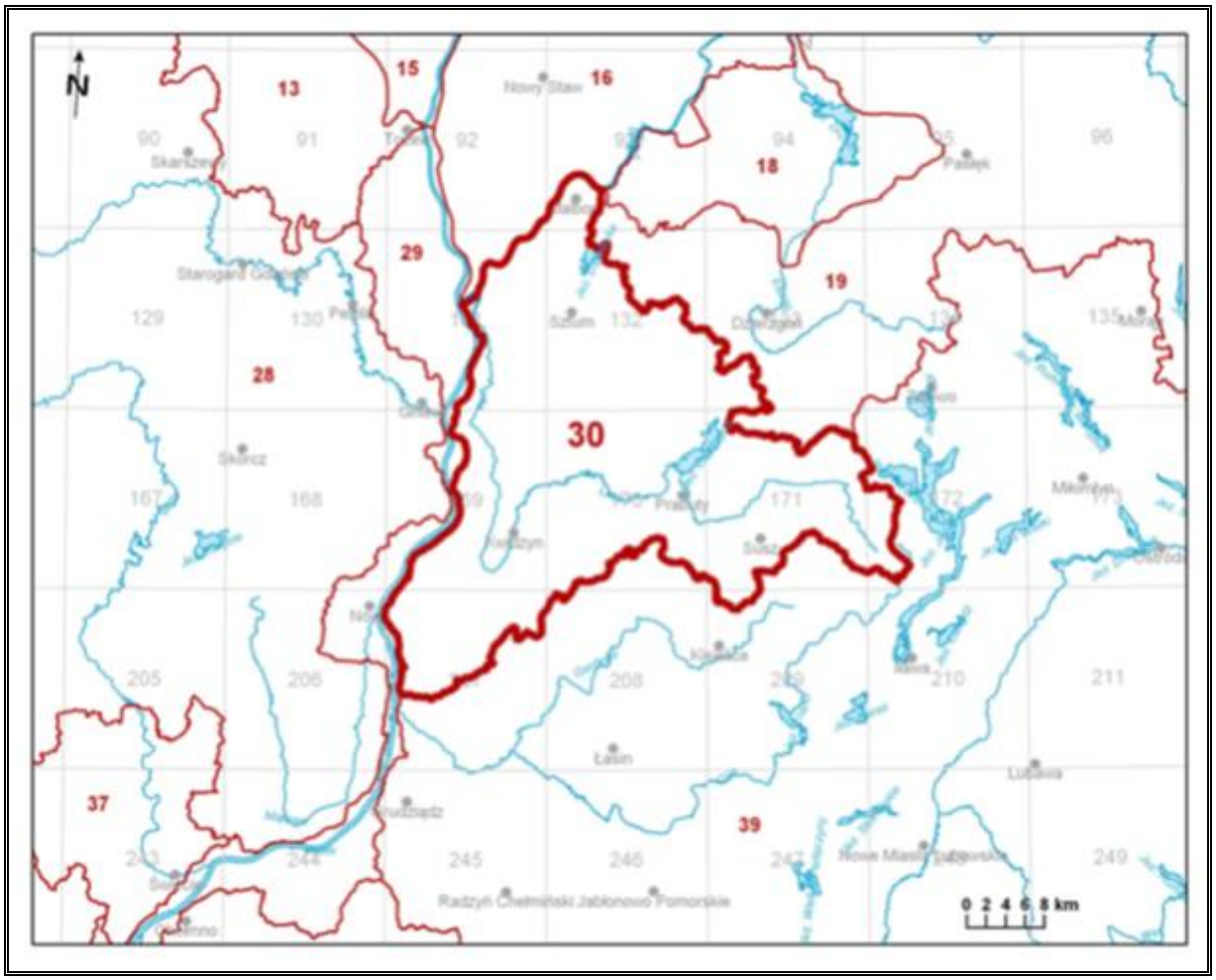

Źródło: https://www.pgi.gov.pl/psh/

Wydzielone na terenie JCWPd 30 cztery poziomy wodonośne: Qg, Qm-I, Qm-II, Pg-K, tworzą wspólny system wodonośny, w ramach którego można wyznaczyć przepływ lokalny, pośredni i regionalny. Przepływ lokalny zachodzi w obrębie wód gruntowych (Qg) i międzymorenowych poziomów wodonośnych (Qm-I i Qm-II). Zasilany jest przez infiltrację bezpośrednią, a drenowany przez cieki powierzchniowe: Liwę, Nogat i Wisłę oraz głębsze

poziomy wodonośne. Drenaż wód również zachodzi przez krawędzie dolin Wisły i Liwy, ujawniając się w postaci źródeł.

Źródło: https://www.pgi.gov.pl/

Rysunek 13. Jednolita część wód podziemnych – PLGW200039

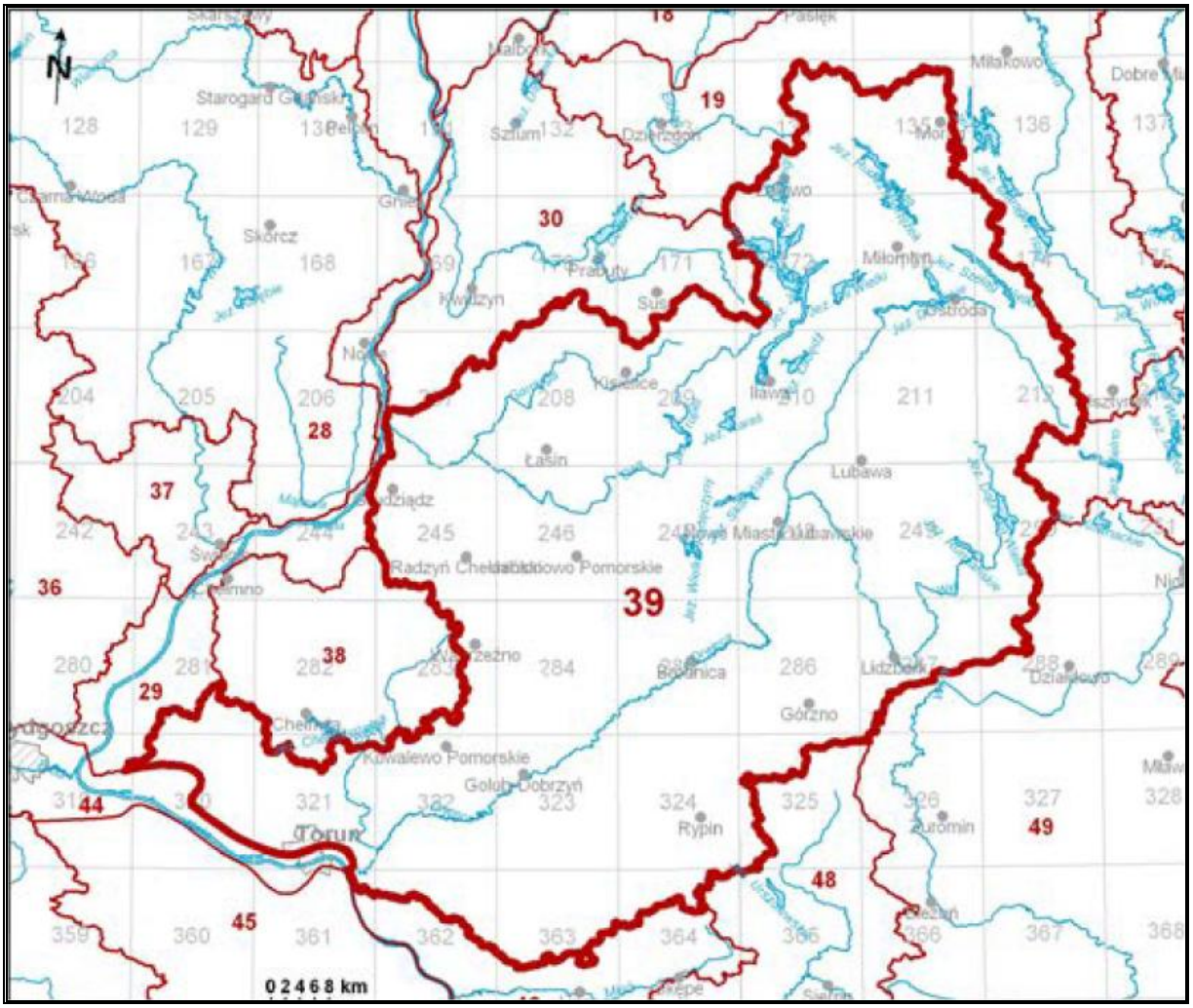

Źródło: https://www.pgi.gov.pl/psh/

W wydzielonych kompleksach i poziomach wodonośnych JCWPd 39 można wyodrębnić dwa systemy krążenia wód podziemnych związane z regionalnymi bazami drenażu: system doliny Wisły oraz system Żuław Wiślanych. Z tego względu zlewnia Drwęcy ma charakter otwarty - w północnej części odprowadza wody w kierunku Żuław Wiślanych, a z pozostałej części w kierunku doliny Wisły. Oba systemy krążenia wód mają wspólne obszary zasilania i powiązane są licznymi kontaktami i przepływami zachodzącymi między poziomami wodonośnymi.

Źródło: https://www.pgi.gov.pl/

ZAGROŻENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych powodowane jest głównie przez wzmożoną działalność antropogeniczną na terenie zlewni, tj. urbanizacja, rolnictwo czy uprzemysłowienie. Do głównych zagrożeń zasobów i jakości wód na terenie Gminy Susz należy zaliczyć:

- emisję ścieków komunalnych;
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych;
- spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych.

Istotnym źródłem presji na środowisko wodne jest niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich. Na ternie Gminy znajduję się oczyszczalnia ścieków. Obecnie oczyszczalnia spełnia normy określone pozwoleniem wodnoprawnym. Ścieki doprowadzane są ze skanalizowanych gospodarstw domowych oraz dowożone taborem asenizacyjnym. Mieszkańcy obszarów nieskanalizowanych korzystają ze zbiorników bezodpływowych (szamba), opróżnianych przez wyspecjalizowane firmy. Korzystanie z nieszczelnego szamba grozi skażeniem bakteriologicznym gleby oraz wody wokół posesji, a zanieczyszczenia chemiczne są wchłaniane przez rośliny, w tym warzywa i zboża. Szkodliwe związki chemiczne rozprzestrzeniają się także na większe odległości, skażając wody podziemne.

Kolejnym zagrożeniem czystości wód w gminach są spływy powierzchniowe zanieczyszczeń, obciążone głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) pochodzenia rolniczego. Zjawisko to jest potęgowane przez niewłaściwe przechowywanie i stosowanie nawozów mineralnych i organicznych, nadmierne stosowanie chemicznych środków ochrony roślin oraz niewłaściwe wykonywanie zabiegów agrotechnicznych.

W przypadku nadmiernego, długotrwałego spływu składników biogennych do wód, dochodzi do ich przeżyźnienia. Proces ten, zwany eutrofizacją prowadzi do szeregu konsekwencji tj. zakwity (gwałtowny rozwój makrofitów i toksycznego fitoplanktonu – glony, sinice), zakwaszenie wód, pogłębienie strefy beztlenowej, spadek przezroczystości wody, wymieranie ichtiofauny, znaczne pogorszenie walorów użytkowych, przyrodniczych i rekreacyjnych wód. W efekcie, zbiornik wodny ulega postępującej degradacji, która może doprowadzić do jego całkowitego zaniku na skutek zarastania. Eutrofizacja stanowi obecnie ogromne zagrożenie dla wszystkich wód powierzchniowych na terenie Polski ze względu na nadużywanie nawozów i środków ochrony roślin, które dostają się do wód na skutek spływu powierzchniowego. Rolnictwo zanieczyszcza wodę poprzez niewykorzystane składniki środków ochrony roślin, czy nawozów, nieodpowiednie miejsca składowania i przechowywania odchodów zwierzęcych (stałych i płynnych), które znajdują się w pobliżu

obór, chlewików, czy kurników. Powodem zanieczyszczeń wód są także wybiegi dla zwierząt i drobiu oraz miejsca spływu wód z terenu zagród, jak również miejsca składowania kiszonki. Wszystko to może powodować, że jakość wód powierzchniowych i podziemnych nie będzie odpowiadać wymaganym standardom.

Na czystość wód powierzchniowych ma również sposób użytkowania melioracji wodnych szczegółowych. Celem melioracji jest regulacja stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz ochrona użytków rolnych przed powodziami. W sytuacji kiedy surowe ścieki (bytowo-gospodarcze, rolnicze) są odprowadzane bezpośrednio do rowów melioracyjnych, mogą przedostawać się one wód powierzchniowych oraz gruntowych i znacznie pogarszać ich jakość.

ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Według Map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Osłony Kraju, na terenie Gminy Susz występują obszary zagrożone występowaniem powodzi, wyznaczone wzdłuż rzeki Liwa.

Źródło: http://mapy.isok.gov.pl/imap/

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 35. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarowanie wodami

Mocne strony	Słabe strony
• monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych.	• słaby stan ekologiczny jezior.
Szanse	**Zagrożenia**
• wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa.	• zagrożenie czystości wód z uwagi na działalność rolniczą (bogaty w biogeny spływ powierzchniowy zanieczyszczeń).

Źródło: Opracowanie własne

3.2.5 Gospodarka wodno-ściekowa

SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

Obecność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie jednostki samorządu terytorialnego istotnie podnosi jakość życia mieszkańców poprzez zapewnienie ciągłości dostaw wody spełniającej wszelkie normy sanitarne oraz odbioru i oczyszczania ścieków. Wyposażenie obszaru w podstawową infrastrukturę techniczną zwiększa również atrakcyjność osiedleńczą dla potencjalnych mieszkańców oraz inwestorów.

OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW I SIEĆ KANALIZACYJNA

Ścieki z Gminy Susz są odbierane przez mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków eksploatowaną przez Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Suszu. Systemem kanalizacyjnym odprowadzane są ścieki z następujących miejscowości:

Susz, Bronowo, Dąbrówka, Emilianowo, Karolewo, Kamieniec, Michałowo, Różnowo, Adamowo, Ulnowo, Lubnowy Wielkie, Wiśniówek, Nipkowie, Jawty Wielkie, Bałoszyce, Piotrkowo, Rudniki, Olbrachtówko, Januszewo i Brusiny.

Zgodnie z dostępnymi danymi GUS za 2017 r., z sieci kanalizacyjnej korzysta około 75% mieszkańców Gminy Susz. Ścieki z budynków niepodłączonych do systemu kanalizacyjnego gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, a następnie dowożone wozami asenizacyjnymi do punktu zlewnego oczyszczalni ścieków.

Sieć kanalizacyjna w Gminie Susz obejmuje kanały grawitacyjne oraz lokalne przepompownie ścieków i rurociągi tłoczne, których eksploatacją zajmuje się Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Suszu.

Tabela 36. Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Susz

2012	*2013*	*2014*	*2015*	*2016*	*2017*
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]					
114,0	115,8	117,0	117,5	117,5	117,6
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej					
9 525	9 520	9 852	9 833	9 801	9 705

Źródło: Dane GUS

Analizując powyższą tabelę można zauważyć, że długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Susz na przestrzeni lat 2012-2017 wzrosła o ok. 3,16%. Natomiast liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w latach 2012-2016 (brak danych za 2017 rok) wzrosła o 2,96% (282 osoby).

Oprócz kanalizacji sanitarnej, na terenie Gminy Susz funkcjonuje również kanalizacja deszczowa, która obejmuje teren miasta Susz oraz jego okolice. Ścieki deszczowe odprowadzane są do rzeki Liwy.

SIEĆ WODOCIĄGOWA

Dostarczeniem wody dla ludności, zakładów produkcyjnych i instytucji na terenie Gminy Susz zajmuje się Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. Przewody sieci wodociągowej wykonane są głównie z PCV, PE, stali ocynkowanej, żeliwa i rur azbestowo-cementowych.

Na terenie Gminy Susz znajduje się 6 ujęć wody:

- Falknowo,
- Redaki,
- Susz,
- Januszewo,
- Jawty Małe,
- Lubnowy Wielkie.

Miejscowości, do których doprowadzana jest woda wodociągowa: Susz, Bronowo, Dąbrówka, Emilianowo, Karolewo, Kamieniec, Michałowo, Różnowo, Adamowo, Fabian, Ulnowo, Brusiny, Januszewo, Lisiec, Olbrachtówko, Olbrachtowo, Rudniki, Stawiec, Zieleń, Chełmżyca, Falknowo, Falknówko, Grabowiec, Piotrkowo, Babity Małe, Babity Wielkie, Czerwona Woda, Gałdowo, Huta, Jakubowo Kisielickie, Krzywiec, Różanki, Róża, Redaki, Bałoszyce, Jawty Małe, Jawty Wielkie, Nipkowie, Wądoły, Wiśniówek, Bornice, Lubnowy Małe, Lubnowy Wielkie, Lubnowy Cegielnia.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

W poniższej tabeli zostały przedstawione dane dotyczące długości czynnej sieci rozdzielczej, ludności korzystającej z sieci wodociągowej oraz zużycia wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Susz.

Analizując te dane można zauważyć, że:

- długość czynnej sieci rozdzielczej w latach 2012-2017 wzrosła o 2,36%,
- liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej na przestrzeni lat 2012-2016 zmniejszyła się o 1,20% (151 osób),
- zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca ulegało zmianom. W roku 2017 wynosiło 29,3 m^3.

Tabela 37. Sieć wodociągowa na terenie Gminy Susz

2012	*2013*	*2014*	*2015*	*2016*	*2017*
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]					
199,4	200,3	200,3	202,3	203,4	204,1
ludność korzystająca z sieci wodociągowej					
12 540	12 515	12 498	12 457	12 389	bd.
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m^3]					
26,2	27,7	29,1	29,8	30,4	29,3

Źródło: Dane z GUS

20 września 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Iławie dokonał okresowej oceny jakości wody w poszczególnych wodociągach publicznych w Gminie Susz. Woda została poddana ocenie pod względem wszystkich wymaganych parametrów.

Podczas badań nie stwierdzono przekroczenia parametrów, czyli woda jest przydatna do spożycia.

Źródło: http://zuksusz.pl

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 38. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Mocne strony	Słabe strony
• funkcjonowanie oczyszczalni ścieków, • rozbudowana sieć wodociągowa i kanalizacyjna.	• brak
Szanse	**Zagrożenia**
• rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej; • wyposażenie nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków.	• niewłaściwe zagospodarowywanie nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.6 Zasoby geologiczne i gleby

GLEBY

Jakość gleb w istotny sposób wpływa na potencjał jednostek samorządu terytorialnego. Gleby dobrej jakości oznaczają nie tylko zdrowe i wysokie plony, ale także warunkują prawidłowy rozwój człowieka, gdyż wraz z pożywieniem roślinnym i zwierzęcym dostarczają odpowiedniej ilości wysokokalorycznych składników odżywczych, witamin, substancji mineralnych, niezbędnych do budowy i właściwego funkcjonowania organizmu. Razem z pożywieniem człowiek pobiera składniki korzystne, jak i niekorzystne dla swego rozwoju. Jakość gleb ma wpływ na rozmieszenie upraw rolniczych, ale zależy ona również od odpowiedniej wilgotności, nawożenia mineralno-organicznego, warunków termicznych oraz opadów atmosferycznych.

Na stan gleb wpływają głównie czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- Intensywne rolnictwo – stosowanie wysoko wydajnych maszyn, technik uprawy i hodowli, nadmierne wykorzystywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, co może prowadzić do degradacji chemicznej gleb (przeciążenie nadmierną ilością substancji chemicznych, w tym metalami ciężkimi, co prowadzi do zakwaszenia, zasolenia, alkalizacji, zmian jakościowych i ilościowych w próchnicy) oraz degradacji fizycznej gleb (utrata określonej masy gleby, zmiany struktury gleby, nadmierne zagęszczenie i niekorzystne zmiany stosunków wodnych, erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów);

- Działalność zakładów produkcyjno-usługowych – przyczyniająca się głównie do degradacji chemicznej gleb, na skutek emisji szkodliwych substancji do atmosfery, odprowadzania ścieków;
- Komunikacja i transport samochodowy – przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych (degradacja chemiczna).

Ponadto negatywny wpływ na jakość gleb wywierają: składowanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba.

Nasilające się stałe wpływy różnorodnych form działalności rolniczej, usługowej i urbanizacyjnej przyczyniają się do znacznych zmian w naturalnych warunkach glebowych. Zmiany te przejawiają się w postaci szeregu form degradacji pokrywy glebowej i prowadzą do wytworzenia gleb o zmienionym profilu i właściwościach fizykochemicznych. Procesy degradacji gleb związane są przede wszystkim z:

- rejonami intensywnej produkcji rolnej i hodowlanej,
- intensywnej melioracji gleb,
- rejonami budowy nowych osiedli mieszkaniowych,
- trasami komunikacyjnymi,
- terenami eksploatacji kopalin lub wyrobisk poeksploatacyjnych.

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przez zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Ważnym czynnikiem jest emisja zanieczyszczeń powietrza i opad zanieczyszczeń oraz procesy chemicznej degradacji gleb przez niewłaściwie prowadzoną gospodarkę ściekową i odpadową.

Na obszarze Gminy Susz przeważają gleby brunatne właściwe i wyługowane, gleby płowe oraz rdzawe. Gleby bielicowe i pseudobielicowe występują sporadycznie. Wytworzyły się one głównie na piaskach gliniastych zalegających na glinie oraz glinach lekkich.

W kwestii gruntów ornych dominują gleby dobre (klasa III a) oraz średnio dobre (klasa III b). Są to głównie gleby brunatne i znajdują się w miejscowościach Brusiny, Bałoszyce, Jawty Małe, Jawty Wielkie, Michałowo, Olbrachtówko, Olbrachtowo, Różnowo, Żakowice i Róża. Gleby średnie (IV a) oraz gleby średnio gorsze (IV b) występują wokół Zielenia, Piotrkowa, Jakubowa Kisielickiego, Czerwonej Wody, Brusin Małych, Babięt Wielkich i Boleszowa. Natomiast gleby słabe (V) i najsłabsze (VI) znajdują się w okolicach Krzywca, Lubnowych Wielkich i Małych, Jawt Wielkich, Falknowa, Bronic oraz Grabowca.

Największym problemem związanym z glebami jest ich zakwaszanie. Duży wpływ na zakwaszanie gleb mają warunki naturalne klimatyczne i geologiczne oraz działalność człowieka, który przyczynia się do tego poprzez rolnictwo i nawożenie mineralne gleb. Zakwaszanie jest niekorzystnym czynnikiem ze względu na wydajność i jakość gleb, ponieważ obniża ich wartości produkcyjne.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Susz

BADANIA MONITORINGOWE GLEB

Według informacji uzyskanych z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie, WIOŚ nie prowadzi badań chemizmu gleb na terenie Gminy Susz. Monitoring chemizmu gleb gruntów ornych Polski w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzi Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek prowadzenia badań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2018 poz. 799 z późn. zm.).

GEOLOGIA

Według Centralnej Bazy Danych Geologicznych na terenie Gminy Susz dominują gliny zwałowe, ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe, piaski i mułki kemów, piaski, mułki i żwiry ozów. Ich rozmieszczenie zostało przedstawione na poniższym rysunku.

Rysunek 14. Położenie geologiczne Gminy Susz

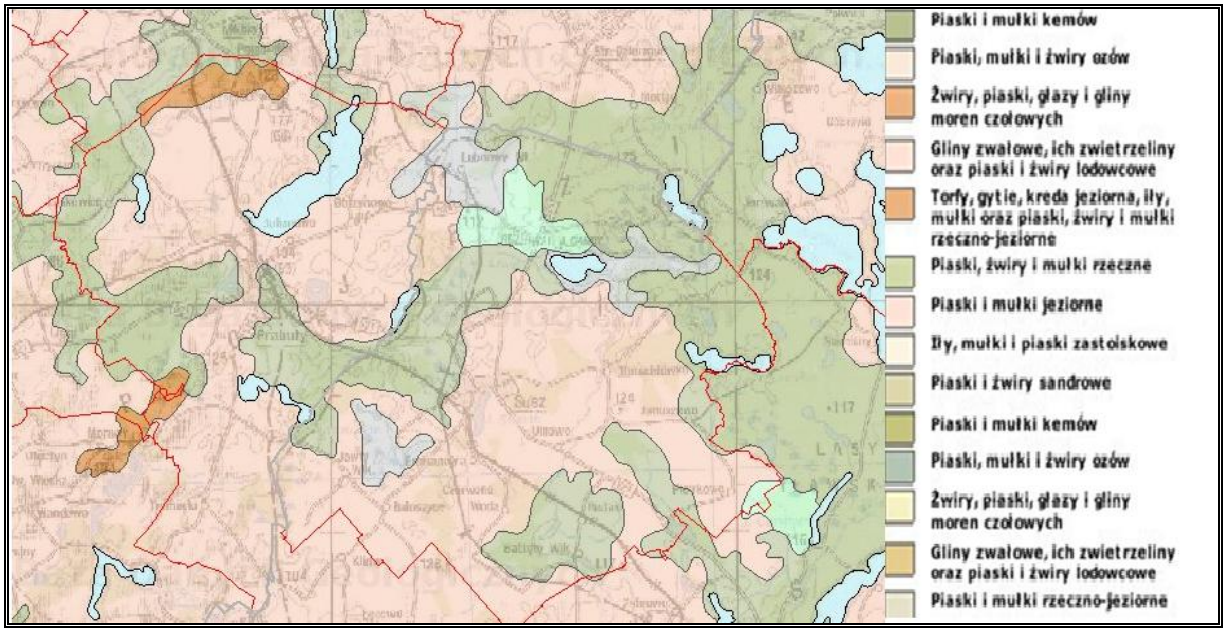

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, web3.pgi.gov.pl

OBSZARY GÓRNICZE

W Gminie Susz znajdują się następujące złoża surowców naturalnych:

- złoże „LIPOWO DUŻE" o powierzchni 2,37 ha, które eksploatowało surowce ilaste ceramiki budowlanej w miejscowości Lubnowy Wielkie. Aktualnie eksploatacja złoża została zaniechana;
- złoże „LIPOWO II" o powierzchni 25,31 ha, które zostało wstępnie rozpoznane pod kątek eksploatacji surowców ilastych ceramiki budowlanej w miejscowości Lubnowy Wielkie;
- złoże „ULNOWO" o powierzchni 0,48 ha w miejscowości Ulnowo na działce 11/2. Złoże zostało skreślone z bilansu w 2012 roku, eksploatowało piaski i żwiry.

Ponadto na terenie Gminy Susz zostały wyznaczone perspektywiczne obszary złóż kruszyw naturalnych, m.in. są to złoża torfu, piasku, kredy jeziornej i gytii.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

Rysunek 15. Tereny i obszary górnicze oraz złoża na terenie Gminy Susz

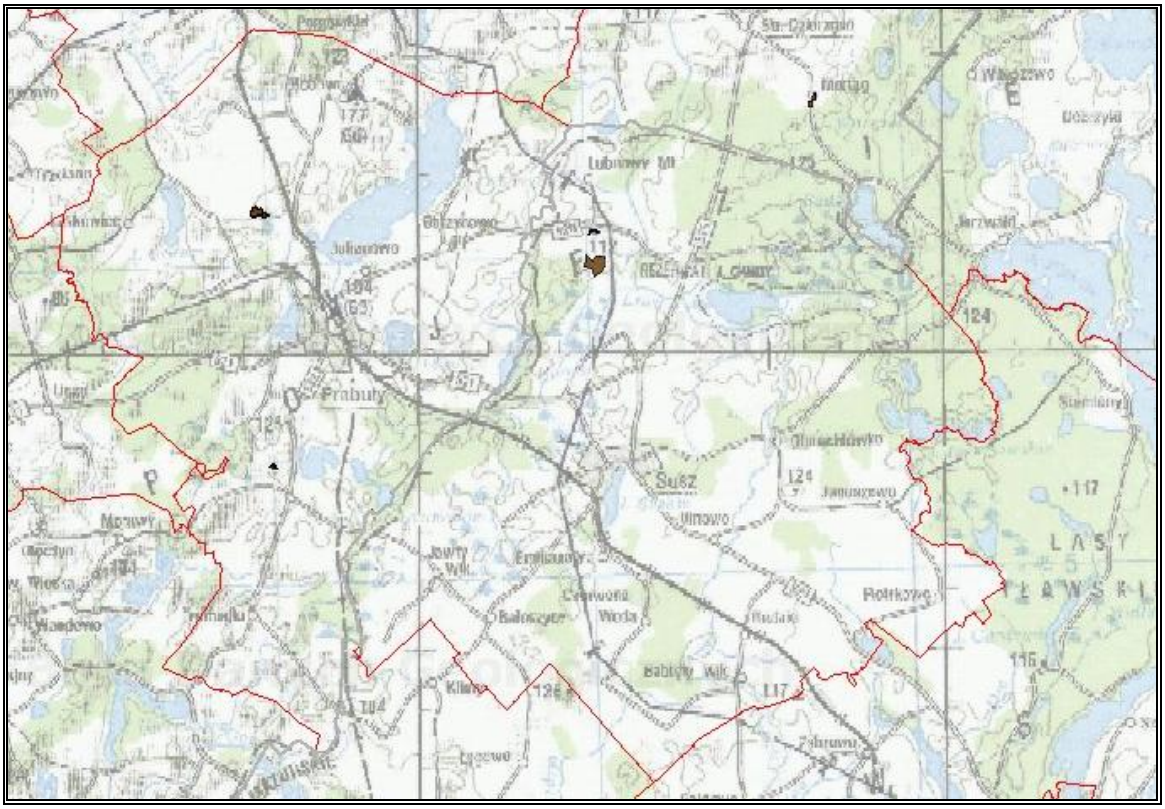

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, web3.pgi.gov.pl

OSUWISKA

Ruchy masowe ziemi stanowią w niektórych przypadkach zagrożenie dla obiektów budowlanych posadowionych na uruchomionej powierzchni oraz zagrożenie dla życia i zdrowia.

Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO), na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych w Gminie Susz.

Źródło: System Osłony Przeciwosuwiskowej; http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 39. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne

Mocne strony	Słabe strony
• nie występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych; • występowanie złóż kruszyw naturalnych.	• słabo rozwinięta technologia eksploatacji złóż kruszyw naturalnych.
Szanse	**Zagrożenia**
• rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych.	• presja ze strony działających podmiotów gospodarczych zajmujących się eksploatacją złóż kopalin.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 40. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby

Mocne strony	Słabe strony
• korzystne położenie fizyczno-geograficzne Gminy.	• używanie sztucznych nawozów w związku z dobrze rozwiniętym rolnictwem; • brak monitoringu jakości gleb.
Szanse	**Zagrożenia**
• wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa; • popularyzacja rolnictwa ekologicznego.	• zagrożenie jakości gleb z uwagi na działalność rolniczą (degradacja biologiczna i chemiczna); • wysokie wykorzystanie nawozów mineralnych w rolnictwie; • postępująca urbanizacja i fragmentacja terenu.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.7 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Problem gospodarki odpadami jest jednym z ważniejszych zagadnień ochrony środowiska. Niewłaściwe postępowanie z odpadami ma negatywny wpływ na otaczającą przyrodę oraz zdrowie ludzi. Z tego powodu istotne jest prowadzenie racjonalnej gospodarki w tym zakresie oraz minimalizacja ilości powstających odpadów.

W Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2016-2022 zostało wyznaczonych 5 regionów gospodarki odpadami:

- Region Północny,
- Region Centralny,

- Region Północno-Wschodni,
- Region Wschodni,
- Region Zachodni.

Gmina Susz należy do Regionu Zachodniego.

Rysunek 16. Region Zachodni gospodarowania odpadami komunalnymi

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2016-2022

Na terenie Gminy Susz obowiązuje *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Susz* przyjęty uchwałą nr XXII/242/2017 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 7 czerwca 2017 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Susz".

Regulamin określa szczegółowe zasady w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy, w tym:

Regulamin określa szczegółowe zasady w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy, w tym:

— wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości;

- rodzaje i minimalną pojemność pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunki rozmieszczania tych pojemników i ich utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym;
- częstotliwość i sposoby pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego;
- inne wymagania wynikające z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami;
- obowiązki osób utrzymujących zwierzęta domowe, mające na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku;
- wymagania dotyczące utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach;
- wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.

W ramach dokumentu właściciele nieruchomości zobowiązani są do prowadzenia selektywnego zbierania co najmniej następujących frakcji powstających odpadów:

- papier,
- metal,
- tworzywa sztuczne,
- szkło,
- opakowania wielomateriałowe,
- przeterminowane lekarstwa i chemikalia,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- odpady budowlane i rozbiórkowe,
- zużyte opony,
- odpady ulegające biodegradacji, w tym również opakowania ulegające biodegradacji,
- odpady zielone.

Tabela 41. Masa zebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Susz (2017 r.)

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
		Łącznie
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	65,40
15 01 07	Opakowania ze szkła	78,21
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	18,44
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	63,06
RAZEM		**225,11**

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Susz za rok 2017

Tabela 42. Masa odpadów zebranych w PSZOK w Gminie Susz

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
		Łącznie
16 01 03	Zużyte opony	34,76
16 02 14	Zużyte urządzenia	1,823
17 01 01	Odpady betonu i gruz betonowy	8,02
20 01 32	Leki	0,104
20 01 23	Urządzenia zawierające freony	0,522
20 01 34	Baterie i akumulatory	0,05
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające niebezpieczne składniki	3,645
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	0,653
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	29,64
RAZEM		**79,22**

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Susz za rok 2017

Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł **21,43%**, a wymagany poziom za 2017 r. wynosił 20%, więc został on przez Gminę osiągnięty.

Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania wyniósł **13,48%,** wymagany poziom za cały rok 2017 wynosił do 45%, w związku z tym Gmina Susz wywiązała się z obowiązku.

Gmina Susz posiada Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Susz.

W poniższej tabeli zostały zaprezentowane dane dotyczące masy wyrobów zawierających azbest zebranych z Gminy Susz.

Tabela 43. Masa wyrobów azbestowych zebranych z Gminy Susz

zinwentaryzowane	
razem	2 855 636
osoby fizyczne	2 702 977
osoby prawne	152 659
unieszkodliwione	
razem	141 289
osoby fizyczne	115 438
osoby prawne	25 851
pozostałe do unieszkodliwienia	
razem	2 714 347
osoby fizyczne	2 587 539
osoby prawne	126 808

Źródło: https://bazaazbestowa.gov.pl

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 44. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Mocne strony	Słabe strony
• uporządkowany system gospodarki odpadami, • osiągnięte wymagane poziomy recyklingu, • funkcjonowanie PSZOK.	• brak
Szanse	**Zagrożenia**
• ciągła edukacja i podnoszenie świadomości ekologicznej.	• rosnąca produkcja odpadów, • niewłaściwe postępowanie z odpadami przez część właścicieli nieruchomości.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.8 Zasoby przyrodnicze

3.2.8.1 Szata roślinna

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie Gminy Susz wg danych GUS na koniec 2017 r. wynosiła 8 607,37 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) Gminy wynosiła 32,5%.

Tabela 45. Lasy na terenie Gminy Susz

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2017
Powierzchnia gruntów leśnych		
ogółem	ha	8 607,37
lesistość w %	%	32,5
grunty leśne publiczne ogółem	ha	8 048,14
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	8 043,14
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	8 000,94
grunty leśne prywatne	ha	559,23
Powierzchnia lasów		
lasy ogółem	ha	8 412,08
lasy publiczne ogółem	ha	7 852,85
lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	7 847,85
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	7 805,65
lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	ha	42,20
lasy publiczne gminne	ha	5,00
lasy prywatne ogółem	ha	559,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, http://swaid.stat.gov.pl/

Lasy Państwowe znajdujące się na terenie Gminy należą do Nadleśnictwa Susz oraz Nadleśnictwa Iława. Dominującym typem siedliskowym na obszarze Nadleśnictwa Susz jest las świeży oraz las mieszany świeży, a w Nadleśnictwie Iława przeważają siedliska borowe z dominacją sosny.

Udział gatunków lasotwórczych w Nadleśnictwie Susz:

- 56% sosna, modrzew;
- 17% buk;
- 9% olsza;
- 9% dąb, klon, jawor, wiąz, jesion;
- 6% brzoza;
- 2% świerk;
- 1% - pozostałe.

Udział gatunków lasotwórczych w Nadleśnictwie Iława:

- 70% sosna, modrzew;
- 9% brzoza;
- 8% olcha;

- 6% buk;
- 5% dąb;
- 1% świerk;
- 1% wiąz, jesion, klon, grab, lipa, osika i inne.

Źródło: http://www.susz.olsztyn.lasy.gov.pl/ http://www.ilawa.olsztyn.lasy.gov.pl

Rysunek 17. Wykaz nadleśnictw w Gminie Susz

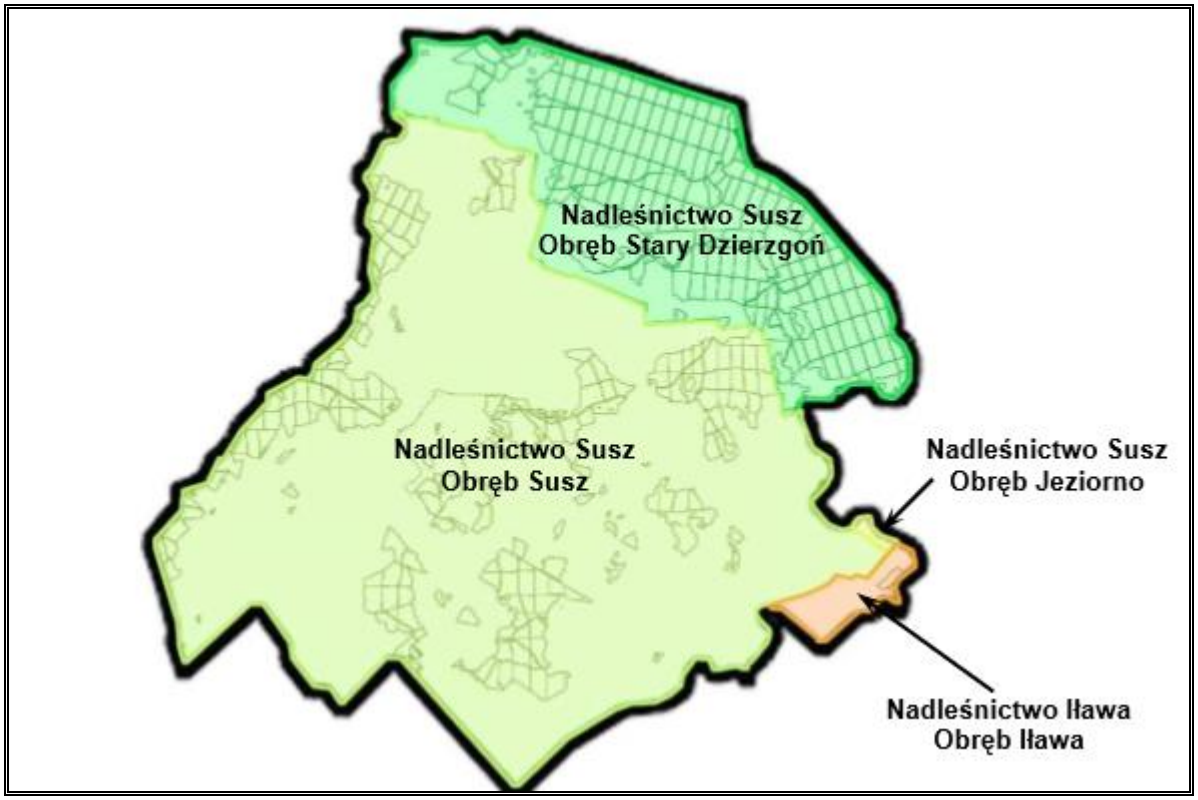

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

Niektóre powierzchnie leśne kwalifikują się do lasów o szczególnych walorach przyrodniczych. Rodzaj tych lasów został nazwany HCVF – High Conservation Value Forests. Lasy znajdujące się w Gminie Susz zostały zakwalifikowane do:

- **HCVF 1.1.a** – lasy w rezerwatach – są to lasy położone w obrębie rezerwatu Gaudy i Czerwica;
- **HCVF 1.1.b** – lasy w parkach krajobrazowych – obejmują lasy położone na terenie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego;
- **HCVF 1.2.** – ostoje zagrożonych i ginących gatunków – ostoja pachnicy dębowej, strefy ochrony ptaków;
- **HCVF 2.** – kompleksy leśne odgrywające znaczącą rolę w krajobrazie, w skali krajowej, makroregionalnej lub globalnej – obszar Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego;

- **HCVF 3.1.** – ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące, marginalne z punktu widzenia gospodarki leśnej – brzeziny bagienne;
- **HCVF 3.2.** – ekosystemy rzadkie i zagrożone w skali Europy, lecz w Polsce pospolitsze i występujące wielkoobszarowo, stanowiące ważne obszary gospodarki leśnej – kwaśne buczyny niżowe, łęgi olszowo-jesionowe, grądy subatlantyckie i subkontynentalne;
- **HCVF 4.1.** – lasy wodochronne;
- **HCVF 4.2**. – lasy glebochronne;
- **HCVF 6.** – lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności – cmentarz w Babiętach Małych.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

W związku z występowaniem na terenie Gminy Susz obszarów chronionych, istnieje tutaj różnorodna roślinność, m.in.: turzycowiska, trzcinowiska, rozległe olsy, wierzby, olsze, brzozy, wawrzynek wilczełyko, wroniec widlasty, widłak goździsty, goździk pyszny, grzybienie białe i grzybienie północne, grążel żółty, rosiczka okrągłolista, kukułka plamista, kukułka krwista, kruszczyk szerokolistny, siedliska buczyny, zboczowe lasy klonowo-lipowe, grąd subatlantycki, bażyna czarna, grzybienie północne, lipiennik Loesela, fiołek torfowy.

3.2.8.2 Świat zwierząt

Fauna leśna na terenie Nadleśnictwa Susz, na którego obszarze znajduje się Gmina Susz jest bardzo bogata. Zwierzyna gruba reprezentowana jest przez łosie, jelenie, daniele, sarny i dziki, a zwierzyna drobna przez lisy, zające, bażanty, kuropatwy, borsuki i kuny.

Źródło: http://www.susz.olsztyn.lasy.gov.pl/

Na terenie Gminy Susz ze względu na występowanie obszarów Natura 2000 znajduje się wiele ciekawych i ważnych dla Europy gatunków ptaków, m.in.: derkacz, bielik, bąk, bączek, orlik krzykliwy, kania ruda i czarna, trzmielojad, rybołów, dzięcioł średni, podróżniczka, muchołówka mała, bocian czarny, żuraw oraz rybitwa czarna.

Oprócz przedstawicieli wielu różnych gatunków ptaków na terenie Obszarów Natura 2000 znajdujących się w Gminie Susz można spotkać inne gatunki zwierząt, takie jak: wydra, bóbr, ropucha szara i zielona, traszka grzebieniasta i zwyczajna, kumak nizinny, rzekotka drzewna, grzebiuszka ziemna, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny, padalec zwyczajny, jaszczurka zwinka, żyworódka, jeż wschodni, różanka, piskorz, koza, pachnica dębowa, ciołek matowy, tęgosz rdzawy, kusak.

Źródło: http://encyklopedia.warmia.mazury.pl

3.2.8.3 Formy ochrony przyrody

Formami ochrony przyrody w Polsce, w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody są:

- parki narodowe, rezerwaty przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na obszarze Gminy Susz występują:

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy – obszar ten zajmuje powierzchnię ok. 1933,5 ha. Zlokalizowany jest na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie iławskim. W jego skład wchodzą głównie tereny leśne o siedliskach lasu świeżego, wilgotnego oraz boru mieszanego. Obowiązującym aktem prawnym dla tego obszaru jest Uchwała nr XXVI/607/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy.

Na terenie Obszaru, zgodnie z wyżej wymienioną uchwałą zakazuje się:

1. Zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
2. Realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
3. Likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4. Wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

5. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
6. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
7. Likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
8. Budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
    - linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
    - zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych w wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art.. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – prawo wodne;
    - z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Źródło: http://crfop.gdos.gov.pl

Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego – zajmuje powierzchnię ok. 13 031,7 ha. Zlokalizowany jest w województwie warmińsko-mazurskim w powiecie iławski w gminach Zalewo, Iława i Susz.

Na obszarze tym obowiązuje rozporządzenie nr 31 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego (część A i część B). Zgodnie z ww. dokumentem na obszarze tym zabrania się:

1. Zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
2. Realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
3. Likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4. Wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
5. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
6. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
7. Likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
8. Lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Źródło: http://crfop.gdos.gov.pl

REZERWAT PRZYRODY

Jezioro Gaudy – faunistyczny rezerwat zlokalizowany w województwie warmińsko-mazurskim, w Gminie Susz, w granicach Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Obejmuje on jezioro Gaudy oraz przylegające do niego od strony wschodniej bagna. Powierzchnia tego terenu wynosi ok. 332,53 ha, samo jezioro zajmuje ok. 152 ha powierzchni rezerwatu. Celem ochrony jeziora jest zachowanie miejsc lęgowych ptactwa wodno-błotnego oraz roślinności torfowiskowej.

Źródło: http://encyklopedia.warmia.mazury.pl

Aktem prawnym dla Rezerwatu Przyrody Jezioro Gaudy jest Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 stycznia 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Zgodnie z tym zarządzeniem, na obszarze rezerwatu zabronione jest:

1. Łowienie ryb w okresie od 1 marca do 30 września;
2. Wycinanie trzciny i sitowia oraz innej roślinności wodnej i błotnej;
3. Niszczenie gniazd, podbieranie jaj i piskląt wszelkich gatunków ptactwa;
4. Niszczenie lub uszkadzanie roślin;
5. Wycinanie drzew i pobór użytków drzewnych, z wyjątkiem usuwania drzew martwych, wywrotów i złomów z pozostawieniem dziuplowatych starych drzew, przy czym związane z tym czynności powinny odbywać się w okresie zimy;
6. Polowanie, chwytanie i zabijanie dziko żyjących zwierząt;
7. Zanieczyszczanie wody i terenów rezerwatu oraz zakłócanie ciszy;

8. Umieszczanie tablic, napisów i innych znaków, z wyjątkiem znaków związanych z ochroną terenu;
9. Wznoszenie budowli, urządzeń komunikacyjnych, melioracyjnych i innych urządzeń technicznych;
10. Przebywanie na terenie rezerwatu poza miejscami specjalnie w tym celu wyznaczonymi przez konserwatora przyrody.

Czerwica – rezerwat ten został utworzony w celu zachowania kolonii kormoranów gniazdujących na dwóch wyspach i półwyspie na północno-zachodnim brzegu jeziora Czerwica. Jest to faunistyczny rezerwat, zlokalizowany na terenie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego.

Źródło: http://encyklopedia.warmia.mazury.pl

Na obszarze Rezerwatu Przyrody Czerwica obowiązuje Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 28 września 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Zgodnie z tym zarządzeniem, na terenie rezerwatu zabronione zostało:

1. Wycinanie drzew i krzewów oraz pobór użytków drzewnych, z wyjątkiem usuwania drzew martwych, złomów i wywrotów z pozostawieniem w ziemi karpiny; czynności te mogą być wykonywane wyłącznie od dnia 1 listopada do dnia 1 marca, z tym że w tym samym czasie materiał pozyskany zostanie usunięty poza granice rezerwatu;
2. Zbieranie owoców i nasion z drzew i krzewów, ziół leczniczych oraz innych roślin i ich części;
3. Polowanie, chwytanie, płoszenie i zabijanie dziko żyjących zwierząt;
4. Niszczenie gniazd, wybieranie jaj i piskląt wszelkich gatunków ptaków;
5. Pozyskiwanie ściółki leśnej, pasanie zwierząt gospodarskich oraz uszkadzanie gleby;
6. Niszczenie lub uszkadzanie drzew i innych roślin;
7. Rozpalanie ognisk, zanieczyszczanie terenu oraz zakłócanie ciszy;
8. Umieszczanie tablic, napisów i innych znaków z wyjątkiem znaków związanych z ochroną terenu;
9. Wznoszenie budowli oraz zakładanie urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych;
10. Łowienie ryb w jeziorze w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 31 maja;
11. Przebywanie na terenie rezerwatu poza miejscami wyznaczonymi przez konserwatora przyrody.

PARK KRAJOBRAZOWY

Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego – zlokalizowany w województwie warmińsko-mazurskim, w środkowej części Pojezierza Iławskiego. Zajmuje on powierzchnię ok. 25 045

ha. Park ten stanowi integralny element obszaru funkcjonalnego, jakim są Zielone Płuca Polski. Istnieją tu 3 rezerwaty przyrody: Czerwica, Gaudy oraz Jasne. Teren parku reprezentuje młody krajobraz polodowcowy, który charakteryzują pagórki moreny czołowej, morena denna, rozległe pola sandrowe oraz liczne zagłębienia po martwym lodzie wypełnione wodami jezior.

Źródło: http://encyklopedia.warmia.mazury.pl

Na terenie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego obowiązuje Rozporządzenie nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2005 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego w części dotyczącej województwa warmińsko-mazurskiego. Na podstawie tego rozporządzenia w Parku zakazuje się:

1. Realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – prawo ochrony środowiska;
2. Umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
3. Likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4. Pozyskiwania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
5. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
6. Dokonywania zmian stosunków wodnych, ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
7. Budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
8. Likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
9. Wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
10. Utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;

11. Używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

OBSZARY NATURA 2000

- **Obszar Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051 –** obejmuje sieć alei przydrożnych i zadrzewień w rolniczym krajobrazie środkowej części Pojezierza Iławskiego. Obszar ten stanowi jedną z najważniejszych w kraju ostoi pachnicy dębowej, który jest gatunkiem priorytetowym wymienionym w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Zasadniczym celem ochrony tego terenu jest zachowanie licznej populacji pachnicy dębowej. Aleje Pojezierza Iławskiego stanowią godne zachowania świadectwo historii oraz mają duże znaczenie krajobrazowe.

Na obszarze tym obowiązują przepisy art. 33 ustawy o ochronie przyrody oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie poz. 3974 z dnia 2 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051.

Zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wprowadza się następujące zakazy: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszaru Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Zaplanowane w *Programie Ochrony Środowiska* zadania będą zgodne z ww. Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Uwzględniają one określone istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Ponadto wspomagają realizację celi działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony oraz są spójne z działaniami ochronnymi, szczególnie w zakresie działań prowadzonych przez właścicieli i użytkowników gruntów.

- **Obszar Natura 2000 Ostoja Iławska PLH280053 –** obszar ten charakteryzuje młody krajobraz polodowcowy. Ostoja obejmuje sieć ponad 30 jezior z największym udziałem jezior eutroficznych. Głównym celem ochrony na tym terenie jest zachowanie naturalnych oraz zbliżonych do naturalnych lasów liściastych i występujących w nich zbiorowisk roślinnych. Ponadto ważne jest również utrzymanie i niepogarszanie sieci hydrologicznej obszaru oraz powiązanych z nią zbiorowisk roślinnych, rzadkich gatunków zwierząt i roślin.

Na obszarze tym obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku poz. 1143 z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Iławska PLH280053. Zaplanowane w *Programie Ochrony Środowiska* zadania będą zgodne z ww. Zarządzeniami Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska. Uwzględniają one określone istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Ponadto wspomagają realizację celi działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony oraz są spójne z działaniami ochronnymi, szczególnie w zakresie działań prowadzonych przez właścicieli i użytkowników gruntów

- **Obszar Natura 2000 Lasy Iławskie PLB280005 –** teren obszaru został ukształtowany podczas zlodowacenia bałtyckiego, dlatego charakteryzuje go typowa rzeźba młodoglacjalną. Oprócz zróżnicowanego krajobrazu posiada również znaczną różnorodność siedlisk przyrodniczych. Występuje tu 31 jezior zupełnie od siebie różnych, które reprezentują wszystkie typy troficzne. Obszar ten jest ważny dla ochrony dobrze zachowanych siedlisk buczyny, zboczowych lasów klonowo-lipowych oraz grądu subatlantyckiego.

Na obszarze tym obowiązują przepisy art. 33 ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z czym wprowadza się następujące zakazy, które będą przestrzegane podczas realizacji zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszaru Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Źródło: http://encyklopedia.warmia.mazury.pl

Tabela 46. Działania ochronne Obszar Natura 2000 Ostoja iławska PLH280053 i Obszar Natura 2000 Aleje Pojezierza iławskiego PLH280051

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania					
7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Wycinka nalotu drzew i krzewów (szczególnie brzóz); przy pokryciu powyżej 40% wycinać cyklicznie w miarę potrzeby na podstawie monitoringu. Najlepiej wykonywać zimą. Ściętą biomasę (w tym gałęziówkę) należy usunąć poza granice siedliska. Modyfikacja zasad gospodarki leśnej poprzez wyłączenie rębni zupełnych. Dopuszcza się stosowanie rębni złożonych w pasie o szerokości jednej wysokości otaczającego drzewostanu (około 30 m) od granicy siedliska, przy czym w pasie tym nie można stosować cięć zupełnych w ramach rębni złożonych, w tym w ramach rębni IIIa. Zrywka z minimalizacją naruszenia pokrywy glebowej (wykonywana zimą lub nasiębierna).	Wszystkie płaty siedliska	Nadleśnictwo Susz na podstawie porozumienia z RDOŚ w Olsztynie lub RDOŚ w Gdańsku	J02.01: Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie (ogólnie) – zaburzone warunki wodne – przesuszenie spowodowane działalnością człowieka; K02: Ewolucja biocenotyczna, sukcesja – ekspansja drzew i krzewów.	I02: Problematyczne gatunki rodzime – rodzime ekspansywne gatunki roślin zielnych; K02.03: Eutrofizacja (naturalna) – wzrost żyzności; M01.02: Susze i zmniejszenie opadów – przesuszenie wynikające ze zmian klimatycznych.
9110 Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion)	Prowadzenie gospodarki leśnej z zastosowaniem rębni złożonych (stosowanie zrębów zupełnych tylko w wypadkach przebudowy drzewostanu oraz w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych). Kontynuowanie w ramach gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie martwego drewna – pozostawianie w drzewostanie martwych drzew stojących do naturalnego rozkładu oraz złomów i wywrotów, z wyjątkiem usuwania drzew iglastych zasiedlonych przez owady kambiofagiczne na skalę zagrażającą zachowaniu trwałości drzewostanów oraz wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu na drogach publicznych, drogach leśnych oraz wyznaczonych szlakach pieszych. Kształtowanie prawidłowej struktury i	Wszystkie płaty siedliska	Nadleśnictwo Iława, Nadleśnictwo Susz	B02.04: Usuwanie martwych i umierających drzew – usuwanie martwych i zamierających drzew, zmniejszanie się zasobów martwego drewna; J03.01: Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska – dawne nasadzenia sosny (duży udział w I piętrze), miejscami świerka; K02.04: Zakwaszenie – zakwaszenie najczęściej związane ze zbyt dużym udziałem sosny w drzewostanie; K04.05: Szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną) – szkody powstałe w uprawach leśnych, powodowane przede wszystkim	I01: Obce gatunki inwazyjne – ryzyko ekspansji niecierpka drobnokwiatowego; J03.01: Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska – próby wprowadzania gatunków niezgodnych z siedliskiem.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
	składu gatunkowego drzewostanu poprzez: • Protegowanie buka występującego w postaci spontanicznie pojawiającego się nalotu lub podrostu oraz II piętra drzewostanu, • Nie wprowadzanie gatunków obcych geograficznie (jodła, daglezja, dąb czerwony i inne) i ekologicznie (modrzew). Dopuszczalna domieszka mezotroficznych gatunków liściastych (dąb szypułkowy i bezszypułkowy, brzoza) bądź ewentualnie iglastych (sosna) w ilości nie większej niż 20%. Stosowanie składów gatunkowych z udziałem sosny maksymalnie 20%.			przez zgryzanie pędów szczytowych młodych drzewek przez łosia, często uniemożliwiające prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej, w tym kształtowanie właściwego składu gatunkowego siedlisk przyrodniczych.	
9130 Żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion)	Prowadzenie gospodarki leśnej z zastosowaniem rębni złożonych (stosowanie zrębów zupełnych tylko w wypadkach przebudowy drzewostanu oraz w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych). Kontynuowanie w ramach gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie martwego drewna – pozostawianie w drzewostanie martwych drzew stojących do naturalnego rozkładu oraz złomów i wywrotów, z wyjątkiem usuwania drzew iglastych zasiedlonych przez owady kambiofagiczne na skalę zagrażającą zachowaniu trwałości drzewostanów oraz wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu na drogach publicznych, drogach leśnych oraz wyznaczonych szlakach pieszych. Kształtowanie prawidłowej struktury i składu gatunkowego drzewostanu poprzez: • Protegowanie buka występującego w postaci	Wszystkie płaty siedliska	Nadleśnictwo Iława, Nadleśnictwo Miłomłyn, Nadleśnictwo Susz	B02.04: Usuwanie martwych i umierających drzew – usuwanie martwych i zamierających drzew, zmniejszanie się zasobów martwego drewna; J03.01: Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska – dawne nasadzenia sosny (duży udział w I piętrze), miejscami świerka; K02.04: Zakwaszenie – zakwaszenie najczęściej związane ze zbyt dużym udziałem sosny w drzewostanie; K04.05: Szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną) – szkody powstałe w uprawach leśnych, powodowane przede wszystkim przez zgryzanie pędów szczytowych młodych drzewek przez łosia, często uniemożliwiające prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej, w	I01: Obce gatunki inwazyjne – ryzyko ekspansji niecierpka drobnokwiatowego; J03.01: Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska – próby wprowadzania gatunków niezgodnych z siedliskiem.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
	spontanicznie pojawiającego się nalotu lub podrostu oraz II piętra drzewostanu, • Nie wprowadzanie gatunków obcych geograficznie (jodła, daglezja, dąb czerwony i inne).			tym kształtowanie właściwego składu gatunkowego siedlisk przyrodniczych.	
9160 Grąd subatlantycki (Stellario-Carpinetum)	Prowadzenie gospodarki leśnej z zastosowaniem rębni złożonych (stosowanie zrębów zupełnych tylko w wypadkach przebudowy drzewostanu oraz w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych). Kontynuowanie w ramach gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie martwego drewna – pozostawianie w drzewostanie martwych drzew stojących do naturalnego rozkładu oraz złomów i wywrotów, z wyjątkiem usuwania drzew iglastych zasiedlonych przez owady kambiofagiczne na skalę zagrażającą zachowaniu trwałości drzewostanów oraz wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu na drogach publicznych, drogach leśnych oraz wyznaczonych szlakach pieszych	Wszystkie płaty siedliska	Nadleśnictwo Iława, Nadleśnictwo Miłomłyn, Nadleśnictwo Susz	B02.04: Usuwanie martwych i umierających drzew – usuwanie martwych i zamierających drzew, zmniejszanie się zasobów martwego drewna; I02: Problematyczne gatunki rodzime – ryzyko ekspansji gatunków rodzimych w runie; J03.01: Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska – dawne nasadzenia sosny (duży udział w I piętrze), miejscami świerka; K02.04: Zakwaszenie – zakwaszenie najczęściej związane ze zbyt dużym udziałem sosny w drzewostanie; K04.05: Szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną) – szkody powstałe w uprawach leśnych, powodowane przede wszystkim przez zgryzanie pędów szczytowych młodych drzewek przez łosia, często uniemożliwiające prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej, w tym kształtowanie właściwego składu gatunkowego siedlisk przyrodniczych.	I01: Obce gatunki inwazyjne – ryzyko ekspansji niecierpka drobnokwiatowego
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)	Prowadzenie gospodarki leśnej z zastosowaniem rębni złożonych (stosowanie zrębów zupełnych tylko w wypadkach przebudowy drzewostanu oraz w przypadku wystąpienia klęsk	Wszystkie płaty siedliska	Nadleśnictwo Iława, Nadleśnictwo Susz	B02.04: Usuwanie martwych i umierających drzew – usuwanie martwych i zamierających drzew, zmniejszanie się zasobów	E03: Odpady, ścieki – presja rekreacyjno-turystyczna, zaśmiecanie, zanieczyszczanie,

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
	żywiołowych). Kontynuowanie w ramach gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie martwego drewna – pozostawianie w drzewostanie martwych drzew stojących do naturalnego rozkładu oraz złomów i wywrotów, z wyjątkiem usuwania drzew iglastych zasiedlonych przez owady kambiofagiczne na skalę zagrażającą zachowaniu trwałości drzewostanów oraz wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu na drogach publicznych, drogach leśnych oraz wyznaczonych szlakach pieszych Kształtowanie prawidłowej struktury i składu gatunkowego drzewostanu poprzez: • Protegowanie gatunków właściwych siedlisku występujących w postaci spontanicznie pojawiającego się nalotu lub podrostu oraz II piętra drzewostanu (grab, dęby szypułkowe i bezszypułkowe, lipa i klony); • Nie wprowadzanie gatunków obcych geograficznie (jodła, daglezja, dąb czerwony i inne) i ekologicznie (modrzew, sosna, bądź świerk) – dopuszczalne pojedynczo. W sztucznych odnowieniach na powierzchniach mocno uszkodzonych przez łosia, dopuszcza się w składzie gatunkowym naturalne odnowienie brzozy.			martwego drewna; J03.01: Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska – dawne nasadzenia sosny (duży udział w I piętrze), miejscami świerka; K02.04: Zakwaszenie – zakwaszenie najczęściej związane ze zbyt dużym udziałem sosny w drzewostanie; K04.05: Szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną) – szkody powstałe w uprawach leśnych, powodowane przede wszystkim przez zgryzanie pędów szczytowych młodych drzewek przez łosia, często uniemożliwiające prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej, w tym kształtowanie właściwego składu gatunkowego siedlisk przyrodniczych.	niszczenie siedliska, niszczenie roślin; I01: Obce gatunki inwazyjne – ryzyko ekspansji niecierpka drobnokwiatowego; I02: Problematyczne gatunki rodzime – ryzyko ekspansji gatunków rodzimych apofitów w runie; G01: Sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji, uprawiane w plenerze – zanieczyszczenie, zaśmiecanie siedliska przez turystów.
91D0 Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Beuletum pubescentis, Vaccinio ulginosi – Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno	Prowadzenie gospodarki leśnej z zastosowaniem rębni złożonych (stosowanie zrębów zupełnych tylko w wypadkach przebudowy drzewostanu oraz w przypadku wystąpienia klęsk	Wszystkie płaty siedliska	Nadleśnictwo Iława, Nadleśnictwo Susz	B02.04: Usuwanie martwych i umierających drzew – usuwanie martwych i zamierających drzew, zmniejszanie się zasobów	I02: Problematyczne gatunki rodzime – ryzyko ekspansji gatunków rodzimych apofitów w

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
girgensohnii-Piceetum) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne	żywiołowych). Kontynuowanie w ramach gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie martwego drewna – pozostawianie w drzewostanie martwych drzew stojących do naturalnego rozkładu oraz złomów i wywrotów, z wyjątkiem usuwania drzew iglastych zasiedlonych przez owady kambiofagiczne na skalę zagrażającą zachowaniu trwałości drzewostanów oraz wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu na drogach publicznych, drogach leśnych oraz wyznaczonych szlakach pieszych. Kształtowanie prawidłowej struktury i składu gatunkowego drzewostanu poprzez: • Nie wprowadzanie oraz usuwanie gatunków obcych geograficznie (dąb czerwony i inne) i ekologicznie (buk, dąb, modrzew; świerk w płatach sośnin i brzezin bagiennych dopuszczalny w udziale nie większym niż 20%); • W obrębie płatów borów bagiennych utrzymywanie udziału brzozy nie wyższego niż 10%.			martwego drewna; J03.01: Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska – dawne nasadzenia sosny (duży udział w I piętrze), miejscami świerka; J02.01: Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – zaburzone stosunki wodne, przesuszenie spowodowane odwanianiem przez rów melioracyjny.	runie; K02.03 Eutrofizacja (naturalna) – wzrost żyzności; M01.02: Susze i zmniejszenie opadów – przesuszenie siedliska wynikające ze zmian klimatycznych.
91E0 Łęgi wierzbowe-topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo0fragilis, Popoletum albae, Alnenion glutinoso-incanae) i olsy źródliskowe	W przypadku konfliktu między ochroną siedliska przyrodniczego a ochroną bobra, pierwszeństwo ochrony należy przyznać siedlisku poprzez obniżanie poziomu piętrzenia wody (rozbiórka tam, syfony przelewowe), ewentualnie redukcję populacji bobra – po uzyskaniu stosownych zezwoleń. Prowadzenie gospodarki leśnej z zastosowaniem rębni złożonych (stosowanie zrębów zupełnych tylko w wypadkach przebudowy drzewostanu oraz w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych). Kontynuowanie w ramach	Cały obszar Natura 2000	Nadleśnictwo Iława, Nadleśnictwo Miłomłyn, Nadleśnictwo Susz	B02.04: Usuwanie martwych i umierających drzew – usuwanie martwych i zamierających drzew, zmniejszanie się zasobów martwego drewna; K04.05: Szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną) – szkody powstałe w uprawach leśnych, powodowane przede wszystkim przez zgryzanie pędów szczytowych młodych drzewek przez łosia, często uniemożliwiające prowadzenie	I01: Obce gatunki inwazyjne – ryzyko ekspansji niecierpka drobnokwiatowego; I02: Problematyczne gatunki rodzime – ryzyko ekspansji gatunków rodzimych apofitów w runie; J02: Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych – modyfikowanie

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
	gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie martwego drewna – pozostawianie w drzewostanie martwych drzew stojących do naturalnego rozkładu oraz złomów i wywrotów, z wyjątkiem usuwania drzew iglastych zasiedlonych przez owady kambiofagiczne na skalę zagrażającą zachowaniu trwałości drzewostanów oraz wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu na drogach publicznych, drogach leśnych oraz wyznaczonych szlakach pieszych. Kształtowanie prawidłowej struktury i składu gatunkowego drzewostanu poprzez: • Protegowanie gatunków właściwych siedlisku występujących w postaci spontanicznie pojawiającego się nalotu lub podrostu oraz II piętra drzewostanu (wiązy, olcha, dąb szypułkowy); • Nie wprowadzanie gatunków obcych geograficznie (jodła, daglezja, dąb czerwony i inne) i ekologicznie (sosna, świerk, modrzew); • W obliczu zjawiska zamierania jesionu nie wprowadzanie odnowień jesionowych do czasu ustąpienia objawów choroby w obszarze, jednakże wskazane jest zachowywanie pojedynczych zdrowych jesionów, odizolowanych przestrzennie od chorych populacji.			racjonalnej gospodarki leśnej, w tym kształtowanie właściwego składu gatunkowego siedlisk przyrodniczych.	warunków wodnych; K: Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych) – zjawisko zamierania jesionu.
1145 Piskorz Misgurnus fossilis	Modyfikacja działań związanych z utrzymaniem obiektów wodnych i cieków. Wskazane jest prowadzenie prac odcinkami (nie dłuższe niż 1km ze względu na małą mobilność przedmiotu	Cały obszar Natura 2000, w granicach woj. warmińsko-mazurskiego	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie	E03.01: Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych – zaśmiecanie siedliska gatunku;	I01: Obce gatunki inwazyjne – nierodzime gatunki ryb; J02.05.05: Niewielkie

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
	ochrony), bądź wykonując je jedynie na jednym z brzegów, a dopiero w roku kolejnym na drugim brzegu. Prace wykonywać w terminie od 1 sierpnia do 30 listopada (poza okresem tarłowym, wychowy narybku piskorza i zimowania).			F03.02.03: Chwytanie, trucie, kłusownictwo – nielegalne pozyskiwanie osobników gatunku; H01.03: Inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych – zanieczyszczenie, wzrost eutrofizacji; H01.05: Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem – zanieczyszczenie, wzrost eutrofizacji; H01.08: Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych – zanieczyszczenie siedliska gatunku; J02.02:Usuwanie osadów – fizyczne usuwanie gatunku, który aktywnie zagrzebuje się w dnie i jego siedliska.	projekty hydroenergetyczne, jazy – zmiana siedliska gatunku; J02.03: Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych – niekorzystne zmiany siedliska gatunku; J02.01:Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie-niszczenie siedliska gatunku i zabijanie osobników podczas prowadzenia prac.
1149 Koza Cobitis taenia	Modyfikacja działań związanych z utrzymywaniem obiektów wodnych i cieków. Wskazane jest prowadzenie prac odcinkami (nie dłuższe niż 1km ze względu na małą mobilność przedmiotu ochrony), bądź wykonując je jedynie na jednym z brzegów, a dopiero w roku kolejnym na drugim brzegu. Prace wykonywać w terminie od 1 sierpnia do 30 listopada (poza okresem tarłowym, wychowu narybku kozy i zimowania).	Cały obszar Natura 2000, w granicach woj. warmińsko-mazurskiego	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Olsztynie	E03.01: Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych – zaśmiecanie siedliska gatunku; H01.03: Inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych – zanieczyszczenie, wzrost eutrofizacji; H01.05: Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem – zanieczyszczenie, wzrost eutrofizacji; H01.08: Rozproszone zanieczyszczenie wód	I01: Obce gatunki inwazyjne – nierodzime gatunki ryb; F03.02.03: Chwytanie, trucie, kłusownictwo – nielegalne pozyskanie osobników gatunku; J02.03: Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych – niekorzystne zmiany siedliska gatunku; J02.05.05: Niewielkie projekty hydroenergetyczne, jazy

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
				powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych – zanieczyszczenie siedliska gatunku.	– zmiana siedliska gatunku.
Pachnica dębowa Osmoderma eremita	Uzupełniające nasadzenia drzew. Nasadzenia nowych drzew w pasie drogowym, w miejsach odpowiednich z punktu widzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego. W zależności od istniejących uwarunkowań powinna być to przeciwskarpa (za rowem biegnącym wzdłuż drogi). Preferowane gatunki to lipa, dąb i wierzba (max 10% tylko na drogach gminnych), odstęp 6-8 metrów. Realizacja tego działania będzie możliwa poprzez wprowadzenie nasadzeń zastępczych w zamian za usunięte drzewa. Pielęgnacja samosiewów. Podczas prowadzenia czyszczeń sanitarnych pobocza jezdni w miarę możliwości należy pozostawiać samosiewy w celu uzupełnienia istniejących alei i szpalerów drzew. Preferowane drzewa to te, które rosną na przeciwskarpie (za rowem) lub w bezpiecznej odległości od jezdni. Kontrola wycinki drzew (udzielane pozwolenia). W trakcie trwania PZO nie należy przekraczać bezpiecznego limitu 5% (drzewa wycięte w stosunku do wszystkich drzew rosnących w obszarze Natura 2000). Bilans wycinki drzew. Podsumowanie liczby drzew usuniętych i nasadzonych w trakcie obowiązywania PZO. Konieczne do oszacowania czynniki to liczba drzew usuniętych w związku z inwestycjami, osobno- w związku z potrzebami zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego. Organizacja spotkań informacyjnych. Ogławianie wierzb.	Cały obszar Natura 2000; obszar gmin Iława i Susz, w szczególności pomiędzy Brusinami, a Olbrachtówkiem, Bronowem a Różnowem, Januszewem a Piotrkowem z wyłączeniem działki 48/9 obręb geodezyjny Susz 4.	Sprawujący prawa właścicielskie (zarządcy dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich); RDOŚ Olsztyn we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego oraz zarządami dróg	D01.01: Drogi, autostrady – przebudowa, modernizacja dróg; D06: Inne formy transportu i komunikacji – stosowanie substancji odladzających w pasie drogowym, w którym rosną zadrzewienia przydrożne. G05.06: Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych; G05.04: Wandalizm – wypalanie łąk i poboczy skutkujące pożarami drzew, w tym dziuplastych; J03.01: Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska.	B02.01.01: Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime) – zacienienie drzew w alei spowodowane wzrostem młodych drzew.

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	Zagrożenie	
				istniejące	potencjalne
	Oznakowanie obszaru Natura 2000. Ustawienie na wjazdowych odcinkach dróg wojewódzkich tablic informujących o obszarze.				

Źródło: Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Obszar Natura 2000 Ostoja iławska PLH280053 i Obszar Natura 2000 Aleje Pojezierza iławskiego PLH280051

Rysunek 18. Obszarowe formy ochrony przyrody na terenie Gminy Susz

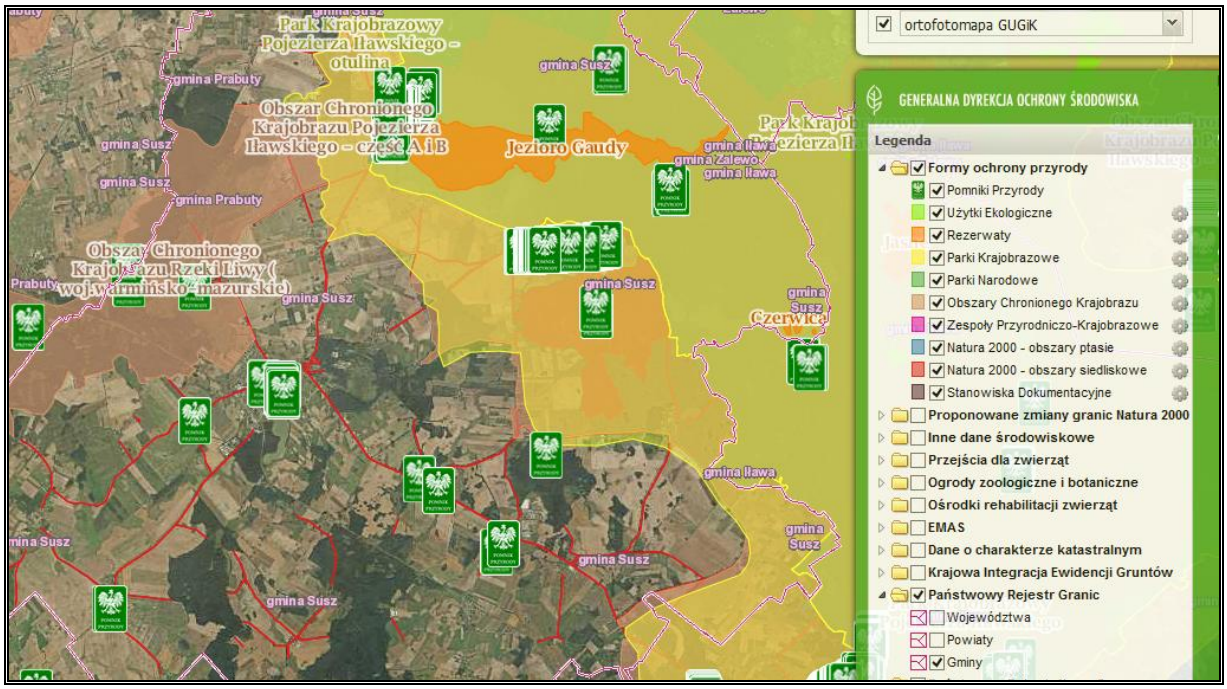

Źródło: http://geoserwis.gdos.gov.pl/

POMNIKI PRZYRODY

Wg ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody „pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie”.

Pomniki zlokalizowane na terenie Gminy Susz prezentuje poniższa tabela.

Tabela 47. Pomniki przyrody na terenie Gminy Susz

L.p.	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu i pozostałych aktów prawnych
1	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporzadzenie nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie utworzenia pomników przyrody
2	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie Nr 14/93 Wojewody Elbląskiego z dnia 27 grudnia 1993 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
3	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
4	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody

L.p.	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu i pozostałych aktów prawnych
5	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
6	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
7	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
8	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
9	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
10	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
11	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
12	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
13	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
14	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
15	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
16	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
17	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
18	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
19	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
20	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
21	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
22	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
23	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
24	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
25	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
26	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia

L.p.	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu i pozostałych aktów prawnych
			1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
27	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
28	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
29	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
30	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
31	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
32	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
33	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
34	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie Nr 15 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 16 maja 2007 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie województwa warmińsko-mazurskiego
35	Wieloobiektowy	aleja	Rozporządzenie Nr 15 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 16 maja 2007 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie województwa warmińsko-mazurskiego
36	Wieloobiektowy	aleja	Rozporządzenie Nr 15 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 16 maja 2007 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie województwa warmińsko-mazurskiego
37	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 15 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 16 maja 2007 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/

KORYTARZE EKOLOGICZNE

Korytarz ekologiczny jest obszarem, który umożliwia migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Tworzą go liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami umożliwiające zwierzętom, roślinom i grzybom przemieszczanie się oraz dające schronienie i dostęp do pożywienia.

Na terenie Polski zostały wyznaczone dwa, główne międzynarodowe korytarze ekologiczne:

- Korytarz Północny (KPn) łączący Puszczę Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami),
- Korytarz Północno-Centralny (KPnC) łączący Puszczę Białowieską na wschodzie (granica z Białorusią) z Parkiem Narodowym Ujście Warty na zachodzie (granica z Niemcami).

Na terenie Gminy Susz znajdują się lokalne korytarze ekologiczne, które są częścią Korytarza Północno-Centralnego łączącego Puszczę Białowieską na wschodzie z Parkiem Narodowym Ujście Warty na zachodzie.

- Korytarz ekologiczny Lasy Iławskie – Dolina Dolnej Wisły;
- Korytarz ekologiczny Lasy Iławskie – Dolina Drwęcy Zachodni;
- Korytarz ekologiczny Lasy Iławskie.

W związku z położeniem korytarzy ekologicznych głównymi zagrożeniami jakie mogą zaistnieć dla funkcjonowania ich poszczególnych odcinków są zagrożenia wynikające z lokalizacji dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich oraz krajowych. Taka sytuacja prowadzi do występowania kolizji pomiędzy drogą a korytarzem, przez co podczas wzmożonego ruchu pojazdów może prowadzić do zaistnienia niebezpiecznych sytuacji. W związku z tym istotnym jest aby przy drogach znajdowały się znaki informujące, o tym że możliwe jest pojawienie się zwierząt na drodze oraz że należy zachować szczególną ostrożność szczególnie w okresach migracji zwierząt.

Minimalizacja oddziaływania bariery psychofizycznej w zasięgu korytarzy migracyjnych polega na następujących działaniach o charakterze osłonowym:

- budowanie osłon (ekranów) antyolśnieniowych – chronią zwierzęta przed oślepianiem przez przejeżdżające pojazdy; osłony powinny być lokowane przede wszystkim na powierzchni i w otoczeniu przejść dla zwierząt;
- budowanie ekranów akustycznych – ograniczają poziom hałasu obszarach sąsiadujących z drogą; powinny być stosowane w przypadku stwierdzenia oddziaływania o charakterze znaczącym na konkretne gatunki zwierząt;
- wprowadzanie osłonowych i izolacyjnych nasadzeń roślinności – ograniczają poziom hałasu i emisji chemicznych w obszarach sąsiadujących z drogą.

Źródło: http://korytarze.pl/

Utrzymanie korytarzy i właściwe gospodarowanie w ich obrębie może mieć istotne znaczenie dla ochrony siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000, dlatego w planowaniu przestrzennym należy wziąć je pod uwagę. Zachowanie drożności i ciągłości korytarzy jest kluczowe dla zachowania spójności sieci.

Źródło: http://poznajnature.pl/

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 48. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze

Mocne strony	Słabe strony
• duża różnorodność krajobrazowa, ekosystemowa, siedliskowa i gatunkowa; • zadowalający stan zdrowotny lasów; • występowanie obszarowych form ochrony przyrody.	• niechęć do stosowania przepisów ochrony środowiska i przyrody przez społeczeństwo i podmioty gospodarcze.
Szanse	**Zagrożenia**
• dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej; • regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podnoszenia jakości środowiska; • rosnący popyt na żywność ekologiczną.	• niska świadomość ekologiczna mieszkańców; • niewystarczające środki finansowe na aktywną ochronę przyrody.

Źródło: Opracowanie własne

3.2.9 Zagrożenia poważnymi awariami

Zagadnienia związane z poważnymi awariami zostały uregulowane przede wszystkim w Ustawie Prawo ochrony środowiska (tytuł IV „Poważne awarie"). Definicja ustawowa określa poważną awarię jako „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych sytuacji, prowadząca do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem" (art. 3, ust. 23). Definicja ta jest zbieżna z Dyrektywą Seveso II (96/82/WE) oraz Konwencją z 1992 r. w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych.

- **AWARIE ELEKTROWNI JĄDROWYCH, GWAŁTOWNE POŻARY OBIEKTÓW PRZEMYSŁOWYCH, ATAKI TERRORYSTYCZNE**

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady dzielimy, zgodnie z art. 248, ust. 1 u.p.o.ś., na:

- zakłady o zwiększonym ryzyku – zakłady, na których terenie znajdują się mniej niebezpieczne substancje lub ich ilość jest mniejsza;
- zakłady o dużym ryzyku.

Na terenie Gminy Susz znajduje się Zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – Rozlewnia Gazu Płynnego w miejscowości Redaki.

- **TRANSPORT SUBSTANCJI NIEBEZPIECZNYCH**

Poważne zagrożenie w powiecie iławskim oraz dla Gminy Susz stanowić może również transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Obecność na terenie Gminy ważnych szlaków komunikacyjnych stanowi nie tylko potencjał rozwojowy Gminy, ale także zwiększa możliwość wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych.

- **INNE ZAGROŻENIA**

Wśród innych zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie Gminy, można wyróżnić: zagrożenia radiacyjne (skażenia promieniotwórcze), chemiczne (zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi i innymi substancjami chemicznymi), biologiczne: epidemie, epizootie (plagi zwierzęce), epifitozy (choroby populacji roślinnej), awarie urządzeń infrastruktury technicznej (gazowe, energetyczne, wodociągowe), terrorystyczne (z wykorzystaniem broni, bomb, materiałów wybuchowych, środków chemicznych oraz biologicznych).

Z ogólnodostępnych informacji wynika, że na terenie Gminy Susz w ostatnim czasie nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnych awarii.

PODSUMOWANIE ANALIZA SWOT

Tabela 49. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Mocne strony	Słabe strony
• brak obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych.	• brak.
Szanse	**Zagrożenia**
• opracowywanie przez prowadzących zakłady przemysłowe planów operacyjno-ratowniczych oraz zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych przez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.	• zagrożenie pożarowe lasów; • ryzyko wystąpienia suszy i klęsk nieurodzaju; • nasilające się ekstremalne zjawiska pogodowe (zmiany klimatyczne).

Źródło: Opracowanie własne

3.3 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii

RACJONALIZACJA UŻYTKOWANIA WODY DO CELÓW PRODUKCYJNYCH I KONSUMPCYJNYCH

Osiągnięcie założonego celu, będzie możliwe w przypadku podjęcia działań przez Gminę oraz podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie Gminy, zużywające na cele produkcyjne znaczne zasoby wody. Zgodnie z danymi GUS, zużycie wody przez wszystkich korzystających (zarówno na cele konsumpcyjne, jak i produkcyjne) systematycznie spada. To pozytywne zjawisko może wynikać zarówno z coraz wyższych jednostkowych cen wody, opomiarowania zużycia, jak i wzrostu świadomości mieszkańców co do konieczności

racjonalnego gospodarowania wodą. W celu dalszego zmniejszenia wodochłonności w strefie gospodarki, zakłady korzystające ze środowiska – pobierające wodę, surowce i energię powinny stosować najlepsze dostępne techniki (BAT). Istotne jest wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach (normy ISO 14000), wprowadzanie zasad Czystej Produkcji oraz przystępowanie do programów sektorowych z dziedziny ochrony środowiska.

Oszczędne gospodarowanie wodą ma istotne znacznie dla środowiska naturalnego, a skala oszczędności zależy w głównej mierze od świadomości ekologicznej i determinacji mieszkańców Gminy. Proekologiczne rozwiązania powinny być także stosowane w budynkach użyteczności publicznej usytuowanych na terenie Gminy. Dotychczasowe doświadczenia *(zebrane przez Witolda M. Lewandowskiego w opracowaniu pt. „Proekologiczne odnawialne źródła energii")*, wskazują że najważniejsze oszczędności wody uzyskuje się dzięki:

- „zainstalowaniu indywidualnych liczników wody w gospodarstwach domowych;
- zastąpieniu tradycyjnych spłuczek o dużej pojemności rozwiązaniami o innej konstrukcji, umożliwiającymi 2-3 krotne zmniejszenie zużycia wody;
- zastąpieniu zaworów dławicowych zaworami np. kulowymi, które mają mniejsze opory przepływu i nie wymagają wymiany uszczelek;
- stosowaniu w bateriach umywalkowych, prysznicowych i kuchennych mieszaczy, które napowietrzają wodę, zwiększają jej efektywną objętość i tym samym zmniejszają jej pobór;
- zastąpieniu wanien kabinami prysznicowymi, w których pobór wody jest 3-4 razy mniejszy;
- zmianie systemu mycia w umywalkach i zlewozmywakach – nie pod bieżącą wodą;
- instalowaniu pralek i zmywarek o małym poborze wody".

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ENERGII

Do realizacji założonego celu, ze względu na wzrastające ceny energii, będą dążyć zarówno przedsiębiorcy, jak i władze oraz mieszkańcy Gminy. Zmniejszenie zużycia energii jest bowiem jedynym sposobem ograniczenia wydatków związanych z pozyskaniem energii elektrycznej, jak i cieplnej. Jednym z warunków rozwoju współczesnego świata jest dążenie do zmniejszenia zużycia energii w różnych procesach. Dotyczy to także procesów, które służą do utrzymania komfortu klimatycznego i komfortu użytkowania w budynkach: ogrzewania, wentylacji, klimatyzacji, podgrzewania wody wodociągowej.

Niżej wymienione fakty, mówiące, że:

- zasoby paliw są ograniczone,

- dostępność do paliw jest coraz trudniejsza,
- ceny paliw będą miały tendencję wzrostową,
- należy ograniczać zanieczyszczenie środowiska produktami procesów spalania,

świadczą o znacznej roli działań zmierzających do oszczędzania energii i jej efektywnego wykorzystania.

Ochrona środowiska poprzez zmniejszenie zużycia energii nie musi wcale odbywać się kosztem obniżenia poziomu życia ani wiązać się z pogorszeniem warunków pracy, rezygnacją z ogrzewania mieszkań, oświetlania ich i korzystania z coraz nowocześniejszych urządzeń gospodarstwa domowego oraz zaprzestaniem korzystania ze środków transportu. Energię można bowiem zaoszczędzić następującymi metodami:

- modyfikując istniejące systemy energetyczne zarówno w samym procesie jej wytwarzania, jak i transportu;
- wprowadzając nowe energooszczędne technologie w przemyśle, budownictwie, rolnictwie i gospodarstwach domowych;
- promując oszczędzanie energii za pomocą akcji propagandowych oraz wprowadzaniem zachęcających do oszczędzania bodźców ekonomicznych.

Działania mające na celu racjonalizację zużycia energii będą w głównej mierze prowadzone przez podmioty gospodarcze, m.in. poprzez stosowanie energooszczędnych technologii produkcji, władze samorządowe pragnące minimalizować rachunki związane z dostawami paliw i energii elektrycznej na potrzeby infrastruktury publicznej. Zadaniem władz samorządowych będzie ponadto organizacja działań edukacyjnych i informacyjnych z zakresu upowszechniania metod racjonalizacji zużycia energii.

Zrównoważone wykorzystanie energii dotyczy nie tylko przemysłu, energetyki i budownictwa, ponieważ także indywidualne gospodarstwa domowe mają ogromne możliwości ochrony środowiska poprzez energooszczędne budownictwo oraz energooszczędne systemy ogrzewania.

ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW

Priorytetowym celem w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów jest „zredukowanie negatywnego oddziaływania na środowisko spowodowanego wykorzystywaniem zasobów w sytuacji wzrostu gospodarczego-koncepcja zwana rozdzieleniem (decoupling). W praktyce oznacza to zredukowanie oddziaływania na środowisko będącego skutkiem wykorzystywania zasobów, przy jednoczesnej poprawie ogólnej wydajności zasobów w obszarze gospodarki*”.*

Źródło: „Strategia tematyczna w sprawie zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych”

Realizacja założonego celu jest uwarunkowana podjęciem proekologicznych działań przez zakłady produkcyjne funkcjonujące na terenie Gminy Susz. Motywację do podjęcia działań w tym zakresie stanowią coraz wyższe koszty zakupu materiałów oraz utylizacji odpadów poprodukcyjnych, w związku z czym działania ograniczające materiałochłonność oraz odpadowość produkcji przełożą się na konkretne oszczędności przedsiębiorstw.

Zadaniem władz samorządowych oraz organów publicznych będzie natomiast informowanie, wspieranie i monitorowanie działań podejmowanych przez zakłady produkcyjne w zakresie ograniczania materiałochłonności i odpadowości produkcji oraz kontrola zgodności tych działań z obowiązującymi przepisami prawa.

3.4 Zagadnienia horyzontalne

Zgodnie z *Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, w ramach każdego obszaru interwencji należy uwzględnić zagadnienia horyzontalne: adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska.

3.4.1 Adaptacja do zmian klimatu

Występujące w ostatnich kilku dekadach skutki zmieniającego się klimatu, zwłaszcza wzrostu temperatury, częstotliwości i nasilania zjawisk ekstremalnych, systematycznie się pogłębiają. Stanowią tym samym zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. Konieczne jest zatem podjęcie działań na rzecz dostosowania się (adaptacji) do prognozowanych skutków zmian klimatu, które powinny być realizowane jednocześnie z działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych (mitygacja).

Dokument pn. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020) stanowi odpowiedź na walkę ze zmianami klimatu, a jego głównym celem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. Ponadto uruchomiona została strona internetowa klimada.mos.gov.pl, na której znajdują się informacje dotyczące zmian klimatu oraz adaptacji do nich.

Według SPA2020, do najważniejszych negatywnych skutków zmian klimatu w skali regionalnej zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne, ulewne deszcze, wzrost okresów upalnych). W ostatnich latach nie odnotowano tego rodzaju zjawisk na terenie Gminy Susz, jednak ich pojawienia się w przyszłości nie można wykluczyć. Obszary zurbanizowane ze względu na zagęszczenie zabudowy zagrożone są ponadto

powstawaniem tzw. wyspy ciepła, która jest efektem nadmiernej emisji energii z różnych źródeł. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura, co sprzyja stagnacji powietrza nad obszarami zabudowanymi i wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza. Również obszary wiejskie, na których brak centralnych systemów ciepłowniczych, gdzie dominuje ogrzewanie indywidualne z kotłowni przydomowych, powinny podejmować działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza poprzez rozwijanie odnawialnych źródeł energii oraz właściwe planowanie przestrzenne. Ponadto poważnym zagrożeniem jest susza. Polska leży w strefie klimatu przejściowego umiarkowanego, ale pomimo to na jej obszarze występują susze o ujemnych skutkach, stanowiące poważny problem ekonomiczny, społeczny i środowiskowy dla jednostek, gdzie powierzchnia użytków rolnych przekłada się na charakter gospodarczy obszaru.

Województwo warmińsko-mazurskie cechuje się urozmaiconą rzeźbą terenu oraz znaczą lesistością i różnorodnością form morfologicznych w tym jezior. Jest to region o wybitnych walorach turystycznych i rekreacyjnych. Głównie działy gospodarki to turystyka, produkcja żywności, przemysł drzewny oraz produkcja maszyn. Koszty produkcji rolniczej są tu wyższe ze względu na warunki przyrodnicze, a dochodowość mniejsza niż w innych rejonach kraju. Warmińsko-mazurskie jest najrzadziej zaludnionym województwem w Polsce, przyrost naturalny maleje i coraz mniejszy jest udział osób w wieku przedprodukcyjnym.

Rekomendowane kierunki działań adaptacyjnych:

- ochrona przeciwpowodziowa w regionie Żuław,
- uwzględnianie zmienionych warunków klimatycznych (zmian temperatury, ulewnych opadów, oblodzenia i silnych wiatrów) oraz ograniczeń wynikających z wdrożenia programu Natura 2000 w procesie projektowania i budowy kluczowej infrastruktury komunikacyjnej oraz technicznej,
- zabezpieczenie zwierząt hodowlanych, szczególnie bydła, przed występowaniem stresu cieplnego i stosowne dostosowanie budynków inwentarskich.

Źródło: http://klimada.mos.gov.pl/

3.4.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska

Zgodnie z przepisem art. 77 z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo Ochrony Środowiska,* problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. Obowiązkiem tym ustawodawca objął również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. Konstytucyjnych podstaw dla realizacji edukacji ekologicznej należy upatrywać w zasadzie zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji Rzeczpospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r.) oraz w generalnym obowiązku każdego obywatela do dbałości o stan środowiska

oraz odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie określonym w art. 86 Konstytucji RP.

Obecnie edukacja ekologiczna na terenie Gminy Susz prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia.

Ocenia się jednak, że poziom świadomości mieszkańców Gminy oraz lokalnych interesariuszy w zakresie efektywności energetycznej i możliwości oszczędzania energii jest nieduży. Niski poziom świadomości społeczeństwa spowodowany jest przede wszystkim brakiem działań, których celem jest komunikacja z mieszkańcami i lokalnymi interesariuszami oraz podniesienie ich wiedzy w zakresie efektywności energetycznej. W związku z tym, władze lokalne powinny podejmować działania w celu poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców, nie tylko tych najmłodszych. Proponowane zadania w zakresie edukacji ekologicznej to:

- edukacja lokalnej społeczności z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii;
- prowadzenie kampanii informacyjno – promocyjnej w zakresie gospodarki niskoemisyjnej oraz wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków;
- promowanie atrakcyjności transportu publicznego, pieszego i rowerowego.
- promowanie ochrony środowiska przyrodniczego na terenie Gminy.
- działania zmierzające do różnicowania rolnictwa w kierunku rolnictwa ekologicznego.

3.4.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska są pojęciem, które zostało zdefiniowane zostało w art. 104 ust. 2 ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska jako *zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem, nie będącym klęską żywiołową, które może wywołać znaczne zniszczenie środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzające powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska*.

W chwili obecnej pojęcie to nie jest definiowane, chociaż powszechnie w środowisku twierdzi się, że zastąpiło je pojęcie poważnej awarii, zdefiniowane w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Wobec powyższego, rozumiane jest jako zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, a także poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów transportowych,

wybuch, awarię zbiornika, katastrofę autocysterny lub cysterny kolejowej przewożącej substancję niebezpieczną, awarię obiektów hydrotechnicznych, itp.

Kolejnym aktem prawnym definiującym pojęcie nadzwyczajnych zagrożeń jest ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej i jest definiowane jako *zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków. W świetle tej ustawy ochrona przeciwpożarowa polega m.in. na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem. Zdarzeniem miejscowym nazywane są skażenia obszaru substancjami radioaktywnymi, skażenia niebezpiecznymi substancjami chemicznymi, skażenia chemiczne i biologiczne w wyniku katastrof obiektów hydrotechnicznych*.

Obszar Gminy Susz nie należy do rejonów o wysokim ryzyku wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Na terenie Gminy Susz znajduje się Zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – Rozlewnia Gazu Płynnego w miejscowości Redaki. Ewentualne nadzwyczajne poważne zdarzenia mogą wystąpić również podczas transportu drogowego substancji niebezpiecznych przez teren Gminy, niewłaściwym postępowaniem z odpadami niebezpiecznymi, magazynowaniem substancji niebezpiecznych oraz zagrożeniem pożarowym. W związku z powyższym, na terenie Gminy nadzwyczajne zagrożenia środowiska dotyczą zanieczyszczenia powietrza, gruntu i wody.

3.4.4 Monitoring środowiska

Państwowy monitoring środowiska został powołany ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 77, poz. 335 z późn. zm.) w celu zapewnienia wiarygodnych informacji o stanie środowiska.

Państwowy Monitoring Środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz zbierania, analizowania, udostępniania wyników badań i oceny elementów środowiska. Jego celem jest systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów;
- występujących zmianach jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych

Państwowy Monitoring Środowiska realizowany jest na podstawie:

- wieloletnich programów państwowego monitoringu środowiska opracowanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez ministra właściwego do spraw środowiska,
- wojewódzkich programów monitoringu opracowanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska i zatwierdzonych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Aktualny Program Monitoringu Środowiska obejmuje lata 2016 – 2020 i został opracowany przez Departament Monitoringu i Informacji o Środowisku Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz zatwierdzony w dniu 1 października 2015 roku. Obejmuje on monitoring następujących podsystemów: jakości powietrza, jakości wód, jakości gleby i ziemi, przyrody, hałasu, pól elektromagnetycznych, promieniowania jonizującego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz wykorzystuje i będzie wykorzystywał informacje wytworzone w ramach PMŚ w celu monitorowania skuteczności działań i strategicznego planowania w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Gmina Susz współpracuje z Inspekcją Ochrony Środowiska dotyczącą lokalnych miejsc występowania zanieczyszczeń wód czy gruntu. Informacje dotyczące stacji pomiarowych na terenie Gminy Susz znajdują się Programie Państwowego Monitoringu Środowiska w województwie warmińsko-mazurskim na lata 2016 – 2020. Przekazywane dane i przeprowadzone na terenie Gminy badania, ich analiza, wyniki ocen, prognoza są dostępne na stronach internetowych WIOŚ w Olsztynie i siedzibie Inspektoratu.

4. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

4.1 Nadrzędny cel programu

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY SUSZ WPŁYWAJĄCY NA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ZACHOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH NA TERENIE GMINY

4.2 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska

Na podstawie diagnozy stanu istniejącego oraz zagrożeń środowiska przyrodniczego Gminy, zachowując spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym, dla każdego z obszarów interwencji określono kierunki interwencji oraz wyznaczono cele i zadania do realizacji.

Tabela 50. Kierunki interwencji dla poszczególnych obszarów interwencji

L.P.	OBSZAR INTERWENCJI	KIERUNKI INTERWENCJI
1.	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	• Ograniczanie zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskiej emisji • Modernizacja energetyczna budynków • Edukacja ekologiczna
2.	ZAGROŻENIA HAŁASEM	• Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych • Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej
3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	• Ograniczanie zagrożenia polami elektromagnetycznymi
4.	GOSPODAROWANIE WODAMI	• Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych. • Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi
5.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	• Rozbudowa infrastruktury wodno – kanalizacyjnej • Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	• Zabezpieczenie przestrzenne obszarów pod kątem ochrony zasobów powierzchni ziemi
7.	GLEBY	• Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją rolniczą
8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	• Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów • Promowanie wśród mieszkańców gminy segregacji odpadów
9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	• Promocja i utrzymanie walorów przyrodniczych
10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	• Zwiększenie wsparcia dla jednostek straży pożarnych

Źródło: Opracowanie własne

W ramach poszczególnych obszarów interwencji wyznaczono cele operacyjne i działania ekologiczne, które zostały zaprezentowane w formie tabelarycznej. Harmonogram zaplanowanych w przedmiotowym dokumencie zadań został przedstawiony głównie dla zadań własnych samorządu gminnego. Do zadań monitorowanych samorządu gminnego należy przede wszystkim nadzór nad wdrażaniem postanowień przedmiotowego dokumentu.

HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY REALIZACJI ZADAŃ

Zgodnie z *Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska* (MŚ, Warszawa, 2 września 2015 r.), w przedmiotowym dokumencie należy zamieścić harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań własnych samorządu opracowującego POŚ. W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie wszystkich planowanych do realizacji działań w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.*

Tabela 51. Działania inwestycyjne przewidziane do realizacji na terenie Gminy Susz

OBSZAR INTERWENCJI 1	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA						
Zadania	**Podmiot odpowiedzialny**	**Czas realizacji**	**Szacowane koszty realizacji zadania (zł)**	**Wskaźnik**	**Wartość docelowa wskaźnika**	**Źródła finansowania**	**Ryzyka**
Termomodernizacja budynku szkoły podstawowej w Suszu	Gmina Susz	2019-2020	250 000,00	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji (szt.)	1	Gmina Susz RPO W-M WFOŚiGW	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
Termomodernizacja budynku przychodni zdrowia	Gmina Susz	2019-2021	200 000,00	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji (szt.)	1	Gmina Susz RPO W-M WFOŚiGW	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego	Gmina Susz	2019-2021	200 000,00	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji (szt.)	1	Gmina Susz RPO W-M WFOŚiGW	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
Budowa kotłowni miejskiej	Gmina Susz	2019-2021	4 000 000,00	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji (szt.)	1	Gmina Susz RPO W-M WFOŚiGW	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
Wymiana oświetlenia ulicznego na oświetlanie energooszczędne	Gmina Susz	2019-2021	500 000,00	Liczba obiektów poddanych wymianie (szt.)	200	Gmina Susz RPO W-M WFOŚiGW	Brak środków finansowych
Przebudowa drogi Redaki – Babięty Małe-Babięty Wielkie	Gmina Susz	2019-2021	3 997 458,71	Długość przebudowanej drogi (km)	4,32 km	Gmina Susz RPO W-M WFOŚiGW	Zmiana uwarunkowań prawnych
Przebudowa drogi w miejscowości. Adamowo	Gmina Susz	2019	1 400 000,00	Długość przebudowanej drogi (km)	1,2 km	Gmina Susz RPO W-M WFOŚiGW	Zmiana uwarunkowań prawnych
Przebudowa drogi	Gmina Susz	2019	1 172 500,00	Długość przebudowanej drogi	1,52 km	Gmina Susz	Zmiana uwarunkowań prawnych

gminnej nr 143007N w miejscowości Emilianowo				(km) 1,52 km		RPO W-M WFOŚiGW	
Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 39,52 kWp na Centrum Sportu i Rekreacji w Suszu	Gmina Susz	2019-2021	182 798,00	Liczba instalacji fotowoltaicznych (szt.)	1	RPO W-M WFOŚiGW Środki własne	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia
OBSZAR INTERWENCJI 2	**ZAGROŻENIA HAŁASEM**						
Zadania	**Podmiot odpowiedzialny**	**Czas realizacji**	**Szacowane koszty realizacji zadania (zł)**	**Wskaźnik**	**Wartość docelowa wskaźnika**	**Źródła finansowania**	**Ryzyka**
Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku	WIOŚ	2019-2026	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Liczba przeprowadzonych badań monitoringowych (szt.)	bd.	Środki własne WIOŚ	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
OBSZAR INTERWENCJI 3	**POLA ELEKTROMAGNETYCZNE**						
Zadania	**Podmiot odpowiedzialny**	**Czas realizacji**	**Szacowane koszty realizacji zadania (zł)**	**Wskaźnik**	**Wartość docelowa wskaźnika**	**Źródła finansowania**	
Prowadzenie monitoringu natężenia pól elektromagnetycznych	WIOŚ	2019-2026	bd.	Liczba punktów w których nastąpiło przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (szt.)	bd.	WIOŚ	Zmiana uwarunkowań prawnych
OBSZAR INTERWENCJI 4	**GOSPODAROWNIE WODAMI**						

Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Czas realizacji	Szacowane koszty realizacji zadania (zł)	Wskaźnik	Wartość docelowa wskaźnika	Źródła finansowania	Ryzyka
Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ	2019-2026	bd.	Liczba przeprowadzonych monitoringów (szt.)	bd.	WIOŚ	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
Spinka wodociągowa Januszewo - Redaki	Gmina	2019	900 000,00	Długość spinki wodociągowej (km)	ok 2 km	Gmina Susz, dofinansowanie	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
Bajpas wodociągu w Suszu	Gmina	2019-2021	400 000,00	Długość bajpasu wodociągu (km)	ok 1,3 km	Gmina Susz, dofinansowanie	Brak środków finansowych
OBSZAR INTERWENCJI 5	**GODPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA**						
Zadania	**Podmiot odpowiedzialny**	**Czas realizacji**	**Szacowane koszty realizacji zadania (zł)**	**Wskaźnik**	**Wartość docelowa wskaźnika**	**Źródła finansowania**	**Ryzyka**
Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej w miejscowości Ulnowo, Falknowo, Różanki, Babięty Wielkie, Babięty Małe, Jakubowo Kisielickie	Gmina	2019-2026	6754 022,00	Długość wybudowanej kanalizacji (km)	35 km	Gmina Susz, dofinansowanie	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
Dofinansowanie na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina, mieszkańcy	2019-2026	90 000,00	Liczba udzielonych dotacji (szt.)	20	Gmina Susz, dofinansowanie	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	Gmina	2019-2026	12 000 000,00	Liczba przebudowanych i zmodernizowanych oczyszczalni (szt.)	1	Gmina Susz, dofinansowanie	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
Budowa kanalizacji	Gmina	2019-	500 000,00	Długość wybudowanej	3,5 km	Gmina Susz,	Brak środków finansowych; nagłe,

sanitarnej Nipkowie – Jawty Małe		2025		kanalizacji (km)		dofinansowanie	nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
OBSZAR INTERWENCJI 6	**ZASOBY GEOLOGICZNE**						
Zadania	**Podmiot odpowiedzialny**	**Czas realizacji**	**Szacowane koszty realizacji zadania (zł)**	**Wskaźnik**	**Wartość docelowa wskaźnika**	**Źródła finansowania**	**Ryzyka**
Kontrola i ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalin	Okręgowy Urząd Górniczy	2019-2026	bd.	Punkty nie posiadające koncesji (szt.)	0	Środki własne Gminy, WIOŚ	Zmiana uwarunkowań prawnych
OBSZAR INTERWENCJI 7	**GLEBY**						
Zadania	**Podmiot odpowiedzialny**	**Czas realizacji**	**Szacowane koszty realizacji zadania (zł)**	**Wskaźnik**	**Wartość docelowa wskaźnika**	**Źródła finansowania**	**Ryzyka**
Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród rolników z zakresu stosowania nawozów i środków ochrony roślin	WODR	2019-2026	bd	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych (szt.)	bd	środki własne Gminy	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
OBSZAR INTERWENCJI 8	**GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW**						
Zadania	**Podmiot odpowiedzialny**	**Czas realizacji**	**Szacowane koszty realizacji zadania (zł)**	**Wskaźnik**	**Wartość docelowa wskaźnika**	**Źródła finansowania**	**Ryzyka**
Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy	Gmina	2019-2026	12 000 000,00	Liczba punktów adresowych z których odbierane są odpady (szt.)	2850	Gmina Susz	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych

Usuwanie nielegalnych składowisk odpadów	Gmina	2019-2026	140 000,00	Liczba nielegalnych składowisk odpadów (szt.)	0	Gmina Susz	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
Edukacja ekologiczna dot. odpadów	Gmina	2019-2026	70 000,00	Ilość sołectw objętych edukacją (szt.)	29 oraz miasto Susz	Gmina Susz	Brak środków finansowych; nagłe, nieprzewidziane zdarzenia; zmiana uwarunkowań prawnych
OBSZAR INTERWENCJI 9	**ZASOBY PRZYRODNICZE**						
Zadania	**Podmiot odpowiedzialny**	**Czas realizacji**	**Szacowane koszty realizacji zadania (zł)**	**Wskaźnik**	**Wartość docelowa wskaźnika**	**Źródła finansowania**	**Ryzyka**
Monitorowanie i kontrolowanie podmiotów korzystających ze środowiska	WIOŚ	2019-2026	bd.	Liczba przeprowadzonych monitoringów (szt.)	bd.	Gmina Susz, WIOŚ	Brak środków finansowych
Utrzymanie zieleni	Gmina	2019-2026	900 000,00	Powierzchnia utrzymanych terenów zieleni (ha)	bd.	Gmina	Brak środków finansowych
Nasadzenia drzew	Gmina	2019-2026	100 000,00	Liczba nowych nasadzeń drzew (szt.)	bd.	Gmina	Brak środków finansowych
OBSZAR INTERWENCJI 10	**ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI**						
Zadania	**Podmiot odpowiedzialny**	**Czas realizacji**	**Szacowane koszty realizacji zadania (zł)**	**Wskaźnik**	**Wartość docelowa wskaźnika**	**Źródła finansowania**	**Ryzyka**
Doposażenie OSP	Gmina	2019-2026	200 000,00	Liczba doposażonych jednostek OSP (szt.)	4	Gmina Susz	Brak środków finansowych

Źródło: Opracowanie własne

4.3 Instrumenty realizacji programu

Ochrona środowiska przyrodniczego realizowana jest na mocy wielu ustaw, wśród których najważniejsze to Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie przyrody, ustawa o odpadach, Prawo geologiczne i górnicze, Prawo budowlane. Instrumenty realizacji Programu Ochrony Środowiska wynikające z zapisów ustawowych można podzielić na: prawne, finansowe, społeczne, polityczne i strukturalne.

- **Instrumenty polityczne**

Do najważniejszych instrumentów politycznych należy: Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.", Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020 oraz Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025.

- **Instrumenty prawne**

Wśród instrumentów prawnych wyróżnić można:

- pozwolenie wodnoprawne,
- decyzję o emisji do powietrza,
- decyzję dotyczącą hałasu,
- decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla planowanych przedsięwzięć,
- decyzję dotyczącą gospodarowania odpadami.

- **Instrumenty finansowe**

Do instrumentów finansowych należy m. in.: opłata za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjna kara pieniężna. Źródłami pozyskiwania środków na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska są także:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- emisja obligacji komunalnych,
- kredyty bankowe,
- fundusze unijne (strukturalne, programy pomocowo-operacyjne, pozostałe instrumenty finansowe unijne wspomagające ochronę środowiska);

- **Instrumenty społeczne**

Można je podzielić na dwie zasadnicze grupy:

- wewnętrzne, czyli dotyczące działań samorządów i realizowane poprzez działania edukacyjne,

- zewnętrzne – polegające na budowaniu komunikacji społecznej (konsultacje, debaty publiczne, kampanie edukacyjne).

- **Instrumenty strukturalne**

Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

5. System realizacji programu ochrony środowiska

5.1 Struktura zarządzania środowiskiem

Sprawna i skuteczna realizacja planowanych zadań w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy Susz umożliwi osiągnięcie założonych celów, określonych w ramach kilku istotnych obszarów interwencji. W związku z tym, Gmina musi jednocześnie dysponować zasobami finansowymi, organizacyjnymi oraz infrastrukturalnymi.

- **ZASOBY ORGANIZACYJNE**

Realizacja planowanych inwestycji, oprócz zabezpieczenia odpowiedniego finansowania, wymaga również właściwej organizacji wewnętrznej. Ponadto problem ochrony środowiska na analizowanym obszarze odgrywa kluczową rolę na etapie opracowywania dokumentów planistycznych. Cele i zadania w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska zostały ujęte w opracowanych planach i strategiach, obowiązujących na terenie Gminy.

Cele zawarte w tych dokumentach są sukcesywnie realizowane przez pracowników Urzędu Gminy Susz oraz przez przedsiębiorców i inne jednostki, w szczególności w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej Gminy. Jednostka samorządu terytorialnego dysponuje odpowiednio przygotowanym zasobem organizacyjnym, umożliwiającym skuteczną i sprawną realizację zaplanowanych zadań.

- **ZASOBY INFRASTRUKTURALNE**

Zadania planowane do realizacji w ramach poszczególnych priorytetów i celów, zostały określone z uwzględnieniem obecnych zasobów infrastrukturalnych Gminy oraz realnych możliwości ich potencjalnej rozbudowy. W związku z tym można przyjąć, że z punktu widzenia zasobów infrastrukturalnych, realizacja planowanych zadań jest możliwa.

Analizując możliwość zastosowania przedstawionych rozwiązań na podstawie uwarunkowań dotyczących istniejącej infrastruktury, organizacji i zarządzania ochroną środowiska oraz sytuacji finansowej Gminy, stwierdzono, że wszystkie zaproponowane przedsięwzięcia są możliwe do zrealizowania uwzględniając następujące warunki:

- etapowość wdrażania przewidzianych do realizacji zadań,

- powołanie zespołu konsultacyjnego, którego zadaniem byłby nadzór w zakresie wdrażania, realizacji oraz monitoringu funkcjonowania Programu,
- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na realizację przewidzianych w programie zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.

Pomimo że analizowana jednostka samorządu terytorialnego posiada niezbędne zasoby, sprawną i skuteczną realizację planowanych zadań mogą uniemożliwić następujące czynniki:

- zmiana uwarunkowań prawnych, mających wpływ na zmianę zakresu obowiązków dla władz Gminy oraz mających wpływ na jego sytuację finansową,
- niewłaściwe zarządzanie wdrażaniem Programu, monitorowanie efektów, brak korekt i uprzedzania ewentualnych zagrożeń,
- brak koordynacji pomiędzy gminami, a także brak współpracy ponadregionalnej w zakresie niektórych działań,
- wystąpienie nagłych, nieprzewidzianych awarii lub klęsk, które spowodują konieczność innego rozdysponowania środków finansowych.

PODMIOTY, DO KTÓRYCH KIEROWANE SĄ OBOWIĄZKI USTALONE W PROGRAMIE

Określone w *Programie Ochrony Środowiska* cele i wytyczone działania w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy wymagają wskazania podmiotów, do których adresowane są obowiązki wynikające z realizacji tych celów i działań. Są to grupy podmiotów, których zadaniem jest:

- organizacja i zarządzanie Programem,
- realizacja celów i zadań określonych w Programie,
- nadzór i monitoring realizacji Programu.

Ponadto, określono również obowiązki dla podmiotów korzystających ze środowiska w celu ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska. Bardzo istotną rolę w realizacji Programu odgrywają mieszkańcy Gminy. W związku z tym, również do tej grupy społeczeństwa kierowane są zadania.

Realizacja zadań i celów określonych w programie kierowana jest także do administracji samorządowej i rządowej, jednostek pozarządowych i przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych, prowadzących działalność na terenie Gminy, a w szczególności do:

- Urzędu Gminy Susz,
- Starostwa Powiatowego w Iławie,
- Wojewody Warmińsko-Mazurskiego,
- Nadleśnictwa Susz i Nadleśnictwa Iława,
- Właścicieli lasów prywatnych,

- Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej,
- Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej,
- przedsiębiorstw komunalnych,
- przedsiębiorstw budowlanych,
- przedsiębiorstw energetycznych,
- przedsiębiorstw transportowych.

5.2 Struktura zarządzania programem

Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska powinno odbywać się w strukturze zadaniowo-instrumentalnej, obejmując wszystkie jednostki organizacyjne świadomie uczestniczące w jego realizacji.

Do podmiotów uczestniczących w organizacji i zarządzaniu *Programem Ochrony Środowiska* należą:

- Burmistrz Susza,
- Rada Miejska w Suszu.

Do grupy podmiotów monitorujących przebieg realizacji i efekty Programu należą:

- WIOŚ, PSSE, IMGW, RZGW,
- Wojewódzki Konserwator Przyrody,
- Podmioty gospodarcze (w określonym zakresie),
- Jednostki naukowo-badawcze (na zlecenia w określonym zakresie),
- Podmioty finansujące realizację zadań,

Do grupy podmiotów kształtujących społeczne wsparcie *Programu Ochrony Środowiska* należą:

- lokalne media,
- szkoły (system edukacji ekologicznej),
- organizacje pozarządowe funkcjonujące na obszarze Gminy.

Do grupy podmiotów bezpośrednio realizujących *Program Ochrony Środowiska* należą:

- podmioty gospodarcze realizujące zadania własne,
- samorząd gminny realizujący zadania publiczne w zakresie ochrony środowiska na swoim terenie.

Odbiorcą *Programu Ochrony Środowiska* jest społeczeństwo Gminy Susz, które dokonuje jego oceny: akceptacji lub krytyki zaplanowanych działań oraz uczestniczy w negocjacjach rozwiązujących konflikty na tle lokalizacji inwestycji lub przeznaczenia określonych terenów.

5.3 Monitoring programu ochrony środowiska

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018 poz. 799), organ wykonawczy Gminy jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia na posiedzeniach Rady Gminy, a następnie przekazuje organowi wykonawczemu powiatu. Wskazane jest, by ewentualne korekty *Programu Ochrony Środowiska* były wprowadzane w drodze uchwały Rady Gminy. Pierwszy raport z wykonania przedmiotowego *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* powinien zostać przygotowany za lata 2019-2020, a następny za lata 2021-2022.

Podczas opracowywania raportu należy wykorzystać wyniki badań prowadzonych w ramach: Państwowego Monitoringu Środowiska, informacje zawarte w raportach i publikacjach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie, a także Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie, jak również informacje z pozostałych podmiotów, które zajmują się kwestiami ochrony środowiska na terenie Gminy Susz.

W związku z powyższym, podstawowe działania mające na celu kontrolę wdrażania Programu obejmują:

- sporządzenie raportu co dwa lata, oceniającego postęp wdrażania *Programu Ochrony Środowiska*,
- ocenę efektywności wykonania zadań;
- ocenę aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań;
- ocenę stopnia realizacji *Programu* w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów;
- ocenę rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- ocenę przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- ocenę niezbędnych modyfikacji *Programu.*

Nadzór i kontrola przebiegu realizacji i efektów wdrażania Programu prowadzona będzie przez:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie,
- Wojewódzką i Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną,
- Urząd Miejski w Suszu.

W tabeli poniżej przedstawiono propozycje wskaźników monitorowania celów *Programu Ochrony Środowiska.*

Tabela 52. Propozycje wskaźników monitorowania celów

Obszary interwencji	Wskaźnik / jednostka miary	Wartość
1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji (szt.)	4
	Liczba wymienionego oświetlenia (szt.)	200
	Długość przebudowanej drogi (km)	7,04
	Liczba instalacji fotowoltaicznych (szt.)	1
2. Zagrożenia hałasem	Liczba przeprowadzonych badań monitoringowych (szt.)	bd
3. Pola elektromagnetyczne	Liczba punktów w których nastąpiło przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (szt.)	bd
4. Gospodarowanie wodami	Liczba przeprowadzonych monitoringów (szt.)	bd
	Długość spinki wodociągowej (km)	2
	Długość bajpasu wodociągu (km)	1,3
5. Gospodarka wodno-ściekowa	Długość wybudowanej kanalizacji (km)	38,5
	Liczba udzielonych dotacji (szt.)	20
	Liczba przebudowanych i zmodernizowanych oczyszczalni (szt.)	1
6. Zasoby geologiczne	Punkty nie posiadające koncesji (szt.)	bd
7. Gleby	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych (szt.)	bd
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Liczba punktów adresowych z których odbierane są odpady (szt.)	2850
	Liczba nielegalnych składowisk odpadów (szt.)	bd
	Ilość sołectw objętych edukacją (szt.)	29
9. Zasoby przyrodnicze	Liczba przeprowadzonych monitoringów (szt.)	bd

Obszary interwencji	Wskaźnik / jednostka miary	Wartość
	Powierzchnia utrzymanych terenów zieleni (ha)	bd
	Liczba nowych nasadzeń drzew (szt.)	bd
10. Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba doposażonych jednostek OSP (szt.)	4

Źródło: Opracowanie własne

6. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Opracowanie gminnego *Programu Ochrony Środowiska* wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2018 poz. 799 z późn. zm.). Niniejszy *Program* zgodny jest z powyższą ustawą oraz innymi dokumentami na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym, w których poruszana jest szeroko rozumiana problematyka ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem strategicznym, odnoszącym się do aspektów środowiskowych. Dokument ten określa i systematyzuje działania środowiskowe, niezbędne do poprawy jakości życia i stanu środowiska na terenie Gminy oraz przyczynia się do zapewniania jej zrównoważonego rozwoju.

Gmina Susz to Gmina miejsko-wiejska położona w województwie warmińsko-mazurskim w powiecie iławskim. Większość obszaru Gminy stanowią użytki rolne, lasy i zadrzewienia.

Stan zaopatrzenia Gminy w sieć wodociągową jest wystarczający. W chwili obecnej stan zaopatrzenia w sieć kanalizacyjną jest niedostateczny, dlatego Gmina dąży do tego, aby cały jej obszar był skanalizowany. Sieć komunikacyjna na terenie Gminy jest dobrze rozwinięta. Przez obszar Gminy przebiegają drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie. Na terenie Gminy nie istnieje sieć gazownicza oraz sieć ciepłownicza, a budynki ogrzewane są z indywidualnych kotłowni zasilanych paliwami stałymi, gazem płynnym lub olejem. Cały obszar Gminy jest zelektryfikowany. Na terenie Gminy znajduje się jedna elektrownia wodna. Istnieje uporządkowany system gospodarki odpadami. W ramach regulaminu, właściciele nieruchomości są zobowiązani do utrzymania czystości oraz porządku.

Na obszarze Gminy występuje 8 obszarowych form ochrony przyrody oraz 37 pomników przyrody. Stan środowiska przyrodniczego na terenie Gminy ogólnie można ocenić jako dobry. Stan powietrza atmosferycznego, stan wód powierzchniowych i podziemnych na terenie Gminy poddawane są regularnym badaniom. Monitoringiem w tym zakresie zajmuje się WIOŚ w Olsztynie. Gmina nie jest w dużym stopniu narażona na występowanie zagrożeń naturalnych tj. osuwiska, susze, powodzie.

W dokumencie został sformułowany nadrzędny cel *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz,* który brzmi:

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY SUSZ WPŁYWAJĄCY NA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ZACHOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH NA TERENIE GMINY

W ramach poszczególnych obszarów interwencji wyznaczono kierunki interwencji, cele i zadania, które zostały zaprezentowane w formie tabelarycznej. Harmonogram zaplanowanych w przedmiotowym dokumencie zadań obejmuje jedynie zadania własnych samorządu gminnego.

Wdrażanie *Programu* odbywać się będzie przez stałe monitorowanie uzyskiwanych efektów stwierdzanych jako poprawa jakości środowiska, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz skutki podejmowanych działań. W celu monitorowania stanu środowiska zastosowane zostaną wskaźniki stanu środowiska, oddziaływania na środowisko oraz wskaźniki reakcji na złą jakość środowiska albo na nadmierne oddziaływania.

Działania mające na celu kontrolę wdrażania Programu będą obejmowały sporządzenie raportu oceniającego postęp wdrażania *Programu Ochrony Środowiska* co dwa lata oraz bieżące kontrolowanie postępu w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w Programie.

7. Spis tabel

Tabela 1. Położenie Gminy Susz wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski 37
Tabela 2. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Susz 39
Tabela 3. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Susz 39
Tabela 4. Ruch naturalny na terenie Gminy Susz w latach 2012-2017 41
Tabela 5. Grupy wiekowe ludności na terenie Gminy Susz w latach 2012-2017 42
Tabela 6. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie Gminy Susz w latach 2012-2017 43
Tabela 7. Wykaz ulic powiatowych na terenie Miasta Susz stan na 02.07.2018 r. 46
Tabela 8. Wykaz ulic na terenie Miasta Susz stan na dzień 02.07.2018 r. 46
Tabela 9. Wyposażenie Gminy Susz w sieć gazową w latach 2012-2016 51
Tabela 10. Obiekty zabytkowe na terenie Gminy Susz 57
Tabela 11. Wynikowa klasyfikacja dla strefy warmińsko-mazurskiej w 2017 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia ludzi i roślin 69
Tabela 12. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza 72
Tabela 13. Wyniki pomiarów hałasu w podmiotach gospodarczych w Gminie Susz 74
Tabela 14. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego prowadzonego w 2016 roku w mieście Susz 76
Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem 77
Tabela 16. Badania PEM na terenie Gminy Susz 79
Tabela 17. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne 80
Tabela 18. Elementy biologiczne JCWP 82
Tabela 19. Elementy biologiczne JCWP 82
Tabela 20. Badania JCWP w 2017 roku 83
Tabela 21. Elementy fizykochemiczne JCWP 84
Tabela 22. Elementy fizykochemiczne JCWP 84
Tabela 23. Elementy fizykochemiczne JCWP 85
Tabela 24. Elementy fizykochemiczne 85
Tabela 25. Potencjał ekologiczny JCWP 86
Tabela 26. Potencjał ekologiczny JCWP 86
Tabela 27. Potencjał ekologiczny JCWP 87
Tabela 28. Potencjał ekologiczny JCWP 87
Tabela 29. Potencjał ekologiczny JCWP 88
Tabela 30. Potencjał ekologiczny JCWP 88
Tabela 31. Potencjał ekologiczny JCWP 89
Tabela 32. Potencjał ekologiczny JCWP 89
Tabela 33. Ocena stanu JCWP 90
Tabela 34. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych 92
Tabela 35. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarowanie wodami 97
Tabela 36. Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Susz 98
Tabela 37. Sieć wodociągowa na terenie Gminy Susz 99
Tabela 38. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa 100
Tabela 39. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne 104
Tabela 40. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby 104
Tabela 41. Masa zebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Susz (2017 r.) 107
Tabela 42. Masa odpadów zebranych w PSZOK w Gminie Susz 107
Tabela 43. Masa wyrobów azbestowych zebranych z Gminy Susz 108
Tabela 44. Analiza SWOT dla obszarów interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów 108
Tabela 45. Lasy na terenie Gminy Susz 109
Tabela 46. Działania ochronne Obszar Natura 2000 Ostoja Iławska PLH280053 i Obszar Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051 119
Tabela 47. Pomniki przyrody na terenie Gminy Susz 128
Tabela 48. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze 132

Tabela 49. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami 133
Tabela 50. Kierunki interwencji dla poszczególnych obszarów interwencji 141
Tabela 51. Działania inwestycyjne przewidziane do realizacji na terenie Gminy Susz 142
Tabela 52. Propozycje wskaźników monitorowania celów 152

8. Spis rysunków

Rysunek 1. Obszary synergii w BEiŚ 13
Rysunek 2. Położenie Gminy Susz na tle powiatu iławskiego i województwa warmińsko-mazurskiego 37
Rysunek 3. Położenie fizyczno-geograficzne Gminy Susz 38
Rysunek 4. Sieć dróg na terenie Gminy Susz 50
Rysunek 5. Energia wiatru w kWh/m^2 na wysokości 30 m nad poziomem gruntu 52
Rysunek 6. Mapa temperatury na głębokości 2000 m p.p.t. 55
Rysunek 7. Usłonecznienie względne na terenie Polski 56
Rysunek 8. Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn 63
Rysunek 9. Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 roku 70
Rysunek 10. Obszary przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu pod kątem ochrony zdrowia w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 roku 71
Rysunek 11. Operatorzy sieci GSM na terenie Gminy Susz 79
Rysunek 12. Jednolita część wód podziemnych – PLGW200030 94
Rysunek 13. Jednolita część wód podziemnych – PLGW200039 95
Rysunek 14. Położenie geologiczne Gminy Susz 102
Rysunek 15. Tereny i obszary górnicze oraz złoża na terenie Gminy Susz 103
Rysunek 16. Region Zachodni gospodarowania odpadami komunalnymi 105
Rysunek 17. Wykaz nadleśnictw w Gminie Susz 110
Rysunek 18. Obszarowe formy ochrony przyrody na terenie Gminy Susz 128

9. Spis wykresów

Wykres 1. Ruch naturalny na terenie Gminy Susz w latach 2012-2017 41
Wykres 2. Struktura ludności na terenie Gminy Susz w latach 2012-2017 43
Wykres 3. Struktura działalności gospodarczej na terenie Gminy wg sekcji PKD 2007 w 2017 roku 44

ZAŁĄCZNIK NR 2 DO UCHWAŁY RADY MIEJSKIEJ W SUSZU Z DNIA …..
w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026” wraz z Prognozą Odziaływania na Środowisko dla „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2020 z perspektywą do roku 2026”

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SUSZ NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026”

GMINA SUSZ

POWIAT IŁAWSKI

WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE

ZAMAWIAJĄCY	GMINA SUSZ
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING

SUSZ 2019

Spis treści

1. Wprowadzenie 4

1.1. STAN FORMALNO-PRAWNY I CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY 4

1.2. ZAKRES MERYTORYCZNY PROGNOZY 5

2. Zastosowane metody i wykorzystane materiały 7

3. Informacje o zawartości, głównych celach Programu i powiązaniu go z innymi dokumentami 9

3.1. PRZEDMIOT I GŁÓWNE CELE PROGRAMU 9

3.2. POWIĄZANIE PROGRAMU Z DOKUMENTAMI SZCZEBLA MIĘDZYNARODOWEGO, WSPÓLNOTOWEGO I KRAJOWEGO 11

4. Charakterystyka ogólna Gminy 55

4.1. POŁOŻENIA ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNE 55

4.2. BUDOWA GEOLOGICZNA 57

4.3. WARUNKI KLIMATYCZNE 58

5. Stan środowiska na obszarach objętych potencjalnym znaczącym oddziaływaniem 59

5.1. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE 59

5.2. POWIETRZE 75

5.3. HAŁAS 86

5.4. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE 92

5.5. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI 94

5.6. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU 96

5.7. GLEBY I SUROWCE MINERALNE 117

6. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji Programu 120

7. Przewidywane znaczące oddziaływania Programu na poszczególne komponenty środowiska 121

7.1. WPROWADZENIE 121

7.2. ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ PRZEWIDZIANYCH DO REALIZACJI W RAMACH PROGRAMU 122

7.2.1. GOSPODAROWANIE WODAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA 123

7.2.2. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA 125

7.2.3. ZAGROŻENIA HAŁASEM 127

7.2.4. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE 128

7.2.5. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI 129

7.2.6. ZASOBY PRZYRODNICZE 130

7.2.7. GLEBY ORAZ GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW 132

7.2.8. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII 133

7.2.9. EDUKACJA EKOLOGICZNA 136

7.3. ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE PRZEDSIĘWZIĘĆ PROGRAMU NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE 137
7.4. ODDZIAŁYWANIA NA ETAPIE REALIZACJI INWESTYCJI – ETAP BUDOWY 139
7.4.1. WODY PODZIEMNE 139
7.4.2. WODY POWIERZCHNIOWE 140
7.4.3. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE I KLIMAT 140
7.4.4. KLIMAT AKUSTYCZNY 141
7.4.5. POWIERZCHNIA ZIEMI I GLEBA 142
7.4.6. GOSPODARKA ODPADAMI 142
7.4.7. DZIEDZICTWO KULTUROWE 143
7.4.8. ZDROWIE 144
7.5. ODDZIAŁYWANIA NA OBSZARY CHRONIONE I RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ 144
7.5.1. ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ ORAZ STAN FLORY I FAUNY 145
7.5.2. ODDZIAŁYWANIE NA OBSZARY CHRONIONE 147
7.6. RELACJE MIĘDZY ODDZIAŁYWANIAMI 150
7.7. ODDZIAŁYWANIA WTÓRNE I SKUMULOWANE 152
7.8. DECYZJE ŚRODOWISKOWE DLA POSZCZEGÓLNYCH INWESTYCJI 153
8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu Ochrony Środowiska 154
9. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w Programie Ochrony Środowiska 158
10. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko 159
11. Napotkane trudności i luki w wiedzy 160
11. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego Programu Ochrony Środowiska oraz częstotliwości jej przeprowadzania - monitoring 160
12. Konsultacje społeczne 163
13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym 164
14. Spis tabel 169
15. Spis rysunków 170

1. Wprowadzenie

1.1. Stan formalno-prawny i cel sporządzenia Prognozy

Prognozę Oddziaływania na Środowisko dla *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* sporządzono w celu określenia wpływu na środowisko założonych w nim celów oraz zadań krótko- i długoterminowych. Dokument ten przedstawia możliwe negatywne skutki realizacji *Programu Ochrony Środowiska,* wskazując jednocześnie zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom oraz w przypadku ich wystąpienia, sposoby ich minimalizacji. Przedmiotowa Prognoza stanowi dokument wspierający proces decyzyjny i procedurę konsultacji organów zarządzających ze znaczącym naciskiem na udział lokalnego społeczeństwa.

Cele wskazane w dokumencie zgodne są z następującymi dokumentami:

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001);
2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003);
3. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.);
4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003);
5. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2018 poz. 799 z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz.U. 2018 poz. 1614 z późn. zm.).

Przepisy art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.) zobowiązują organy

zarządzające do przeprowadzenia procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dokumentów wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Jednym z dokumentów, dla których wymagane jest sporządzenie dokumentacji prognozy oddziaływania na środowisko oraz przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społecznym, jest Program Ochrony Środowiska.

Niniejsza Prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Niniejsza Prognoza podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Warmińsko – Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie. Przedmiotowe dokumenty, tj. *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* oraz *Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* zostały także udostępnione społeczeństwu lokalnemu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1.2. Zakres merytoryczny Prognozy

Prognoza została wykonana zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.) oraz ustaleniami otrzymanymi od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie i Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie, określającymi zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej Prognozie.

W związku z powyższym Prognoza powinna przede wszystkim:

1) zawierać:
   a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
   b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
   c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
   d) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

2) określać, analizować i oceniać:
   a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
   b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
   c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych z uwzględnieniem oddziaływania na zdrowie i życie ludzi,
   d) przewidywane znaczące oddziaływania na zdrowie i życie ludzi, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne).

3) przedstawiać:
   a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie negatywnych oddziaływań na zdrowie ludzi,
   b) rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w dokumencie ze wskazaniem i uzasadnieniem ich wyboru.

W Prognozie zidentyfikowano potencjalne oddziaływania na środowisko naturalne będące skutkiem realizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* wraz z oceną ich natężenia. W Prognozie określono również, czy w należyty sposób uwzględniono w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* interes środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Dotychczas obowiązującym dokumentem dotyczącym ochrony środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Susz był Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021. Nie wszystkie zadania w nim wyznaczone udało się zrealizować ze względu na ograniczone możliwości finansowe Gminy. W okresie obowiązywania poprzedniego Programu zrealizowano zadania mające na celu poprawę ochrony środowiska. Należały do nich:

- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej z przepompownią ścieków w miejscowości Jawty Wielkie[1],
- Budowa sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej w miejscowości Dąbrówka,
- Wykonanie projektu budowy spinki sieci wodociągowej Falknowo – Januszewo,
- Wykonanie projektu budowy sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w Ulnowie,
- Przebudowa drogi Chełmżyca – Ząbrowo,

[1] Zadanie zrealizowane częściowo.

- Remont nawierzchni bitumicznej na terenie Gminy Susz,
- Remont dróg gminnych,
- Przebudowa ul. Gdańskiej w Suszu,
- Przebudowa ul. Polnej w Suszu,
- Modernizacja remizy strażackiej w OSP Babięty Wielkie,
- Zakup narzędzia hydraulicznego,
- Zakup nowego wozu dla OSP Susz,
- Projekt termoizolacji i przebudowy pokrycia dachu budynku Szkoły Podstawowej w Suszu,
- Budowa kanalizacji sanitarnej przy ulicy Iławskiej,
- Rekultywacja składowiska odpadów w Suszu,
- Modernizacja oświetlenia ulicznego,
- Wymiana stolarki i instalacji elektrycznej w budynku świetlicy w Różnowie,
- Wykonanie centralnego ogrzewania w budynku świetlicy w Januszewie,
- Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Jakubowie Kisielickim,
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 521 etap od granicy województwa wraz z obszarem miejskim Susz, pozostał nieduży odcinek miejski
- Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 521 Susz – Iława, etap od granicy miasta Susz km 31+452 – 50+140.

2. Zastosowane metody i wykorzystane materiały

Przy sporządzaniu Prognozy oparto się głównie na:

- ustawie z dnia 3 października 2008 r. **o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko** (Dz.U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.), która określa sposób postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów,
- ustawie z dnia 3 października 2008 r. **o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. z 2008 r. Nr 201, poz. 1237 z późn. zm.), która uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000,
- dokumentach strategicznych szczebla regionalnego i krajowego, odnoszących się bezpośrednio, jak i pośrednio do ochrony środowiska, przyrody oraz zdrowia i życia ludzi.

Celem przeprowadzonej analizy jest ocena, czy i w jaki sposób zadania przyjęte do realizacji w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* mogą oddziaływać na środowisko

naturalne. W pierwszej kolejności tworzenia Prognozy przeprowadzono analizę, czy i w jakim zakresie zapisy ujęte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* będą wspierały realizację celów umieszczonych w dokumentach strategicznych odnoszących się do problematyki środowiska i zrównoważonego rozwoju zarówno na szczeblu międzynarodowym, jak i krajowym. Następnie określono i oceniono istniejący stan środowiska naturalnego analizowanej jednostki samorządu terytorialnego oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.

Następnie dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych zadań *Programu* na środowisko naturalne. W tym celu posłużono się macierzą skutków środowiskowych elementów środowiska, zadań inwestycyjnych i nie-inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w *Programie*, która przedstawiają w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie tych zadań na środowisko.

Przyjęta w Prognozie macierz stanowi wykres siatki, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację *Programu* zamierzenia (cele strategiczne), a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące środowisko.

Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwstawnych osi zaznaczono symbolem:

- **(+)** – realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- **(-)** – realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- **(+/-)** – realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie różnych aspektów analizowanego zagadnienia,
- **(0) –** realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie,
- **(N)** – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków, są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

Za pomocą niniejszej macierzy skutków środowiskowych przeanalizowano skutki środowiskowe planowanych zadań dla następujących elementów:

- obszary Natura 2000,
- różnorodność biologiczna,
- zdrowie ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,

— wody powierzchniowe i podziemne,
— jakość powietrza,
— powierzchnia ziemi i gleba,
— krajobraz,
— klimat akustyczny,
— dobra kultury.

Pod uwagę wzięto nie tylko bezpośredni wpływ założeń *Programu* na środowisko, ale również oddziaływania pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko, średnio i długoterminowe, chwilowe, ciągłe, pozytywne i negatywne. Brano także pod uwagę minimalizację lub odwracalność skutków podjętych działań, skalę czasową oddziaływań oraz zasięg przestrzenny.

3. Informacje o zawartości, głównych celach Programu i powiązaniu go z innymi dokumentami

3.1. Przedmiot i główne cele Programu

Przedmiotem Prognozy jest *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026,* który porusza szeroko rozumianą problematykę ochrony środowiska na terenie przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego, opisuje jego stan oraz presję, jakiej podlegają poszczególne komponenty środowiska. Na podstawie diagnozy stanu środowiska w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz,* wyznaczono cel nadrzędny, który otrzymał następujące brzmienie:

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY SUSZ WPŁYWAJĄCY NA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ZACHOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH NA TERENIE GMINY

W celu realizacji celu nadrzędnego określono poszczególne obszary i kierunki interwencji, cele, rodzaj i harmonogram zadań proekologicznych oraz środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów. Należy zauważyć, że *Program Ochrony Środowiska* określa strategię długoterminową dla najbliższych 8 lat.

Obszary interwencji określone w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* są następujące*:*

— Ochrona klimatu i jakości powietrza;
— Zagrożenia hałasem;
— Pola elektromagnetyczne;
— Gospodarowanie wodami;
— Gospodarka wodno-ściekowa;

— Zasoby geologiczne;
— Gleby;
— Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
— Zasoby przyrodnicze;
— Zagrożenia poważnymi awariami.

Przedstawione powyżej obszary interwencji i podporządkowane im cele dążą konsekwentnie do poprawy środowiska naturalnego, zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego, ochrony dziedzictwa przyrodniczego, racjonalnego użytkowania zasobów przyrody oraz równoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii analizowanej jednostki samorządu terytorialnego. Cele towarzyszące obszarom interwencji:

Ochrona klimatu i jakości powietrza:

— Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskiej emisji,
— Modernizacja energetyczna budynków,
— Edukacja ekologiczna.

Zagrożenia hałasem:

— Ograniczenie natężenia hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
— Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej.

Pola elektromagnetyczne:

— Ograniczenie zagrożenia polami elektromagnetycznymi.

Gospodarowanie wodami:

— Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
— Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi.

Gospodarka wodno-ściekowa:

— Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
— Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Zasoby geologiczne:

— Zabezpieczenie przestrzenne obszarów pod kątem ochrony zasobów powierzchni ziemi.

Gleby:

— Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją rolniczą.

Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:

- Ograniczenie ilości odpadów trafiających bezpośrednio na składowisko oraz zmniejszenie uciążliwości odpadów,
- Promowanie wśród mieszkańców Gminy segregacji odpadów.

Zasoby przyrodnicze:

- Promocja i utrzymanie walorów przyrodniczych.

Zagrożenia poważnymi awariami:

- Zwiększenie wsparcia dla jednostek straży pożarnych.

Analizując cele sformułowane w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz,* oprócz analizy ich pozytywnego wpływu na środowisko, należy dokonać odniesienia tych celów do kierunków działań określonych w dokumentach nadrzędnych (krajowym, wojewódzkim i powiatowym) oraz równoległych, określonych na szczeblu regionalnym, w tym dokumentów na szczeblu lokalnym. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy bowiem możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej Gminy.

3.2. Powiązanie Programu z dokumentami szczebla międzynarodowego, wspólnotowego i krajowego

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z dokumentami przedstawionymi poniżej.

BIAŁA KSIĘGA ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU: EUROPEJSKIE RAMY DZIAŁANIA (2009)

Celem unijnych ram na rzecz adaptacji jest osiągnięcie w UE takiej zdolności adaptacji, by mogła ona stawić czoła skutkom zmian klimatu. Ramy te będą zgodne z zasadą pomocniczości i będą uwzględniać ogólne cele UE dotyczące zrównoważonego rozwoju.

W ramach adaptacji zostały wyznaczone cztery grupy zadań:

1. Tworzenie trwałych podstaw wiedzy na temat oddziaływania i skutków zmian klimatu w UE;
2. Włączenie adaptacji do kluczowych dziedzin politycznych UE;
3. Stosowanie kombinacji instrumentów politycznych (instrumenty rynkowe, wytyczne, partnerstwa publiczno-prywatne);
4. Nasilenie międzynarodowej współpracy w zakresie adaptacji.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględnia zapisy Białej Księgi Adaptacji do Zmian Klimatu: Europejskie Ramy Działania. Zaplanowane do realizacji zadania będą uwzględniały rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu.

STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU „EUROPA 2020”

Strategia UE została przyjęta przez Radę Europejską dnia 17 czerwca 2010 r. Dokument wskazuje trzy priorytety, których realizacja odbywa się na szczeblu unijnym oraz krajowym:

1. Wzrost inteligentny (wiedza, innowacja, edukacja, społeczeństwo cyfrowe).
2. Wzrost zrównoważony (efektywne wykorzystywanie zasobów w produkcji przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności).
3. Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (zwiększenie aktywności zawodowej, podnoszenie kwalifikacji).

W dokumencie zostały określone projekty przewodnie tzw. inicjatywy flagowe oraz zostało wskazanych 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. W związku z powyższym cele krajowe w znacznym stopniu wpisują się we wskazane w Strategii „Europa 2020” cele zawarte w projektach. Planując zadania ujęte w Programie Ochrony Środowiska w wyznaczonych obszarach interwencji, wzięto pod uwagę to, aby ich realizacji przyczyniła się do osiągnięcia priorytetów ww. Strategii.

PAKIET ENERGETYCZNO-KLIMATYCZNY DO 2020 R.

Pakiet ten został przyjęty przez Parlament Europejski 17 grudnia 2008 roku i ma na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych na terenie Unii Europejskiej. Dokument zawiera szereg rozwiązań legislacyjnych. Głównym celem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do 2020 r. o 20% w stosunku do roku 1990 oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także wzrost efektywności energetycznej do 2020 r.

Należy podkreślić, że dokumenty na szczeblu krajowym oraz wojewódzkim uwzględniają szereg zobowiązań międzynarodowych związanych z wdrażaniem Dyrektyw UE, a także są spójne ze wspólnotowymi dokumentami programowymi. W związku z tym, dokumenty szczebla lokalnego, takie jak programy ochrony środowiska dla gmin, w tym przedmiotowy Program Ochrony Środowisa dla Gminy Susz, są zgodne z dokumentami wyższego rzędu.

KRAJOWY PLAN GOSPODARKI ODPADAMI 2022

Dokument przyjęty został Uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 i stanowi kontynuację wcześniejszych planów gospodarki odpadami (aktualizacja Kpgo 2014). Dokument o charakterze strategicznym wyznacza kierunki działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju na najbliższe lata (cele i kierunki działań na lata 2016-2022 oraz perspektywicznie do 2030 roku).

Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami Kpgo, należy przede wszystkim zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami, a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła tak, aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele. Znaczna część dokumentu poświęcona jest gospodarce odpadami komunalnymi, która bezpośrednio dotyczy działalności jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego. Efektem wdrożenia Kpgo 2022 będzie zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu odpadów na środowisko.

Celami wskazanymi w dokumencie są między innymi:

1) ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów);
2) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.;
3) dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów;
4) osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych; zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów;
5) osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, między innymi odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych;
6) dokończenie likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne;
7) zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Dla osiągnięcia założonych celów określone zostały kierunki działań dotyczące m.in. edukacji ekologicznej, rozwoju selektywnego zbierania odpadów, a także zostały wskazane działania takie, jak np. prowadzenie kontroli przez inspekcję ochrony środowiska, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami, wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia produktów.

Uwarunkowania płynące z *Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2022* zostały uwzględnione w przedmiotowym *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* w zakresie

planowania zadań w obszarze priorytetowym: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

PROGRAM OCZYSZCZANIA KRAJU Z AZBESTU NA LATA 2009 – 2032

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 został przyjęty Uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. Dokument ten określa zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie 24 lat, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej”.

W Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 utrzymane zostają następujące cele:

1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu;
3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Realizacja *Programu* zakłada współpracę poprzez wykonywanie zadań wzajemnie się uzupełniających na trzech poziomach (centralnym, wojewódzkim i lokalnym: powiatowym i gminnym). Te zadania będą finansowane zarówno ze środków publicznych, jak i prywatnych.

Program przewiduje zgrupowanie zadań w pięciu blokach tematycznych:

1) Zadania legislacyjne;
2) Działania edukacyjno-informacyjne obejmujące: działania skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, ocenę i promocję technologii unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, organizację krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich;
3) Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, budowę składowisk odpadów azbestowych oraz budowę instalacji i urządzeń do unicestwiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, zadania wspierające, w tym wsparcie finansowe opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczania terenów z azbestu na wszystkich szczeblach;
4) Monitoring realizacji Programu w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest;

5) Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z Programem Oczyszczania Kraju na lata 2009 – 2032. Przedmiotowy projekt w jednym z planowanych do realizacji obszarów interwencji zakłada inwentaryzację wyrobów zawierających azbest oraz działania z zakresu usuwania azbestu i wyrobów azbestowych.

KRAJOWY PROGRAM OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

V AKPOŚK 2017 zawiera wykaz aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków. Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.

Zakres rzeczowy planowanych przez aglomeracje inwestycji obejmuje:

- budowę nowych sieci kanalizacyjnych,
- modernizację istniejących sieci kanalizacyjnych,
- budowę oczyszczalni ścieków komunalnych,
- modernizację oczyszczalni,
- rozbudowę oczyszczalni,
- rozbudowę i modernizację oczyszczalni,
- modernizację części osadowej w oczyszczalniach,
- likwidację oczyszczalni.

Gmina Susz należy do aglomeracji Susz. Założenia Programu Ochrony Środowiska uwzględniają podjęcie działań z zakresu rozwoju systemy kanalizacyjnego, w związku z czym są zgodne z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Oba dokumenty mają na celu ochronę środowiska przyrodniczego w zakresie oczyszczania ścieków, ich zrzutów oraz skutków, jakie wywierają na otoczenie.

DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU. POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Dokument przyjęty został Uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (M.P. 2013 poz. 121).

Strategia określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem

zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku.

W dokumencie, w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki wyznaczone zostały następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji.
Cel strategiczny 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym.
Cel strategiczny 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności i nauki.
Cel strategiczny 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.
Cel strategiczny 5. Stworzenie Polski Cyfrowej.
Cel strategiczny 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.
Cel strategiczny 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.
W ramach celu „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska” w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, kierunkiem interwencji jest zwiększenie poziomu ochrony środowiska. Przedmiotowy *Program Ochrony Środowiska* wpisuje się zatem w cel strategiczny 7 *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju*, gdyż przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie Gminy Susz.

ŚREDNIOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Dokument został przyjęty uchwałą nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r. Jako wizję Polski 2020 przyjęto: Polska w roku 2020 to: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo. Celem głównym strategii średniookresowej staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

W dokumencie wyznaczono trzy obszary strategiczne, dla których określono poszczególne cele.

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne Państwo

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem
Cel I.2 Zapewnienie środków na działania rozwojowe
Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb
Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej

Cel II.2 Wzrost wydajności gospodarki

Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

Cel II.5 Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych

Cel II.6 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

Cel II.7 Zwiększenie efektywności transportu

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna

Cel III.2 Zapewnienie dostępu do określonych usług publicznych

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest spójny ze średniookresową Strategią Rozwoju Kraju 2020. Jego realizacja wpłynie na osiągnięcie wyznaczonych w poszczególnych obszarach celów, a co za tym idzie głównego celu Strategii i przyczyni się do osiągnięcia założonej Wizji.

ZINTEGROWANE STRATEGIE SEKTOROWE:

STRATEGIA INNOWACYJNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI GOSPODARKI „DYNAMICZNA POLSKA 2020”

Dokument stanowi załącznik do uchwały nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r. Wyznaczona w ww. Strategii wizja brzmi: Otwarta i ekspansywna gospodarka, oferująca nowe miejsca pracy, oparta na wzajemnym zaufaniu i kooperacji uczestników życia gospodarczego, stabilnie rosnąca dzięki innowacjom i wysokiej efektywności wykorzystania zasobów, która zapewni wzrost standardów życia społeczeństwa oraz konkurencyjność przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej do 2020 r.

Celem głównym jest wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy.

Celami szczegółowymi są:

1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki;
2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy;
3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców;
4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest spójny ze Strategią innowacyjności i efektywności gospodarki. Wpływa na realizację celów szczegółowych z zakresu dostosowania otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki oraz wzrostu efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, czym przyczynia się do osiągnięcia celu głównego Strategii oraz założonej wizji.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020

Strategia została przyjęta Uchwałą Nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020. Głównym celem działań zaplanowanych ww. Strategii jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak, aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Cele szczegółowe wyznaczone w Strategii:

1. Wzrost zatrudnienia,
2. Wydłużenie czasu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych,
3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej,
5. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny ze Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Pośrednio, poprzez realizację zadań z zakresu edukacji ekologicznej, przyczyni się do osiągnięcia ww. celów.

STRATEGIA ROZWOJU TRANSPORTU DO 2020 ROKU (Z PESPEKTYWĄ DO 2030 ROKU)

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów uchwała nr 6 z dnia 22 stycznia 2013 r. Misją wyznaczoną w dokumencie jest: *tworzenie w Polsce, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, optymalnych warunków dla przewozu osób i rzeczy, sprzyjających podniesieniu konkurencyjności gospodarczej kraju i poprawie jakości życia obywateli.*

Główny cel Strategii Rozwoju Transportu to: *zwiększenie dostępności transportowej, oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.*

Cel główny realizowany będzie przez dwa cele strategiczne:

1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego;

2. Stworzenie warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych;

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny ze Strategią Rozwoju Transportu do 2020 roku. Cześć zaplanowanych zdań w Programie wpływa na realizację wyznaczonego celu strategicznego 1 i jego celów szczegółowych: 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej oraz 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ŚRODOWISKO – PERSPEKTYWA DO 2020 R.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko została przyjęta uchwałą nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r. Obejmuje dwa niezwykle istotne obszary: energetykę i środowisko, wskazując m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 r. Celem dokumentu jest ułatwianie „zielonego” (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce przez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost.

Rysunek 1. Obszary synergii BEiŚ

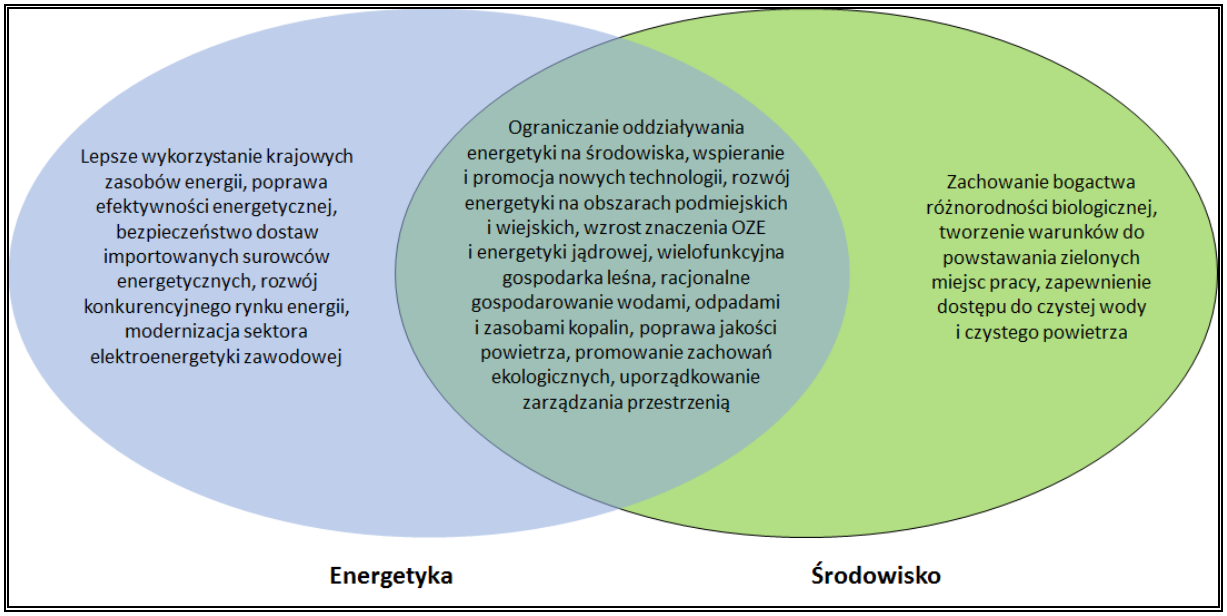

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko- perspektywa do 2020 r.

Mimo że obszary energetyki i środowiska mają szereg punktów stycznych, to jednak część zagadnień jest charakterystyczna tylko dla jednego z nich. Podstawowe zadanie Strategii BEiŚ polega na zintegrowaniu polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, jak również wytyczenie kierunków, w jakich

powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

Celem głównym Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest *zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę*.

Cel główny BEiŚ realizowany będzie przez następujące cele szczegółowe i kierunki interwencji:

Cel 1: Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

1.1 Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin
1.2 Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody
1.3 Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna
1.4 Uporządkowanie zarządzania przestrzenią

Cel 2: Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

2.1 Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii
2.2 Poprawa efektywności energetycznej
2.3 Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych
2.4 Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzenia energetyki jądrowej
2.5 Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy
2.6 Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii
2.7 Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich

Cel 3: Poprawa stanu środowiska

3.1 Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki
3.2 Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne
3.3 Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki
3.4 Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych
3.5 Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy

Cele zawarte w BEiŚ są spójne z celami zawartymi w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.* Przedmiotowy *Program* uwzględnia dobro środowiska przyrodniczego przy jednoczesnym rozwoju gospodarczym Gminy.

STRATEGIA SPRAWNE PAŃSTWO 2020

Strategia ta została przyjęta uchwałą nr 17 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia strategii „Sprawne Państwo 2020”. Głównym celem Strategii jest: „Zwiększenie skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami”.

W ramach Strategii zostały wyznaczone następujące cele szczegółowe:

1. Otwarty rząd,
2. Zwiększenie sprawności instytucjonalnej państwa,
3. Skuteczniejsze zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych,
4. Dobre prawo,
5. Efektywne świadczenie usług publicznych,
6. Skuteczny wymiar sprawiedliwości i prokuratura,
7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Program Ochrony Środowiska pokrywa się z założeniami Strategii Sprawne Państwo 2020, w szczególności w zakresie zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, na który składają się również kwestie związane z realizacją zadań zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska, ale i poprawa bezpieczeństwa poprzez podjęcie działań środowiskowych. Przykładem jest także zapobieganie lub minimalizowanie skutków poważanych awarii czy klęsk żywiołowych, co uwzględniono podczas planowania zadań w Programie Ochrony Środowiska.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2020

Strategia ta została przyjęta Uchwałą Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020”.

Cel główny strategii brzmi: *„Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski.”*

Cel główny Strategii będzie realizowany przez cztery cele szczegółowe:

1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji,
2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne,
3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy,
4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględnia zapisy zawarte w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, m.in. poprzez udział społeczeństwa w ochronie środowiska.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą w dniu 13 lipca 2010 r.

Wizja Krajowej Strategii to: *„W 2020 roku polskie regionu stanowić będą lepsze miejsce do życia dzięki podniesieniu poziomu i jakości życia oraz przez stworzenie takich ram gospodarczo-społecznych i instytucjonalnych, które zwiększają szansę realizacji aspiracji i możliwości jednostek i wspólnot lokalnych. Polskie regiony będą silniejsze gospodarczo, lepiej zintegrowane gospodarczo, społecznie i przestrzennie oraz bardziej samorządne w wyniku procesu decentralizacji i szerszego urzeczywistniania zasady partnerstwa i subsydiarności.*

W 2020 roku polskie regiony charakteryzować będą następujące cechy:

- *Konkurencyjność i innowacyjność,*
- *Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna,*
- *Skuteczność, efektywność i partnerstwo w realizacji celów rozwojowych,*
- *Bezpieczeństwo ekologiczne, wysoki poziom i skuteczność ochrony środowiska oraz zasobów przyrodniczych.”*

Strategiczny cel polityki regionalnej to: „Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.”

Cele polityki regionalnej do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz zostały uwzględnione zapisy zawarte w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA NA LATA 2012-2020

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 została przyjęta uchwałą nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r.

Wizja obszarów wiejskich brzmi następująco: *Obszary wiejskie w 2020 r. będą atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej lub pozarolniczej, które w sposób komplementarny przyczyniają się do wzrostu gospodarczego. Tereny te będą dostarczały dóbr publicznych i rynkowych z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla przyszłych pokoleń. Mieszkańcy obszarów wiejskich będą posiadać szeroki dostęp do wysokiej jakości edukacji, zatrudnienia, ochrony zdrowia, dóbr kultury i nauki, narzędzi społeczeństwa informacyjnego i niezbędnej infrastruktury technicznej. Obszary wiejskie zachowają swój unikalny charakter dzięki zrównoważonemu rozwojowi konkurencyjnego rolnictwa i rybactwa.*

Celem ogólnym jest: *Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju.*

W Strategii wyznaczono również cele szczegółowe:

1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.
2. **Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej**
3. **Bezpieczeństwo żywnościowe**
4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego
5. **Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich**

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz wpisuje się w cele szczegółowe 2, 3 i 5. Zgodnie z tym, dokument jest spójny ze Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020.

STRATEGIA ROZWOJU SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 2020

Strategia została przyjęta uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 r. Głównym jej celem jest: Wzmocnienie efektywności i spójności systemu bezpieczeństwa narodowego.

Realizacji celu głównego będą służyć następujące cele operacyjne:

1. Kształtowanie stabilnego międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym i globalnym,

2. Umocnienie zdolności państwa do obrony,
3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego,
4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa,
5. Tworzenie warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest spójny ze Strategią Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022, gdyż w swoich założeniach uwzględnia kwestie związane z zapewnieniem bezpieczeństwa przyrodniczego, który wywiera wpływa na poziom bezpieczeństwa lokalnej społeczności.

STRATEGICZNY PLAN ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030 (SPA 2020)

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r. Głównym celem *Planu* „jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu”. W dokumencie wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska

Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu

- Działanie priorytetowe: Przygotowanie strategii, planów ochrony, programów ochrony lub planów zadań ochronnych w zakresie ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Cele, kierunki działań i zadania zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026* są spójne i wpisują się w cele i założenia zawarte w *Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*. Przede wszystkim, przedmiotowy dokument przyczynia się do realizacji **Celu 1 Zapewnienie bezpieczeństwa**

energetycznego i dobrego stanu środowiska, a w szczególności jest spójny z kierunkiem działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu. Działaniem priorytetowym jest przygotowanie strategii, planów ochrony, programów ochrony lub planów zadań ochronnych w zakresie ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych.

WYTYCZNE KOMISJI EUROPEJSKIEJ UWZGLĘDNIAJĄCE ADAPTACJE DO ZMIAN KLIMATU I OCHRONY RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Program Ochrony Środowiska uwzględnia w swoich założeniach poprzez realizację zaplanowanych w nim działań Wytyczne Komisji Europejskiej uwzględniające adaptacje do zmian klimatu i ochrony różnorodności biologicznej. SPA 2020 stanowi pierwszy krok w kierunku zdefiniowania długofalowej wizji adaptacji do zmian klimatu.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Dokument został przyjęty uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dokument zawiera następujące cele szczegółowe oraz kierunki interwencji:

Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Kierunki interwencji:

- aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta,
- rozwój obszarów wiejskich,
- wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju,

Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Kierunki interwencji:

- zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej.

Cele zawarte w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* wpisują się w cele i kierunki działań zawarte w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, a w szczególności w **Cel szczegółowy III** - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, kierunek

interwencji - zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej, a także **Cel szczegółowy II** - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, kierunki interwencji - aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta, rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju.

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Wizja przestrzennego zagospodarowania Polski w 2030 roku: *„Polska w roku 2030 to kraj o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowany, sprawnie zarządzany i bezpieczny. Stan ten jest rezultatem procesów gospodarczych, społecznych, przestrzennych i cywilizacyjnych. Odzwierciedla także reakcje polityki rozwoju na długookresowe wyzwania na bieżące uwarunkowania rozwoju o charakterze koniunkturalnym. Polska w 2030 roku daje szansę rozwoju poszczególnym obywatelom, strzeże ich interesów, jest wiarygodnym i aktywnym partnerem w stosunkach międzynarodowych.”*

Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.
2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.
6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Zapisy zawarte w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 zostały uwzględnione w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.

POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA 2030

Cel główny Polityki Ekologicznej Państwa: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez cele horyzontalne.

Rysunek 2. Cele Polityki Ekologicznej Państwa 2030

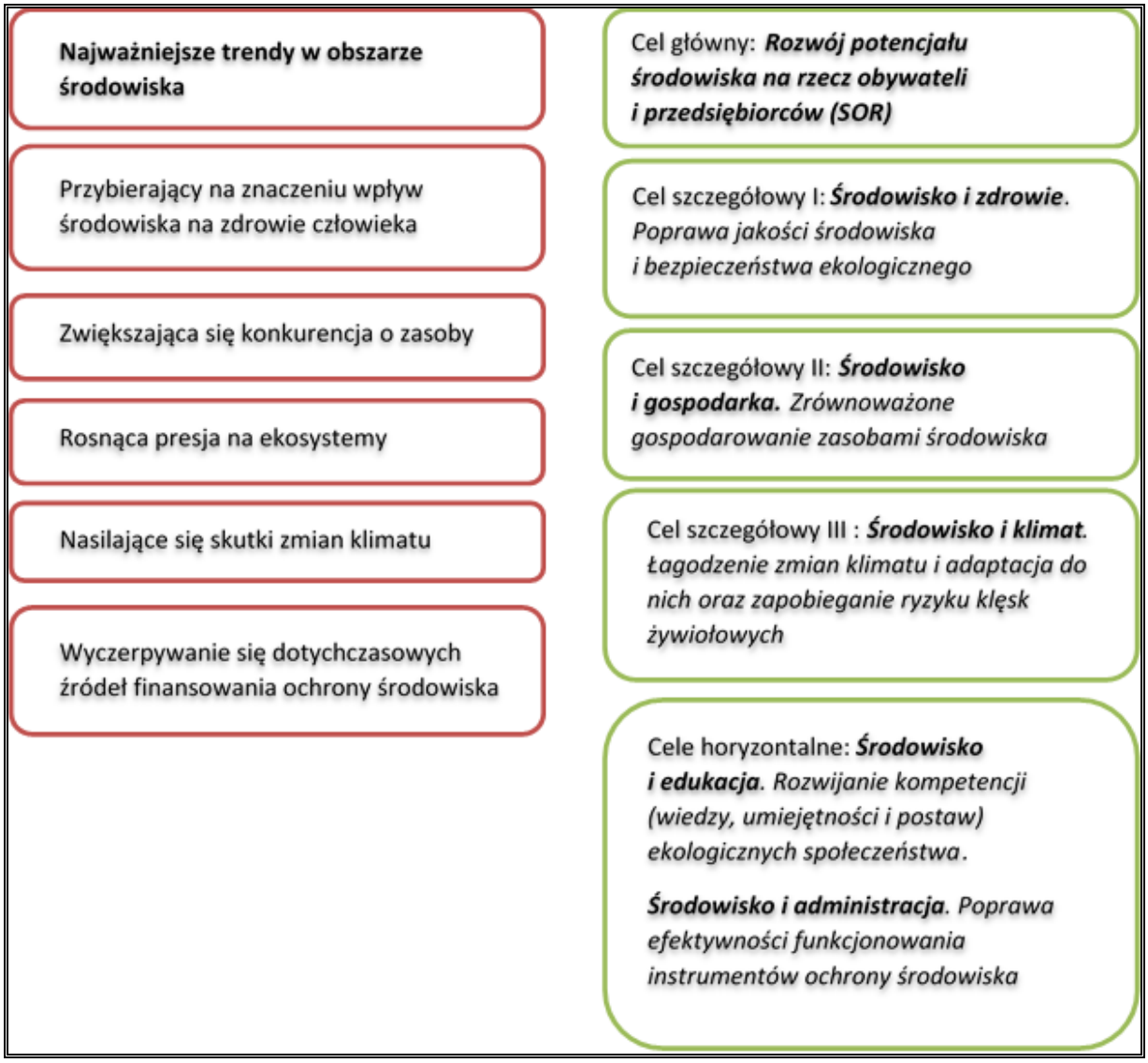

Źródło: Projekt Polityki Ekologicznej Państwa 2030

Cele zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz są spójne z celami zawartymi w Polityce Ekologicznej Państwa. Oba te dokumenty przyczyniają się do poprawy środowiska naturalnego na terenie kraju.

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2030 ROKU

Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 10 listopada 2009 r. uchwałą nr 202/2009. W ramach wskazanego dokumentu przewidziano:

- w zakresie poprawy efektywności energetycznej:
  - dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną;
  - konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15;
- w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
  - racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
  - dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego;
  - zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej jako uzyskiwanie ropy naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych;
  - budowę magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych;
  - zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii;
- w zakresie dywersyfikacji struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej:
  - przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych;
- w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
  - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 r. oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych;
  - osiągnięcie w 2020 r. 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji;
  - ochronę lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw

tak, aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną;
- wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa;
- zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach;

— w zakresie rozwoju konkurencyjnych rynków:
- zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen;

— w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:
- ograniczenie emisji CO_2 do 2020 r. przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego;
- ograniczenie emisji SO_2 i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych;
- ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
- minimalizację składowania odpadów przez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce;
- zmianę struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Wobec powyższego Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z Polityką energetyczną Polski do 2030, gdyż przyczynia się do realizacji zaplanowanych w nim kierunków działań.

POLITYKA KLIMATYCZNA POLSKI

Celem strategicznym polityki klimatycznej jest „włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększania zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych, długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych.”

Głównym celem dla energetyki, sektora przemysłowego, polityki transportowej, rolnictwa oraz leśnictwa, w zakresie polityki klimatycznej jest redukcja emisji gazów cieplarnianych, a w leśnictwie także zwiększenie pochłaniania dwutlenku węgla.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględnia zapisy zawarte w Polityce Klimatycznej Polski. Realizacja zadań wyznaczonych w Programie przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych, która jest głównym celem.

KRAJOWY PLAN DZIAŁAŃ DOTYCZĄCY EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ DLA POLSKI 2017

Krajowy cel efektywności na 2020 r. jest rozumiany jako osiągnięcie w latach 2010-2020 ograniczenia zużycia energii pierwotnej o 13,6 Mtoe, co w konsekwencji oznacza także wzrost efektywności energetycznej gospodarki krajowej.

Cel efektywności energetycznej na 2020 r. – zgodnie z dyrektywą 2012/27/UE:

1. Ograniczenie zużycia energii pierwotnej w latach 2010-2020 – 13,6 Mtoe,
2. Zużycie energii finalnej w wartościach bezwzględnych – 71,6 Mtoe,
3. Zużycie energii pierwotnej w wartościach bezwzględnych 96,4 Mtoe.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględnia zapisy zawarte w Krajowym Planie Działań dotyczącym Efektywności Energetycznej dla Polski 2017. Realizacja działań zawartych w Programie Ochrony Środowiska przyczyni się do ograniczenia zużycia energii pierwotnej na terenie Gminy Susz, a następnie powiatu iławskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz całego kraju.

NARODOWY PROGRAM ROZWOJU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ

Celem głównym Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej jest: *Rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.*

Zgodnie z koncepcją gospodarki o zamkniętym obiegu, realizacja celu głównego wspierana będzie przez następujące cele szczegółowe:

1. Niskoemisyjne wytwarzanie energii. Energia jest niezbędna na każdym etapie gospodarki o zamkniętym obiegu, stąd tak ważne jest, by pozyskiwać ją w sposób przyjazny środowisku i po możliwie najniższej cenie.
2. Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami – skutkująca redukcją odpadów na składowiskach i zwiększeniem stopnia ich powtórnego wykorzystania.
3. Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo. W ramach celu kluczowe jest zidentyfikowanie działań przyczyniających się do wytwarzania produktów, które nie tylko będą bardziej przyjazne środowisku, ale po zakończonym cyklu życia staną się ponownym zasobem.
4. Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności, obejmująca sektor transportu i handlu.

5. Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji. Bez zmian w sferze świadomości nie jest możliwe wykreowanie popytu na zrównoważone produkty, a tym samym przejście od gospodarki linearnej do cyrkularnej.

Realizacja celu głównego i celów szczegółowych ma ułatwić adaptację wszystkich sektorów do wymogów gospodarki niskoemisyjnej.

Program Ochrony Środowiska jest zgodny z zapisami zawartymi w Narodowym Programie Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej. Realizacja zadań w nim zawartych przyczyni się do realizacji celu głównego i celów szczegółowych, w tym poprawy jakości powietrza i środowiska naturalnego na terenie Gminy Susz oraz całej Polski.

KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA W ZAKRESIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

Ogólny cel krajowy w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w ostatecznym zużyciu energii brutto w 2005 i 2020 r. przedstawiono poniżej:

Rysunek 3. Ogólny cel krajowy w zakresie energii ze źródeł odnawialnych

(A) Udział energii ze źródeł odnawialnych w ostatecznym zużyciu energii brutto w 2005 r. (S_{2005}):	**7,2 %**
(B) Cel dotyczący udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w 2020 r. (S_{2020}):	**15 %**
(C) Przewidywane skorygowane całkowite zużycie energii w 2020 r. (z tabeli 1)	**69 200 ktoe**
(D) Przewidywana wielkość energii ze źródeł odnawialnych odpowiadająca celowi na 2020 r. (obliczona jako B x C)	**10 380,5 ktoe**

Źródło: Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z założeniami Krajowego Planu Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, gdyż w wyniku podjętych zadań inwestycyjnych planowanych rezultatem będzie spadek zużycia energii oraz wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych.

KRAJOWY PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DO ROKU 2020

Celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości powietrza na terenie całej Polski, w szczególności obszarów o najwyższych stężeniach zanieczyszczeń powietrza oraz obszarów, na których występują duże skupiska ludności.

Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Program Ochrony Środowiska wpływa na poprawę jakości powietrza, a co za tym idzie poprawę jakości życia mieszkańców. Jest więc spójny z Krajowym Programem Ochrony Powietrza do roku 2020 i wypełnia jego założenia.

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2008/50/WE Z DN. 21.05.2008 R. W SPRAWIE JAKOŚCI POWIETRZA I CZYSTSZEGO POWIETRZA DLA EUROPY – DYREKTYWA CAFE

Dyrektywa ta jednoznacznie określa działania państw członkowskich Unii Europejskiej w zakresie ochrony powietrza, tak, aby unikać, zapobiegać lub ograniczać szkodliwe oddziaływanie na zdrowie ludzi i środowiska jako całość.

Głównymi celami Dyrektywy CAFE są:

- zdefiniowanie i określenie celów dotyczących jakości powietrza;
- ocena jakości powietrza w państwach członkowskich na podstawie wspólnych metod i kryteriów;
- uzyskiwanie informacji na temat jakości powietrza, pomocnych w walce z zanieczyszczeniami powietrza oraz w monitorowaniu trendów i poprawy stanu powietrza wynikających z realizacji środków krajowych i wspólnotowych;
- zapewnienie, aby informacja na temat jakości powietrza była udostępniana społeczeństwu;
- utrzymanie jakości powietrza tam, gdzie jest ona dobra oraz jej poprawę w pozostałych przypadkach;
- promowanie ścisłej współpracy pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie ograniczania zanieczyszczenia powietrza.

Realizacja zadań ujętych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz będzie miała wpływ na poprawę jakości powietrza na terenie Gminy. W związku z tym Program jest spójny z założeniami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dn. 21.05.2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszego powietrza dla Europy – Dyrektywa CAFE.

KRAJOWY PROGRAM ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW

Celem Krajowego Programu Zapobiegania Powstawaniu Odpadów jest zaprzestanie relacji pomiędzy wzrostem gospodarczym a produkcją odpadów, które oddziałują na środowisko. Kwestie związane z przeciwdziałaniem powstawania odpadów zawarte w dokumencie są

mocno powiązane ze zrealizowaniem najważniejszej Strategii rozwojowej Unii Europejskiej – Europa 2020.

Głównym celem jest postęp stabilnej gospodarki opartej na skuteczniejszym zastosowaniu zasobów, respektowaniu środowiska i zdobyciu większej konkurencyjności za pomocą użycia technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce oraz energię, a także takiej, która pozwoli zużytkować surówce wtórne i odnawialne źródła energii.

Pozostałe cele:

- Rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz *umożliwiającej wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii,*
- Budowa świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych,
- Zmniejszenie ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z Krajowym Programem Zapobiegania Powstawania Odpadów, ponieważ cele podanych dokumentów pokrywają się.

KRAJOWY PROGRAM ZWIĘKSZANIA LESISTOŚCI

Głównym celem Programu jest stworzenie warunków do zwiększenia lesistości Polski do 30% w 2020 roku i 33% w roku 2050, zapewnienie przestrzenno-czasowego rozmieszczenia zalesień, ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz preferencji zalesieniowych gmin.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz wpisuje się w założenia Krajowego Programu Zwiększania Lesistości, gdyż zakłada działania z zakresu nasadzeń drzew i utrzymania zieleni.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020

Główny cel programu to: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnie i społecznej. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z następującymi osiami priorytetowymi Programu Operacyjnego Infrastruktury i Środowiska:

- Oś I – Zmniejszenie emisyjności gospodarki,
- Oś II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu,
- Oś IV-Infrastruktura drogowa dla miast.

PROGRAM OCHRONY I ZRÓWNOWAŻONEGO UŻYTKOWANIA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ PLAN DZIAŁAŃ NA LATA 2015-2020

Głównym celem Programu jest poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju.

Cele strategiczne:

- Cel strategiczny A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz kształtowanie postaw społeczeństwa związanych z włączaniem się do działań na rzecz różnorodności biologicznej
- Cel strategiczny B: Włączenie wybranych sektorów gospodarki w działania na rzecz różnorodności biologicznej
- Cel strategiczny C: Zachowanie i przywracanie populacji zagrożonych gatunków i siedlisk
- Cel strategiczny D: Efektywne zarządzanie zasobami przyrodniczymi
- Cel strategiczny E: Utrzymanie i odbudowa ekosystemów oraz ich usług
- Cel strategiczny F: Ograniczenie presji gatunków inwazyjnych i konfliktowych
- Cel strategiczny G: Ograniczenie i łagodzenie skutków zmian klimatycznych
- Cel strategiczny H: Ochrona różnorodności biologicznej poprzez rozwój współpracy międzynarodowej

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz pokrywa się z Programem Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej oraz Planem Działań na lata 2015-2020.

STRATEGIA OCHRONY OBSZARÓW WODNO-BŁOTNYCH W POLSCE WRAZ Z PLANEM DZIAŁAŃ

Cele nadrzędne Strategii to powszechna ochrona środowisk wodno-błotnych w kraju na drodze:

A. Zapewnienia ciągłości istnienia i naturalnego charakteru środowisk zachowanych dotychczas obszarów wodno-błotnych oraz pełnionych przez nie funkcji ekologicznych,
B. Zatrzymania procesu degradacji i zanikania środowisk wodno-błotnych,
C. Restytucji przyrodniczej obszarów zdegradowanych.

Osiągnięcie nadrzędnych celów Strategii wymaga zastosowania różnego rodzaju działań, w tym:

- Wdrożenia zasad zrównoważonej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej – w tym morskiej, a także wdrożenie zintegrowanego planowania zagospodarowania obszarów cennych przyrodniczo, uwzględniającego także potrzeby ochrony przyrody;
- Ochrony prawnej obiektów najcenniejszych, stworzenia spójnego systemu obszarów chronionych, w których wszystkie typy siedlisk wodno-błotnych będą ujęte w reprezentatywnym stopniu;
- Renaturyzacji obszarów przeobrażonych, na których ustało użytkowanie;
- Stworzenia systemu finansowania ochrony ekosystemów hydrogenicznych;
- Aktywnej ochrony wybrzeża Morza Bałtyckiego poprzez budowę i instalowanie oraz prawidłową eksploatację urządzeń oczyszczających w dorzeczach i na statkach;
- W planowaniu przestrzennym: wdrożenie zasad racjonalnej urbanizacji na obszarach przyległych do siedlisk wodno-błotnych, w tym szczególnie zasad racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej;
- Wzmacniania współpracy międzynarodowej, w tym zwłaszcza z krajami sąsiadującymi z Polską, w zakresie ochrony i zrównoważonego użytkowania zasobów wodnych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z powyższymi celami. Oba dokumenty podkreślają, że zachowanie naturalnego charakteru oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej są istotne dla zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego państwa.

PROGRAM WODNO –ŚRODOWISKOWY KRAJU

Program zmierza do poprawy i utrzymania stabilnego stanu wód w określonych obszarach dorzeczy poprzez wyznaczone w dokumencie cele.

Cele Programu:

- Niepogarszanie stanu części wód
- Osiągnięcie dobrego stan wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polski prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie).

— Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz pokrywa się z założeniami Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

PLANY GOSPODAROWANIA WODAMI NA OBSZARACH DORZECZA WISŁY

Obszar dorzecza Wisły jest największym obszarem dorzecza w granicach Polski. Zajmuje wschodnią część kraju, jego powierzchnia wynosi 183 tys. km^2

Główne sposoby użytkowania wód według Planu Gospodarowania Wodami na obszarach Dorzecza Wisły to:

— pobór wody na cele komunalne, gospodarcze i przemysłowe,
— pobór wody na cele technologiczne i chłodnicze,
— pobór wody na cele rolnictwa, leśnictwa
— energetyka wodna
— żegluga
— rybactwo i wędkarstwo

Celami Planów Gospodarowania Wodami jest:
— Określenie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych
— Zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych
— Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW)
— Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych
— Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka

Cele zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględniają założenia Planów Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły.

ROZPORZĄDZENIE W SPRAWIE USTALENIA WARUNKÓW KORZYSTANIA Z WÓD REGIONU WODNEGO DOLNEJ WISŁY

Rozporządzeniem obowiązującym na terenie Gminy Susz jest Rozporządzenie Nr 9/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 7 listopada 2014 r. w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Dolnej Wisły oraz zmieniającym go

rozporządzenie w części z punktów Rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 28 grudnia 2017 r.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględnia zapisy zawarte w Rozporządzeniu w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Dolnej Wisły, przyczyniając się do realizacji celów środowiskowych.

NARODOWA STRATEGIA GOSPODAROWANIA WODAMI 2030

Celem nadrzędnym NSGW jest kształtowanie rozwiązań prawnych, organizacyjnych, finansowych i technicznych w gospodarowaniu wodami, zapewniających trwały i zrównoważony społeczno-gospodarczy rozwój kraju, z uwzględnieniem przewidywanych zmian klimatu.

Celami strategicznymi są:

1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów,
2. Zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę do picia i dla celów sanitacja,
3. Zaspokojenie społeczne i ekonomiczne uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki,
4. Podniesienie skuteczności ochrony ludności i gospodarki w sytuacjach kryzysowych.

Cele Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględniają zapisy zawarte w Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030.

PROJEKT POLITYKI WODNEJ PAŃSTWA DO ROKU 2030

Celem nadrzędnym Polityki Wodnej Państwa do roku 2030 jest: *Zapewnienie powszechnego dostępu do czystej i zdrowej wody oraz istotne ograniczenie zagrożeń spowodowanych przez powodzie i suszę w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów przy zaspokojeniu potrzeb wodnych gospodarki kraju, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównania dysproporcji międzyregionalnych.*

Cele strategiczne wyznaczone w ramach Polityki:

1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód oraz związanych z nimi ekosystemów,
2. Zapewnienie dostępu do zasobów wodnych dla zaspokojenia potrzeb ludności, środowiska naturalnego oraz społeczne i ekonomiczne uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki,
3. Ograniczenie negatywnych skutków powodzi i suszy oraz minimalizowanie ryzyka występowania sytuacji nadzwyczajnych,

4. Wdrożenie systemu zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z celem nadrzędnym i celami strategicznymi Polityki Wodnej Państwa do 2030 r. Działania zawarte w Programie Ochrony Środowiska będą również oddziaływały na poprawę dostępu do czystej i zdrowej wody oraz na ograniczenie zagrożeń spowodowanych przez powodzie i suszę.

PLANY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM POWODZIOWYM

Plany maja na celu powstrzymanie powodzi i ochronę przed powodzi. Zawierają także informacje dotyczące odpowiedniej organizacji w razie wystąpienia powodzi. Wobec powyższego głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te prowadzić będą m.in. do obniżenia strat powodziowych.

Cele zawarte w dokumencie:

- Wyeliminowanie/unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
- Określenie warunków możliwego zagospodarowywania obszarów chronionych obwałowaniami,
- Ograniczanie istniejącego zagrożenia powodziowego,
- Ograniczanie wrażliwości obiektów i społeczności;
- Budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe;
- Budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest spójny z Planami Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.

KRAJOWY PROGRAM OCHRONY WÓD MORSKICH

Krajowy Program Ochrony Wód Morskich jest dokumentem strategicznym, który określa optymalny zestaw działań naprawczych niezbędnych do osiągnięcia dobrego stanu środowiska wód morskich. Na podstawie analizy obecnego stanu środowiska morskiego i określonych celów środowiskowych KPOWM określił istniejące i wyznaczył nowy zakres działań, które należy podjąć, aby utrzymać lub poprawić ten stan.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględnia zapisy zawarte w Krajowym Programie Ochrony Wód Morskich, a jego wdrożenie wpłynie na poprawę stanu środowiska wód.

PLAN PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM SUSZY W REGIONIE WODNYM DOLNEJ WISŁY

Celem opracowania Planu przeciwdziałania skutkom suszy jest identyfikacja i hierarchizacja obszarów zagrożonych wystąpieniem zjawiska suszy w regionie wodnym Dolnej Wisły, ocena potrzeb w zakresie ochrony przed suszą oraz opracowanie zestawu działań mających na celu przeciwdziałanie i łagodzenie suszy w regionie wodnym Dolnej Wisły.

Działania dla planu przeciwdziałania skutkom suszy:

- Czasowe ograniczenie w korzystaniu z wód w zakresie poboru wody,
- Czasowe ograniczenia w korzystaniu z wód w zakresie wprowadzania ścieków do wód albo do ziemi,
- Zmiany sposobu gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych,
- Wykorzystanie zasobów wód podziemnych do nawodnień w rolnictwie,
- Wykorzystanie zasobów wód podziemnych do zaopatrzenia ludności w wodę do picia, korzystającej dotychczas z zasobów wód powierzchniowych,
- Budowa ujęć wód podziemnych dla nawadniania użytków rolnych,
- Budowa ujęć wód podziemnych dla zabezpieczenia wody do picia,
- Opracowanie taryfikatora cen wody w okresie występowania suszy,
- Weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód,
- Zwiększanie retencji na obszarach rolniczych,
- Zwiększenie retencji leśnej i obszarów zalesionych,
- Renaturyzacja koryt cieków i ich brzegów, przywracanie funkcji retencyjnych cieków,
- Odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych,
- Zwiększanie retencji na terenach zurbanizowanych,
- Przebudowa systemów melioracyjnych z odwadniających na nawadniająco-odwadniające,
- Budowa obiektów tzw. „dużej retencji”,
- Budowa obiektów małej retencji, w tym realizacja działań planowych w programach małej retencji,
- Budowa sieci wodociągowej i agregacja istniejącej oraz modernizacja systemów wodociągowych,
- Opracowywanie aktów prawnych, krajowych i lokalnych umożliwiających stosowanie działań ograniczających skutki suszy,

- Opracowanie zasad finansowania wspomagających ekonomicznie programy wdrażające działania z zakresu ograniczania skutków suszy,
- Działania edukacyjne.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględnia zapisy zawarte w Planie przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Wisły oraz jest z nimi zgodny. W jego ramach realizowane będą działania, które zostały ujęte w Planie.

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH (PROW 2014-2020)

Najważniejszymi celami PROW 2014-2020 są:

- Poprawa konkurencyjności polskiego rolnictwa,
- Zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu,
- Zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020, którymi są:

- ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich;
- poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych;
- poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie;
- odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa;
- wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym;
- zwiększanie włączenia społecznego, ograniczenie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Program Ochrony Środowiska uwzględnia zapisy zawarte w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i przyczyni się do realizacji celu: **Zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu**.

PROGRAM EKOENERGETYCZNY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Dokument ten zawiera diagnozę stanu ekoenergetycznego województwa warmińsko-mazurskiego, analizę potencjału energetycznego oraz propozycję działań pozwalających na osiągnięcie założonych w Programie celów.

W ramach Programu zostały wyznaczone trzy cele strategiczne:

1. Racjonalne zużycie wody, materiałów i energii;

2. Udział energii z odnawialnych zasobów energetycznych co najmniej 9% w roku 2010;
3. Czyste powietrze.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z Programem ekoenergetycznym województwa warmińsko mazurskiego. Realizacja zadań wyznaczonych w obu dokumentach przyczyni się do poprawy jakości powietrza oraz racjonalnego gospodarowania wodą, materiałami i energię na terenie Gminy Susz, powiatu iławskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego.

STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest dokumentem stanowiącym rozwinięcie „Strategii Rozwoju 2025”.

Wizja rozwoju turystyki brzmi: *„Warmia i Mazury – to region unikalny w skali Europy, atrakcyjny dla wypoczynku oraz rozwoju biznesów turystycznych.”*

Misją jest: *„Rozwijamy silną pozycję turystyczną regionu Warmii i Mazur na mapie Polski i Europy Środkowej, rozwijając konkurencyjną ofertę produktów oraz wpływając na wysoką jakość i kreatywność kadr sektora”.*

W ramach strategii zostały wyznaczone następujące kierunki strategiczne:

1. Synergia kultury i turystyki,
2. Kreatywność w turystyce,
3. Turystyka inteligentna,
4. Eko Trendy w turystyce.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględnia zapisy Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Warmińsko-Mazurskim i jest z nią zgodny. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Gminy przyczyni się do rozwoju turystyki na jej terenie. Ponadto wskazane kierunki uwzględniające ekologiczne aspekty w turystyce pozwolą również na ochronę stanu środowiska.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO 2014-2020

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 jest spójny z osiami priorytetowymi zawartymi w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020, które przedstawiono poniżej:

- Oś priorytetowa 4 - Efektywność energetyczna;
- Oś priorytetowa 5 - Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów;
- Oś priorytetowa 6 – Kultura i dziedzictwo.

Założenia *Osi priorytetowej Efektywność energetyczna* to poprawa wytwarzania energii odnawialnej oraz wzrost udziału energii elektrycznej produkowanej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem. Zakłada się także spadek emisji gazów cieplarnianych. Oś priorytetowa 5 *Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów* skupia się na gospodarce odpadami, gospodarce wodnej oraz racjonalnym wykorzystaniu zasobów. Obejmuje także zapobieganie i zarządzanie ryzykiem katastrof ekologicznych i klęsk żywiołowych. Założenia *Osi Kultura i dziedzictwo* maja na celu wzrost zainteresowania odwiedzających miejscami należącymi do dziedzictwa kulturowego oraz stanowiących atrakcje turystyczne.

W związku z tym Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz realizuje wyznaczone cele w ramach uwzględnionych osi priorytetowych.

STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2025

Cel główny strategii województwa brzmi: Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy. Wizją województwa jest: *Warmia i Mazury regionem, w którym warto żyć.*

Strategia zawiera cele strategiczne:

1. Wzrost konkurencyjności gospodarki;
2. Wzrost aktywności społecznej;
3. Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych;
4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju.

W strategii uwzględniono także 3 główne priorytety strategiczne:

1. Konkurencyjna gospodarka;
2. Otwarte społeczeństwo;
3. Nowoczesne sieci.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest spójny z **4 celem strategicznym: Nowoczesna infrastruktura rozwoju** oraz z jego **celem operacyjnym 7.4.3. Poprawa jakości i ochrona środowiska**. Program przyczyni się do realizacji zadań zawartych w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego związanych z ochroną środowiska.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Plan odnosi się do obszaru województwa warmińsko-mazurskiego w jego granicach administracyjnych. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest narzędziem

do realizacji jednego z ważniejszych zadań samorządu województwa, jakim jest kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie. W oparciu o ocenę przestrzennych uwarunkowań rozwoju formułuje on kierunki polityki przestrzennej oraz zasady organizacji przestrzennej na poziomie struktur regionalnych.

Plan województwa jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążącym organy i jednostki samorządu województwa.

Cele główne to:

1. Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju.
2. Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich.
3. Poprawa jakości wewnętrznej regionu poprzez promowanie integracji funkcjonalnej i tworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, z wykorzystaniem potencjałów wewnętrznych.
4. Poprawa dostępności terytorialnej regionu w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych poprzez rozwijanie systemów infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
5. Zachowanie i odtwarzanie wysokiej jakości struktur przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych regionu oraz zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska, stanowiące istotny element polityki rozwoju województwa.
6. Zwiększenie odporności przestrzeni województwa na zagrożenia naturalne i antropogeniczne oraz utratę bezpieczeństwa energetycznego, a także uwzględnianie w polityce przestrzennej regionu potrzeb obronnych państwa.

Zapisy zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – mazurskiego zostały uwzględnione w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.

PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2016-2022

Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął „Plan gospodarki odpadami województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022” Uchwałą nr XXIII/523/16 dnia 28 grudnia 2016 r.

Przyjęte cele główne w zakresie gospodarki odpadami:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, w szczególności niebezpiecznych,
- ograniczenie marnotrawstwa żywności,
- ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska, poprzez działania na etapach wydobycia surowców, produkcji i konsumpcji,
- wysoki poziom selektywnego zbierania odpadów, głównie odpadów niebezpiecznych i odpadów przeznaczonych do recyklingu,
- wysoki poziom ponownego użycia produktów,
- wysoki udział odzysku, recyklingu,
- składowanie odpadów ograniczone do minimum, -
- remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nielegalnych i nieczynnych składowisk odpadów,
- wyeliminowanie praktyk nielegalnego postępowania z odpadami,
- wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców województwa.

Cele szczegółowe przyjęte w zakresie gospodarki odpadami:

- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów,
- objęcie wszystkich obiektów wytwarzania odpadów komunalnych systemem odbioru odpadów,
- objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów „u źródła”,
- wprowadzenie we wszystkich gminach województwa systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów do 2021 r.,
- zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie w całym strumieniu zbieranych odpadów – do 50% w 2022 r. i do 60% w 2028 r.,
- poddanie recyklingowi w 2020 r. co najmniej 50% całości wytwarzanych odpadów komunalnych, i w 2025 r. co najmniej 60% całości wytwarzanych odpadów komunalnych,
- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recykling frakcji takich jak: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% masy do 2020 roku,
- odzysk energetyczny paliwa z odpadów powstałego z przetwarzania odpadów komunalnych na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego, w ilości nie większej niż 30% masy wytworzonych odpadów komunalnych,

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska tak, aby w 2020 r. było składowanych nie więcej niż 35%, w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 roku,
- zmniejszenie ilości składowanych odpadów do 30% masy wytworzonych odpadów komunalnych w roku 2022 i do 20% masy wytworzonych odpadów komunalnych w roku 2028,
- rekultywacja nieczynnych składowisk oraz nielegalnych miejsc składowania odpadów,
- wzrost świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorców na temat zapobiegania powstawaniu odpadów, selektywnej zbiórki oraz należytego gospodarowania odpadami komunalnymi.

Gmina Susz należy do Regionu Zachodniego wyznaczonego w Planie Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w Regionie Zachodnim należą na terenie miejscowości:

- Rudno, gm. Ostróda/ Zbożne gm. Morąg: Instalacja mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów, Kompostownia odpadów zielonych i innych bioodpadów Rudno, Składowisko odpadów Rudno,
- Działdowo/ Zakrzewo gm. Działdowo: Instalacja mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów,
- Zakrzewo gm. Działdowo: Kompostownia odpadów zielonych i innych bioodpadów,
- Różanki: Instalacja mechaniczno – cieplnego przetwarzania odpadów
- Wilkowo: Kompostownia odpadów zielonych i innych bioodpadów (planowana),
- Różanki gm. Susz: Składowisko odpadów oraz Instalacja mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów.

W Gminie Susz znajduje się Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, w którym przyjmowane są odpady o kodach 16 01 03, 16 02 14, 17 01 02, 20 01 01, 20 01 23, 20 01 34, 20 01 35, 20 01 36, 20 03 07.

W Planie Inwestycyjnym stanowiącym załącznik do Planu Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na terenie Gminy Susz została zaplanowana instalacja do przetwarzania odpadowych tworzyw sztucznych na pełnowartościowe paliwa węglowodorowe, m.in. lekki olej opałowy oraz instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych - składowisko odpadów niebezpiecznych (azbest).

Program OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO ROKU 2020 R.

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem realizacji polityki ochrony środowiska, zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych, w województwie warmińsko-mazurskim. Określa obszary, kierunki interwencji i zadania służące poprawie stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego jego mieszkańców.

Cele Programu Ochrony Województwa Warmińsko – Mazurskiego to:

1. Ochrona obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
2. Zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej województwa;
3. Doskonalenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
4. Ograniczanie zagrożeń dla rodzimej przyrody;
5. Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie i na terenach zurbanizowanych;
6. Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.

Cele określone w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz są zgodne z założeniami Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska. Realizacja założeń dokumentu wpłynie również na osiągnięcie zakładanych przez województwo warmińsko-mazurskie rezultatów w zakresie ochrony środowiska.

PROGRAM OCHRONY POWIETRZA DLA STREFY WARMIŃSKO-MAZURSKIEJ

Program Ochrony Powietrza opracowany został dla strefy warmińsko-mazurskiej w związku z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24h oraz poziomu docelowego benzo(a)piranu o okresie uśredniania rok w powietrzu, w 2011 i 2012 r.

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu Ochrony Powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie. Program Ochrony Powietrza wpływa na poprawę jakości powietrza i zwraca uwagę na przekroczenie poziomów dopuszczalnych różnych substancji w województwie. Program Ochrony Powietrza wyznacza zadania dla gmin, które uwzględniano także w założeniach realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz. W związku z tym programy są ze sobą spójne.

PONADLOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI SIECI MIAST CITTASLOW WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Nadrzędnym celem działań rewitalizacyjnych jest: wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, lepsza jakość życia społeczności zamieszkującej obszary problemowe.

Cele szczegółowe przyczyniające się do realizacji celu nadrzędnego:

- Stworzenie warunków dla przeprowadzenia procesu rewitalizacji,
- Ochrona dziedzictwa kulturowego,
- Poprawa jakości środowiska naturalnego,
- Wzmocnienie lokalnej gospodarki,
- Rewitalizacja i modernizacja przestrzeni publicznej,
- Renowacja i modernizacja substancji budowlanej oraz wzmocnienie funkcji mieszkaniowej,
- Poprawa warunków dla rozwoju edukacji, nauki i kultury,
- Poprawa infrastruktury socjalnej,
- Tworzenie i wspieranie sieci społecznych.

Gmina Susz nie należy do Stowarzyszenia „Polskie Miasta Cittaslow”, stąd nie jest objęta Programem rewitalizacji sieci miasta Cittaslow. Jednakże można stwierdzić, że Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest zgodny z założeniami Programu Rewitalizacji w zakresie celu szczegółowego **Poprawa jakości środowiska naturalnego**.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM DLA TERENÓW POZA AGLOMERACJAMI, POŁOŻONYCH WZDŁUŻ DRÓG KRAJOWYCH ORAZ WOJEWÓDZKICH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO, O OBCIĄŻENIU PONAD 3 MLN POJAZDÓW ROCZNIE, KTÓRYCH EKSPLOATACJA SPOWODOWAŁA NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE AKUSTYCZNE W WYNIKU PRZEKROCZENIA HAŁASU OKREŚLONYCH WSKAŹNIKAMI L_{DWN} I L_N

Głównym celem Programu jest wskazanie kierunków i działań, których konsekwentna realizacja spowoduje dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego, na terenach, na których nastąpiły przekroczenia obowiązujących norm. Dokument wskazuje również kierunki działań, mające na celu zapobieganie powstawaniu nowych rejonów konfliktów akustycznych.

Przez teren Gminy Susz nie przebiegają drogi objęte ww. Programem. Aczkolwiek w ramach Programu Ochrony Środowiska do realizacji zostały przewidziane zadania z zakresu niwelacji zagrożeń hałasem. Ponadto zaplanowano również podobne rodzaje kierunków

działań mające wpływ na wypełnienie założeń Programu Ochrony Środowiska przed hałasem. W związku z tym są dokumenty są ze sobą spójne.

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH KANAŁU ELBLĄSKIEGO NA LATA 2016-2023

Wizja rozwoju LSR brzmi: „*Obszar Kanału Elbląskiego atrakcyjny dla mieszkańców, otwarty na nowe perspektywy i możliwości rozwoju.”*

Misja rozwoju „*Wspieramy działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich wokół Kanału Elbląskiego.”*

Celami nadrzędnymi są:

1. Mała migracja ludności,
2. Niskie bezrobocie,
3. Wysokie dochody podatkowe gmin.

Cel strategiczny przyczyniający się do rozwoju obszarów wiejskich brzmi następująco:

Wysoki rozwój lokalny obszarów wiejskich wokół Kanału Elbląskiego

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz zostały uwzględnione założenia Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Kanału Elbląskiego. Wspólnie, dokumenty te przyczynią się do rozwoju Gminy Susz.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU IŁAWSKIEGO DO ROKU 2020

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Iławskiego został uchwalony dnia 21 grudnia 2017 r. Uchwałą Nr XXXVIII.

Cele Programu to:

1. Poprawa jakości powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.
2. Poprawa klimatu akustycznego poprzez obciążenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów.
3. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych.
4. Osiągnięcie celów środowiskowych dla wód.
5. Ochrona przed niedoborami wody i powodziami.
6. Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności.
7. Ograniczenie zużycia wody.
8. Ochrona wód i gleb przed zanieczyszczeniem ściekami.
9. Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalni.
10. Ochrona gleb.

11. Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB; zapobieganie powstawaniu odpadów; zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu i zmiana ich zachowań.
12. Zwiększenie udziały odzysku, w tym w szczególności ponownego użycia, recyklingu i energii zawartej w odpadach – odzyskiwanie energii powinno9 zostać ograniczone do materiałów nienadających się do recyklingu; dalszy rozwój systemu selektywnego zbierania odpadów w tym odpadów biodegradowalnych i odpadów niebezpiecznych.
13. Zmniejszenie ilości kierowanych na składowiska odpadów – składowanie powinno zostać ograniczone do odpadów resztkowych.
14. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych, w tym nieczynnych składowisk odpadów.
15. Ochrona obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.
16. Zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej powiatu.
17. Doskonalenie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
18. Ograniczenie zagrożeń dla rodzimej przyrody.
19. Ochrona różnorodności biologicznej w rolnictwie i na ternach zurbanizowanych.
20. Włączenie społeczności do działań na rzec przyrody.
21. Ograniczenie zagrożeń poważnymi awariami i minimalizacja ich skutków.

Założenia zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 są zgodne z założeniami Powiatowego Programu Ochrony Środowiska. Realizacja założeń obu dokumentów przyczyni się do realizacji wyznaczonych celów w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska i wpłynie na poprawę jakości środowiska przyrodniczego na terenie powiatu iławskiego.

PLAN ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARÓW NATURA 2000 OSTOJA IŁAWSKA PLH280053 ORAZ ALEJE POJEZIERZA IŁAWSKIEGO PLH280051

Plan zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051 został przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 2 grudnia 2014 r.

Plan zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Ostoja Iławska PLH280053 został przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Iławska PLH280053.

W planach tych zostały uwzględnione cele działań ochronnych oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz uwzględnia zapisy ww. Zarządzeń oraz jest z nimi zgodny. Szczegółowe informacje zostały przedstawione w rozdziale 5.6.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SUSZ NA LATA 2015-2025

Strategia Rozwoju Gminy Susz jest najważniejszym dokumentem strategicznym, określającym jej rozwój.

Misja Gminy to: Gmina Susz atrakcyjnym miejscem zamieszkania ukierunkowania na rozwój zrównoważonego rolnictwa i turystyki, sprzyjającym rozwojowi przedsiębiorczości i edukacji, gdzie mieszkańcy i turyści mogą aktywnie i spokojnie spędzić wolny czas.

Cele strategiczne wraz z celami operacyjnymi gminy:

1. Rozwój infrastruktury technicznej.
   - Rozwój i poprawa infrastruktury wodno-ściekowej.
   - Rozwój i poprawa infrastruktury drogowej, zwiększenie dostępności komunikacyjnej oraz wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego.
   - Rozwój i poprawa infrastruktury około drogowej.
   - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
   - Rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego.
   - Wspieranie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym.
2. Tworzenie optymalnych warunków do rozwoju turystyki i kultury oraz pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego.
   - Rozwój i poprawa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form turystyki.
   - Wykorzystanie i ochrona zabytków obiektów dziedzictwa kulturowego oraz ich zagospodarowanie.
   - Aktywna promocja walorów turystycznych gminy oraz opracowanie planu promocji.
   - Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego.
   - Ochrona i zachowanie bioróżnorodności przyrody.
3. Przyśpieszenie rozwoju gospodarczego poprzez kreowanie przyjaznego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości.
   - Inicjowanie powstawania nowych podmiotów gospodarczych oraz kreowanie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.
   - Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej w gminie.
   - Wspieranie rozwoju spółdzielni socjalnych oraz innych przedsiębiorstw społecznych.
4. Wzrost konkurencyjności gospodarstwa rolnych oraz dochodów rolników.

- Inicjowanie działań prowadzących do poprawy wydajności i jakości produkcji rolnej.
- Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej.
- Rozwój gospodarstw ekologicznych.
- Rozwój i promocja grup producenckich oraz rolniczych spółdzielni produkcyjnych.

5. Poprawa jakości infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz intensyfikacja działań sprzyjających rozwojowi kultury.
   - Poprawa warunków funkcjonowania oraz rozwój obiektów dydaktycznych, kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych.
   - Zwiększenie dostępu do kultury jako sposobu spędzania wolnego czasu.
   - Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz stworzenie optymalnych warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży.
   - Poprawa standardu infrastruktury sportowej oraz zwiększenie efektywności jej wykorzystania.

Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Susz przyczyni się do osiągnięcia powyższych celów poprzez zwiększenie atrakcyjności Gminy pod względem mieszkaniowym, komunalnym i turystycznym. W związku z tym, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz przyczyni się do realizacji założeń zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Susz na lata 2015-2025.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY SUSZ

Celem głównym planu wdrażania gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Susz jest osiągnięcie do 2020 roku;

- redukcji emisji dwutlenku węgla o ok. 13,7% w stosunku do roku bazowego 2014, tzn. redukcji emisji CO2 o ok. 4 537,69 ton (z ok. 33 121,84 ton w 2014 r. do ok. 28 584,15 ton w 2020 r.);
- redukcji zużycia energii finalnej poprzez działania na rzecz wzrostu efektywności energetycznej o ok. 11,0 % w stosunku do roku bazowego 2014, tzn. redukcji zużycia energii o ok. 10 978,06 MWh (z ok. 99 800,52 MWh w 2014 r. do ok. 88 822,46 MWh w 2020 r.);
- wzrostu udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł w stosunku do roku bazowego 2014 o 6,1 % (z 9,9% - 9 894,16 MWh w 2014r., do wartości 16,0 % - 14 211,59 MWh w 2020r.).

Skutecznemu osiąganiu celu głównego służyć będą cele szczegółowe, planowane do realizacji w perspektywie 2020 roku:

1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych na terenie Gminy Susz.
2. Podniesienie efektywności energetycznej budynków i obiektów na terenie Gminy Susz.
3. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w lokalnej produkcji energii na terenie Gminy Susz
4. Wdrożenie zrównoważonego energetycznie planowania przestrzennego i zarządzania rozwojem Gminy Susz.
5. Prowadzenie działań i kampanii edukacyjno-promocyjnych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy Susz.
6. Plan gospodarki Niskoemisyjnej jest kluczowym krokiem w kierunku zapewnia stabilnego środowiska oraz długofalowego i zrównoważonego rozwoju więc jest zgodny z Programem Ochrony Środowiska w Gminie Susz.

Założenia zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz są zgodne z założeniami Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Susz. Wpisują się one w cel główny i cele szczegółowe tego dokumentu. Wdrożenie postanowień Programu Ochrony Środowiska przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Susz.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNEGO DLA GMINY SUSZ

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego zostało przyjęte Uchwałą Nr XXI/165/2012 dnia 25 października 2012 r. Dokument określa główne problemy i strategiczne cele rozwoju oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy.

Cele uwzględnione w Studium:

- wielofunkcyjny rozwój miasta i wsi oraz poprawa warunków życia mieszkańców,
- rozbudowa infrastruktury technicznej i modernizacja układu komunikacyjnego,
- tworzenie przyjaznych warunków dla lokalizacji nowych inwestycji i miejsc pracy,
- właściwe wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej i rozwój otoczenia rolnictwa, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii-elektrownie wiatrowe,
- zwiększenie powierzchni leśnej oraz innych terenów zielonych,
- ochrona obszarów cennych przyrodniczo i ich wykorzystanie do promocja gminy,
- rozwój turystyki i rekreacji oraz bazy hotelarsko-gastronomicznej.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz zostały wzięte pod uwagę ustalenia zawarte w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Susz, dotyczące kierunków ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego.

MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SUSZ

Na terenie Gminy Susz obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała Nr XXI/226/2017 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 30 marca 2017 w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Susz.
- Uchwała Nr XIII/147/2016 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w gminie Susz w obrębie geodezyjnym Redaki.
- Uchwała Nr XIII/146/2016 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w gminie Susz w obrębie geodezyjnym Adamowo.
- Uchwała Nr XL/299/2014 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 24 września 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Susz.
- Uchwała Nr XL/298/2014 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 24 września 2014 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXXVII/287/2014 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 12 czerwca 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Susz w obrębie geodezyjnym Bronowo
- Uchwała Nr XXXVII/287/2014 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 12 czerwca 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Susz w obrębie geodezyjnym Bronowo.
- Uchwała Nr XXI/165/2012 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 25.10.2012 - w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Susz.
- Uchwała Nr XIII/103/2012 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 08 lutego 2012 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Susz.
- Uchwała Nr XLII/253/2010 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 26 marca 2010 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Susz w obrębie geodezyjnym Bronowo dla działek nr: 16/4 i 16/5.
- Uchwała nr XXXIII/216/2009 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 3 września 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Chełmżyca.
- Uchwała Nr XXVII/195/2009 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Susz.

- Uchwała nr XIX/155/2008 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 25 września 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Susz, obejmującego części obrębów ewidencyjnych nr 1, 3, 4 i 5.
- Uchwała Nr XII/103/2007 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Susz.
- Uchwała nr III/22/2007 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 23 lutego 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu „Starego Miasta” w Suszu.
- Uchwała Nr XXXV/211/2006 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Susz dla działek nr: 41/1/44, (obręb 4) i działki nr 176/4.
- Uchwała nr XXXV/210/2006 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Susz w obrębie geodezyjnym Adamowo.
- Uchwała nr XXXV/210/2006 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 19 stycznia 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Susz w obrębie geodezyjnym Adamowo.
- Uchwała Nr V/33/2003 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 6 marca 2003 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Susz, obręb Różanki na części działki nr 12/5.

Ustalenia zawarte w ww. miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zostały wzięte pod uwagę podczas opracowywania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.

PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY SUSZ

Celem opracowania Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Susz jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy do końca 2032 r.

Program zakłada realizacje zadań inwestycyjnych, zmierzających do oczyszczania terenów Gminy Susz z wyrobów zawierających azbest (usuwanie płyt azbestowo-cementowych z pokryć dachowych i elewacji budynków oraz pozainwestycyjnych, polegających na:

a) Organizacji kampanii informacyjnych o szkodliwości azbestu oraz bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
b) Wdrożenie monitoringu realizacji *Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Susz*,

c) Podjęcie działań w kierunku pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania,
d) Okresowa weryfikacja i aktualizacja *Programu*.

Przedmiotowy Program Ochrony Środowiska jest spójny z założeniami zawartymi w Programie Usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Susz. Program Ochrony Środowiska wpisuje się w cele i założenia powyższego dokumentu, wpływając na ich realizację.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SUSZ NA LATA 2016-2020

Gminny Program Rewitalizacji został przyjęty Uchwałą Nr XV/166/2016 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 16 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz na lata 2016-2020.

Wizja Gminy Susz brzmi: „*Odnowione i uporządkowane tereny przyczyniają się do poprawy warunków życia mieszkańców Miasta Susz, do podniesienia atrakcyjności gospodarczej terenów rewitalizowanych, przyciągając swoją ofertą nowych inwestorów oraz posłużą mieszkańcom, którzy będą mogli wypocząć w odnowionych przestrzeniach miejskich służących integracji.”*

Głównym celem Gminnego Programu Rewitalizacji jest stworzenie przestrzennych warunków do zrównoważonego rozwoju i poprawy warunków życia mieszkańców Miasta Susz.

Do realizacji celu głównego przyczynią się następujące cele strategiczne:

1. Zintegrowana, aktywna społecznie i zawodowo społeczność.
2. Poprawa warunków bytowych mieszkańców w zgodzie ze środowiskiem naturalnym.
3. Atrakcyjna, dostosowana do potrzeb społeczno-gospodarczych przestrzeń.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz zostały wzięte od uwagę ustalenia zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Susz, dotyczące poprawy warunków bytowych mieszkańców w zgodzie ze środowiskiem naturalnym.

4. Charakterystyka ogólna Gminy

4.1. Położenia administracyjne i geograficzne

Gmina Susz jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie iławskim. Obszar ten charakteryzuje się dogodnym położeniem pod względem geograficznym i tranzytowym. Gmina sąsiaduje i graniczy z gminami:

- Gmina Iława, woj. warmińsko-mazurskie, pow. iławski,
- Gmina Kisielice, woj. warmińsko-mazurskie, pow. iławski,

— Gmina Prabuty, woj. warmińsko-mazurskie, pow. kwidzyński,

— Gmina Zalewo, woj. warmińsko-mazurskie, pow. iławski,

— Gmina Stary Dzierzgoń, woj. pomorskie, pow. sztumski.

Rysunek 4. Gmina Susz na tle powiatu iławskiego i województwa warmińsko-mazurskiego

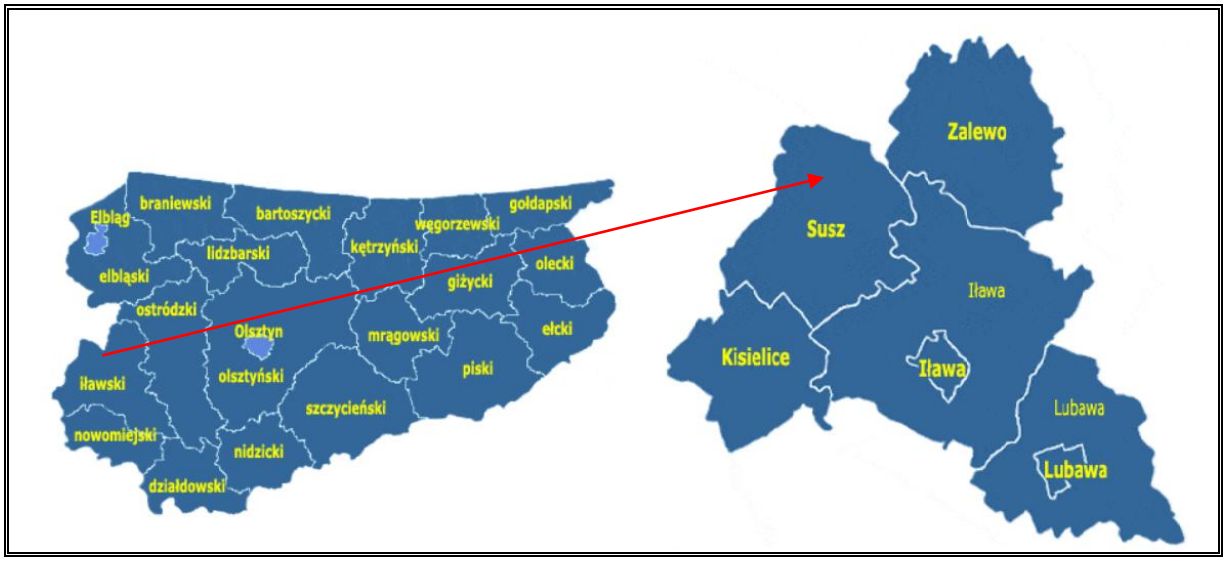

Źródło: http://www.gminy.pl/

Według podziału fizycznogeograficznego Polski wg Kondrackiego (2002), Gmina Susz położona jest w obrębie makroregionu Pojezierze Iławskie.

Tabela 1. Położenie Gminy Susz wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

Gmina Susz	
Prowincja	Nizina Środkowoeuropejska
Podprowincja	Pojezierza Południowobałtyckie
Makroregion	Pojezierze Iławskie

Źródło: http://bazagis.pgi.gov.pl

Obszar Gminy Susz położony jest w obrębie Pojezierza Iławskiego. Pojezierza Iławskie to makroregion geograficzny usytuowany między Wisłą, Osą, Drwęcą i Pasłęką.

Przeważa tam rzeźba młodoglacjalna z licznymi wzgórzami i jeziorami. Na terenie Gminy Susz 3 największe jeziora to: Gaudy, Januszewskie i Suskie. Powierzchnia lasów wynosi 32,98% powierzchni całej Gminy. Gmina Susz znajduję się w zasięgu Iławskiego Zbiornika Wód Podziemnych oraz Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego.

Źródło: J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa 2002

Rysunek 5. Położenie Gminy Susz na tle regionów fizyczo - geograficznych

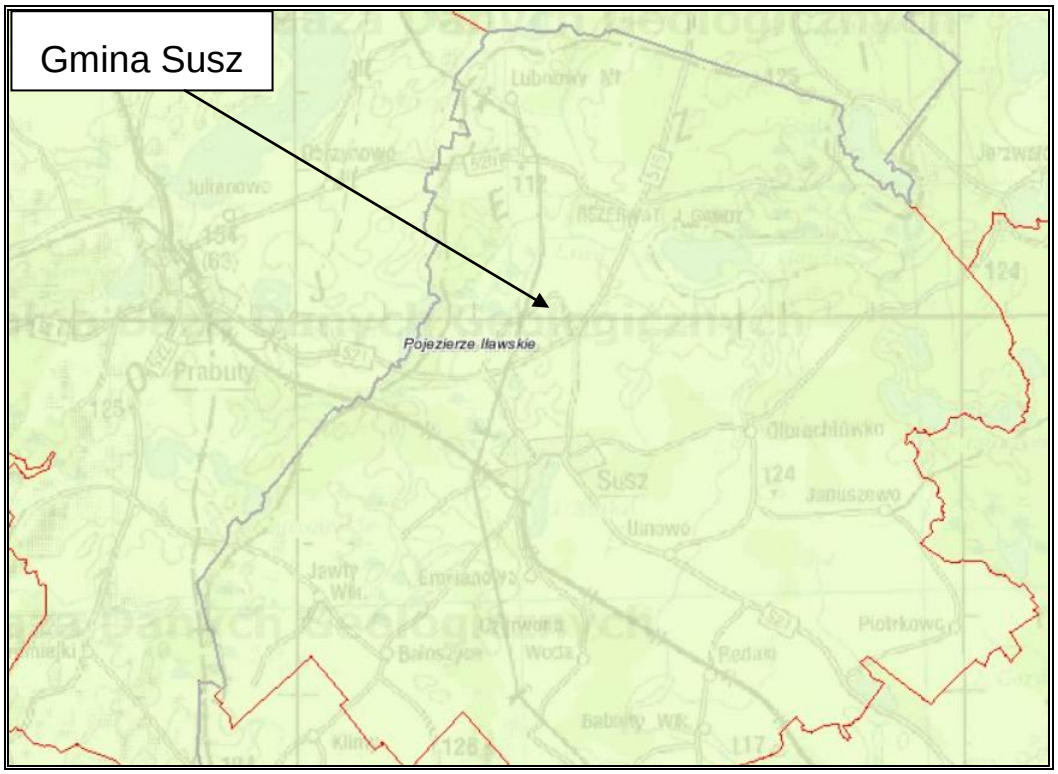

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, http://web3.pgi.gov.pl/

4.2. Budowa geologiczna

Według Centralnej Bazy Danych Geologicznych na terenie Gminy Susz dominują gliny zwałowe, ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe, piaski i mułki kemów, piaski, mułki i żwiry ozów. Ich rozmieszczenie zostało przedstawione na poniższym rysunku.

Rysunek 6. Położenie geologiczne Gminy Susz

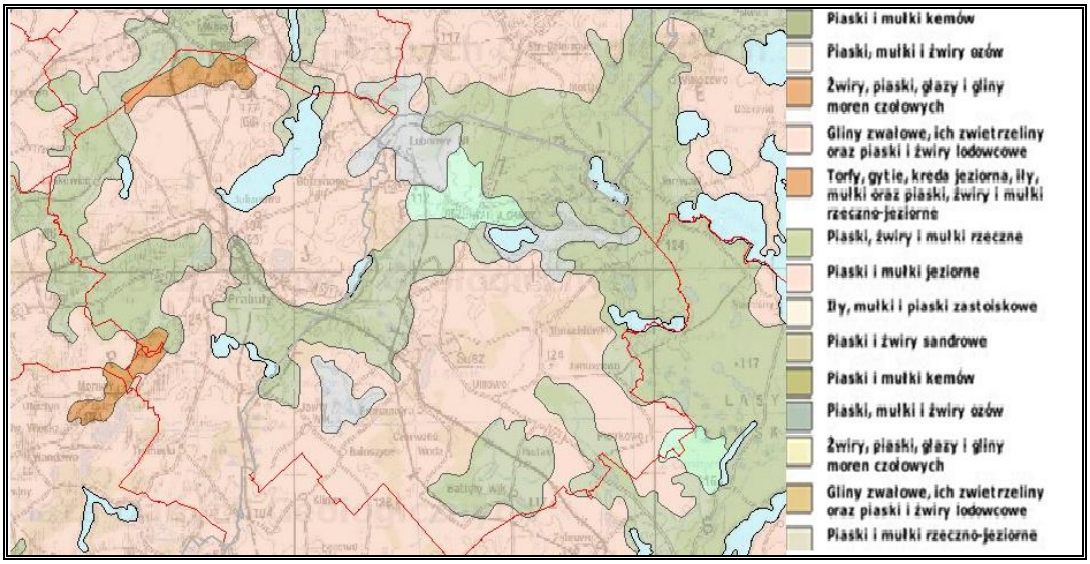

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, http://web3.pgi.gov.pl/

4.3. Warunki klimatyczne

Gmina Susz, zgodnie z regionalizacją rolniczo-klimatyczną wg W. Okołowicza i D. Martyn znajduje się w obrębie zaliczanym do mazurskiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej. Obszar ten charakteryzuje się zaznaczającym się wpływem klimatycznym Morza Bałtyckiego. Lata na tym terenie są krótkie i łagodne, średnia temperatura w lipcu wynosi 16,9^{o}C. Natomiast zimy są długie, śnieżne i chłodne, średnia temperatura stycznia to -4,6^{o}C. Opady atmosferyczne są niższe niż w regionie pomorskim.

Rysunek 7. Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn

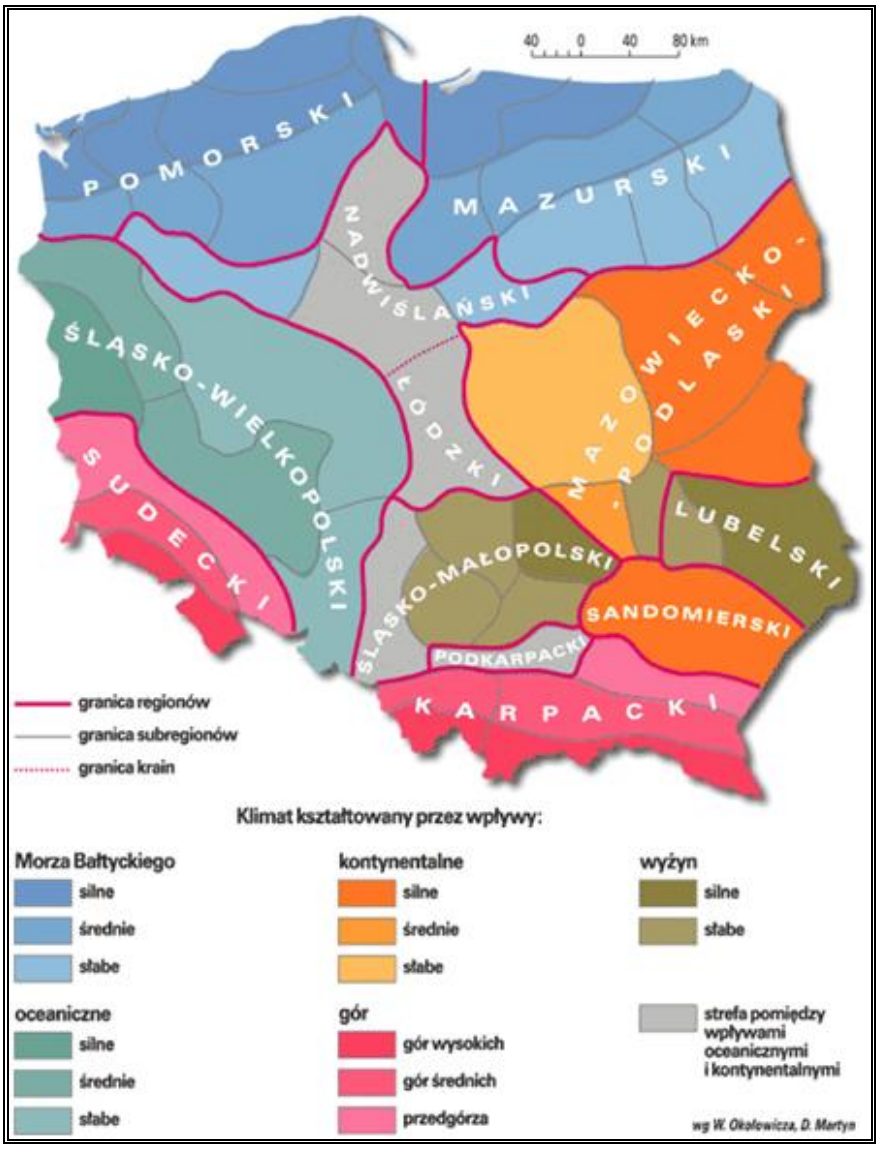

Źródło: http://www.wiking.edu.pl

5. Stan środowiska na obszarach objętych potencjalnym znaczącym oddziaływaniem

5.1. Wody powierzchniowe i podziemne

Gmina Susz w przeważającej części swojej powierzchni pod względem hydrograficznym należy do Dorzecza Liwy, a w mniejszej do Zlewni Osy. Jest to południowo-wschodni obszar Gminy, który odwadniają Osówka i Gardeja, stanowiące prawobrzeżne dopływy Osy. Bardzo ważną rolę w stosunkach wodnych Gminy stanowią jeziora, które występują głównie w jej wschodniej części. Na terenie Gminy znajduje się 10 jezior o powierzchni powyżej 1 ha.

Do największych zaliczamy:

- Jezioro Suskie – jezioro o całkowitej powierzchni 63 ha, zlokalizowane jest w dorzeczu rzeki Liwy na Pojezierzu Iławskim. Tereny zlewni jeziora odwadniane są niewielkimi rowami melioracyjnymi. Jest zbiornikiem o niekorzystnych warunkach naturalnym i mało odpornym na wpływy zewnętrzne. W 2012 roku powstał dokument pn. „Program Ochrony Jeziora Suskiego wraz z projektem rekultywacji”, który miał pomóc w poprawie stanu jeziora;
- Jezioro Januszewskie – jezioro o powierzchni całkowitej 51,5 km^2 znajduje się w obrębie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Jest zbiornikiem przepływowym, zasilanym przez małe dopływy. Dostęp do tego jeziora jest utrudniony przez występujące wokół niego mokradła;
- Jezioro Gaudy – zbiornik o powierzchni 1,52 km^2 zlokalizowany jest na terenie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Jezioro zostało objęte ochroną rezerwatową w celu zachowania miejsc lęgowych ptactwa wodno-błotnego. Jest to jezioro morenowe, o słabo rozwiniętej linii brzegowej i mulistym, płaskim dnie;
- Jezioro Czerwica – niewielki i płytki zbiornik, który posiada widoczną tendencję do szybkiego zarastania. Stanowi on obszar leśny. Brzegi tego jeziora są zabagnione. Całkowita powierzchnia zbiornika wynosi 13,9 km^2;
- Jezioro Kolmowo - zbiornik o powierzchni 6,3 km^2 zlokalizowany w południowo-wschodniej części Gminy Susz w dorzeczu rzeki Osy. Jest to akwen przepływowy. Jezioro to stanowi obszar użytkowany rolniczo i jest podatny na degradację;

Oprócz ww. na terenie Gminy znajdują się również jeziora Kawki, Merynos oraz Czarne. Poza tym przy jej granicy położone są brzegi czterech jezior (Bądze, Burgale, Grażymowskie, Łabędzie). Najważniejszą rzeką Gminy Susz jest rzeka Liwa, która wypływa z Jeziora Piotrowskiego poza obszarem Gminy. Jej całkowita długość wynosi 111,4 km, a powierzchnia 990,8 km^2. Łączy ona ze sobą trzy jeziora: Januszewskie, Kawki oraz Gaudy.

Jest rzeką rzędu II, co oznacza, że stanowi bezpośredni dopływ do rzeki I rzędu. Rzeka Liwa zbudowana jest głównie z piasków sandrowych i glin zwałowych. Na obszarach gliniastych rzeki powstały gleby brunatne wyługowane, natomiast na piaszczystych gleby bielicowe i pseudobielicowe. Zlewnia Liwy w obrębie Gminy Susz charakteryzuje się dużą lesistością.

Pozostałe rzeki o niewielkim przepływie wody występujące na terenie Gminy to Osówka i Gardeja.

Ponadto oprócz ww. zbiorników wodnych ważnym elementem hydrograficznym na terenie Gminy Susz są również obszary podmokłe w postaci bagien i mokradeł. Pełnią one ważną rolę retencyjną, ponieważ oddają nadmiar wody w okresach, gdy stan wód w ciekach jest niski. Występują one na obszarach o wysokim poziomie wody gruntowej.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Susz Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

Na terenie Gminy zlokalizowane są następujące jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd):

— JCWP:

- LW20754 – Januszewskie;
- LW20757 – Gaudy;
- LW20758 – Bądze;
- LW20759 – Suskie;
- LW20760 – Burgale;
- RW200017296169 – Osówka;
- RW200017296839 – Gardęga do dopływu z jeziora Klasztornego, bez dopływu z jeziora Klasztornego;
- RW20001752229 – Stara Liwa;
- RW20001752234 – Dopływ spod Emilianowa;
- RW200017522369 – Dopływ z Jawt Małych;
- RW20001754356 – Elbląg do Młynówki;
- RW200019522371 – Liwa od Starej Liwy do dopływu z jeziora Burgale;
- RW20002352232 – Dopływ z Lubnów Małych;
- RW20002529639 – Osa do wypływu z jeziora Trupel bez Osówki;
- RW2000252968499 – Dopływ z jeziora Klasztornego;
- RW20002552219 – Liwa do Starej Liwy;
- RW200025522533 – Liwa od dopływu z jeziora Burgale z dopływu z jeziora Burgale do wypływu z jeziora Liwieniec.

Tabela 2. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy
LW20754	Januszewskie	3b	naturalna	zły	zagrożona	mniej rygorystyczny cel środowiskowy – brak możliwości technicznych
LW20757	Gaudy	3b	naturalna	-	zagrożona	dobry stan ekologiczny
LW20758	Bądze	3b	naturalna	-	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
LW20759	Suskie	3b	naturalna	-	zagrożona	dobry stan ekologiczny
LW20760	Burgale	3a	naturalna	-	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
RW200017296169	Osówka	17	SZCW	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny
RW200017296839	Gardęga do dopływu z jeziora Klasztornego, bez dopływu z jeziora Klasztornego	17	SZCW	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny
RW20001752229	Stara Liwa	17	naturalna	dobry	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW20001752234	Dopływ spod Emilianowa	17	naturalna	dobry	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
RW200017522369	Dopływ z Jawt Małych	17	naturalna	dobry	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
RW20001754356	Elbląg do Młynówki	17	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW200019522371	Liwa od Starej Liwy do dopływu z jeziora Burgale	19	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW20002352232	Dopływ z Lubnów Małych	23	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW20002529639	Osa do wypływu z jeziora Trupel	25	SZCW	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny,

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy
	bez Osówki					możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego – Osa od Jeziora Trupel do Gaci
RW2000252968499	Dopływ z jeziora Klasztornego	25	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
RW20002552219	Liwa do Starej Liwy	25	SZCW	zły	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny
RW200025522533	Liwa od dopływu z jeziora Burgale z dopływu z jeziora Burgale do wypływu z jeziora Liwieniec.	25	naturalna	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

BADANIA MONITORINGOWE WÓD POWIERZCHNIOWYCH

WIOŚ w Olsztynie prowadził badania jakości wód jezior wymienionych wyżej. Wyniki badań zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 3. Elementy biologiczne JCWP

Nazwa JCWP	Fitoplankton			Chlorofil a		Fitobentos			Makrofity			Makrobezkręgowce bentosowe	
	wartość indeksu	Klasa	rok	stężenie średnie	rok	wartość indeksu	Klasa	rok	wartość indeksu	Klasa	rok	wartość indeksu	rok
Gaudy	1,96	2	2017	49,8	2017	0,418	3	2017	0,173	4	2017	0,122	2017
Januszewskie	2,91	3	2017	75,8	2017	0,725	1	2017	0,164	4	2017	0,438	2017
Suskie	4,01	5	2016	87,325	2016	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 4. Elementy biologiczne JCWP

Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych			Obserwacje hydromorfologiczne			Temperatura wody		Barwa		Przeźroczystość			Tlen rozpuszczony			Przewodność w 20 °C		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	HIR/LHS_PL	Klasa (I/II)	rok	wartość średnia	rok	stężenie średnie	rok	wartość średnia	klasa	rok	stężenie średnie	*klasa*	*rok*	wartość średnia	klasa	rok
Gaudy	2017	2017	4	3	1	2017	bd.	bd.	68,5	2017	0,8	PSD	2017	10,4	1	2017	402	1	2017
Januszewskie	2017	2017	4	7	1	2017	bd.	bd.	70,5	bd	0,5	PSD	2017	12,7	1	2017	308	1	2017
Suskie	2016	2016	5	bd.	bd.	bd.	7,9	2016	bd.	bd.	0,3	>2	2016	0,5	>2	2016	404,25	<=2	2016

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 5. Badania JCWP w 2017 roku

Wskaźnik*	Gaudy	Januszewskie	Suskie
	stężenie średnie/wartość średnia		
Siarczany	51,8	70,6	bd.
Chlorki	23,5	13,3	bd.
Wapń	74,9	63	bd.
Twardość ogólna	229	201	bd.
Odczyn pH	9	9,1	8,675
Zasadowość ogólna	172	128	bd.
Azot amonowy	0,195	0,053	0,0485
Azot Kjeldahla	1,6	2,02	2,6675
Azot azotanowy	0,357	1,324	0,2355
Azot azotynowy	0,053	0,051	bd.
Azot ogólny	2,02	3,40	2,92
Fosfor fosforanowy (V)	0,358	0,013	0,01275
Fosfor ogólny	0,554	0,059	0,164
Krzemionka	19,6	16,6	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 6. Elementy fizykochemiczne JCWP

Nazwa JCWP	Klasa elementów fizykochemicznych			Aldehyd mrówkowy			Arsen			Bar			Bor			Chrom sześciowartościowy			Chrom ogólny		
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Klasa	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	bd.	bd.	PSD	0,023	2	2017	0,010	1	2017	0,018	1	2017	0,05	1	2017	0,0025	1	2017	0,0005	1	2017
Januszewskie	bd.	bd.	PSD	0,033	2	2017	0,005	1	2017	0,015	1	2017	0,05	1	2017	0,0025	1	2017	0,0005	1	2017
Suskie	2016	2016	>2	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 7. Elementy fizykochemiczne JCWP

Nazwa JCWP	Cynk			Miedź			Fenole lotne – indeks fenolowy			Węglowodory ropopochodne – indeks olejowy			Glin			Cyjanki wolne			Molibden		
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	0,0031	1	2017	0,002	1	2017	0,008	2	2017	0,036	2	2017	0,022	1	2017	0,006	2	2017	0,005	2	2017
Januszewskie	0,0035	1	2017	0,0030	1	2017	0,006	2	2017	0,025	1	2017	0,027	1	2017	0,005	2	2017	0,005	2	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 8. Elementy fizykochemiczne JCWP

Nazwa JCWP	Selen			Srebro			Tal			Tytan			Wanad			Antymon			Fluorki		
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	0,013	2	2017	0,0005	1	2017	0,00025	2	2017	0,005	1	2017	0,008	2	2017	0,00025	1	2017	0,18	2	2017
Januszewskie	0,013	2	2017	0,0005	1	2017	0,00025	2	2017	0,005	1	2017	0,005	2	2017	0,00025	1	2017	0,125	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 9. Elementy fizykochemiczne

Nazwa JCWP	Beryl			Kobalt		
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	0,0001	1	2017	0,001	2	2017
Januszewskie	0,0001	1	2017	0,001	2	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 10. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego		Alachlor				Antracen				Atrazyna				Benzen				Difenyloetery bromowane		
	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	biota		
																			wynik pomiaru	klasa	rok
Gaudy	4	słaby stan ekologiczny	0,045	0,045	1	2017	0,0029	0,024	1	2017	0,05	0,05	1	2017	0,10	0,1	1	2017	0,371	PD	2017
Januszewskie	4	słaby stan ekologiczny	0,045	0,045	1	2017	0,0007	0,0019	1	2017	0,05	0,05	1	2017	0,17	0,88	1	2017	bd.	bd.	bd.
Suskie	5	zły stan ekologiczny	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 11. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Kadm i jego związki				C10-13 – chloroalkany				Chlorfenwinfos				Chlorpyrifos				1,2-dichloroetan (EDC)			Dichlorometan		
	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	0,025	0,025	1	2017	0,05	0,05	1	2017	0,005	0,005	1	2017	0,0045	0,0045	1	2017	0,05	1	2017	0,05	1	2017
Januszewskie	0,025	0,025	1	2017	0,05	0,05	1	2017	0,005	0,005	1	2017	0,0045	0,0045	1	2017	0,05	1	2017	0,05	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 12. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Di (2-etyloheksyl) ftalan (DEHP)			Diuron				Endosulfan				Fluoranten							Heksachlorobenzen (HCB) (biota)		
												Biota			Woda				Biota		
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok
Gaudy	0,1	1	2017	0,025	0,025	1	2017	0,0005	0,0005	1	2017	<9,0	1	2017	0,0038	0,017	1	2017	<3,0	1	2017
Januszewskie	0,1	1	2017	0,025	0,025	1	2017	0,0005	0,0005	1	2017	bd.	bd.	bd.	0,0016	0,004	1	2017	bd.	bd.	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 13. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Heksachlorobutadien (HCBD)			Heksachlorocykloheksan (HCH)				Izoproturon				Ołów i jego związki				Rtęć i jej związki			Naftalen				Nikiel i jego związki			
	biota															biota										
	wynik pomiaru	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok
Gaudy	<3,0	1	2017	0,0005	0,0005	1	2017	0,025	0,025	1	2017	0,13	0,45	1	2017	143	PD	2017	0,024	0,093	1	2017	0,5	0,5	1	2017
Januszewskie	bd.	bd.	bd.	0,0005	0,0005	1	2017	0,025	0,025	1	2017	0,1	0,1	1	2017	bd.	bd.	bd.	0,009	0,033	1	2017	0,5	0,5	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 14. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Nonylofenole				Oktylofenole			Pentachlorobenzen			Pentachlorofenol (PCP)				Benzo(a)piren						
															biota			woda			
	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok
Gaudy	0,015	0,015	1	2017	0,0015	1	2017	0,0008	1	2017	0,005	0,005	1	2017	<1,5	1	2017	0,000666	0,0046	PD	2017
Januszewskie	0,015	0,015	1	2017	0,0015	1	2017	0,0006	1	2017	0,005	0,005	1	2017	bd.	bd.	bd.	0,000136	0,00051	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 15. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Benzo(b)fluoranten			Benzo(k)fluoranten			Benzo(g,h,i)perylen			Indeno(1,2,3-cd)piren		Symazyna				Związki tributylocyny				Trichlorobenzeny (TCB)		
	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	stężenie maksymalne	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok
Gaudy	0,0013	1	2017	0,0021	1	2017	0,004	1	2017	0,00057	2017	0,05	0,05	1	2017	0,00003	0,00003	1	2017	0,005	1	2017
Januszewskie	0,0005	1	2017	0,0005	1	2017	0,00075	1	2017	0,00018	2017	0,05	0,05	1	2017	0,00003	0,00003	1	2017	0,005	1	2017

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 16. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Trichlorometan (chloroform)			Trifluralina			Dikofol			Kwas perfluorooktanosulfonowy (PFOS)			Dioksyny			Heksabromocyklododekan			Heptachlor		
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	biota			biota			biota			biota			biota		
							wynik pomiaru	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok	wynik pomiaru	klasa	rok
Gaudy	0,05	1	2017	0,0045	1	2017	<10,0	1	2017	0,9	1	2017	0,00056	1	2017	1,5	1	2017	0,013	PD	2017
Januszewskie	0,05	1	2017	0,0045	1	2017	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 17. Potencjał ekologiczny JCWP

Nazwa JCWP	Tetrachlorometan			Aldryna (C12H8Cl6), Dieldryna (C12H8Cl6O), Endryna (C12H8Cl6O), Izodryna (C12H8Cl6) SUMA			DDT – izomer para-para			DDT całkowity			Trichloroetylen (TRI)			Tetrachloroetylen (PER)			Klasyfikacja stanu chemicznego
	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	stężenie średnie	klasa	rok	Stan chemiczny
Gaudy	0,05	1	2017	0	1	2017	0,0005	1	2017	0,0007	1	2017	0,05	1	2017	0,08	1	2017	PD
Januszewskie	0,05	1	2017	0	1	2017	0,0005	1	2017	0,0005	1	2017	0,05	1	2017	0,05	1	2017	1

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Tabela 18. Ocena stanu JCWP

Nazwa JCWP	Ocena stanu JCWP			Dorzecze	Region wodny
	Rok najstarszych badań	Rok najnowszych badań	Ocena		
Gaudy	bd.	bd.	zły stan wód	Wisła	Dolnej Wisły
Januszewskie	bd.	bd.	zły stan wód	Wisła	Dolnej Wisły
Suskie	2016	2016	zły stan wód	Wisła	Dolnej Wisły

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Analizując powyższe badania można wyciągnąć następujące wnioski:

— Jezioro Gaudy

Stan wód jeziora Gaudy na podstawie przeprowadzonych badań został określony jako zły. Klasyfikacja elementów biologicznych wskazuje, że jezioro Gaudy zostało zakwalifikowane do IV klasy. Wartość indeksu fitoplanktonowego w Jeziorze Gaudy odpowiadała II klasie, a jego stan ekologiczny został określony jako słaby. Duża produktywność fitoplanktonu spowodowała obniżenie przezroczystości wody w jeziorze (nie spełniała normy powyżej dobrego stanu). Nie odnotowano przekroczeń zawartości rozpuszczonych substancji mineralnych w zbiorniku.

— Jezioro Januszewskie

Wartość indeksu fitoplanktonowego w Jeziorze Januszewskim odpowiadała III klasie, co oznacza, że jego stan ekologiczny jest słaby. Rozpuszczone substancje mineralne nie przekraczały wartości dopuszczalnych. Stan wód zbiornika został określony jako zły. Potencjał ekologiczny Jeziora Januszewskiego został przypisany do klasy I.

— Jezioro Suskie

Klasyfikacja elementów biologicznych wskazuje, że Jezioro Suskie zostało zakwalifikowane do klasy V. Wartość indeksu fitoplanktonowego odpowiadała również klasie V, co oznacza, że jego stan ekologiczny jest zły. Zbyt duża zawartość fitoplanktonu w jeziorze powoduje, że zmniejsza się przezroczystość wody w jeziorze. Stan wód zbiornika jest zły.

ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Według Map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Osłony Kraju, na terenie Gminy Susz nie występują obszary zagrożone występowaniem powodzi.

WODY PODZIEMNE

Zgodnie z definicją zawartą w Ramowej Dyrektywie Wodnej (2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r., jednolite części wód podziemnych (JCWPd) obejmują wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Gmina Susz znajduje się na obszarze JCWPd (jednolita część wód powierzchniowych) o nr 30 (PLGW200030) oraz o nr 39 (PLGW200039) wg obowiązującego podziału na 172 JCWPd w kraju. Wody te objęte są badaniami w ramach monitoringu diagnostycznego. Na poniższym rysunku przedstawiono położenie jednolitych części wód podziemnych, które swym zasięgiem obejmują teren Gminy Susz.

Rysunek 8. Jednolita część wód podziemnych - PLGW200030

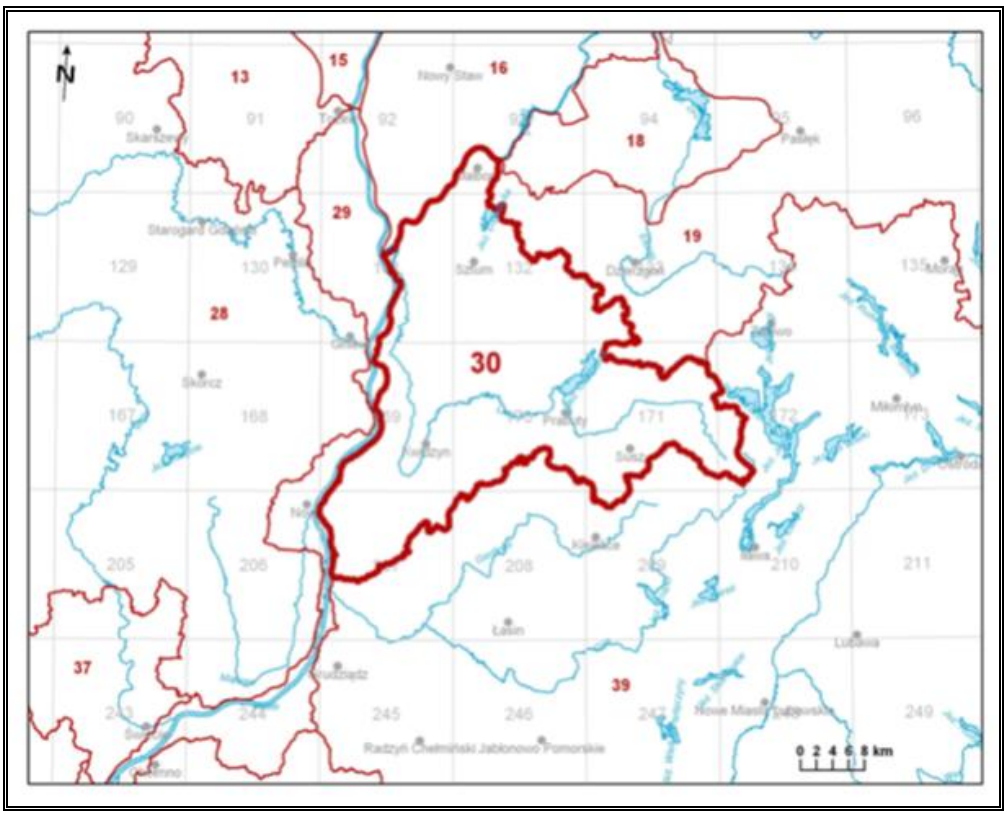

Źródło: https://www.pgi.gov.pl/psh/

Wydzielone na terenie JCWPd 30 cztery poziomy wodonośne: Qg, Qm-I, Qm-II, Pg-K, tworzą wspólny system wodonośny, w ramach którego można wyznaczyć przepływ lokalny, pośredni i regionalny. Przepływ lokalny zachodzi w obrębie wód gruntowych (Qg) i międzymorenowych poziomów wodonośnych (Qm-I i Qm-II). Zasilany jest przez infiltrację bezpośrednią, a drenowany przez cieki powierzchniowe: Liwę, Nogat i Wisłę oraz głębsze poziomy wodonośne. Drenaż wód również zachodzi przez krawędzie dolin Wisły i Liwy, ujawniając się w postaci źródeł.

Źródło: https://www.pgi.gov.pl/

Rysunek 9. Jednolita część wód podziemnych – PLGW200039

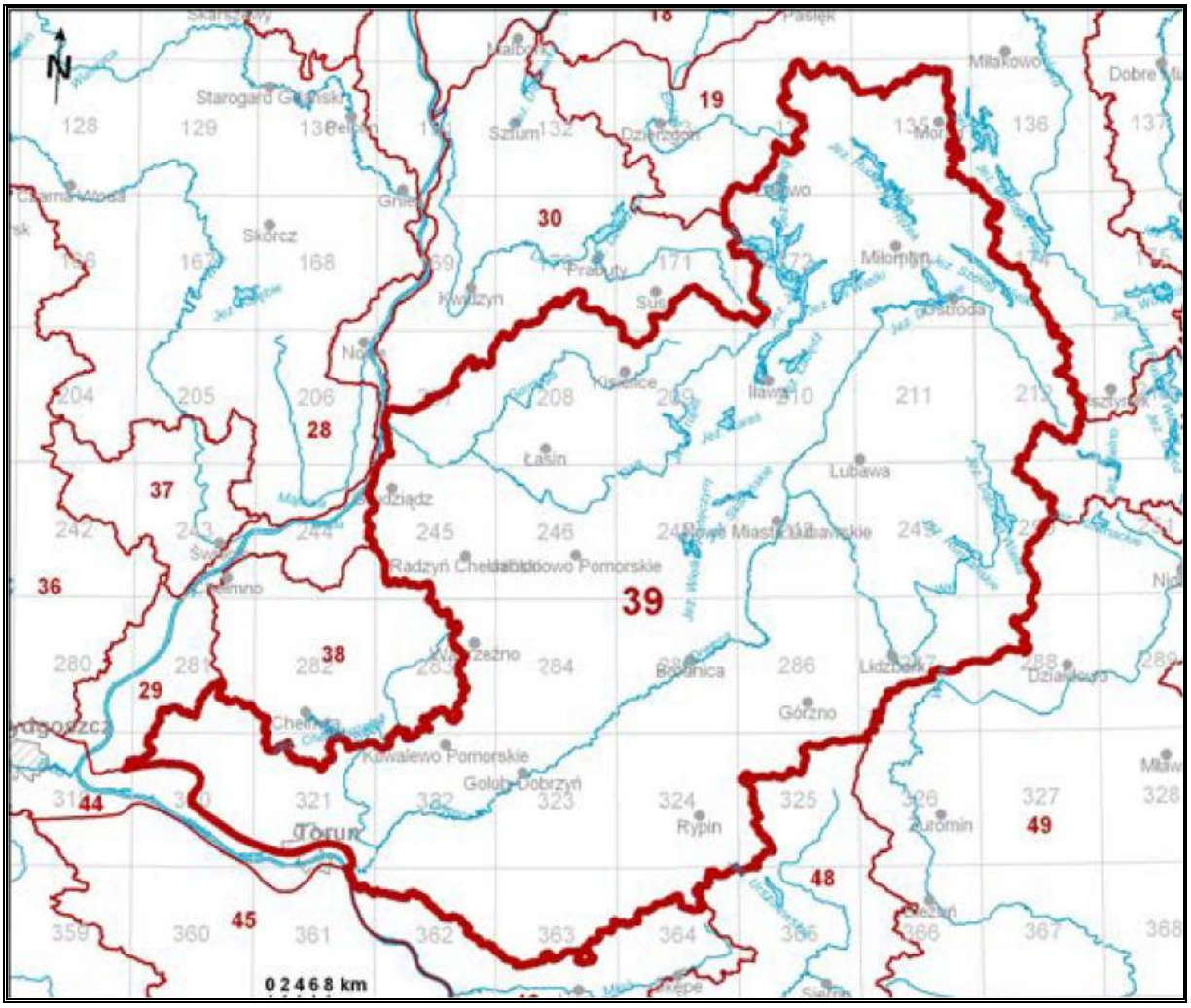

Źródło: https://www.pgi.gov.pl/psh/

W wydzielonych kompleksach i poziomach wodonośnych JCWPd 39 można wyodrębnić dwa systemy krążenia wód podziemnych związane z regionalnymi bazami drenażu: system doliny Wisły oraz system Żuław Wiślanych. Z tego względu zlewnia Drwęcy ma charakter otwarty - w północnej części odprowadza wody w kierunku Żuław Wiślanych, a z pozostałej części w kierunku doliny Wisły. Oba systemy krążenia wód mają wspólne obszary zasilania

i powiązane są licznymi kontaktami i przepływami zachodzącymi między poziomami wodonośnymi.

Źródło: https://www.pgi.gov.pl/

Na terenie Polski wyznaczono również Główne zbiorniki Wód Podziemnych. Gmina Susz leży w obrębie GZWP nr 210 – Zbiornik międzymorenowy Iława.

Strategiczne znaczenie gospodarcze wód podziemnych i powszechność presji ograniczająca szybkość regeneracji tych zasobów, wymuszają potrzebę ich stałej kontroli. Jest ona realizowana w ramach monitoringu wód podziemnych, który jako element Państwowego Monitoringu Środowiska dostarcza informacji o stanie chemicznym wód, określa trendy zmian i sygnalizuje zagrożenia. W procedurze przeprowadzania tych działań jednostką bilansowania jest jednolita część wód podziemnych (JCWPd), definiowana jako objętość wód w warstwach wodonośnych, które są lub mogą być źródłem wody do spożycia znaczącym w zaopatrzeniu ludności lub istotnym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

ZAGROŻENIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych powodowane jest głównie przez wzmożoną działalność antropogeniczną na terenie zlewni, tj. urbanizacja, rolnictwo czy uprzemysłowienie. Do głównych zagrożeń zasobów i jakości wód na terenie Gminy Susz należy zaliczyć:

- emisję ścieków komunalnych;
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych;
- spływ powierzchniowy biogenów z pól i niewłaściwe składowanie nawozów naturalnych.

Istotnym źródłem presji na środowisko wodne jest niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich. Na ternie Gminy znajduję się oczyszczalnia ścieków. Obecnie oczyszczalnia spełnia normy określone pozwoleniem wodnoprawnym. Ścieki doprowadzane są ze skanalizowanych gospodarstw domowych oraz dowożone taborem asenizacyjnym. Mieszkańcy obszarów nieskanalizowanych korzystają ze zbiorników bezodpływowych (szamba), opróżnianych przez wyspecjalizowane firmy. Korzystanie z nieszczelnego szamba

grozi skażeniem bakteriologicznym gleby oraz wody wokół posesji, a zanieczyszczenia chemiczne są wchłaniane przez rośliny, w tym warzywa i zboża. Szkodliwe związki chemiczne rozprzestrzeniają się także na większe odległości, skażając wody podziemne.

Kolejnym zagrożeniem czystości wód w gminach są spływy powierzchniowe zanieczyszczeń, obciążone głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) pochodzenia rolniczego. Zjawisko to jest potęgowane przez niewłaściwe przechowywanie i stosowanie nawozów mineralnych i organicznych, nadmierne stosowanie chemicznych środków ochrony roślin oraz niewłaściwe wykonywanie zabiegów agrotechnicznych.

W przypadku nadmiernego, długotrwałego spływu składników biogennych do wód, dochodzi do ich przeżyźnienia. Proces ten, zwany eutrofizacją prowadzi do szeregu konsekwencji tj. zakwity (gwałtowny rozwój makrofitów i toksycznego fitoplanktonu – glony, sinice), zakwaszenie wód, pogłębienie strefy beztlenowej, spadek przezroczystości wody, wymieranie ichtiofauny, znaczne pogorszenie walorów użytkowych, przyrodniczych i rekreacyjnych wód. W efekcie, zbiornik wodny ulega postępującej degradacji, która może doprowadzić do jego całkowitego zaniku na skutek zarastania. Eutrofizacja stanowi obecnie ogromne zagrożenie dla wszystkich wód powierzchniowych na terenie Polski ze względu na nadużywanie nawozów i środków ochrony roślin, które dostają się do wód na skutek spływu powierzchniowego. Rolnictwo zanieczyszcza wodę poprzez niewykorzystane składniki środków ochrony roślin, czy nawozów, nieodpowiednie miejsca składowania i przechowywania odchodów zwierzęcych (stałych i płynnych), które znajdują się w pobliżu obór, chlewików, czy kurników. Powodem zanieczyszczeń wód są także wybiegi dla zwierząt i drobiu oraz miejsca spływu wód z terenu zagród, jak również miejsca składowania kiszonki. Wszystko to może powodować, że jakość wód powierzchniowych i podziemnych nie będzie odpowiadać wymaganym standardom.

Na czystość wód powierzchniowych ma również sposób użytkowania melioracji wodnych szczegółowych. Celem melioracji jest regulacja stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz ochrona użytków rolnych przed powodziami. W sytuacji kiedy surowe ścieki (bytowo-gospodarcze, rolnicze) są odprowadzane bezpośrednio do rowów melioracyjnych, mogą przedostawać się one wód powierzchniowych oraz gruntowych i znacznie pogarszać ich jakość.

5.2. Powietrze

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. Obowiązujące regulacje prawne odnoszą się przede wszystkim do jego jakości oraz kontroli emisji w postaci pozwoleń na emisję gazów i pyłów. Ze względu na

porozumienia międzynarodowe, ochrona powietrza atmosferycznego obejmuje również warstwę ozonową i klimat.

W polskim prawie środowiskowym zakres i sposoby ochrony powietrza atmosferycznego są określone głównie w ustawie Prawo ochrony środowiska. Przepisy te dotyczą ochrony zasobów środowiska przyrodniczego, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, wydawania pozwoleń, opłat i kar administracyjnych za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

W efekcie ramy prawne ochrony powietrza atmosferycznego w Polsce wyznaczają następujące akty:

A. Z zakresu prawa krajowego:

1) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowisku* i towarzyszące jej rozporządzenia,

B. Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych z zakresu prawa wspólnotowego:

1) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszego powietrza dla Europy,
2) Dyrektywa 2001/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2001 r. w sprawie krajowych poziomów emisji dla niektórych rodzajów zanieczyszczenia powietrza,
3) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola),
4) Dyrektywa 94/63/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 1994 r. w sprawie kontroli emisji lotnych związków organicznych (LZO) wynikających ze składowania paliwa i jego dystrybucji z terminali do stacji paliw (ze zmianami w art. 4 ust. 4, art. 6 ust. 4. Art. 9 ust. 3),
5) Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE,
6) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1005/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową

Z zakresu prawa międzynarodowego:

1) Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 roku,

2) Protokół do Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, dotyczący długofalowego finansowania wspólnego programu monitoringu i oceny przenoszenia zanieczyszczeń powietrza na dalekie odległości w Europie (EMEP) z 1984 roku,
3) Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 1992 roku,
4) Protokół z Kioto z 1997 roku,
5) Konwencja wiedeńska o ochronie warstwy ozonowej z 1985 roku,
6) Protokół montrealski w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową z 1987 roku.

Potrzeba prawnej ochrony powietrza jest skutkiem jego zanieczyszczenia, które w ustawie – Prawo ochrony środowiska zostało zdefiniowane jako *emisja, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska* (art. 3 pkt 49 u.p.o.ś.).

Postępująca urbanizacja przyczynia się do wzrostu liczby źródeł emisji zanieczyszczeń. Badania jakości powietrza potwierdzają, że emisja antropogeniczna jest głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza w województwie warmińsko-mazurskim.

Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe (emisja punktowa) związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych;
- źródła liniowe (emisja liniowa) związane z komunikacją;
- źródła powierzchniowe (emisja powierzchniowa) niskiej emisji rozproszonej komunalno-bytowej i technologicznej.

EMISJA PUNKTOWA

Punktowe źródła mają istotny wpływ na wielkość i zasięg stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym. Emisja punktowa pochodzi głównie z dużych zakładów przemysłowych emitujących pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla oraz metale ciężkie.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. 2018 poz. 1271 z późn. zm.), podmioty gospodarcze zobowiązane są do sporządzania rocznych raportów o wielkościach emisji gazów cieplarnianych i innych substancji, wprowadzanych do powietrza. Ustawowy

obowiązek raportowania danych o emisji gazów cieplarnianych do powietrza dotyczy wszystkich korzystających ze środowiska.

EMISJA LINIOWA

Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych to tzw. emisja liniowa. System komunikacyjny ma istotny wpływ na stan jakości powietrza głównie z tytułu transportu drogowego. Pomimo działań w zakresie modernizacji i przebudowy dróg, ciągły wzrost ruchu samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego nawierzchni, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń uwalnianych do atmosfery. W im gorszym stanie technicznym znajduje się nawierzchnia drogi, tym mniejsza prędkość poruszania się pojazdem. Powoduje to dłuższy czas pokonania danego odcinka trasy, a co za tym idzie, większe spalanie i większą emisję spalin do powietrza.

Poziom zanieczyszczenia powietrza jest zależny od natężenia ruchu na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Wielkość emisji za źródeł komunikacyjnych zależna jest od ilości i rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa jak również od procesów związanych ze zużyciem opon, hamulców, a także ścierania nawierzchni dróg. Emisję związaną z ww. procesami zalicza się do tzw. emisji pozaspalinowej. Dodatkowy wpływ na wielkość emisji pyłu PM10 ma tzw. emisja wtórna (z unoszenia) pyłu PM10 z nawierzchni dróg. Na terenie Gminy Susz, największa emisja liniowa występuje w obrębie dróg wojewódzkich. Jest to główna przyczyna zanieczyszczenia powietrza w wyniku emisji liniowej.

Na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia powietrza oraz hałas komunikacyjny ważne jest prowadzenie działań naprawczych, w tym mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (w tym pyłu zawieszonego i hałasu), poprzez przywrócenie wymaganych standardów dróg lokalnych i regionalnych oraz wykorzystanie mniej uciążliwych dla środowiska form ruchu, tj. ruch pieszy i rowerowy. W celu redukcji emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych warto kontynuować działania polegające na poprawie stanu technicznego dróg już istniejących (w tym również likwidacja nieutwardzonych poboczy). Dodatkowym istotnym elementem przyczyniającym się do zmniejszenia unosu pyłu z dróg również w okresie bezopadowym.

Do ograniczenia emisji ze źródeł liniowych na terenie Gminy przyczynią się głównie inwestycje w zakresie przebudowy/modernizacji szlaków komunikacyjnych. Korzystny wpływ na ograniczenie tego rodzaju emisji wywierają również kampanie społeczne o tematyce proekologicznej (zachęcanie do korzystania ze środków transportu publicznego), ekonomicznego podróżowania samochodem (zorganizowanie dojazdów przy maksymalnym

wykorzystaniu liczby miejsc w pojeździe, co zmniejsza koszty podróży i jednocześnie ogranicza emisję zanieczyszczeń na skutek mniejszej ilości spalonego paliwa) lub jeśli to tylko możliwe, zastępowanie samochodu rowerem.

EMISJA POWIERZCHNIOWA

Źródłem emisji powierzchniowej, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Na terenie Gminy Susz duża część mieszkańców ogrzewa swoje domy węglem, co przyczynia się do wysokiej emisji dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Coraz wyższe ceny paliw opałowych przyczyniają się z kolei do poszukiwania różnego rodzaju oszczędności. Z tego powodu istnieje ryzyko spalania w piecach różnego rodzaju odpadów, emitujących duże ilości toksycznych zanieczyszczeń do atmosfery. Praktyki te są w dalszym ciągu powszechne na obszarach wiejskich. W konsekwencji zaobserwować można zjawisko tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowalne na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków mieszkalnych. Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe. Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń.

Sposobem ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy jest termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, których przegrody zewnętrzne nie spełniają warunków technicznych w zakresie wartości współczynnika przenikania ciepła. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów lub stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz usprawnienia w zakresie instalacji c.o. i c.w.u. wiążą się z istotnym ograniczeniem zapotrzebowania budynku na ciepło, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w ilości spalanego paliwa, a w rezultacie emisji zanieczyszczeń.

W wyniku spalania paliw naturalnych, oprócz ciepła, powstają również gazy spalinowe oraz – w przypadku paliw stałych – popioły i żużle. Skład spalin jest różny w zależności od rodzaju paliwa oraz samego procesu spalania, który wbrew pozorom jest procesem skomplikowanym, zależnym od temperatury, ilości paliwa, rodzaju palnika lub paleniska i wielu innych czynników.

Głównym składnikiem spalin powstających przy spalaniu paliw stałych jest dwutlenek węgla (CO_2), w mniejszych ilościach dwutlenek siarki (SO_2), tlenek węgla (CO), tlenki azotu (NO_2), para wodna (HO), sadza i pył. W przypadku paliw ciekłych i gazowych udział pary wodnej w spalinach jest większy i porównywalny z ilością CO_2, natomiast nie ma w nich pyłów, a w przypadku gazu ziemnego – SO_2. Niektóre gatunki ropy naftowej także nie posiadają związków siarki. W spalinach pochodzących z paliw ciekłych i gazowych również występują, choć w mniejszych ilościach, tlenki azotu i sadza, gdyż ich obecność jest związana raczej z samym procesem spalania niż z rodzajem paliwa.

— **Tlenki węgla**

Z punktu widzenia ochrony środowiska rozróżnia się dwa rodzaje dwutlenków węgla: przyjazny dla środowiska – o krótkim (trwającym od 1 roku kilkudziesięciu lat) obiegu w przyrodzie, który powstaje w procesach utleniania biomasy (drewna, słomy, biopaliw i biomasy) i nieprzyjazny, który jest produktem spalania paliw nieodnawialnych (węgla, ropy, gazu), a cykl jego obiegu określa się w milionach lat.

— **Tlenki siarki**

Głównym źródłem emisji SO_2 jest energetyka – 90%, natomiast za pozostałe 10% emisji odpowiada przemysł i komunikacja. Dwutlenek siarki, jako taki nie szkodzi środowisku, jednak w obecności ozonu – O_3, który powstaje podczas wyładowań atmosferycznych, przekształca się w bardzo niebezpieczny dla środowiska SO_3, który łączy się w chmurach z parą wodną i spada na ziemię w postaci kwaśnego deszczu.

— **Związki organiczne**

Związki organiczne w spalinach to głównie węglowodory alifatyczne (parafiny), które są praktycznie obojętne dla środowiska, oraz policykliczne węglowodory aromatyczne (wielopierścieniowe), które alergizują, podrażniają błony śluzowe, a nawet mogą wywoływać nowotwory. Najbardziej znany z tych związków to benzo(a)piren (BaP), który jest związkiem silnie rakotwórczym. Przyczyną powstawania tych węglowodorów jest niepełne spalanie paliw przy zbyt małej ilości powietrza, termiczny rozkład paliwa (piroliza) również wobec braku tlenu, a także gwałtowne schładzanie płomienia na skutek nierównomiernego spalania, rozruchu urządzenia lub spalania paliw w nieodpowiednich kotłach, palnikach lub silnikach.

— **Sadza**

Głównym składnikiem sadzy, która tworzy ze spalinami lub powietrzem aerozol nazywany dymem, jest węgiel bezpostaciowy. Sadza zawiera także węglowodory. Ponieważ z węglowodorów aromatycznych sadza powstaje łatwiej niż z alifatycznych, więc to one są drugim składnikiem sadzy. Należy zatem przypuszczać, że sadza może mieć, podobnie jak i węglowodory aromatyczne, działanie rakotwórcze.

— **Pyły**

Pyły i popioły to stałe składniki mineralne, które pozostają po spaleniu paliw. Popiół i sadza stanowią główne składniki dymu, którego cząsteczki o rozmiarach nieprzekraczających 0,1 μm mają bardzo dobrze rozwiniętą powierzchnię, dzięki której adsorbują lotne toksyczne składniki spalin i dlatego są bardzo niebezpieczne dla zdrowia ludzi i zwierząt, a także roślin.

Najważniejsze negatywne skutki oddziaływania produktów spalania paliw nieodnawialnych, głównie węgla kamiennego i brunatnego, to pogłębienie się efektu cieplarnianego oraz powiększanie się stref występowania smogu. Kwaśny smog, zwany londyńskim, na skutek inwersji aerozolu, składającego się z tlenków siarki i pyłu ze spalonego węgla oraz mgły, zamiast unosić się jako cieplejszy od powietrza, opada na miasto i zatruwa jego mieszkańców. Wraz z rozwojem motoryzacji i komunikacji miejskiej, oprócz smogu londyńskiego, pojawił się nowy rodzaj smogu, zwany fotochemicznym, który atakuje w upalne lata. Smog ten zawiera, oprócz tlenków siarki i pyłów, także: tlenki azotu, związki organiczne, np. aldehydy, ketony, azotany i nadtlenki organiczne oraz ozon. W efekcie zamkniętego cyklu ponad 200 reakcji chemicznych, efekt smogu fotochemicznego pogłębia się, a jego produkty nie są obojętne dla środowiska. Wolne rodniki działają rakotwórczo, a ozon, który w stratosferze chroni nas przed promieniowaniem ultrafioletowym, w dolnych warstwach atmosfery jest równie niebezpieczny dla organizmów żywych jak związki rakotwórcze.

Negatywne oddziaływanie energetyki konwencjonalnej na środowisko obejmuje ponadto:

— zakwaszenie atmosfery tlenkami siarki i azotu wskutek czego giną lasy, zamiera życie w rzekach i jeziorach;
— brak tlenu w środowisku morskim, co jest następstwem emisji tlenków azotu, zaburza równowagę pokarmową w morzu ze szkodą dla żyjących w nim organizmów roślinnych i zwierzęcych;
— zanieczyszczenie wód zaskórnych metalami ciężkimi wymywanymi z nieprawidłowo składowanych popiołów i żużli, a także produktami ubocznymi powstającymi podczas oczyszczania spalin metodami mokrymi i suchymi.

Zagrożenia wynikające z zanieczyszczeń powietrza są groźniejsze od zanieczyszczeń wód czy gleb, ze względu na nie dającą nie kontrolować łatwość rozprzestrzeniania.

STAN POWIETRZA

Stan jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim jest co roku oceniany na podstawie pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych i manualnych oraz wyników

modelowania matematycznego. Stacje pomiarowe zlokalizowane są w taki sposób, aby pomiary poziomów stężeń zanieczyszczeń prowadzone na nich zapewniały informacje o wielkościach stężeń na dużym obszarze.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:

- **klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- **klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:

- **klasa D1** – stężenie ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

3. Dla PM2,5 dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:

- **klasa A1** – stężenia PM2,5 na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
- **klasa C1** – stężenia PM2,5 przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

Poziom dopuszczalny faza I - poziom dopuszczalny określony dla fazy I jest to wartość która powinna być osiągnięta w 2015 roku.

Poziom dopuszczalny faza II - poziom dopuszczalny określony dla fazy II jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej.

W poniższej tabeli zestawiono wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu dla strefy warmińsko-mazurskiej, do której należy Gmina Susz.

Tabela 19. Wynikowa klasyfikacja dla strefy warmińsko-mazurskiej w 2017 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia ludzi i roślin

Nazwa strefy/ Kod strefy	*Klasa dla poszczególnych zanieczyszczeń w obszarze strefy*													*Uwagi*
	SO_2	NO_2/NO_x	CO	PM 10	PM 2,5	C_6H_6	Pb	As	Cd	Ni	B(a)p	O_3		**C** - przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu **D1** – brak przekroczenia poziomu celu długoterminowego stężenia zanieczyszczenia ozonem troposferycznym **D2** - przekroczenie poziomu celu długoterminowego stężenia zanieczyszczenia ozonem troposferycznym
warmińsko-mazurska (PL 2803)	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A (D2)	Ze względu na ochronę zdrowia	
	A	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A (D1)	Ze względu na ochronę roślin	

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport za rok 2017

1) wg poziomu dopuszczalnego (faza I),
2) wg poziomu dopuszczalnego (faza II),
3) wg poziomu docelowego,
4) wg poziomu celu długoterminowego.

Roczna ocena jakości powietrza za 2017 rok w strefie warmińsko-mazurskiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych:

— dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia) - benzo(a)piren B(a)P (rok).

Dla pozostałych zanieczyszczeń dwutlenek siarki SO2, tlenek węgla CO, PM 10, PM 2,5, benzen C_6H_6, ołów Pb, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni, O_3 - standardy imisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) były dotrzymane.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport za rok 2017, WIOŚ Olsztyn

Na poniższych mapach zostały przedstawione obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 roku oraz obszary przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu pod kątem ochrony zdrowia w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 roku.

Rysunek 10. Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 roku

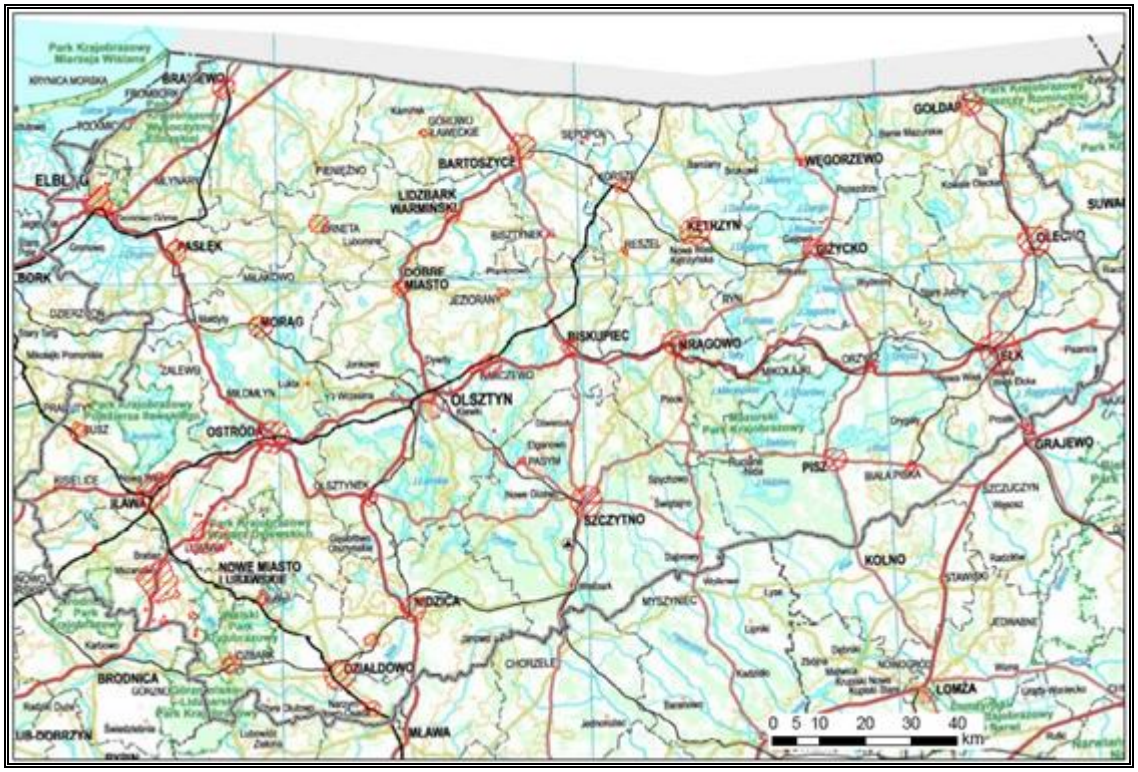

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

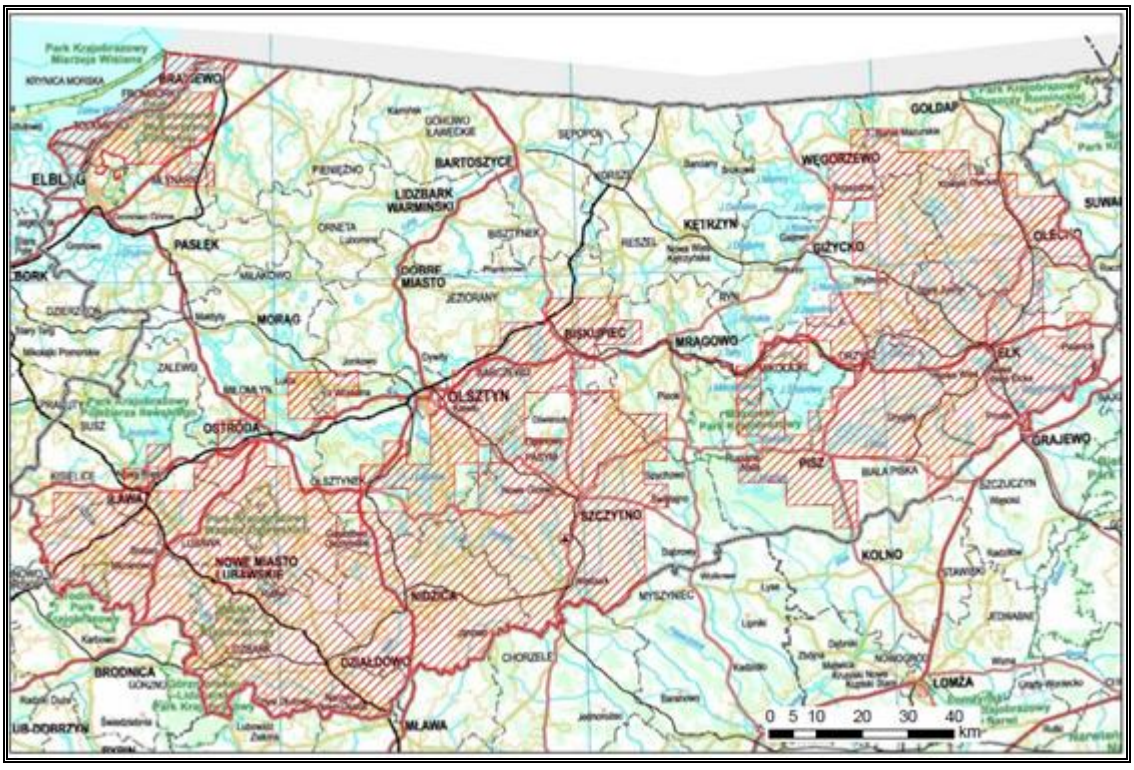

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Na podstawie informacji pozyskanych z WIOŚ w Olsztynie można wywnioskować, że występujące przekroczenia związane były ze wzmożoną emisją zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych, spowodowaną niekorzystnymi warunkami klimatycznymi w okresie zimowym, nieodpowiednią jakością materiałów grzewczych spalanych w mało wydajnych piecach, a także z transportem samochodowym. W celu obniżenia emisji prowadzona jest między innymi termomodernizacja budynków mieszkalnych, podłączanie budynków do zbiorczej sieci ciepłowniczej, a także popularyzowana jest wymiana starych, wyeksploatowanych pieców węglowych na gazowe, elektryczne, wysokosprawne retortowe, a także pompy ciepła, kolektory słoneczne i inne źródła energii cieplnej nowej generacji.

Ponadto na terenie Gminy Susz istnieją uciążliwości zapachowe, które stanowią:

1. Uciążliwości związane z rolnictwem (wywożenie obornika na pola);
2. Uciążliwości spowodowane zlokalizowanymi na terenie Gminy instalacjami prowadzonymi przez NOVAGO SP. z o.o.
   - instalacja odpadów innych niż niebezpieczne, z wyłączeniem działań realizowanych podczas oczyszczania ścieków komunalnych, do odzysku lub unieszkodliwiania z wykorzystaniem fermentacji beztlenowej o zdolności przetwarzania nie mniejszej niż 100 ton na dobę, zlokalizowanej w miejscowości Różanki, na działce nr 2/16, 2/5, 2/11 obręb Różanki, Gmina Susz;
   - instalacja do składowania odpadów, z wyłączeniem odpadów obojętnych, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25000 ton, zlokalizowanej w miejscowości Różanki, Gmina Susz;
   - instalacja zlokalizowana na działce nr 2/20 obręb Różanki, Gmina Susz, powiat Iławski , zakwalifikowana jako instalacja w gospodarce odpadami dla odpadów innych niż niebezpieczne z wyłączeniem działań realizowanych podczas oczyszczania ścieków komunalnych – do odzysku lub kombinacji odzysku i unieszkodliwiania o zdolności przetwarzania ponad 75 ton na dobę, z wykorzystaniem obróbki biologicznej oraz obróbki wstępnej odpadów przeznaczonych do termicznego przekształcania odpadów.
3. Uciążliwości spowodowane zlokalizowanymi na terenie Gminy instalacjami zakładu Bioelektra Group S.A.:
   - Instalacja tego zakładu sąsiaduje z zakładem produkcyjnym NOVAGO Sp. z o.o. Jest to instalacja do mechaniczno-cieplnego przetwarzania odpadów zlokalizowana na działce nr 2/19 obręb Różanki, Gmina Susz, powiat Iławski. Zaklasyfikowana została jako instalacja w gospodarce odpadami dla odpadów innych niż niebezpieczne z wyłączeniem działań realizowanych podczas oczyszczania ścieków komunalnych –

do odzysku lub kombinacji odzysku i unieszkodliwiania o zdolności przetwarzania ponad 75 ton na dobę, z wykorzystaniem obróbki wstępnej odpadów przeznaczonych do termicznego przekształcania.

Reasumując, prowadzona działalność rolnicza oraz wyżej wymienione zakłady ze względu na specyfikę prowadzonej działalności gospodarczej powodują uciążliwości zapachowe występujące na terenie Gminy Susz.

Źródło: Dane z Urzędu Miejskiego w Suszu

5.3. Hałas

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie. Jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Skutki oddziaływania hałasu i wibracji na człowieka i środowisko naturalne są bardzo dotkliwe.

Społeczne i zdrowotne skutki oddziaływania hałasu i wibracji wyrażają się:

a) szkodliwym działaniem na zdrowie ludności;
b) obniżeniem sprawności i chęci działania oraz wydajności pracy;
c) negatywnym wpływem na możliwość komunikowania się;
d) utrudnianiem odbioru sygnałów optycznych;
e) obniżeniem sprawności nauczania;
f) powodowaniem lokalnych napięć i kłótni między ludźmi;
g) zwiększeniem negatywnych uwarunkowań w pracy i komunikacji, powodujących wypadki;
h) rosnącymi liczbami zachorowań na głuchotę zawodową i chorobę wibracyjną.

Hałas i wibracje powodują pogorszenie jakości środowiska przyrodniczego, co prowadzi w konsekwencji do:

a) utraty przez środowisko naturalne istotnej wartości, jaką jest cisza;
b) zmniejszenia (lub utraty) wartości terenów rekreacyjnych lub leczniczych;
c) zmiany zachowań ptaków i innych zwierząt (stany lękowe, zmiana siedlisk, zmniejszenie liczby składanych jaj, spadek mleczności zwierząt i inne).

Hałas i wibracje powodują również ujemne skutki gospodarcze, takie jak:

a) szybsze zużywanie się środków produkcji i transportu;
b) pogorszenie jakości i przydatności terenów zagrożonych nadmiernym hałasem oraz zmniejszenie przydatności obiektów położonych na tych terenach;

c) absencję chorobową spowodowaną hałasem i wibracjami, z czym są związane koszty leczenia, przechodzenia na renty inwalidzkie, utrata pracowników;
d) pogorszenie jakości wyrobów (niezawodności, trwałości);
e) utrudnienia w eksporcie wyrobów nie spełniających światowych wymagań ochrony przed hałasem i wibracjami.

Hałas pochodzenia antropogenicznego, dzieli się w zależności od sposobu powstawania, na hałas komunikacyjny i przemysłowy:

— Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Bywa on najczęstszą przyczyną skarg ludności. Wynika to między innymi z faktu, że hałasy tego typu mają najczęściej charakter ciągły, często o bardzo dokuczliwym brzmieniu. Największymi źródłami są zakłady przemysłowe, wytwórcze i rzemieślnicze.
— Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska na terenie Gminy Susz jest hałas komunikacyjny, głównie w obrębie dróg wojewódzkich przebiegających przez Gminę oraz linii kolejowej.

HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Dominującymi źródłami hałasu przemysłowego są: instalacje wentylacji ogólnej, odpylania i odwiórowania, sprężarki, chłodnie, maszyny tartaczne, maszyny stolarskie, maszyny do plastycznej obróbki metalu, maszyny budowlane, węzły betoniarskie, sieczkarnie, specjalistyczne linie technologiczne, transport wewnątrzzakładowy oraz urządzenia nagłaśniające.

Na terenie Gminy Susz funkcjonują zakłady produkcyjne, których działalność stwarza potencjalne zagrożenie hałasem:

— Prywatne Gospodarstwo Rolne Ten Elsen w Gminie Susz, zajmuje się chowem, hodowlą oraz produkcją rolniczą;
— NOWAGO Sp. z o.o., Gmina Susz, zajmuje się efektywnym i ekologicznym rozwiązywaniem problemów stale rosnącej ilości odpadów oraz zapewnieniem alternatywnych źródeł energii pochodzących z zasobów odnawialnych.

Pomiary na terenie tych zakładów były wykonywane w 2016 i 2017 roku.

Tabela 20. Wyniki pomiarów hałasu w podmiotach gospodarczych w Gminie Susz

Lp.	Nazwa podmiotu	Gmina	Punkt pomiarowy	Wartość dopuszczalna [dB]	Data pomiaru	Laeq	Wielkość przekroczenia [dB]
1.	Ten Elsen Prywatne Gospodarstwo Rolne	Susz	Piotrkowo 54 (przy budynku mieszkalnym)	55 pora dnia	22.11.2016*	38,7	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	22.11.2016*	38,7	Bez przekroczeń
			Piotrkowo 33 (przy budynku mieszkalnym)	55 pora dnia	22.11.2016*	nieodróżnialny od tła	
				45 pora nocy	22.11.2016*	nieodróżnialny od tła	
			Piotrkowo 33 (przy granicy działki)	55 pora dnia	22.11.2016*	nieodróżnialny od tła	
				45 pora nocy	22.11.2016*	42,2	Bez przekroczeń
			Piotrkowo 54 (przy granicy działki)	55 pora dnia	22.11.2016*	45,1	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	22.11.2016*	41,3	Bez przekroczeń
			Piotrkowo 54 (przy granicy działki)	45 pora nocy	27.01.2017*	38,7	Bez przekroczeń
2.	NOVAGO Sp z o.o.	Susz	Różanki (najbliższa zabudowa mieszkaniowa)	55 pora dnia	05.07.2016*	38,5	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	05.07.2016*	35,0	Bez przekroczeń
				55 pora dnia	10.11.2016*	37,3	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	10.11.2016*	39,5	Bez przekroczeń
				55 pora dnia	28.08.2017*	39,8	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	28.08.2017*	37,5	Bez przekroczeń
			Falknowo (najbliższa zabudowa mieszkaniowa)	55 pora dnia	05.07.2016*	39,5	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	05.07.2016*	35,3	Bez przekroczeń
				55 pora dnia	10.11.2016*	31,4	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	10.11.2016*	38,7	Bez

Lp.	Nazwa podmiotu	Gmina	Punkt pomiarowy	Wartość dopuszczalna [dB]	Data pomiaru	Laeq	Wielkość przekroczenia [dB]
							przekroczeń
				55 pora dnia	28.08.2017*	37,4	Bez przekroczeń
				45 pora nocy	28.08.2017*	32,3	Bez przekroczeń

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli można zauważyć, że w ww. podmiotach gospodarczych na terenie Gminy Susz nie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu.

HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Największa uciążliwość hałasu obserwowana jest na obszarach położonych wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Należy się spodziewać, że w najbliższych latach natężenie ruchu kołowego (w tym maszyn rolniczych) będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia natężenia hałasu w sąsiedztwie tych szlaków. Hałas dokuczliwy jest też dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy szlakach komunikacyjnych i osób w nich mieszkających. Uciążliwość hałasu może być pośrednio zmniejszana poprzez realizację inwestycji z zakresu przebudowy czy modernizacji dróg, a także poprzez tworzenie wzdłuż tras o wysokim natężeniu ruchu pasów zieleni izolacyjnej. Przez teren Gminy Susz przebiegają drogi wojewódzkie. Emisja hałasu powinna zostać ograniczona dzięki zaprojektowaniu ekranów akustycznych na terenach podlegających ochronie akustycznej. Źródłem hałasu jest także kolej nr 9. W ocenie hałasu szynowego należy uwzględnić takie czynniki jak m.in. rodzaj taboru kolejowego, jednostki napędowej czy rodzaj podłoża i warunki otoczenia linii kolejowych.

BADANIA NATĘŻENIA HAŁASU

W 2016 roku na terenie miasta Susz był prowadzony monitoring hałasu drogowego w 5 punktach pomiarowych. W czterech punktach wykonano badania metodą pomiarów poziomów ekspozycji dla pojedynczych zdarzeń akustycznych. W punkcie pomiarowym przy ul. Piastowskiej 3 zmierzony poziom emitowanego dźwięku wyznaczono na podstawie pomiaru długookresowego obrazującego poziom hałasu dla całego roku. Wyniki pomiarów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 21. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego prowadzonego w 2016 roku w mieście Susz

Krajowy nr drogi/nazwa odcinka drogi	Termin wykonania pomiaru	Czas odniesienia	Wartość dopuszczalna [dB]	Zmierzona wartość średniego poziomu dźwięku [dB]		Przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu [dB]	Natężenie ruchu drogowego (ilość pojazdów)	
							Lekkie	Ciężkie
1910N / Susz ul. Piastowska 3	01.06.2016 - 05.06.2016 / 04.08.2016- 06.08.2016 /16.10.2016- 19.10.2016	Przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	64	L_{DWN}	64,5	**0,5**	5016	211
		Przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	59	L_N	54,7	-	338	27
1910N / Susz ul. Piastowska 27	08.09.2016- 09.09.2016	Pora dnia 16h	65	L_{AeqD}	63,9	-	5243	316
		Pora nocy 8h	56	L_{AeqN}	55,2	-	229	24
521 / Susz ul. Prabucka 10	27.06.2016 - 28.06.2016	Pora dnia 16h	65	L_{AeqD}	64	-	2758	144
		Pora nocy 8h	56	L_{AeqN}	58	**2,0**	198	12
521 / Susz ul. Iławska 13	28.06.2016 - 29.06.2016	Pora dnia 16h	65	L_{AeqD}	67,7	**2,7**	5569	385
		Pora nocy 8h	56	L_{AeqN}	59,6	**3,6**	405	29
2821N / Susz ul. Słowiańska 16	29.06.2016 - 30.06.2016	Pora dnia 16h	65	L_{AeqD}	55,6	-	2255	53
		Pora nocy 8h	56	L_{AeqN}	47	-	134	4

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Analizując dane pozyskane od WIOŚ w Olsztynie zawarte w powyższej tabeli można zauważyć, że przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wystąpiły w czterech punktach pomiarowych. Ich wartości kształtowały się w przedziale od 0,5 dB do 3,6 dB. Punkty pomiarowe były zlokalizowane w okolicy terenów chronionych akustycznie, które zostały wskazane w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz.U. 2014 poz. 112).

5.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe,
- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska, w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi”.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie.

Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Zgodnie z art. 3 pkt 18 u.p.o.ś przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych. Może powodować wystąpienie zaburzeń funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego, krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecnie prowadzone są także badania nad wpływem promieniowania elektromagnetycznego na powstawanie nowotworów u człowieka.

SIECI I URZĄDZENIA WYSOKIEGO, ŚREDNIEGO I NISKIEGO NAPIĘCIA

Przez obszar Gminy przebiegają 3 linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia:

- linia 110 kV GPZ Iława,
- linia 110 kV GPZ Kisielice,
- linia 110 kV GPZ Mikołajki Pomorskie.

Obszar Gminy zasilany jest z głównych punktów zasilania 110 kV/15 kV znajdujących się poza jej terenem. Oprócz wyżej wymienionych linii wysokiego napięcia i GPZ Gmina posiada 113 stacji transformatorowo-rozdzielczych 15/04 kV.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE

Na obszarze Gminy Susz zlokalizowane są pojedyncze stacje bazowe telefonii komórkowej. Są to nadajniki o standardach GSM i UMTS, w których transmisja mowy i danych może odbywać się w różnych pasmach częstotliwości. Poniższy rysunek przedstawia zlokalizowane na terenie Gminy i w jej okolicy stacje telefonii komórkowej: Plus (kolor zielony), T-mobile (kolor różowy), Orange (kolor pomarańczowy), Play (kolor fioletowy) i pozostali - Aero2, Sferia (kolor błękitny).

Rysunek 11. Operatorzy sieci GSM na terenie Gminy Susz

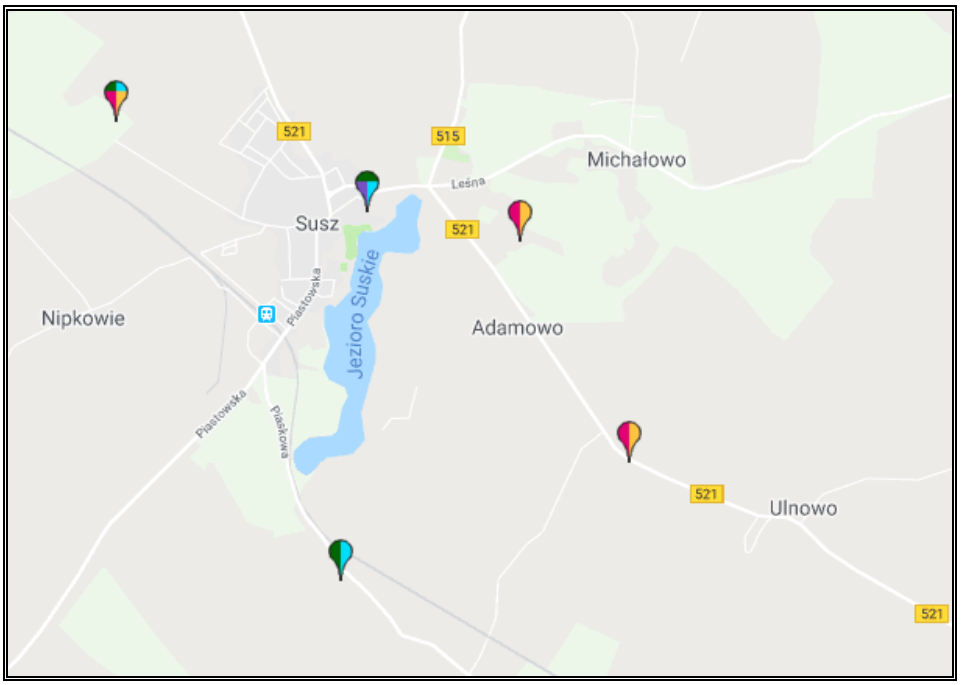

Źródło: Mapa nadajników GSM, UMTS, CDMA w Polsce, http://beta.btsearch.pl/

BADANIA PEM

Pomiary monitoringowe pół elektromagnetycznych prowadzone są w cyklu trzyletnim, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2007 Nr 221, poz. 1645). WIOŚ w Olsztynie prowadził badania promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Susz w roku 2013 i 2016. Wyniki pomiarów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 22. Badania PEM na terenie Gminy Susz

Gmina	Lokalizacja punktu pomiarowego	Współrzędne geograficzne punktu pomiarowego		Rok wykonania pomiarów	Typ miernika	Typ sondy pomiarowej	Wynik pomiaru E [V/m]
		Szerokość	Długość				
Susz	ul. Stare Miasto	53,718222	19,338611	2013	NBM - 550	EF 0391	0,41
				2016	NBM - 550	EF 0391	0,58

Źródło: Dane z WIOŚ w Olsztynie

Zgodnie z danymi pozyskanymi od WIOŚ w Olsztynie przeprowadzone w 2013 i 2016 roku pomiary monitoringowe PEM na terenie Gminy Susz nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów. Otrzymane w trakcie badań poziomy składowej elektrycznej pól elektromagnetycznych kształtowały się na niskim poziomie i nie wystąpiły przekroczenia wartości dopuszczalnej poziomu PEM wynoszącej 7 V/m.

5.5. Zagrożenia poważnymi awariami

POŻARY

Skutkiem długotrwałej suszy mogą być również pożary lasów. Występujące na terenie Gminy Susz lasy, wchodzące w skład obszaru Nadleśnictwa Susz i Nadleśnictwa Iława, zaliczone są do terenów, na których zagrożenie pożarowe nie występuje. Jednakże nadleśniczy może wprowadzić okresowy zakaz wstępu do lasu jeśli wystąpi duże zagrożenie pożarowe tj. gdy przez kolejnych 5 dni wilgotność ściółki mierzona o godz. 9.00 będzie niższa niż 10%. Oprócz suszy przyczynami pożarów lasów mogą być: uderzenia piorunów, podpalenia, sabotaż, zaprószenie ognia.

Źródło: http://www.lasy.gov.pl/

HURAGANY, GRADOBICIA I OBLODZENIA

Prawdopodobieństwo powstania na terenie Gminy Susz huraganów czy przejścia trąb powietrznych jest niewielkie. Nie można ich jednak wykluczyć. Bardziej prawdopodobne są silne wichury, których prędkość dochodzi do ponad 100 km/h. Trudno jest określić obszary zagrożeń związanych z silnymi wiatrami, dlatego ważne jest możliwie wczesne podjęcie działań profilaktycznych oraz poinformowanie społeczeństwa o istniejącym zagrożeniu. Z kolei intensywne, trwające do kilku dni, opady deszczu wiążą się z zagrożeniem powodziowym oraz katastrofalnymi zatopieniami. Deszcze przechodzące w deszcz ze śniegiem powodują niebezpieczną gołoledź, a osiadając na drzewach i infrastrukturze technicznej nadmiernie je obciążają i niejednokrotnie niszczą, powodując m.in. utrudnienia w komunikacji oraz awarie linii energetycznych, co paraliżuje pracę zakładów przemysłowych oraz znacznie utrudnia codzienne życie mieszkańców. Gradobicia, czyli intensywne opady gradu, występujące najczęściej z burzami, są zjawiskiem coraz częstszym w okresie letnim, powodując dotkliwe zniszczenia polonów i mienia.

TRZĘSIENIA ZIEMI

Na obszarze Gminy Susz trzęsienia ziemi nie występują.

POWAŻNE AWARIE

Zagadnienia związane z poważnymi awariami zostały uregulowane przede wszystkim w Ustawie Prawo ochrony środowiska (tytuł IV „Poważne awarie”). Definicja ustawowa określa poważną awarię jako „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych sytuacji, prowadząca do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem” (art. 3, ust. 23). Definicja ta jest zbieżna z Dyrektywą Seveso II (96/82/WE) oraz Konwencją z 1992 r. w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych.

- **AWARIE ELEKTROWNI JĄDROWYCH, GWAŁTOWNE POŻARY OBIEKTÓW PRZEMYSŁOWYCH, ATAKI TERRORYSTYCZNE**

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady dzielimy, zgodnie z art. 248, ust. 1 u.p.o.ś., na:

- zakłady o zwiększonym ryzyku – zakłady, na których terenie znajdują się mniej niebezpieczne substancje lub ich ilość jest mniejsza;
- zakłady o dużym ryzyku.

Na terenie Gminy Susz znajduje się Zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – Rozlewnia Gazu Płynnego w miejscowości Redaki.

- **TRANSPORT SUBSTANCJI NIEBEZPIECZNYCH**

Poważne zagrożenie w powiecie iławskim oraz dla Gminy Susz stanowić może również transport substancji niebezpiecznych w ruchu drogowym. Obecność na terenie Gminy ważnych szlaków komunikacyjnych stanowi nie tylko potencjał rozwojowy Gminy, ale także zwiększa możliwość wystąpienia zagrożeń związanych z transportem substancji niebezpiecznych.

- **INNE ZAGROŻENIA**

Wśród innych zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie Gminy, można wyróżnić: zagrożenia radiacyjne (skażenia promieniotwórcze), chemiczne (zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi i innymi substancjami chemicznymi), biologiczne: epidemie, epizootie (plagi zwierzęce), epifitozy (choroby populacji roślinnej), awarie urządzeń infrastruktury technicznej (gazowe, energetyczne, wodociągowe), terrorystyczne (z wykorzystaniem broni, bomb, materiałów wybuchowych, środków chemicznych oraz biologicznych).

Z ogólnodostępnych informacji wynika, że na terenie Gminy Susz w ostatnim czasie nie wystąpiły zdarzenia o znamionach poważnych awarii.

5.6. Ochrona przyrody i krajobrazu

SZATA ROŚLINNA

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie Gminy Susz wg danych GUS na koniec 2017 r. wynosiła 8 607,37 ha. Lesistość (wskaźnik pokrycia lasem określonej powierzchni) Gminy wynosiła 32,5%.

Tabela 23. Lasy na terenie Gminy Susz

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2017
Powierzchnia gruntów leśnych		
ogółem	ha	8 607,37
lesistość w %	%	32,5
grunty leśne publiczne ogółem	ha	8 048,14

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2017
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	8 043,14
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	8 000,94
grunty leśne prywatne	ha	559,23
Powierzchnia lasów		
lasy ogółem	ha	8 412,08
lasy publiczne ogółem	ha	7 852,85
lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	7 847,85
lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	7 805,65
lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	ha	42,20
lasy publiczne gminne	ha	5,00
lasy prywatne ogółem	ha	559,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, http://swaid.stat.gov.pl/

Lasy Państwowe znajdujące się na terenie Gminy należą do Nadleśnictwa Susz oraz Nadleśnictwa Iława. Dominującym typem siedliskowym na obszarze Nadleśnictwa Susz jest las świeży oraz las mieszany świeży, a w Nadleśnictwie Iława przeważają siedliska borowe z dominacją sosny.

Udział gatunków lasotwórczych w Nadleśnictwie Susz:

- 56% sosna, modrzew;
- 17% buk;
- 9% olsza;
- 9% dąb, klon, jawor, wiąz, jesion;
- 6% brzoza;
- 2% świerk;
- 1% - pozostałe.

Udział gatunków lasotwórczych w Nadleśnictwie Iława:

- 70% sosna, modrzew;
- 9% brzoza;
- 8% olcha;
- 6% buk;
- 5% dąb;
- 1% świerk;

— 1% wiąz, jesion, klon, grab, lipa, osika i inne.

Źródło: http://www.susz.olsztyn.lasy.gov.pl/ http://www.ilawa.olsztyn.lasy.gov.pl

Rysunek 12. Wykaz nadleśnictw w Gminie Susz

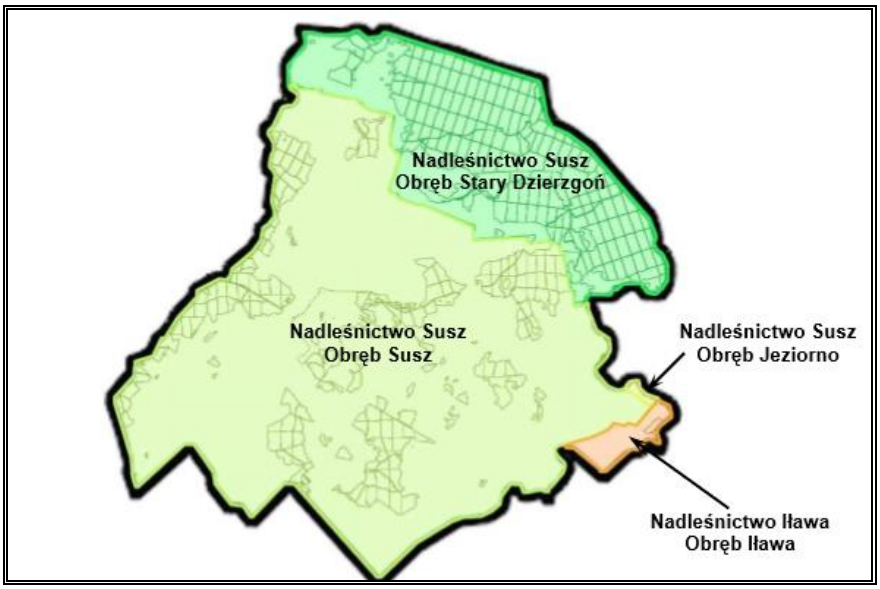

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

Niektóre powierzchnie leśne kwalifikują się do lasów o szczególnych walorach przyrodniczych. Rodzaj tych lasów został nazwany HCVF – High Conservation Value Forests. Lasy znajdujące się w Gminie Susz zostały zakwalifikowane do:

— **HCVF 1.1.a** – lasy w rezerwatach – są to lasy położone w obrębie rezerwatu Gaudy i Czerwica;
— **HCVF 1.1.b** – lasy w parkach krajobrazowych – obejmują lasy położone na terenie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego;
— **HCVF 1.2.** – ostoje zagrożonych i ginących gatunków – ostoja pachnicy dębowej, strefy ochrony ptaków;
— **HCVF 2.** – kompleksy leśne odgrywające znaczącą rolę w krajobrazie, w skali krajowej, makroregionalnej lub globalnej – obszar Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego;
— **HCVF 3.1.** – ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące, marginalne z punktu widzenia gospodarki leśnej – brzeziny bagienne;
— **HCVF 3.2.** – ekosystemy rzadkie i zagrożone w skali Europy, lecz w Polsce pospolitsze i występujące wielkoobszarowo, stanowiące ważne obszary gospodarki leśnej – kwaśne buczyny niżowe, łęgi olszowo-jesionowe, grądy subatlantyckie i subkontynentalne;
— **HCVF 4.1.** – lasy wodochronne;
— **HCVF 4.2**. – lasy glebochronne;

— **HCVF 6.** – lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności – cmentarz w Babiętach Małych.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz na lata 2014-2017 z perspektywą do roku 2021

W związku z występowaniem na terenie Gminy Susz obszarów chronionych, istnieje tutaj różnorodna roślinność, m.in.: turzycowiska, trzcinowiska, rozległe olsy, wierzby, olsze, brzozy, wawrzynek wilczełyko, wroniec widlasty, widłak goździsty, goździk pyszny, grzybienie białe i grzybienie północne, grążel żółty, rosiczka okrągłolista, kukułka plamista, kukułka krwista, kruszczyk szerokolistny, siedliska buczyny, zboczowe lasy klonowo-lipowe, grąd subatlantycki, bażyna czarna, grzybienie północne, lipiennik Loesela, fiołek torfowy.

ŚWIAT ZWIERZĄT

Fauna leśna na terenie Nadleśnictwa Susz, na którego obszarze znajduje się Gmina Susz jest bardzo bogata. Zwierzyna gruba reprezentowana jest przez łosie, jelenie, daniele, sarny i dziki, a zwierzyna drobna przez lisy, zające, bażanty, kuropatwy, borsuki i kuny.

Źródło: http://www.susz.olsztyn.lasy.gov.pl/

Na terenie Gminy Susz ze względu na występowanie obszarów Natura 2000 znajduje się wiele ciekawych i ważnych dla Europy gatunków ptaków, m.in.: derkacz, bielik, bąk, bączek, orlik krzykliwy, kania ruda i czarna, trzmielojad, rybołów, dzięcioł średni, podróżniczka, muchołówka mała, bocian czarny, żuraw oraz rybitwa czarna.

Oprócz przedstawicieli wielu różnych gatunków ptaków na terenie Obszarów Natura 2000 znajdujących się w Gminie Susz można spotkać inne gatunki zwierząt, takie jak: wydra, bóbr, ropucha szara i zielona, traszka grzebieniasta i zwyczajna, kumak nizinny, rzekotka drzewna, grzebiuszka ziemna, żmija zygzakowata, zaskroniec zwyczajny, padalec zwyczajny, jaszczurka zwinka, żyworódka, jeż wschodni, różanka, piskorz, koza, pachnica dębowa, ciołek matowy, tęgosz rdzawy, kusak.

Źródło: http://encyklopedia.warmia.mazury.pl

OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE

Waloryzacja przyrodnicza ma na celu rozpoznanie, na ile cenna jest strefa przewidywanego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia z uwagi na obecność elementów przyrodniczych objętych ochroną prawną. Obejmuje również wskazanie elementów o unikatowych walorach oraz identyfikacje możliwych zagrożeń dla walorów przyrodniczych wynikających z ewentualnej realizacji przedsięwzięcia.

Formami ochrony przyrody w Polsce, w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody są:

— parki narodowe,
— rezerwaty przyrody,
— parki krajobrazowe,
— obszary chronionego krajobrazu,
— obszary Natura 2000,
— pomniki przyrody,
— stanowiska dokumentacyjne,
— użytki ekologiczne,
— zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
— ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Do obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych zaliczane są Obszary Natura 2000, do obszarów o dużych walorach przyrodniczych: rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, a do obszarów o przeciętnych walorach przyrodniczych pomniki przyrody.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy – obszar ten zajmuje powierzchnię ok. 1933,5 ha. Zlokalizowany jest na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie iławskim. W jego skład wchodzą głównie tereny leśne o siedliskach lasu świeżego, wilgotnego oraz boru mieszanego. Obowiązującym aktem prawnym dla tego obszaru jest Uchwała nr XXVI/607/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy.

Na terenie Obszaru, zgodnie z wyżej wymienioną uchwałą zakazuje się:

1. Zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
2. Realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
3. Likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4. Wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
5. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
6. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
7. Likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
8. Budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
   - linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
   - zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych w wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art.. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – prawo wodne;
   - z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Źródło: http://crfop.gdos.gov.pl

Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego – zajmuje powierzchnię ok. 13 031,7 ha. Zlokalizowany jest w województwie warmińsko-mazurskim w powiecie iławski w gminach Zalewo, Iława i Susz.

Na obszarze tym obowiązuje rozporządzenie nr 31 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego (część A i część B). Zgodnie z ww. dokumentem na obszarze tym zabrania się:

1. Zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
2. Realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
3. Likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa

ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4. Wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
5. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
6. Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
7. Likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
8. Lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Źródło: http://crfop.gdos.gov.pl

REZERWAT PRZYRODY

Jezioro Gaudy – faunistyczny rezerwat zlokalizowany w województwie warmińsko-mazurskim, w Gminie Susz, w granicach Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Obejmuje on jezioro Gaudy oraz przylegające do niego od strony wschodniej bagna. Powierzchnia tego terenu wynosi ok. 332,53 ha, samo jezioro zajmuje ok. 152 ha powierzchni rezerwatu. Celem ochrony jeziora jest zachowanie miejsc lęgowych ptactwa wodno-błotnego oraz roślinności torfowiskowej.

Źródło: http://encyklopedia.warmia.mazury.pl

Aktem prawnym dla Rezerwatu Przyrody Jezioro Gaudy jest Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 stycznia 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Zgodnie z tym zarządzeniem, na obszarze rezerwatu zabronione jest:

1. Łowienie ryb w okresie od 1 marca do 30 września;
2. Wycinanie trzciny i sitowia oraz innej roślinności wodnej i błotnej;
3. Niszczenie gniazd, podbieranie jaj i piskląt wszelkich gatunków ptactwa;
4. Niszczenie lub uszkadzanie roślin;
5. Wycinanie drzew i pobór użytków drzewnych, z wyjątkiem usuwania drzew martwych, wywrotów i złomów z pozostawieniem dziuplowatych starych drzew, przy czym związane z tym czynności powinny odbywać się w okresie zimy;
6. Polowanie, chwytanie i zabijanie dziko żyjących zwierząt;

7. Zanieczyszczanie wody i terenów rezerwatu oraz zakłócanie ciszy;
8. Umieszczanie tablic, napisów i innych znaków, z wyjątkiem znaków związanych z ochroną terenu;
9. Wznoszenie budowli, urządzeń komunikacyjnych, melioracyjnych i innych urządzeń technicznych;
10. Przebywanie na terenie rezerwatu poza miejscami specjalnie w tym celu wyznaczonymi przez konserwatora przyrody.

Czerwica – rezerwat ten został utworzony w celu zachowania kolonii kormoranów gniazdujących na dwóch wyspach i półwyspie na północno-zachodnim brzegu jeziora Czerwica. Jest to faunistyczny rezerwat, zlokalizowany na terenie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego.

Źródło: http://encyklopedia.warmia.mazury.pl

Na obszarze Rezerwatu Przyrody Czerwica obowiązuje Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 28 września 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Zgodnie z tym zarządzeniem, na terenie rezerwatu zabronione zostało:

1. Wycinanie drzew i krzewów oraz pobór użytków drzewnych, z wyjątkiem usuwania drzew martwych, złomów i wywrotów z pozostawieniem w ziemi karpiny; czynności te mogą być wykonywane wyłącznie od dnia 1 listopada do dnia 1 marca, z tym że w tym samym czasie materiał pozyskany zostanie usunięty poza granice rezerwatu;
2. Zbieranie owoców i nasion z drzew i krzewów, ziół leczniczych oraz innych roślin i ich części;
3. Polowanie, chwytanie, płoszenie i zabijanie dziko żyjących zwierząt;
4. Niszczenie gniazd, wybieranie jaj i piskląt wszelkich gatunków ptaków;
5. Pozyskiwanie ściółki leśnej, pasanie zwierząt gospodarskich oraz uszkadzanie gleby;
6. Niszczenie lub uszkadzanie drzew i innych roślin;
7. Rozpalanie ognisk, zanieczyszczanie terenu oraz zakłócanie ciszy;
8. Umieszczanie tablic, napisów i innych znaków z wyjątkiem znaków związanych z ochroną terenu;
9. Wznoszenie budowli oraz zakładanie urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych;
10. Łowienie ryb w jeziorze w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 31 maja;
11. Przebywanie na terenie rezerwatu poza miejscami wyznaczonymi przez konserwatora przyrody.

PARK KRAJOBRAZOWY

Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego – zlokalizowany w województwie warmińsko-mazurskim, w środkowej części Pojezierza Iławskiego. Zajmuje on powierzchnię ok. 25 045 ha. Park ten stanowi integralny element obszaru funkcjonalnego, jakim są Zielone Płuca Polski. Istnieją tu 3 rezerwaty przyrody: Czerwica, Gaudy oraz Jasne. Teren parku reprezentuje młody krajobraz polodowcowy, który charakteryzują pagórki moreny czołowej, morena denna, rozległe pola sandrowe oraz liczne zagłębienia po martwym lodzie wypełnione wodami jezior.

Źródło: http://encyklopedia.warmia.mazury.pl

Na terenie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego obowiązuje Rozporządzenie nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2005 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego w części dotyczącej województwa warmińsko-mazurskiego. Na podstawie tego rozporządzenia w Parku zakazuje się:

1. Realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – prawo ochrony środowiska;
2. Umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
3. Likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4. Pozyskiwania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
5. Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
6. Dokonywania zmian stosunków wodnych, ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
7. Budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;

8. Likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
9. Wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
10. Utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
11. Używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

OBSZARY NATURA 2000

— **Obszar Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051 –** obejmuje sieć alei przydrożnych i zadrzewień w rolniczym krajobrazie środkowej części Pojezierza Iławskiego. Obszar ten stanowi jedną z najważniejszych w kraju ostoi pachnicy dębowej, który jest gatunkiem priorytetowym wymienionym w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Zasadniczym celem ochrony tego terenu jest zachowanie licznej populacji pachnicy dębowej. Aleje Pojezierza Iławskiego stanowią godne zachowania świadectwo historii oraz mają duże znaczenie krajobrazowe.

Na obszarze tym obowiązują przepisy art. 33 ustawy o ochronie przyrody oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie poz. 3974 z dnia 2 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051.

Zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wprowadza się następujące zakazy: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszaru Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Zaplanowane w *Programie Ochrony Środowiska* zadania będą zgodne z ww. Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Uwzględniają one określone istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Ponadto wspomagają realizację celi działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony oraz są spójne z działaniami ochronnymi, szczególnie w zakresie działań prowadzonych przez właścicieli i użytkowników gruntów.

— **Obszar Natura 2000 Ostoja Iławska PLH280053 –** obszar ten charakteryzuje młody krajobraz polodowcowy. Ostoja obejmuje sieć ponad 30 jezior z największym udziałem

jezior eutroficznych. Głównym celem ochrony na tym terenie jest zachowanie naturalnych oraz zbliżonych do naturalnych lasów liściastych i występujących w nich zbiorowisk roślinnych. Ponadto ważne jest również utrzymanie i niepogarszanie sieci hydrologicznej obszaru oraz powiązanych z nią zbiorowisk roślinnych, rzadkich gatunków zwierząt i roślin.

Na obszarze tym obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku poz. 1143 z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja iławska PLH280053. Zaplanowane w *Programie Ochrony Środowiska* zadania będą zgodne z ww. Zarządzeniami Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska. Uwzględniają one określone istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Ponadto wspomagają realizację celi działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony oraz są spójne z działaniami ochronnymi, szczególnie w zakresie działań prowadzonych przez właścicieli i użytkowników gruntów

- **Obszar Natura 2000 Lasy iławskie PLB280005 –** teren obszaru został ukształtowany podczas zlodowacenia bałtyckiego, dlatego charakteryzuje go typowa rzeźba młodoglacjalną. Oprócz zróżnicowanego krajobrazu posiada również znaczną różnorodność siedlisk przyrodniczych. Występuje tu 31 jezior zupełnie od siebie różnych, które reprezentują wszystkie typy troficzne. Obszar ten jest ważny dla ochrony dobrze zachowanych siedlisk buczyny, zboczowych lasów klonowo-lipowych oraz grądu subatlantyckiego.

Na obszarze tym obowiązują przepisy art. 33 ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z czym wprowadza się następujące zakazy, które będą przestrzegane podczas realizacji zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszaru Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Źródło: http://encyklopedia.warmia.mazury.pl

W poniższej tabeli zostały przedstawione typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie Obszarów Natura 2000 Aleje Pojezierza iławskiego, Ostoja iławska oraz Lasy Iławskie oraz ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk.

Tabela 24. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk

Typy siedlisk wymienione w załączniku I			Ocena obszaru			
Kod	**Nazwa siedliska**	**Pokrycie [ha]**	**Reprezentatywność**	**Powierzchnia względna**	**Stan zachowania**	**Ocena ogólna**
Obszar Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051						
9160	Grąd subatlantycki	18,63	D	-	-	-
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	16,18	D	-	-	-
Obszar Natura 2000 Ostoja Iławska PLH280053						
3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic Charetea	88,32	C	C	B	B
3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion	4 708,48	A	C	B	B
3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	16,82	D	-	-	-
6510	Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże	10,51	D	-	-	-
7110	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą	67,29	C	C	B	B
7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	2,1	C	C	B	B
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	42,06	D	-	-	-
9110	Kwaśne buczyny	140,9	D	-	-	-
9130	Żyzne buczyny	435,31	C	C	B	B
9160	Grąd subatlantycki	2 382,63	A	C	B	B
9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	103,04	C	C	C	C
91D0	Bory i lasy bagienne	319,65	C	C	C	C
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	553,07	C	C	C	C

Typy siedlisk wymienione w załączniku I			Ocena obszaru			
Kod	Nazwa siedliska	Pokrycie [ha]	Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	4,21	D	-	-	-
91T0	Śródlądowy bór chrobotkowy	0,42	D	-	-	-

Źródło: Standardowy formularz danych dla Obszarów Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego, Ostoja Iławska oraz Lasy Iławskie.

Legenda:

Reprezentatywność – określa na ile typowo wykształcone jest dane siedlisko w rozpatrywanym obszarze – **A: doskonała, B: dobra, C: znacząca, D: nieznacząca**. (jeśli reprezentatywność została określona jako D – nie poddaje się go dalszej ocenie);

Powierzchnia względna – określa udział powierzchni pokrytej typem siedliska przyrodniczego w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w obrębie terytorium państwa: **A: 100% ≥ p ≥ 15%, B: 15% ≥ p ≥ 2%, C: 2% ≥ p ≥ 0;**

Stan zachowania – określa stopień zachowania struktury i funkcji siedliska przyrodniczego oraz możliwości jego odtworzenia – **A: doskonały, B: dobry, C: średni lub zdegradowany**;

Ocena ogólna – wartościuje obszar pod kątem jego znaczenia dla ochrony siedliska przyrodniczego w kraju, przy uwzględnieniu wcześniejszych ocen charakteryzujących siedlisko w obszarze – **A: doskonała, B: dobra, C: znacząca**.

W poniższej tabeli zostały zaprezentowane gatunki zwierząt na terenie Obszarów Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego, Ostoja Iławska oraz Lasy Iławskie objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92I43IEWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków.

Tabela 25. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92I43IEWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki		Ocena obszaru			
Kod	Nazwa naukowa	A|B|C|D	A|B|C		
		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
Obszar Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051					
1081	Osmoderma eremita	B	A	C	A
Obszar Natura 2000 Ostoja Iławska PLH280053					
1188	Bombina bombina	C	C	C	B
1337	Castor fiber	C	C	C	C
1149	Cobitis taenia	C	C	B	C
6216	Hamatocaulis vernicosus	C	A	C	B

Gatunki		Ocena obszaru			
Kod	Nazwa naukowa	A|B|C|D	A|B|C		
		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1042	Leucorrhinia pectoralis	C	A	C	A
1903	Liparis loeselii	B	A	C	A
1355	Lutra lutra	C	B	C	B
1060	Lycaena dispar	C	A	C	A
1145	Misgurnus fossilis	C	B	C	B
1318	Myotis dasycneme	C	B	C	B
1324	Myotis myotis	D			
1084	Osmoderma eremita	C	C	C	C
5339	Rhodeus amarus	C	C	A	C
1166	Triturus cristatus	C	C	B	B
1014	Vertigo angustior	C	B	C	C
Obszar Natura 2000 Lasy Iławskie PLB280005					
A229	Alcedo atthis	D	-	-	-
A089	Aquila pomarina	D	-	-	-
A060	Aythya nyroca	C	B	B	C
A021	Botaurus stellaris	C	B	C	C
A067	Bucephala clangula	B	B	C	B
A224	Caprimulgus europaeus	D	-	-	-
A197	Chlidonias niger	D	-	-	-
A031	Ciconia ciconia	D	-	-	-
A030	Ciconia nigra	D	-	-	-
A081	Circus aeruginosus	D	-	-	-
A122	Crex crex	D	-	-	-
A238	Dendrocopos medius	C	C	C	C
A236	Dryocopus martius	D	-	-	-
A321	Ficedula albicollis	D	-	-	-
A320	Ficedula parva	C	C	C	C
A127	Grus grus	C	B	C	B
A075	Haliaeetus	B	B	C	B
A022	Ixobrychus minutus	D	-	-	-
A338	Lanius collurio	D	-	-	-
A246	Lullula arborea	D	-	-	-
A272	Luscinia svecica	C	B	C	C

Gatunki		Ocena obszaru			
Kod	Nazwa naukowa	A|B|C|D	A|B|C		
		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A073	Milvus migrans	C	B	C	B
A074	Milvus milvus	C	B	C	B
A094	Pandion haliaetus	B	B	C	B
A072	Pernis apivorus	D	-	-	-
A234	Picus canus	C	B	B	C
A120	Porzana parva	D	-	-	-
A119	Porzana porzana	D	-	-	-
A193	Sterna hirundo	D	-	-	-
A307	Sylvia nisoria	D	-	-	-

Źródło: Standardowy formularz danych dla Obszarów Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego, Ostoja Iławska oraz Lasy Iławskie.

Legenda:

Ocena populacji – wielkość populacji danego gatunku i jej zagęszczenia w stosunku do populacji krajowej **A: 100% ≥ p ≥ 15%, B: 15% ≥ p ≥ 2%, C: 2% ≥ p ≥ 0, D**: populacja nieistotna;

Stan zachowania – stopień zachowania cech siedliska ważnych dla gatunku jego życia oraz stopień możliwości ewentualnego odtworzenia tych cech – **A: doskonały, B – dobry, C – średni lub zdegradowany**;

Izolacja – stopień izolacji populacji występującej na danym obszarze w stosunku do jego życia oraz stopień możliwości ewentualnego odtworzenia tych cech – **A: populacja (prawie) izolowana, B: populacja nieizolowana, ale występująca na peryferiach zasięgu gatunku, C: populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania**;

Ocena ogólna – ocena wartość obszaru dla ochrony danego gatunku, która może być użyta do podsumowania wcześniejszych kryteriów, a także do oszacowania dodatkowych czynników mogących mieć wpływ na zachowanie gatunku – **A: znakomita, B: dobra, C: znacząca**.

W poniższej tabeli zostały przedstawione zagrożenia, presje i działania mające negatywny oraz pozytywny wpływ na Obszary Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego, Ostoja Iławska oraz Lasy Iławskie.

Tabela 26. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Oddziaływanie negatywne	
Zagrożenia i presje [kod]	**Nazwa zagrożenia**
Obszar Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051	
A10.01	Usuwani żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej
B02.03	Usuwanie podszytu
G05.04	Wandalizm
B02.04	Usuwanie martwych i umierających drzew
X	Brak zagrożeń i nacisków
Obszar Natura 2000 Ostoja Iławska PLH280053	
F03.02	Pozyskiwanie/usuwanie zwierząt
E01.03	Zabudowa rozproszona
B	Leśnictwo
X	Brak zagrożeń i nacisków
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze
H04	Zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia przenoszone drogą powietrzną
E03.01	Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych
A01	Uprawa
F03.01	Polowanie
Obszar Natura 2000 Lasy Iławskie PLB280005	
B	Leśnictwo
H04	Zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenia
F03.01	Polowanie
E03.01	Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych
X	Brak zagrożeń i nacisków
E01.03	Zabudowa rozproszona
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna
A01	Uprawa
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji,
F03.02	Pozyskiwanie/usuwanie zwierząt
Oddziaływania pozytywne	
Obszar Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051	
B02.03	Usuwanie podszytu

Obszar Natura 2000 Ostoja Iławska PLH280053	
A01	Uprawa
B	Leśnictwo
X	Brak zagrożeń i nacisków
Obszar Natura 2000 Lasy Iławskie PLB280005	
A01	Uprawa
F03.01	Polowanie
B	Leśnictwo
X	Brak zagrożeń i nacisków
E01.03	Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych
G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna

Źródło: Standardowy formularz danych dla Obszarów Natura 2000 Aleja Pojezierza Iławskiego, Ostoja Iławska, Lasy Iławskie.

Rysunek 13. Obszarowe formy ochrony przyrody na terenie Gminy Susz

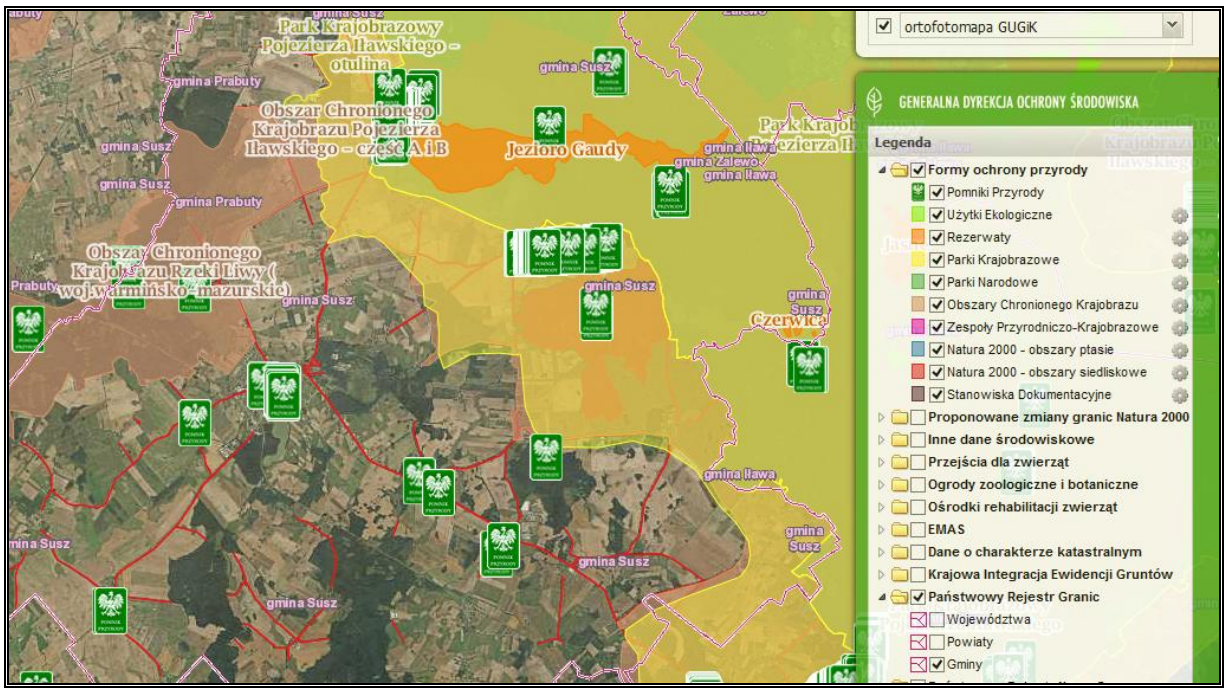

Źródło: http://geoserwis.gdos.gov.pl/

POMNIKI PRZYRODY

Wg ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody „pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów

drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie”.

Pomniki zlokalizowane na terenie Gminy Susz prezentuje poniższa tabela.

Tabela 27. Pomniki przyrody na terenie Gminy Susz

L.p.	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu i pozostałych aktów prawnych
1	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporzadzenie nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie utworzenia pomników przyrody
2	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie Nr 14/93 Wojewody Elbląskiego z dnia 27 grudnia 1993 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
3	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
4	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
5	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
6	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
7	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
8	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
9	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
10	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
11	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
12	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia

L.p.	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu i pozostałych aktów prawnych
			1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
13	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
14	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 1/96 Wojewody Elbląskiego z dnia 22 stycznia 1996 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody
15	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
16	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
17	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
18	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
19	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
20	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
21	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
22	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
23	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
24	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
25	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
26	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
27	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody

L.p.	Typ pomnika	Rodzaj tworu	Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu i pozostałych aktów prawnych
28	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
29	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
30	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
31	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
32	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
33	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody
34	Wieloobiektowy	grupa drzew	Rozporządzenie Nr 15 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 16 maja 2007 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie województwa warmińsko-mazurskiego
35	Wieloobiektowy	aleja	Rozporządzenie Nr 15 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 16 maja 2007 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie województwa warmińsko-mazurskiego
36	Wieloobiektowy	aleja	Rozporządzenie Nr 15 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 16 maja 2007 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie województwa warmińsko-mazurskiego
37	Jednoobiektowy	drzewo	Rozporządzenie Nr 15 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 16 maja 2007 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/

KORYTARZE EKOLOGICZNE

Korytarz ekologiczny jest obszarem, który umożliwia migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Tworzą go liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami umożliwiające zwierzętom, roślinom i grzybom przemieszczanie się oraz dające schronienie i dostęp do pożywienia.

Na terenie Polski zostały wyznaczone dwa, główne międzynarodowe korytarze ekologiczne:

— Korytarz Północny (KPn) łączący Puszczę Augustowską na północnym wschodzie Polski (granica z Litwą) z Cedyńskim Parkiem Krajobrazowym na północnym zachodzie (granica z Niemcami),

— Korytarz Północno-Centralny (KPnC) łączący Puszczę Białowieską na wschodzie (granica z Białorusią) z Parkiem Narodowym Ujście Warty na zachodzie (granica z Niemcami).

Na terenie Gminy Susz znajdują się lokalne korytarze ekologiczne, które są częścią Korytarza Północno-Centralnego łączącego Puszczę Białowieską na wschodzie z Parkiem Narodowym Ujście Warty na zachodzie.

— Korytarz ekologiczny Lasy Iławskie – Dolina Dolnej Wisły;
— Korytarz ekologiczny Lasy Iławskie – Dolina Drwęcy Zachodni;
— Korytarz ekologiczny Lasy Iławskie.

W związku z położeniem korytarzy ekologicznych głównymi zagrożeniami jakie mogą zaistnieć dla funkcjonowania ich poszczególnych odcinków są zagrożenia wynikające z lokalizacji dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich oraz krajowych. Taka sytuacja prowadzi do występowania kolizji pomiędzy drogą a korytarzem, przez co podczas wzmożonego ruchu pojazdów może prowadzić do zaistnienia niebezpiecznych sytuacji. W związku z tym istotnym jest aby przy drogach znajdowały się znaki informujące, o tym że możliwe jest pojawienie się zwierząt na drodze oraz że należy zachować szczególną ostrożność szczególnie w okresach migracji zwierząt.

Minimalizacja oddziaływania bariery psychofizycznej w zasięgu korytarzy migracyjnych polega na następujących działaniach o charakterze osłonowym:

— budowanie osłon (ekranów) antyolśnieniowych – chronią zwierzęta przed oślepianiem przez przejeżdżające pojazdy; osłony powinny być lokowane przede wszystkim na powierzchni i w otoczeniu przejść dla zwierząt;
— budowanie ekranów akustycznych – ograniczają poziom hałasu obszarach sąsiadujących z drogą; powinny być stosowane w przypadku stwierdzenia oddziaływania o charakterze znaczącym na konkretne gatunki zwierząt;
— wprowadzanie osłonowych i izolacyjnych nasadzeń roślinności – ograniczają poziom hałasu i emisji chemicznych w obszarach sąsiadujących z drogą.

Źródło: http://korytarze.pl/

Utrzymanie korytarzy i właściwe gospodarowanie w ich obrębie może mieć istotne znaczenie dla ochrony siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000, dlatego w planowaniu przestrzennym należy wziąć je pod uwagę. Zachowanie drożności i ciągłości korytarzy jest kluczowe dla zachowania spójności sieci.

Źródło: http://poznajnature.pl/

5.7. Gleby i surowce mineralne

Jakość gleb w istotny sposób wpływa na potencjał jednostek samorządu terytorialnego. Gleby dobrej jakości oznaczają nie tylko zdrowe i wysokie plony, ale także warunkują prawidłowy rozwój człowieka, gdyż wraz z pożywieniem roślinnym i zwierzęcym dostarczają odpowiedniej ilości wysokokalorycznych składników odżywczych, witamin, substancji mineralnych, niezbędnych do budowy i właściwego funkcjonowania organizmu. Razem z pożywieniem człowiek pobiera składniki korzystne, jak i niekorzystne dla swego rozwoju. Jakość gleb ma wpływ na rozmieszenie upraw rolniczych, ale zależy ona również od odpowiedniej wilgotności, nawożenia mineralno-organicznego, warunków termicznych oraz opadów atmosferycznych.

Na stan gleb wpływają głównie czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- Intensywne rolnictwo – stosowanie wysoko wydajnych maszyn, technik uprawy i hodowli, nadmierne wykorzystywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, co może prowadzić do degradacji chemicznej gleb (przeciążenie nadmierną ilością substancji chemicznych, w tym metalami ciężkimi, co prowadzi do zakwaszenia, zasolenia, alkalizacji, zmian jakościowych i ilościowych w próchnicy) oraz degradacji fizycznej gleb (utrata określonej masy gleby, zmiany struktury gleby, nadmierne zagęszczenie i niekorzystne zmiany stosunków wodnych, erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów);
- Działalność zakładów produkcyjno-usługowych – przyczyniająca się głównie do degradacji chemicznej gleb, na skutek emisji szkodliwych substancji do atmosfery, odprowadzania ścieków;
- Komunikacja i transport samochodowy – przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych (degradacja chemiczna).

Ponadto negatywny wpływ na jakość gleb wywierają: składowanie odpadów w miejscach do tego nie przeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba.

Nasilające się stałe wpływy różnorodnych form działalności rolniczej, usługowej i urbanizacyjnej przyczyniają się do znacznych zmian w naturalnych warunkach glebowych. Zmiany te przejawiają się w postaci szeregu form degradacji pokrywy glebowej i prowadzą do wytworzenia gleb o zmienionym profilu i właściwościach fizykochemicznych. Procesy degradacji gleb związane są przede wszystkim z:

- rejonami intensywnej produkcji rolnej i hodowlanej,

— intensywnej melioracji gleb,
— rejonami budowy nowych osiedli mieszkaniowych,
— trasami komunikacyjnymi,
— terenami eksploatacji kopalin lub wyrobisk poeksploatacyjnych.

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przez zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Ważnym czynnikiem jest emisja zanieczyszczeń powietrza i opad zanieczyszczeń oraz procesy chemicznej degradacji gleb przez niewłaściwie prowadzoną gospodarkę ściekową i odpadową.

Na obszarze Gminy Susz przeważają gleby brunatne właściwe i wyługowane, gleby płowe oraz rdzawe. Gleby bielicowe i pseudobielicowe występują sporadycznie. Wytworzyły się one głównie na piaskach gliniastych zalegających na glinie oraz glinach lekkich.

W kwestii gruntów ornych dominują gleby dobre (klasa III a) oraz średnio dobre (klasa III b). Są to głównie gleby brunatne i znajdują się w miejscowościach Brusiny, Bałoszyce, Jawty Małe, Jawty Wielkie, Michałowo, Olbrachtówko, Olbrachtowo, Różnowo, Żakowice i Róża. Gleby średnie (IV a) oraz gleby średnio gorsze (IV b) występują wokół Zielenia, Piotrkowa, Jakubowa Kisielickiego, Czerwonej Wody, Brusin Małych, Babięt Wielkich i Boleszowa. Natomiast gleby słabe (V) i najsłabsze (VI) znajdują się w okolicach Krzywca, Lubnowych Wielkich i Małych, Jawt Wielkich, Falknowa, Bronic oraz Grabowca.

Największym problemem związanym z glebami jest ich zakwaszanie. Duży wpływ na zakwaszanie gleb mają warunki naturalne klimatyczne i geologiczne oraz działalność człowieka, który przyczynia się do tego poprzez rolnictwo i nawożenie mineralne gleb. Zakwaszanie jest niekorzystnym czynnikiem ze względu na wydajność i jakość gleb, ponieważ obniża ich wartości produkcyjne.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Susz

BADANIA MONITORINGOWE GLEB

Według informacji uzyskanych z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie, WIOŚ nie prowadzi badań chemizmu gleb na terenie Gminy Susz. Monitoring chemizmu gleb gruntów ornych Polski w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzi Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek prowadzenia

badań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2018 poz. 799 z późn. zm.).

OSUWISKA

Ruchy masowe ziemi stanowią w niektórych przypadkach zagrożenie dla obiektów budowlanych posadowionych na uruchomionej powierzchni oraz zagrożenie dla życia i zdrowia.

Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO), na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych w Gminie Susz.

Źródło: System Osłony Przeciwosuwiskowej; http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO

OBSZARY GÓRNICZE

W Gminie Susz znajdują się następujące złoża surowców naturalnych:

- złoże „LIPOWO DUŻE” o powierzchni 2,37 ha, które eksploatowało surowce ilaste ceramiki budowlanej w miejscowości Lubnowy Wielkie. Aktualnie eksploatacja złoża została zaniechana;
- złoże „LIPOWO II” o powierzchni 25,31 ha, które zostało wstępnie rozpoznane pod kątek eksploatacji surowców ilastych ceramiki budowlanej w miejscowości Lubnowy Wielkie;
- złoże „ULNOWO” o powierzchni 0,48 ha w miejscowości Ulnowo na działce 11/2. Złoże zostało skreślone z bilansu w 2012 roku, eksploatowało piaski i żwiry.

Ponadto na terenie Gminy Susz zostały wyznaczone perspektywiczne obszary złóż kruszyw naturalnych, m.in. są to złoża torfu, piasku, kredy jeziornej i gytii.

Rysunek 14. Tereny i obszary górnicze oraz złoża na terenie Gminy Susz

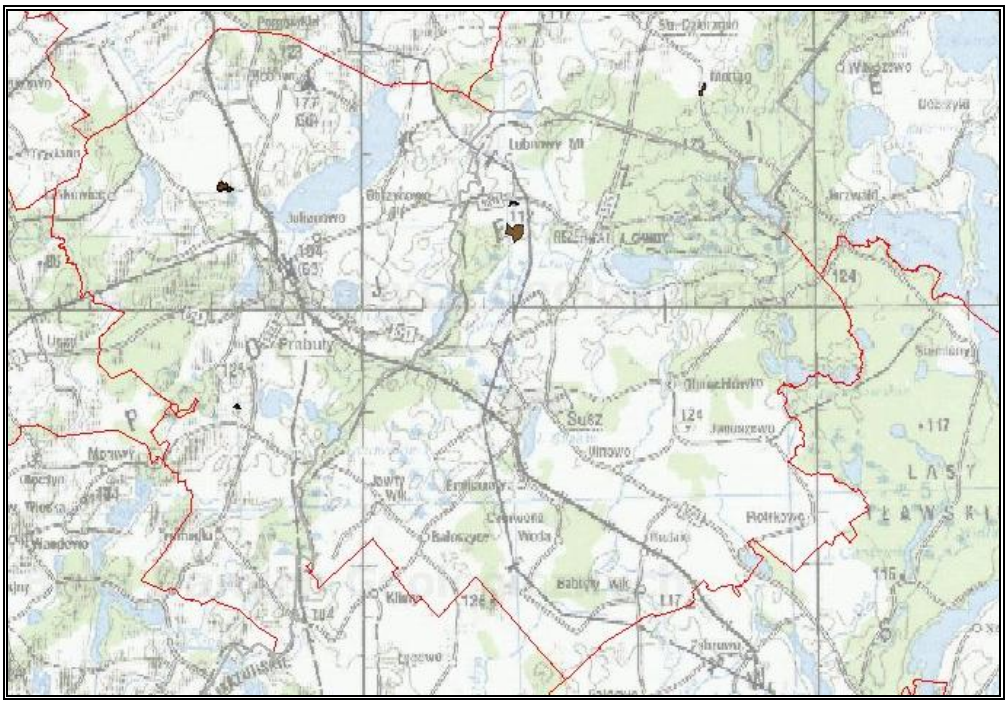

Źródło:, Centralna Baza Danych Geologicznych, web3.pgi.gov.pl

6. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji Programu

Celem nadrzędnym *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest:*

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY SUSZ WPŁYWAJĄCY NA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ZACHOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH NA TERENIE GMINY

W związku z powyższym wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach Programu mają na celu ochronę środowiska Gminy Susz poprzez zmniejszenie antropopresji na poszczególne jego komponenty, co w konsekwencji ma doprowadzić do systematycznego poprawiania się stanu środowiska przyrodniczego. Niewątpliwym efektem końcowym podjętych działań będzie również poprawa warunków życia mieszkańców Gminy, niwelacja barier w osiągnięciu przez analizowaną jednostkę samorządu terytorialnego trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz poprawa jej atrakcyjności.

Natomiast brak realizacji zapisów Programu, a dokładniej zaplanowanych w ramach jego działań będzie prowadził do systematycznego pogarszania się wszystkich elementów środowiska przyrodniczego, co w konsekwencji wpłynie na pogorszenie zdrowia i warunków życia lokalnego społeczeństwa oraz spadku atrakcyjności inwestycyjno-mieszkaniowej Gminy.

Brak realizacji założeń Programu spowoduje:

— pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych, poprzez m.in. zwiększenie ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych do wód,
— pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego poprzez pogłębienie problemu niskiej emisji,
— pogorszenie klimatu akustycznego i zwiększenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywne natężenie dźwięku,
— degradację gleb,
— zwiększenie liczby mieszkańców narażonych na niekorzystne działanie promieniowania elektromagnetycznego,
— zmniejszenie różnorodności biologicznej cennych przyrodniczo terenów,
— pogorszenie zdrowia i jakości życia mieszkańców,
— zwiększone negatywne oddziaływanie zanieczyszczenia powietrza na dobra kultury.

Analizując powyższe podpunkty, niewątpliwie można stwierdzić, iż nie podjęcie działań zaplanowanych w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* będzie powodować dalszą, pogłębiającą się, negatywną presję na środowisko przyrodnicze Gminy, co w końcowym efekcie spowoduje jego postępującą degradację.

7. Przewidywane znaczące oddziaływania Programu na poszczególne komponenty środowiska

7.1. Wprowadzenie

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania inwestycyjne, jak i pozainwestycyjne ujęte do realizacji w ramach poszczególnych celów *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.*

W stosunku do każdego przedsięwzięcia zaplanowanego w ramach *Programu Ochrony Środowiska* przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (obszary Natura 2000, różnorodność biologiczna, zdrowie ludzi, zwierzęta, rośliny, wody powierzchniowe i podziemne, jakość powietrza, powierzchnia ziemi i gleba, krajobraz, klimat akustyczny, dobra kultury).

Próbę oceny i identyfikacji znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w tabelach w tzw. macierzach skutków środowiskowych, które są syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych, skutków środowiskowych negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych, długoterminowych oddziaływań tych zadań.

Stopień i zakres oddziaływania każdego z zaplanowanych zadań zależeć będzie przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, tzn. od tego czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie czy obszarach

użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych, charakteryzujących się największym negatywnym zakresem oddziaływania.

Biorąc pod uwagę fakt, że większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na etapie opracowywania Prognoza Oddziaływania na Środowisko przedmiotowego Programu, wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. W analizowanych na potrzeby niniejszego dokumentu niektórych przypadkach zidentyfikowano jednoczesny negatywny lub pozytywny wpływ na dany element środowiska, który jest zależny od rozważanego aspektu.

Głównym założeniem *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* jest ograniczenie zanieczyszczenia środowiska na terenie Gminy oraz sukcesywne dążenie do poprawy jego stanu. Nie przewiduje się, aby realizacja założeń Programu przyczyniła się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska przyrodniczego analizowanej jednostki samorządu terytorialnego. Rokuje się, że prawidłowa realizacja Programu przyniesie wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko.

Ponadto należy zauważyć, że analizę i ocenę oddziaływania zaplanowanych w *Programie* działań na poszczególne komponenty środowiska dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji. Uciążliwości występujące w fazie budowy wiążą się zazwyczaj z przejściową podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze, toteż poddano analizie fazę eksploatacji wdrożonych w ramach projektu działań pod kątem ich oddziaływania na środowisko przyrodnicze analizowanej jednostki samorządu terytorialnego.

7.2. Oddziaływanie na środowisko poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji w ramach Programu

W Prognozie przedstawiono wpływ poszczególnych zadań przewidzianych do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, zdrowie i dobra kultury. Przy ocenie brano pod uwagę przede wszystkim końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia i jego potencjalne oddziaływania na etapie funkcjonowania. Szczegółowa analiza oddziaływań, również na etapie budowy została przedstawiona w podrozdziale 7.4. *„Oddziaływania na etapie realizacji inwestycji – etap budowy”* niniejszej Prognozy.

W kolejnych tabelach zastosowano następujące oznaczenia:

(+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie (neutralne oddziaływanie),

(+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,

(N) - brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji uwarunkowań.

7.2.1. Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa

Ocena wpływu realizacji przedmiotowych rozwiązań na cel środowiskowy gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa

Planowane w *Programie* inwestycje w zakresie rozbudowy, modernizacji i budowy infrastruktury związanej z odprowadzaniem ścieków (rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, dofinansowanie na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, budowa kanalizacji) przyczynią się do podniesienia standardu życia mieszkańców Gminy. Realizacja tych zadań wyeliminuje niekontrolowany sposób wprowadzania do środowiska ścieków z indywidualnych zbiorników bezodpływowych oraz ograniczy spływ zanieczyszczeń, co poprawi stan sanitarny Gminy. W związku z powyższym, wdrożenie niniejszych zadań jest konieczne i korzystne dla środowiska naturalnego i jego poszczególnych składników, pośrednio oddziałując również na funkcjonowanie flory i fauny.

Ponadto prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych wpłynie pozytywnie na stan środowiska. Kontrola w ww. zakresie przyczyni się w przypadku ewentualnego wystąpienia negatywnych odchyleń do podjęcia natychmiastowej interwencji przez Gminę w celu poprawy jakości wody i spełniania przez nią odpowiednich parametrów i norm jakościowych.

Zamontowanie spinki wodociągowej oraz bajpasu wodociągu wpłynie na poprawę funkcjonowania i stanu infrastruktury wodociągowej, przyczyniając się również do ochrony środowiska. W kategorii negatywnych oddziaływań pośrednich można wskazać wzrost presji urbanizacyjnej na tereny dotychczas nieuzbrojone w sieć kanalizacyjną. Poza tym na etapie

budowy mogą być odczuwalne negatywne efekty związane z prowadzonymi pracami budowlanymi.

Pomimo przewidywanych krótkotrwałych, przemijających zagrożeń środowiska przyrodniczego podczas realizacji przedmiotowych inwestycji, tj. nadmierny hałas, wzmożony ruch środków transportu, okresowa ingerencja w faunę i florę, wywrą one długotrwale korzyści w trakcie ich eksploatacji, m.in. poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych oraz podniesienie jakości wody pitnej. Elementy te niewątpliwie wywrą pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze, zdrowie mieszkańców oraz poprawę jakości ich życia.

W poniższej tabeli wskazano możliwe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko naturalne.

Tabela 28. Wpływ zadań Programu z zakresu gospodarowania wodami i gospodarki wodno-ściekowej na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
1.	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	0	0	+	0/+	0/+	+	0	0	0	0	0
2.	Spinka wodociągowa Januszewo-Redaki	0	+/-	+	0	+/-	+	0	0	0	0	0
3.	Bajpas wodociągu w Suszu	0	+/-	+	0	+/-	+	0	0	0	0	0
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej w miejscowości Ulnowo, Falknowo, Różanki, Babięty Wielkie, Babięty Małe, Jakubowo Kisielickie	0	+/-	+	0	+/-	+	0	0	0	0	0
5.	Dofinansowanie na budowę przydomowych oczyszczalni cieków	0	+/-	+	0	+/-	+	0	0	0	0	0
6.	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	0	+/-	+	0	+/-	+	0	0	0	0	0
7.	Budowa kanalizacji sanitarnej Nipkowie – Jawty Małe	0	+/-	+	0	+/-	+	0	0	0	0	0

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

W obszarach położonych w strefach ochrony ujęć wód podziemnych i powierzchniowych obowiązują ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów wynikające z decyzji

o ustanowieniu tych stref. Zapisy i zadania ujęte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz wzmacniają cele środowiskowe określone dla jednolitych części wód. Zaplanowane działania wpłyną pozytywnie na stan wód.

7.2.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Ocena wpływu realizacji przedmiotowych rozwiązań na cel środowiskowy ochrona klimatu i jakości powietrza

Występujące w ostatnich kilku dekadach skutki zmieniającego się klimatu, zwłaszcza wzrostu temperatury, częstotliwości i nasilania zjawisk ekstremalnych, systematycznie się pogłębiają. Stanowią tym samym zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. Konieczne jest zatem podjęcie działań na rzecz dostosowania się (adaptacji) do prognozowanych skutków zmian klimatu, które powinny być realizowane jednocześnie z działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych (mitygacja).

Według SPA2020, do najważniejszych negatywnych skutków zmian klimatu w skali regionalnej zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne, ulewne deszcze, wzrost okresów upalnych). W ostatnich latach nie odnotowano tego rodzaju zjawisk na terenie Gminy Susz, jednak ich pojawienia się w przyszłości nie można wykluczyć. Obszary zurbanizowane ze względu na zagęszczenie zabudowy zagrożone są ponadto powstawaniem tzw. wyspy ciepła, która jest efektem nadmiernej emisji energii z różnych źródeł. Dodatkowo wzmacnia ją wzrastająca temperatura, co sprzyja stagnacji powietrza nad obszarami zabudowanymi i wzrostowi koncentracji zanieczyszczeń powietrza. Również obszary wiejskie, na których brak centralnych systemów ciepłowniczych, gdzie dominuje ogrzewanie indywidualne z kotłowni przydomowych, powinny podejmować działania zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwłaszcza poprzez rozwijanie odnawialnych źródeł energii oraz właściwe planowanie przestrzenne. Ponadto poważnym zagrożeniem jest susza. Polska leży w strefie klimatu przejściowego umiarkowanego, ale pomimo to na jej obszarze występują susze o ujemnych skutkach, stanowiące poważny problem ekonomiczny, społeczny i środowiskowy dla jednostek, gdzie powierzchnia użytków rolnych przekłada się na charakter gospodarczy obszaru.

Województwo warmińsko-mazurskie cechuje się urozmaiconą rzeźbą terenu oraz znaczą lesistością i różnorodnością form morfologicznych w tym jezior. Jest to region o wybitnych walorach turystycznych i rekreacyjnych. Głównie działy gospodarki to turystyka, produkcja żywności, przemysł drzewny oraz produkcja maszyn. Koszty produkcji rolniczej są tu wyższe

ze względu na warunki przyrodnicze, a dochodowość mniejsza niż w innych rejonach kraju. Warmińsko-mazurskie jest najrzadziej zaludnionym województwem w Polsce, przyrost naturalny maleje i coraz mniejszy jest udział osób w wieku przedprodukcyjnym.

Rekomendowane kierunki działań adaptacyjnych:

- uwzględnianie zmienionych warunków klimatycznych (zmian temperatury, ulewnych opadów, oblodzenia i silnych wiatrów) oraz ograniczeń wynikających z wdrożenia programu Natura 2000 w procesie projektowania i budowy kluczowej infrastruktury komunikacyjnej oraz technicznej,
- zabezpieczenie zwierząt hodowlanych, szczególnie bydła, przed występowaniem stresu cieplnego i stosowne dostosowanie budynków inwentarskich.

Źródło: http://klimada.mos.gov.pl/

Zadania zaplanowane do realizacji w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* nie spowodują przyspieszenia/pogłębienia zmian klimatycznych. Wręcz przeciwnie, realizacja zadań w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, budowy kotłowni miejskiej, wymiany oświetlenia ulicznego na energooszczędne, przebudowy drogi oraz budowy instalacji fotowoltaicznej przyczynią się do ich spowolnienia. Spowodują one ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery i problemu niskiej emisji na przedmiotowym terenie. W konsekwencji, wpłynie to na zmniejszenie efektu cieplarnianego oraz na hamowanie zmian klimatycznych. To z kolei spowoduje wzrost komfortu zamieszkania na terenie Gminy Susz, poprawę stanu zdrowia miejscowej społeczności, a także zwiększenie różnorodności biologicznej.

Tabela 29. Wpływ zadań *Programu* z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
1	Termomodernizacja budynku szkoły podstawowej w Suszu	0	+	+	0/+	0/+	0/+	+	0	0	0	+
2	Termomodernizacja budynku przychodni zdrowia	0	+	+	0/+	0/+	0/+	+	0	0	0	+
3	Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego	0	+	+	0/+	0/+	0/+	+	0	0	0	+

L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
4	Budowa kotłowni miejskiej	0	+	+	0/+	0/+	0/+	+	0	0	0	+
5	Wymiana oświetlenia ulicznego na oświetlanie energooszczędne	0	+	+	0/+	0/+	0/+	+	0	0	0	+
6	Przebudowa drogi Redaki – Babięty Małe-Babięty Wielkie	0	+/0	+	0/+	0/+	0/+	+	0	+	+	+
7	Przebudowa drogi w miejscowości Adamowo	0	+/0	+	0/+	0/+	0/+	+	0	+	+	+
8	Przebudowa drogi gminnej nr 143007N w miejscowości Emilianowo	0	+/0	+	0/+	0/+	0/+	+	0	+	+	+
9	Budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 39,52 kWp na Centrum Sportu i Rekreacji w Suszu	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

Realizacja Programu Ochrony Środowiska wpłynie na redukcję zanieczyszczeń powietrza powstających w wyniku ogrzewania budynków, co z kolei wpłynie na redukcję emisji gazów cieplarnianych przyczyniając się do adaptacji do zmian klimatu. Ponadto wszystkie zaplanowane działania w POŚ, dzięki wykonaniu z odpowiednich materiałów, spełniających wymagane parametry, wytrzymałych na uszkodzenia mechaniczne i zmiany klimatu, będą zabezpieczone przed działaniem m.in. mrozu, upału, opadami atmosferycznymi i wiatrem. Dodatkowo inwestycje realizowane będą z wykorzystaniem sprawnych maszyn i urządzeń, co również przyczyni się do ograniczenia ilości emisji CO_2 oraz innych szkodliwych gazów i pyłów emitowanych do atmosfery.

7.2.3. Zagrożenia hałasem

Ocena wpływu realizacji przedmiotowych rozwiązań na cel środowiskowy zagrożenia hałasem

Na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego głównym problemem jest hałas komunikacyjny, hałas przemysłowy ma mniejsze znaczenie.

Hałas komunikacyjny związany jest przede wszystkim stałym wzrostem natężenia ruchu i rozwojem sieci drogowej. Zaplanowanym przez Gminę zadaniem w tym obszarze jest prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku. Przedsięwzięcie to nie będzie miało negatywnego wpływu na środowisko i nie wpływa na jego przekształcenie. Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku umożliwi lepszą kontrolę i możliwości szybkiej reakcji, poprzez wprowadzenia działań naprawczych w zakresie ewentualnych przekroczeń hałasu na terenie Gminy.

Tabela 30. Wpływ zadań Programu z zakresu zagrożeń hałasem na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
1	Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

7.2.4. Pola elektromagnetyczne

Ocena wpływu realizacji przedmiotowych rozwiązań na cel środowiskowy ochrona pola elektromagnetyczne

Źródłami niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego mającego negatywny wpływ na środowisko naturalnego są:

- linie przesyłowe energii elektrycznej,
- stacje elektroenergetyczne,
- stacje radiowe i telewizyjne,
- stacje telefonii komórkowej,
- urządzenia diagnostyczne,
- niektóre urządzenia przemysłowe.

Aktualnie najbardziej rozpowszechnionym rodzajem obiektów radiokomunikacyjnych są stacje telefonii komórkowej. W ich otoczeniu pola elektromagnetyczne o wartościach wyższych od dopuszczalnych występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten i na wysokości ich zainstalowania.

W celu ograniczania negatywnego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na ludzi i środowisko konieczne jest monitorowanie poziomu natężenia pól elektromagnetycznych. Gmina Susz zaplanowała zadanie związane z ww. zakresem. Przedsięwzięcie to nie będzie oddziaływać negatywnie na środowisko i nie powoduje jego przekształcenie. Wprowadzona kontrola umożliwi podjęcie szybkiej reakcji i wprowadzenie działań naprawczych w zakresie ewentualnych przekroczeń promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Susz.

Tabela 31. Wpływ zadań Programu z zakresu pól elektromagnetycznych na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
1	Prowadzenie monitoringu natężenia pól elektromagnetycznych	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

7.2.5. Zagrożenia poważnymi awariami

Ocena wpływu realizacji przedmiotowych rozwiązań na cel środowiskowy zagrożenia poważnymi awariami

Wszelkie działania mające na celu ograniczanie i zwalczanie oraz przeciwdziałanie skutkom poważnych awarii przemysłowych czy też zagrożeniom naturalnym są z pewnością korzystne dla środowiska i zdrowia człowieka.

W *Programie* wskazano zadanie związane z doposażeniem jednostek Straży Pożarnej. Realizacja tego zadania nie będzie wywierała wpływu na środowisko, jednakże dzięki realizacji tego zadania poprawie może uleć zdrowie ludności, ponieważ możliwe będzie szybsze reagowanie w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu życia i zdrowiu mieszkańców Gminy.

Tabela 32. Wpływ zadań *Programu* z zakresu zagrożeń poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
1	Doposażenie OSP	**0**	**0**	**+**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

7.2.6. Zasoby przyrodnicze

Ocena wpływu realizacji przedmiotowych rozwiązań na cel środowiskowy zasoby przyrodnicze

Działania w *Programie* z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu mają na celu poprawę stanu przyrody na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego poprzez zachowanie różnorodności biologicznej, ochronę siedlisk, walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz powstrzymanie systematycznie postępującej fragmentacji ekosystemów.

Najważniejszymi zadaniami Gminy są: monitorowanie i kontrolowanie podmiotów korzystających ze środowiska, utrzymanie zieleni, nasadzenia drzew. Dzięki tym działaniom zostanie zachowana różnorodność biologiczna oraz bogata szata roślinna.

Monitorowanie i kontrolowanie podmiotów korzystających ze środowiska pozwoli na szybkie reagowanie w sytuacjach, które mogłyby zagrażać środowisku naturalnemu Gminy Susz.

Zadania wpłyną pozytywnie na środowisko, gdyż zostaną podjęte prace mające na celu zachowanie oraz pielęgnację obszarów zieleni dzięki czemu nie zostaną w sposób niewłaściwy naruszone ekosystemy. Nasadzenia drzew przyczynią się do rozwoju ekosystemu Gminy Susz.

Tabela 33. Wpływ zadań *Programu* z zakresu zasobów przyrodniczych na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
1	Utrzymanie zieleni	**0**	**+**	**0**	**+**	**+**	**0**	**+**	**0**	**0**	**0**	**0**
2	Monitorowanie i kontrolowanie podmiotów korzystających ze środowiska	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**
3	Nasadzenia drzew	**0**	**+**	**0**	**+**	**+**	**0**	**+**	**0**	**0**	**0**	**0**

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

Ponadto planowane zadania nie naruszają wyznaczonych dla obszarów chronionych zakazów oraz nie stanowią dla nich zagrożenia i nie naruszą wyznaczonych celów.

Zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji na terenie Gminy nie będą podejmowane działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu czynności zabronionych w odniesieniu do poszczególnych form ochrony przyrody, występujących na tym obszarze. Zadania nie wpłyną w sposób znaczący na populacje siedlisk i gatunków. Uciążliwości mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań, jednakże podczas ich trwania zostaną zapewniono odpowiednie działania ochronne, a prowadzone prace będą zgodne z przepisami dotyczącymi ochrony przyrody. Przedsięwzięcia nie wpływają na łamanie zakazów i nie powodują utraty, fragmentacji siedlisk przyrodniczych, czy miejsc bytowania, żerowania i lęgu gatunków fauny.

Realizacja Programu Ochrony Środowiska nie wpłynie negatywnie na realizację celów ochrony obszarów chronionych. Przedsięwzięcia prowadzone będą na terenach głównie zurbanizowanych. Ponadto, każda z inwestycji zostanie poddana ocenie oddziaływania na obszary Natura 2000.

Wobec powyższego nie stwierdza się wystąpienia podczas realizacji zadań istotnych problemów oddziałujących na występujące na tym terenie formy ochrony przyrody. W efekcie zapisy Programu zapewniają ochronę tutejszym siedliskom i gatunkom flory i fauny, pozwalają na ich zachowanie, a nawet wzbogacenie, tym samym przyczyniając się do spełniania założeń wyznaczonych w odpowiednich aktach dla obszarów cennych przyrodniczo, stanowiąc ochronę zagrożonych wyginięciem gatunków.

7.2.7. Gleby oraz gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Ocena wpływu realizacji przedmiotowych rozwiązań na cel środowiskowy gleby oraz gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Degradację gleb powoduje m.in. złe wykorzystywanie nawozów i środków ochrony roślin, niewłaściwie zabiegi agrotechniczne, a także odpady składowane w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych oraz zbyt duże nawodnienie lub przesuszenie gruntów rolnych.

Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy, usuwanie nielegalnych składowisk odpadów przyczynią się do poprawy środowiska naturalnego Gminy Susz. Obowiązujące przepisy prawne nakładają na właścicieli terenów i zarządców obowiązek dbania o jego czystość, jednakże nie niweluje to problemu nadal występujących „dzikich wysypisk”. Tego rodzaju składowiska odpadów stanowią źródło zanieczyszczeń i stwarzają zagrożenie zarówno dla człowieka, jak i otaczającego go środowiska. Substancje toksyczne przenikające do gleby zanieczyszczają płytko zalegające wody gruntowe, co może powodować skażenie wód pitnych na obszarach nawet znacznie oddalonych od miejsca kumulacji odpadów. Stanowią one również zagrożenie epidemiologiczne, ze względu na możliwość występowania i rozwoju chorobotwórczych grzybów i bakterii oraz z miejsce do bytowania wielu gatunków owadów i gryzoni, będących nośnikami chorób.

Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród rolników z zakresu stosowania nawozów i środków ochrony roślin przyczyni się do prawidłowego użytkowania i poprawy jakości gleb na terenie Gminy.

Edukacja ekologiczna dotycząca odpadów wpłynie na zmniejszenie odpadów zbieranych z terenu Gminy Susz oraz przyczyni się do segregowania odpadów przez mieszkańców Gminy, ponieważ uświadomi mieszkańcom jak duże znaczenie ma segregacja śmieci dla środowiska naturalnego oraz dla zdrowia człowieka.

Tabela 34. Wpływ zadań *Programu* z zakresu gleb i gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury

L.p.	Zadanie	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:										
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Zdrowie ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Klimat akustyczny	Dobra kultury
1	Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród rolników z zakresu stosowania nawozów i środków ochrony roślin	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0/+**	**0**	**0**	**0**
2	Kontrole i ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalin	**0**	**0**	**0**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**0**	**0**
3	Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy	**0**	**0**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**0**	**0**
4	Usuwanie nielegalnych składowisk odpadów	**0**	**0**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**+**	**0**	**0**
5	Edukacja ekologiczna dot. odpadów	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0/+**	**0**	**0**	**0**

„+” oddziaływanie pozytywne „-” oddziaływanie negatywne „0” brak oddziaływania „+/-” oddziaływanie pozytywne i negatywne „N” brak możliwości określenia oddziaływania

7.2.8. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii

W Programie zostały wskazane zadania mające na celu racjonalizację użytkowania wody do celów konsumpcyjnych i produkcyjnych, zrównoważone wykorzystanie energii na cele produkcyjne i komunalno-bytowe, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji.

— ***Racjonalizacja użytkowania wody do celów produkcyjnych i konsumpcyjnych***

Realizacja powyższego celu wynikająca ze *Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko* będzie możliwa w przypadku podjęcia działań przez podmioty funkcjonujące na terenie Gminy, które zużywają na cele produkcyjne znaczne zasoby wody, a także przez jednostki komunalne gospodarujące lokalną infrastrukturą techniczną.

W celu dalszego zmniejszenia wodochłonności w strefie gospodarki, zakłady korzystające ze środowiska – pobierające wodę, surowce i energię powinny stosować najlepsze dostępne techniki (BAT). Istotne jest wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach

(normy ISO 14000), wprowadzanie zasad Czystej Produkcji oraz przystępowanie do programów sektorowych z dziedziny ochrony środowiska.

Oszczędne gospodarowanie wodą ma istotne znacznie dla środowiska naturalnego, a skala oszczędności zależy w głównej mierze od świadomości ekologicznej i determinacji mieszkańców Gminy. Proekologiczne rozwiązania powinny być także stosowane w budynkach użyteczności publicznej usytuowanych na terenie Gminy Susz. Dotychczasowe doświadczenia *(zebrane przez Witolda M. Lewandowskiego w opracowaniu pt. „Proekologiczne odnawialne źródła energii”)*, wskazują że najważniejsze oszczędności wody uzyskuje się dzięki „zainstalowaniu indywidualnych liczników wody w gospodarstwach domowych, zastąpieniu tradycyjnych spłuczek o dużej pojemności rozwiązaniami o innej konstrukcji, umożliwiającymi 2-3 krotne zmniejszenie zużycia wody, zastąpieniu zaworów dławicowych zaworami np. kulowymi, które mają mniejsze opory przepływu i nie wymagają wymiany uszczelek, stosowaniu w bateriach umywalkowych, prysznicowych i kuchennych mieszaczy, które napowietrzają wodę, zwiększają jej efektywną objętość i tym samym zmniejszają jej pobór, zastąpieniu wanien kabinami prysznicowymi, w których pobór wody jest 3-4 razy mniejszy, zmianie systemu mycia w umywalkach i zlewozmywakach – nie pod bieżącą wodą, instalowaniu pralek i zmywarek o małym poborze wody.

— ***Zrównoważone wykorzystanie energii***

Do realizacji założonego celu, ze względu na wzrastające ceny energii, będą dążyć zarówno przedsiębiorcy, jak i władze oraz mieszkańcy Gminy Susz. Zmniejszenie zużycia energii jest bowiem jedynym sposobem ograniczenia wydatków związanych z pozyskaniem energii elektrycznej, jak i cieplnej. Jednym z warunków rozwoju współczesnego świata jest dążenie do zmniejszenia zużycia energii w różnych procesach. Dotyczy to także procesów, które służą do utrzymania komfortu klimatycznego i komfortu użytkowania w budynkach: ogrzewania, wentylacji, klimatyzacji, podgrzewania wody wodociągowej.

Niżej wymienione fakty, mówiące, że zasoby paliw są ograniczone, dostępność do paliw jest coraz trudniejsza, z uwagi na powyższe, ceny paliw będą miały tendencję wzrostową, należy ograniczać zanieczyszczenie środowiska produktami procesów spalania, świadczą o znacznej roli działań zmierzających do oszczędzania energii i jej efektywnego wykorzystania.

Ochrona środowiska poprzez zmniejszenie zużycia energii nie musi wcale odbywać się kosztem obniżenia poziomu życia ani wiązać się z pogorszeniem warunków pracy, rezygnacją z ogrzewania mieszkań, oświetlania ich i korzystania z coraz nowocześniejszych urządzeń gospodarstwa domowego oraz zaprzestaniem z korzystania ze środków

transportu. Energię można bowiem zaoszczędzić poprzez modyfikację istniejących systemów energetycznych, zarówno w samym procesie wytwarzania, jak i transportu; wprowadzanie nowych energooszczędnych technologii w przemyśle, budownictwie, rolnictwie i gospodarstwach domowych; promocję oszczędzania energii akcjami propagandowymi oraz wprowadzanie zachęcających do oszczędzania bodźców ekonomicznych.

— ***Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych***

W przypadku podjęcia działań związanych z energetyką odnawialną należy uwzględnić wytyczne zawarte m. in. w dokumentach: *„Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki”, „Tymczasowe wytyczne dotyczące oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze”.*

Korzyści wynikające z podejmowania działań w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii zostały szczegółowo omówione w rozdziale 7.2.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza.

— ***Zrównoważone wykorzystanie materiałów***

Priorytetowym celem w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów jest „zredukowanie negatywnego oddziaływania na środowisko spowodowanego wykorzystywaniem zasobów w sytuacji wzrostu gospodarczego – koncepcja zwana rozdzieleniem (decoupling). W praktyce oznacza to zredukowanie oddziaływania na środowisko będącego skutkiem wykorzystywania zasobów, przy jednoczesnej poprawie ogólnej wydajności zasobów w obszarze gospodarki*”.*

Źródło: „Strategia tematyczna w sprawie zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych”

Realizacja założonego celu jest uwarunkowana podjęciem proekologicznych działań przez podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie Gminy. Motywację do podjęcia działań w tym zakresie stanowią coraz wyższe koszty zakupu materiałów oraz utylizacji odpadów poprodukcyjnych, w związku z czym działania ograniczające materiałochłonność oraz odpadowość produkcji przełożą się na konkretne oszczędności przedsiębiorstw.

Zadaniem władz samorządowych oraz organów publicznych będzie natomiast informowanie, wspieranie i monitorowanie działań podejmowanych przez zakłady produkcyjne w zakresie ograniczania materiałochłonności i odpadowości produkcji oraz kontrola zgodności tych działań z obowiązującymi przepisami prawa.

7.2.9. Edukacja ekologiczna

Zgodnie z przepisem art. 77 z ustawy z dnia 14 grudnia 2017 roku *Prawo Ochrony Środowiska,* problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. Obowiązkiem tym ustawodawca objął również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. Konstytucyjnych podstaw dla realizacji edukacji ekologicznej należy upatrywać w zasadzie zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji Rzeczpospolitej Polski z dnia 2 kwietnia 1997 r.) oraz w generalnym obowiązku każdego obywatela do dbałości o stan środowiska oraz odpowiedzialności za spowodowane przez siebie jego pogorszenie określonym w art. 86 Konstytucji RP.

Obecnie edukacja ekologiczna na terenie Gminy Susz prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, wprowadza edukację ekologiczną w postaci oddzielnej ścieżki edukacyjnej o charakterze wychowawczo-dydaktycznym począwszy od II etapu edukacyjnego (klasy IV-VIII).

Ocenia się jednak, że poziom świadomości mieszkańców Gminy oraz lokalnych interesariuszy w zakresie efektywności energetycznej i możliwości oszczędzania energii jest nieduży. Niski poziom świadomości społeczeństwa spowodowany jest przede wszystkim brakiem działań, których celem jest komunikacja z mieszkańcami i lokalnymi interesariuszami oraz podniesienie ich wiedzy w zakresie efektywności energetycznej. W związku z tym, Gmina Susz powinna podejmować działania w celu poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców, nie tylko tych najmłodszych. Proponowane zadania w zakresie edukacji ekologicznej to:

- edukacja lokalnej społeczności w zakresie gospodarki odpadami oraz z zakresu efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii;
- prowadzenie kampanii informacyjno–promocyjnej w zakresie gospodarki niskoemisyjnej oraz wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków;
- promowanie atrakcyjności transportu publicznego, pieszego i rowerowego.
- promowanie ochrony środowiska przyrodniczego na terenie Gminy.
- działania zmierzające do różnicowania rolnictwa w kierunku rolnictwa ekologicznego.

7.3. Oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne przedsięwzięć Programu na środowisko przyrodnicze

W niniejszej Prognozie przeprowadzono analizę wpływu na środowisko planowanych przedsięwzięć w ramach realizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* przy założeniu, że przedsięwzięcia będą spełniały wszystkie obowiązujące obecnie wymagania przepisów Prawa ochrony środowiska. Zakres i forma przedstawionych niżej przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko jest zgodna z ustaleniami art. 51 ust. 2 pkt. 2e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przedstawiona ocena ma charakter poglądowy, gdyż dla przedsięwzięć faktycznie oddziałujących na środowisko powinny zostać opracowane szczegółowe raporty o oddziaływaniu na środowisko na etapie ubiegania się o pozwolenie na budowę.

Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko ustaleń *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz:*

NATURA 2000 – na terenie Gminy Susz ustanowione zostały Obszary Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego (PLH280051), Ostoja Iławska (PLH280053) oraz Lasy Iławskie (PLB280005). Ponadto na terenie Gminy znajdują się Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego, Rezerwaty Przyrody: Czerwica, Jezioro Gaudy, Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego, Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy.

Zlokalizowane są tutaj również pomniki przyrody i korytarz ekologiczny. Wszelkie prace budowlano-modernizacyjne nie mogą oddziaływać na tereny chronione bez przeprowadzenia uprzednich postępowań i uzyskania odpowiedniej zgody na takie przedsięwzięcia. Powinno się ograniczyć wprowadzanie nowych inwestycji na tych terenach, a każde nowe planowane zagospodarowanie powinno zostać poprzedzone sporządzeniem inwentaryzacji przyrodniczej.

RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA, ZWIERZĘTA I ROŚLINY – największe oddziaływania bezpośrednie i pozytywne będą wykazywały działania mające na celu ochronę różnorodności biologicznej oraz zapobiegające jej degradacji tj. rozwój terenów zieleni.

ZDROWIE I ŻYCIE LUDZI – wszystkie zaproponowane działania mają bezpośredni i pośredni, długoterminowy i stały pozytywny wpływ lub wpływają obojętnie na zdrowie i życie ludzi. Szczególnie inwestycje wpływające na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy,

zapobiegające pogarszaniu się otaczającego ich środowiska i uwrażliwiające na problem stanu przyrody, wywierają pozytywny skutek. Przejściowe uciążliwości mogą wystąpić na etapie budowy (realizacji) niektórych inwestycji.

WODY – długotrwałe oddziaływanie pozytywne poprzez ograniczenie przenikania nieczystości i szkodliwych substancji do wód, m.in. rozbudowa i modernizacja oczyszczalni, budowa spinki oraz bajpasu wodociągu i sieci kanalizacyjnej.

POWIETRZE I KLIMAT – oddziaływanie bezpośrednie, negatywne (na etapie budowy - emisja pyłu przy pracach ziemnych), pośrednie, długotrwałe, pozytywne (ograniczenie emisji spalin z pojazdów mechanicznych). W założeniu *Programu* termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, budowa kotłowni miejskiej, przebudowa dróg oraz montaż paneli fotowoltaicznych mają na celu poprawę jakości powietrza na terenie Gminy.

KLIMAT AKUSTYCZNY – wzrost hałasu na etapie modernizacji dróg– oddziaływania pośrednie i chwilowe, negatywne (w czasie prowadzonych robót, dotyczy sprzętu budowlanego), stałe, długotrwałe, negatywne (na etapie eksploatacji, w miejscach skrzyżowań głównych arterii drogowych może dojść do ponadnormatywnych przekroczeń poziomu hałasu, uciążliwość dla ludzi), w założeniu *Programu* monitoring poziomu hałasu w środowisku ma na celu zmniejszenie zasięgu hałasu komunikacyjnego na terenie Gminy.

POWIERZCHNIA ZIEMI – przekształcenia powierzchni ziemi związane z budową bajpasu i spinki wodociągu, sieci kanalizacyjnej i dróg, w trakcie prowadzonych robót budowlanych następuje natomiast oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, krótkotrwałe, negatywne (na etapie budowy i prac ziemnych, zdjęta warstwa ziemi). Zadania Gminy z zakresu ochrony gleb przed erozją mają w swoim założeniu wykazywać oddziaływania pozytywne i długotrwałe, poprzez wdrażanie prawidłowych praktyk wśród mieszkańców, głównie rolników.

KRAJOBRAZ – w myśl Europejskiej Konwencji Krajobrazowej sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz.U. z 2006 r. Nr 14, poz. 98), istnieje potrzeba ochrony krajobrazu oraz konieczność prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymywania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Planując zadania ekologiczne Gmina Susz, weźmie pod uwagę konieczność ochrony i zachowania krajobrazu. W trakcie prowadzonych robót budowlanych wystąpi ponadto oddziaływanie negatywne na środowisko przyrodnicze o charakterze bezpośrednim i pośrednim oraz krótkotrwałym (tymczasowym). Zadania zrealizowane zostaną jednak

w sposób bezpieczny dla krajobrazu i umożliwiający zachowanie jego najcenniejszych elementów.

ZASOBY NATURALNE – wszystkie zaproponowane działania posiadają wpływ bezpośredni i pośredni, długoterminowy i pozytywny lub brak wpływu. Zadanie z zakresu utrzymania zieleni oraz nasadzenia drzew mają charakter pozytywny i długotrwały w odniesieniu do zasobów naturalnych.

DOBRA KULTURY – przy właściwym przygotowaniu inwestycji brak oddziaływań. Niewielkie oddziaływania mogą wystąpić jedynie na etapie budowy inwestycji znajdujących się w bezpośredniej bliskości przedmiotów cennych kulturowo.

7.4. Oddziaływania na etapie realizacji inwestycji – etap budowy

Etap realizacji zadań inwestycyjnych, tj. etap prac budowlanych zawartych w Programie będzie się wiązał z ich negatywnym oddziaływaniem na środowisko naturalne. Jednak ze względu na charakter prac uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter krótkotrwały, przejściowy.

Poniżej scharakteryzowano krótko oddziaływania zaplanowanych w *Programie* zadań na etapie ich budowy w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska.

7.4.1. Wody podziemne

Nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach *Programu* na wody podziemne. Jedynie w przypadku wystąpienia awarii takich, jak niekontrolowany wyciek paliwa z pracującego sprzętu budowlanego, czy też innych substancji chemicznych (masy uszczelniające, farby) możliwe jest zanieczyszczenie środowiska wodnego.

W trakcie trwania prac budowlanych potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych stanowi proces wypłukiwania zanieczyszczeń z materiałów odpadowych oraz materiałów stosowanych podczas przebudowy. Potencjalne zagrożenie stanowi również przenikanie do wód substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów czy odprowadzania do wód bez oczyszczenia ścieków bytowych i przemysłowych z baz budowlanych. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych.

W celu uniknięcia wyżej wymienionych sytuacji należy dopilnowywać, aby plac budowy (ew. miejsce stacjonowania pojazdów mechanicznych, maszyn, urządzeń) posiadał utwardzoną, nieprzepuszczalną powierzchnię oraz był odwadniany. Urządzenia odwadniające będą skuteczne w zmniejszeniu wilgotności gruntów i będą zapewniać dostatecznie szybki spływ wody ze wszystkich punktów placu budowy. Preferowane

są urządzenia, w których wykorzystywane są procesy naturalnego samooczyszczania, które wpływają korzystnie na bilans wodny danego terenu.

Podczas budowy kanalizacji sanitarnej stosowane będą nowoczesne technologie budowy rurociągów wykorzystujące przeciski metodą sterowaną i odwierty minimalizują zakłócenia w stosunkach wodnych.

7.4.2. Wody powierzchniowe

Podobnie jak w przypadku środowiska gruntowego i wód podziemnych, podczas wykonywania prac budowlanych mogą mieć miejsce jedynie potencjalne, krótkookresowe negatywne oddziaływania na wody powierzchniowe. Działania te związane są z potencjalnymi zagrożeniami dla jakości wód powierzchniowych na skutek przenikania do nich substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów, w szczególności w przypadku ich awarii.

W przypadku prac ziemnych szczególnie duże jest niebezpieczeństwo czasowego zmętnienia wody w niewielkich ciekach w pobliżu terenu budowy.

7.4.3. Powietrze atmosferyczne i klimat

Emisja pyłów związana będzie głównie z transportem i przemieszczeniem materiałów sypkich, pylastych czy urobku ziemnego. Praca środków transportu i maszyn roboczych wiązać się będzie z okresowo zwiększoną emisją szkodliwych substancji gazowych (spalin). Niewykluczone jest generowanie pyłów na skutek ścierania opon i nawierzchni drogowej jak również okładzin hamulcowych i spalin pojazdów starszej generacji, co może powodować lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji w powietrzu. Dotyczy to substancji emitowanych z silników spalinowych z transportu i ciężkich maszyn oraz prac spawalniczych.

Szkodliwe pyły i gazy będą również emitowane do atmosfery w trakcie realizacji wszelkich prac termomodernizacyjnych. Natomiast podczas prac malarskich do powietrza ulatniać się będą niewielkie ilości związków organicznych.

Wszystkie te szkodliwe emisje pyłów, gazów i związków organicznych będą krótkotrwałe, w trakcie realizacji poszczególnych zamierzonych prac oraz w ilościach niezagrażających zdrowiu mieszkańców. W tym wypadku istotną rolę odgrywać będzie aspekt organizacyjny, ponieważ sposób prowadzenia prac oraz wykorzystywanie sprzętu spełniającego odpowiednie normy przyczyni się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do powietrza. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych.

7.4.4. Klimat akustyczny

Negatywne krótkoterminowe oddziaływanie może wystąpić na etapie realizacji inwestycji związanych z przeprowadzeniem robót remontowo-budowlanych. Do zadań, które będą miały negatywny wpływ na klimat akustyczny terenów przyległych należą m.in.: termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, rozbudowa dróg, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa bajpasu, spinki wodociągu oraz sieci kanalizacyjnej.

Hałas oraz drgania będą emitowane głównie przez maszyny spalinowe, urządzenia budowlane i środki transportu. Maszyny budowlane i środki transportu stanowią źródła hałasu o mocy akustycznej w granicach 95-102 dB. Urządzenia stosowane podczas prac budowlanych powinny spełniać wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. z 2005 r. Nr 263, poz. 2202). Ze względu na emitowany hałas prace budowlane powinny być wykonywane jedynie w porze dziennej.

Na etapie budowy źródłem hałasu emitowanego do otoczenia mogą być maszyny budowlane takie jak koparki, ładowarki, spychacze, itp., sprzęt specjalistyczny taki jak wiertarki, młoty, urządzenia pomocnicze, takie jak sprężarki, kompresory, itd.

W miarę możliwości należy używać sprzętu i urządzeń w osłonach dźwiękoszczelnych oraz stosować odpowiedni sprzęt i środki transportu, przy czym ważna jest tutaj zarówno jakość sprzętu, jego prawidłowa eksploatacja i konserwacja, jak i dodatkowe wyposażenie w urządzenia zmniejszające niekorzystne oddziaływanie na środowisko. W miarę możliwości należy także używać sprzętu nowego, dla którego obowiązują obecnie wymagania odnośnie emisji hałasu do środowiska.

Stosowanie powyższych zaleceń pozwoli na ograniczenie emisji hałasu i pozytywnie wpłynie na klimat akustyczny otoczenia podczas budowy. Na zwiększony poziom hałasu będą narażeni jedynie mieszkańcy posesji sąsiadujących z rejonem prowadzonych prac oraz osoby przebywające tymczasowo w pobliżu. Poza terenami zabudowanymi należy liczyć się z oddziaływaniem na dzikie zwierzęta i ptaki, co może przyczynić się do ich migracji na inne tereny.

Hałas związany z prowadzonymi pracami budowlanymi będzie występować okresowo. Uciążliwości związane z budową będą miały charakter tymczasowy i ustąpią w momencie ukończenia prac budowlanych.

7.4.5. Powierzchnia ziemi i gleba

Oddziaływanie na gleby związane będzie głównie z etapem realizacji planowanych inwestycji – przemieszczaniem mas ziemnych w czasie prac budowlanych i ubiciem gleb wokół placów budowy. Ewentualne oddziaływanie na etapie prowadzenia prac budowlanych będzie się wiązać ze zniszczeniem wierzchniej warstwy gleby przez pojazdy i maszyny używane przy prowadzonej budowie i modernizacji zaplanowanych inwestycji. Działania te będą miały charakter lokalny, jako że ograniczają się do obszarów, na których są przeprowadzane prace.

Przemieszczanie mas ziemnych oraz wykopy związane będą głównie z realizacją przedsięwzięć z zakresu rozbudowy dróg, budowy sieci kanalizacji oraz rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków na terenie Gminy.

Prace budowlane niestety zawsze wiążą się z możliwością awarii sprzętu budowlanego, co powoduje ryzyko zanieczyszczenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Ryzyko wystąpienia awarii jest jednak niewielkie, a przy zastosowaniu odpowiednich środków zapobiegawczych z praktycznego punktu widzenia, można je wykluczyć. Aby ograniczyć oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby należy unikać wkraczania ciężkiego sprzętu na tereny naturalne i nieprzekształcone. Po zakończeniu prac budowlanych teren należy uporządkować i przywrócić do stanu pierwotnego lub zbliżonego do naturalnego.

7.4.6. Gospodarka odpadami

Zwiększone ilości odpadów będą powstawały głównie podczas prac budowlanych. Odpady te należy gromadzić w sposób selektywny, uniemożliwiający niekontrolowane rozprzestrzenianie się odpadów w środowisku. Okres magazynowania oraz objętość magazynowanych odpadów należy ograniczyć do niezbędnego minimum. Należy prowadzić ewidencję wytwarzanych odpadów na obowiązujących drukach. Odpady należy przekazywać na podstawie kart przekazania odpadu odbiorcom posiadającym stosowne zezwolenia.

Aktualne wzory ewidencji odpadów oraz karty przekazania odpadu zostały określone Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. 2014 poz. 1973).

Odpady powstające podczas realizacji inwestycji przewidzianych w *Programie* to przede wszystkim odpady zielone, materiały konstrukcyjne (metale, drewno, szkło, tworzywa sztuczne) oraz masy ziemne przy ewentualnych wykopach.

Podczas prowadzonej budowy odpady te będą magazynowane w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonej inwestycji, na wyznaczonych do tego celu terenach, do czasu ich ponownego wykorzystania. Odpady, które nie będą mogły być ponownie zagospodarowane dla potrzeb

prowadzonej budowy będą przekazywane wyspecjalizowanym firmom zajmującym się odzyskiem lub w przypadku odpadów, które nie nadają się do odzysku firmom zajmującym się unieszkodliwianiem poprzez składowanie na przeznaczonych do tego składowiskach odpadów.

Podczas realizacji inwestycji powstawać będą również odpady komunalne oraz odpady związane z eksploatacją maszyn używanych podczas budowy. W związku z tym, zostaną wyznaczone miejsca czasowego deponowania tych odpadów. Odpady komunalne będą przekazywane na składowiska odpadów komunalnych, a ewentualne odpady niebezpieczne związane z eksploatacją maszyn będą przekazywane do utylizacji.

Tabela 35. Główne rodzaje odpadów powstające podczas realizacji inwestycji

Kod odpadów	Rodzaj odpadów
17 01	Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty)
17 02	Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych
17 05	Gleba i ziemia (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych oraz urobek z pogłębiania)
17 08	Materiały konstrukcyjne zawierające gips
17 09	Inne odpady z budowy, remontów i demontażu
20 03	Inne odpady komunalne

Odpowiedzialność za postępowanie z wszystkimi rodzajami odpadów leży w gestii głównego wykonawcy. Wszystkie powstające odrzuty podczas budowy będą czasowo składowane i zabezpieczone w taki sposób, aby zminimalizować ich możliwy negatywny wpływ na środowisko gruntowo-wodne.

Ponadto wszelkie naprawy urządzeń wykorzystywanych do prowadzonych prac wykonywane będą w wyspecjalizowanych warsztatach, poza terenem budowy.

7.4.7. Dziedzictwo kulturowe

Na etapie prowadzenia robót budowlanych w sąsiedztwie obiektów dziedzictwa kulturowego, negatywnie może na nie wpływać podwyższony poziom zanieczyszczeń powietrza związany z pracą maszyn budowlanych (zwiększone zapylenie, wzrost emisji komunikacyjnej, zwiększony poziom hałasu oraz drgań). Etap ten będzie również negatywnie odbierany przez zwiedzających, w związku z utrudnionym dostępem do dóbr kultury.

Realizacja inwestycji związana będzie z koniecznością przeprowadzenia prac ziemnych. Może spowodować to odsłonięcie istniejących w ziemi stanowisk archeologicznych, śladów osadnictwa i kultury materialnej. W przypadku wystąpienia znalezisk archeologicznych, odkrycia przedmiotu, co do którego będzie istniało przypuszczenie, że jest on zabytkiem prace budowlane zostaną wstrzymane, znalezisko zostanie zabezpieczone przy użyciu dostępnych środków oraz niezwłocznie zgłoszone do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W przypadku stanowisk archeologicznych jedynym możliwym rozwiązaniem jest prowadzenie nadzorów archeologicznych w trakcie budowy.

7.4.8. Zdrowie

Chwilowe, okresowe, niekorzystne oddziaływanie na zdrowie mieszkańców związane będzie głównie z pogorszeniem warunków akustycznych, wzrostem zapylenia powietrza oraz zwiększoną emisją spalin w trakcie prac specjalistycznego sprzętu w ramach realizacji inwestycji.

Praca urządzeń budowlanych w trakcie wykonywania robót przyczynić się może do uciążliwości akustycznych, wpływając okresowo ujemnie na zdrowie i samopoczucie mieszkańców Gminy przebywających w pobliżu prac.

Okresowe utrudnienia związane z pracami budowlanymi i remontowymi mogą spowodować nieznaczne pogorszenie bezpieczeństwa ruchu w rejonach prowadzonych prac. Roboty powodujące powstanie zagrożenia ze względu na swój charakter: roboty rozładunkowe i załadunkowe, roboty wykonywane przy użyciu dźwigów i koparek, roboty wykonywane przy użyciu drobnego sprzętu mechanicznego, tj. piły, zagęszczarki, młoty. W czasie realizacji robót mogą wystąpić zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi związane z wykonywaniem robót pod lub w pobliżu linii elektroenergetycznych. Zagrożenia mogą powstać także w trakcie wykonywania robót ziemnych przy użyciu koparki (wykopy dla budowy kanalizacji).

7.5. Oddziaływania na obszary chronione i różnorodność biologiczną

W rozdziale tym przedstawiono analizę i ocenę wrażliwości terenów chronionych oraz różnorodności biologicznej w skutek zaplanowanych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz zadań. Wskazano celowość wprowadzanych działań oraz rodzaje ingerencji w środowisko jakie mogą wystąpić podczas ich wdrażania.

Zaplanowane przedsięwzięcia realizowane będą na terenach zagospodarowanych przez człowieka oraz w istniejących obiektach. Nie planuje się realizacji prac budowlanych na obszarach, które podlegają rygorom ochronny, gdyż będą one ograniczane wyłącznie do

obszarów już zagospodarowanych. Ponadto zadania ograniczają się do niewielkich przestrzeni oraz poszczególnych obiektów i nie wpływają na ograniczenie różnorodności biologicznej

Obszary chronione znajdujące się na terenie Gminy Susz stanowią miejsca, na których ograniczone jest prowadzenie nowych inwestycji. Zagrożeniem dla obszarów chronionych jest m.in. rozbudowa systemu dróg, budowa ścieżek oraz infrastruktury rowerowej. Szczególną uwagę należy zwrócić na występujące obszary Natura 2000. Zgodnie z planami ochrony, każdy z tych obszarów chroniony może być chroniony w różny sposób. Ustalenia zadań określonych w programie są zgodne z ww. planami ochrony dla poszczególnych obszarów chronionych wskazanych przy ich opisie.

Ponadto zgodnie z we wskazywanymi zapisami art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na obszarach tych zabronione są działania wpływające negatywnie na obszary najcenniejsze przyrodniczo. Stąd wprowadzania nowych inwestycji jest na tych obszarach ograniczone.

Zaplanowane inwestycje w Programie Ochrony Środowiska są na etapie ogólnych założeń wstępnych. Nie przewiduje się na tym etapie możliwości wystąpienia zagrożeń dla gatunków chronionych, w tym ich korytarzy migracji i cennych siedlisk. Planowane do realizacji działania będą realizowane już na terenach zagospodarowanych. Nie będą wywierały wpływu na powyższe obszary. W przypadku przystąpienia do prac w zakresie planowania i tworzenia dokumentacji dla inwestycji na obszarach chronionych poprzedzone one zostaną inwentaryzacją przyrodniczą, oceną możliwości wystąpienia zagrożonych gatunków chronionych, w tym ich korytarzy migracji lub cennych siedlisk oraz analizą rozwiązań alternatywnych tj. np. zmiany lokalizacji.

7.5.1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną oraz stan flory i fauny

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz ma na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego. W związku z tym, realizacja większości zadań przewidzianych w *Programie* będzie miała zatem pośredni, długoterminowy i pozytywny wpływ na różnorodność występujących na tym terenie organizmów żywych.

Obiekty budowlane stanowią potencjalne siedliska gatunków chronionych, w szczególności ptaków i nietoperzy. Niewłaściwie przeprowadzone remonty i ocieplenia budynków wykonane bez uwzględnienia potrzeb biologicznych zwierząt je zasiedlających mogą naruszać przepisy ustawy o ochronie przyrody, a także istotnie przyczynić się do zmniejszenia populacji gatunków chronionych. W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia

siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac w obrębie budynków dokonać ich obserwacji pod kątem występowania gatunków chronionych.

Ponadto w związku z planowanymi zadaniami dotyczącymi wprowadzania zadrzewień należy w pierwszej kolejności dokonać rozpoznania tych terenów pod kątem występowania gatunków chronionych i ich siedlisk.

W związku z tym, aby załagodzić negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze, należy unikać prowadzenia tego rodzaju prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę posiadanych możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie na budynkach np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd. Dodatkowo, przed podjęciem prac termomodernizacyjnych należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania ptaków i nietoperzy (ekspertyza ornitologiczna i chiropterologiczna).

W przypadku gdy planowane czynności wiążą się z naruszeniem zakazów określonych w art. 52 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2018 poz. 1614 z późn. zm.), przed ich wykonaniem należy uzyskać stosowne zezwolenie wydawane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie.

Planowana w zakresie infrastruktury wodno - kanalizacyjnej, spowodują poprawę jakości wód powierzchniowych, co z kolei przyczyni się do stworzenia korzystnych warunków bytowania w rzekach i bezodpływowych ciekach wodnych na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego wszelkim organizmom wodnym.

W trakcie trwania realizacji inwestycji (na etapie budowy) potencjalne zagrożenie dla różnorodności biologicznej regionu może być związane z zajęciem terenu pod inwestycję, przemieszczaniem dużej ilości mas ziemi, składowaniem materiałów budowlanych, budową dróg dojazdowych, jak również rozjeżdżaniem terenu przez pracujący ciężki sprzęt. Prace budowlane, w połączeniu z regulacją stosunków wodnych, zwłaszcza odwodnienie terenu, mogą mieć znaczenie dla stopnia odwodnienia siedlisk przyrodniczych znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji. Ewentualne zanieczyszczenie terenu substancjami chemicznymi może prowadzić do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub w skrajnych przypadkach ich zniszczenia. Zagrożenie to może mieć miejsce w przypadku awarii sprzętu technicznego używanego w trakcie prac budowlanych i wydostania się do środowiska substancji chemicznych (w tym ropopochodnych). Przewidywane drgania podłoża oraz hałas na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, przypadkowe niszczenie środowiska bytowania zwierząt oraz roślin mogą zaburzyć migracje gatunków zamieszkujących dany

obszar albo doprowadzić do wycofania się osobników danego gatunku z dotychczas zajmowanego terenu. Należy również dołożyć wszelkiej staranności, aby w trakcie prac budowlanych nie wystąpiły przypadkowe incydenty zabijania zwierząt żyjących na danym terenie, co zapobiegnie niekontrolowanemu zmniejszaniu ich populacji.

7.5.2. Oddziaływanie na obszary chronione

Zgodnie z art. 33 ustawy o ochronie przyrody zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Na terenie Gminy Susz ustanowione zostały Obszary Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego (PLH280051), Ostoja Iławska (PLH280053) oraz Lasy Iławskie (PLB280005). Ponadto na terenie Gminy znajdują się Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego, Rezerwaty Przyrody: Czerwica, Jezioro Gaudy, Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego, Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy.

W celu oceny potencjalnego oddziaływania zadań przewidzianych do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* na obszary chronione położone na terenie przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego, przeanalizowano potencjalne zagrożenia dla tych obszarów i zakazy wynikające z ustawy o ochronie przyrody. Zakazy, które mogą być wprowadzone na obszarze chronionego krajobrazu to m.in.: zakaz zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry; zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko; zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych; zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciw osuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych; zakaz dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka itd.

Na obszarze **Obszar Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051**, obowiązują przepisy art. 33 ustawy o ochronie przyrody oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie poz. 3974 z dnia 2 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia

planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051. Zgodnie z przepisami art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wprowadza się następujące zakazy: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszaru Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. Zaplanowane w *Programie Ochrony Środowiska* zadania będą zgodne z ww. Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Uwzględniają one określone istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Ponadto wspomagają realizację celi działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony oraz są spójne z działaniami ochronnymi, szczególnie w zakresie działań prowadzonych przez właścicieli i użytkowników gruntów.

Na obszarze **Obszar Natura 2000 Ostoja iławska PLH280053,** obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku poz. 1143 z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja iławska PLH280053. Zaplanowane w *Programie Ochrony Środowiska* zadania będą zgodne z ww. Zarządzeniami Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska. Uwzględniają one określone istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony. Ponadto wspomagają realizację celi działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony oraz są spójne z działaniami ochronnymi, szczególnie w zakresie działań prowadzonych przez właścicieli i użytkowników gruntów

Na obszarze **Obszar Natura 2000 Lasy iławskie PLB280005**, obowiązują przepisy art. 33 ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z czym wprowadza się następujące zakazy, które będą przestrzegane podczas realizacji zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz: podejmowanie działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszaru Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Na terenie **Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego** obowiązuje Rozporządzenie nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2005 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego w części dotyczącej województwa warmińsko-mazurskiego.

Na terenie **Rezerwatu Przyrody „Czerwica”** obowiązuje Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 28 września 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody.

Na terenie **Rezerwatu Przyrody „Jezioro Gaudy”** obowiązuje Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 stycznia 1957 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody.

Na terenie **Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego** obowiązuje rozporządzenie nr 31 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego (część A i część B).

Na terenie **Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy** obowiązują Uchwała nr XXVI/607/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy.

Realizacja zaplanowanych działań uwzględni ww. zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne i sposoby ich eliminacji lub ograniczenia.

Według Map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Osłony Kraju, na terenie Gminy nie istnieje zagrożenie wystąpienia powodzi.

Wszystkie zaplanowane inwestycje dotyczące modernizacji czy budowy nowej infrastruktury zostaną zaplanowane ze szczególnym uwzględnieniem i troską o występujące obszary chronione. W przypadku zaistnienia takiej konieczności, podjęte zostaną działania mające na celu kompensację powstałych szkód poprzez podejmowanie równoważących je działań, prowadzące do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia oraz do zachowania walorów krajobrazowych (np. sadzenie drzew, objęcie opieką stanowisk zagrożonych gatunków roślin i zwierząt, budowa schronień dla ptaków). Rekompensowanie strat w przyrodzie ma na celu łagodzenie ujemnego wpływu na środowisko oraz zapewnienie właściwego funkcjonowania sieci Natura 2000.

Ponadto wszelkie prace budowlano-modernizacyjne nie mogą oddziaływać na tereny chronione bez przeprowadzenia uprzednich postępowań i uzyskania odpowiedniej zgody na takie przedsięwzięcia.

Reasumując ustalenia Programu Ochrony Środowiska:

- nie spowodują działań wymienionych w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 oraz nie zajdą przesłanki zawarte w art. 34 tej ustawy,
- zapewnią realizację celów ochrony przyrody wymienionych w art.2 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody,
- nie spowodują naruszenia zakazów obowiązujących w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy funkcjonującego na mocy Uchwały nr XXVI/607/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy; Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego funkcjonującego na mocy rozporządzenia nr 31 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego (część A i część B),
- nie powodują naruszenia zakazów obowiązujących w granicach Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego funkcjonującego na mocy Rozporządzenia nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2005 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego w części dotyczącej województwa warmińsko-mazurskiego.

7.6. Relacje między oddziaływaniami

W poniższej tabeli przedstawiono relacje pomiędzy potencjalnymi oddziaływaniami przedsięwzięć Programu na poszczególne elementy środowiska oraz oddziaływaniami pośrednimi mogącymi mieć miejsce w związku z realizacją Programu.

Tabela 36. Relacje pomiędzy zidentyfikowanymi oddziaływaniami

Elementy środowiska i oddziaływania bezpośrednie	Wzajemne powiązania oddziaływań i oddziaływania pośrednie
POWIETRZE I KLIMAT:	
• Emisja spalin, • Zapylenie, • Immisja zanieczyszczeń, • Hałas i wibracje.	• Spaliny i pyły samochodowe zanieczyszczają powierzchnię ziemi, gleby i wody powierzchniowe, • Hałas i wibracje wpływają na zdrowie człowieka i świat zwierzęcy, • Zmiany pokrycia powierzchni ziemi wpływają na mikroklimat.
POWIERZCHNIA ZIEMI (W TYM GLEBY)	
• Zmiany pokrycia powierzchni terenu oraz struktury gruntu, składu biologicznego	• Zmiana pokrycia powierzchni terenu wpływa na zmianę mikroklimatu, • Zwiększenie powierzchni nawierzchni

Elementy środowiska i oddziaływania bezpośrednie	Wzajemne powiązania oddziaływań i oddziaływania pośrednie
i chemicznego	nieprzepuszczalnych, czyli pogorszenie się własności retencyjnych i filtracyjnych, wpływa to na wody gruntowe i ujęcia wody oraz na mikroklimat, • Zanieczyszczenia opadające na powierzchnię dróg spływają wraz z wodami opadowymi do gleby i wód gruntowych.
WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	
• Zanieczyszczenia wód, • Obniżenie poziomu wód gruntowych, • Zmiana stosunków wodnych.	• Zanieczyszczenia użytkowych poziomów wód podziemnych mają wpływ na zdrowie ludzi, • Zmiany poziomu wód gruntowych (odwodnienia), wpływają na wilgotność gleby, a to z kolei oddziałuje na florę i faunę, • Zanieczyszczenia wód wpływają na różnorodność biologiczną, • Poziom wód gruntowych i stosunki wodne wpływają na stan zdrowotny roślinności danego obszaru, a tym samym na zmiany w krajobrazie, • Zmiany pokrycia powierzchni ziemi i jej właściwości filtracyjnych wpływają na reżim wód.
FLORA I FAUNA	
• Zmiany przestrzeni życiowej i ekosystemów, • Zagrożenie dla niektórych gatunków, • Zmniejszenie różnorodności biologicznej.	Rozwój transportu, budowa dróg oraz inne procesy urbanizacyjne wpływają na florę i faunę pośrednio poprzez: • Zmiana stanu czystości powietrza, hałasu i drgań, mikroklimatu, poziomu wód gruntowych, zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczenie gleby i pokrycia powierzchni ziemi, • Stan flory i fauny ma wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka, • Stan flory wpływa na krajobraz.

Źródło: opracowanie własne

Środki minimalizujące zidentyfikowane oddziaływania

Skala oddziaływań założeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz jest niewielka. Działania ograniczają się do terenów w większości już zurbanizowanych. Zadania ujęte w POŚ wpływają na:

— poprawę jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy poprzez termomodernizację budynków użyteczności publicznej, budowę kotłowni miejskiej,

wymianę oświetlenia na energooszczędne, przebudowę dróg oraz budowę instalacji fotowoltaicznej,

- kontrolę poziomu hałasu na terenie Gminy poprzez prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku,
- prowadzenie monitoringu natężenia pól elektromagnetycznych,
- poprawę zasobów wodnych poprzez prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych, montaż spinki wodociągowej, bajpas wodociągu, budowę kanalizacji, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków oraz rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków,
- racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi poprzez kontrolę i ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalin,
- ochronę gleb przed degradacją poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej wśród rolników z zakresu stosowania nawozów i środków ochrony roślin,
- sprawny system gospodarowania odpadami poprzez odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy, usuwanie nielegalnych składowisk odpadów, edukację ekologiczną dotyczącą odpadów,
- monitorowanie i kontrolowanie podmiotów korzystających ze środowiska, utrzymanie zieleni, nasadzenia drzew,
- ochronę przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi dzięki doposażeniu jednostek Straży Pożarnej.

7.7. Oddziaływania wtórne i skumulowane

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań przewidzianych do realizacji w ramach *Programu*. Jest to jednak kwestia uzależniona od harmonogramu prowadzonych robót i na obecnym etapie trudna do zidentyfikowania.

Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi należy dokładnie ustalić harmonogram prac oraz na bieżąco informować z określonym wyprzedzeniem zainteresowane strony (tj. mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych.

Korzystne dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i jakości bytowania lokalnej społeczności jest także łączenie realizacji poszczególnych prac na tych samych obiektach przez różnych administratorów, w tym samym czasie - np. podczas modernizacji nawierzchni odcinka drogi można wykonać wszystkie planowane prace na sieciach infrastruktury, zlokalizowanych w pasie drogowym.

Nie zidentyfikowano oddziaływań skumulowanych wynikających z realizacji innych programów lub planów na tym terenie w tym samym czasie.

7.8. Decyzje środowiskowe dla poszczególnych inwestycji

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest dokumentem określającym nałożone warunki na realizacje przedsięwzięcia gwarantujące bezpieczeństwo szeroko rozumianemu środowisku. Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, decyzja środowiskowa (Dz.U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.) musi zostać wydana przed uzyskaniem m. in. następujących decyzji administracyjnych:

- decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego oraz decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych,
- decyzji o pozwoleniu na rozbiórkę obiektów jądrowych,
- decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla, koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż, koncesji na podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji, koncesji na podziemne składowanie odpadów oraz koncesji na podziemne składowanie dwutlenku węgla,
- decyzji określającej szczegółowe warunki wydobywania kopaliny,
- pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych,
- decyzji ustalającej warunki prowadzenia robót polegających na regulacji wód oraz budowie walów przeciwpowodziowych, a takie robót melioracyjnych, odwodnień budowlanych oraz innych robót ziemnych zmieniających stosunki wodne na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych, zwłaszcza na terenach, na których znajdują się skupienia roślinności o szczególnej wartości z punktu widzenia przyrodniczego, terenach o walorach krajobrazowych i ekologicznych, terenach masowych lęgów ptactwa, występowania skupień gatunków chronionych oraz tarlisk, zimowisk, przepławek i miejsc masowej migracji ryb i innych organizmów wodnych,
- decyzji o zatwierdzeniu projektu scalenia lub wymiany gruntów,
- decyzji o zmianie lasu na użytek rolny,
- decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej,
- decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej,
- decyzji o ustaleniu lokalizacji autostrady.

Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje także przed dokonaniem zgłoszenia budowy lub wykonania robót budowlanych oraz zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części.

W dniu 9 września 2010 roku zostało wydane rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010 r. Nr 213 poz. 1397 ze zm.) określające rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Aktualizacja: Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71).

Rozporządzenie podaje również przypadki, w których zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane jako przedsięwzięcia, dla których jest wymagane bądź może być wymagane przygotowanie raportu o oddziaływaniu na środowisko. Do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach załącza się m.in. kartę informacyjną przedsięwzięcia (KIP) bądź raport o oddziaływaniu na środowisko.

Na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, organ wydający decyzję środowiskową stwierdza o konieczności lub nie przeprowadzenia pełnej procedury środowiskowej, czyli o konieczności sporządzenia raportu o oddziaływania na środowisko. Zakres raportu określa art. 66 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.). Raport stanowi jeden z kluczowych elementów oceny oddziaływania na środowisko, który w przypadku przeprowadzania tej procedury powinien zostać dołączony do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Zadaniem raportu jest określenie oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na poszczególne elementy środowiska oraz ludzi przy uwzględnieniu przyjętych przez inwestora rozwiązań lokalizacyjnych, projektowych, technologicznych, technicznych i organizacyjnych.

8. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu Ochrony Środowiska

DZIAŁANIA ŁAGODZĄCE

Są to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na elementy środowiska społecznego lub przyrodniczego.

Zadania polegające m.in. na termomodernizacji budynków, rozbudowie i przebudowie dróg gminnych, budowie spinki i bajpasu wodociągu, budowie kanalizacji sanitarnej, rozbudowie i modernizacji oczyszczalni ścieków, usuwania nielegalnych składowisk odpadów, rozwoju terenów zieleni i pozostałe uwzględnione w Programie będą realizowane na podstawie obowiązujących przepisów, po uprzedniej analizie ich wypływu na przyrodę w tym gatunki chronione i siedliska oraz zakazy obowiązujące na danej formie ochrony przyrody.

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne założeń zawartych w *Programie,* proponuje się podjęcie szeregu działań łagodzących, które opisano w poniższej tabeli.

Tabela 37. Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji *Programu*

Element środowiska przyrodniczego	Środki łagodzące/zalecenia
Jakość powietrza i klimat	Wpływ przedsięwzięć na jakość powietrza, związany z etapem realizacji inwestycji (pracami budowlanymi) można ograniczyć przez zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez: – systematyczne sprzątanie placów budowy, – zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), – ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy na biegu jałowym, – uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody (nie sypanie na nadkola i inne części pojazdu), – przykrywanie plandekami skrzyń ładunkowych samochodów transportujących materiały sypkie (dotyczy też ziemi z wykopów), – ograniczenie prędkości jazdy pojazdów samochodowych w rejonie budowy. W przypadku planowanych prac związanych z budową czy przebudową dróg ważną kwestią mającą wpływ na poziom emisji zanieczyszczeń do powietrza jest dobra organizacja dojazdów do placu budowy oraz utrzymanie płynności na przebudowywanym odcinku. Właściwe rozwiązania w tym zakresie pozwolą na znaczne zmniejszenie emisji ze środków transportu. Ponadto należy monitorować właściwe wykorzystanie maszyn i urządzeń pracujących na budowie.
Hałas	W celu zmniejszenia emisji hałasu związanego z pracami budowlanymi, powinny one być wykonywane wyłącznie w porze dziennej, a czas pracy maszyn budowlanych na biegu jałowym należy ograniczyć do minimum. Maszyny budowlane powinny być w dobrym stanie technicznym oraz posiadać sprawne tłumiki akustyczne. Wpływ na zmniejszenie hałasu komunikacyjnego ma także stosowanie odpowiednio zaprojektowanych pasów zieleni przyulicznej z rzędami wysokich drzew i krzewów (gatunków o właściwościach dźwiękochłonnych tj. zimozielone gatunki drzewiaste oraz klon topola, lipa).
Wody	Aby zapobiec przedostawaniu się nieoczyszczonych ścieków bytowych do wód zaleca się stosowanie instalacji pozwalających na odprowadzanie ścieków bytowych z jezdni oraz ich oczyszczanie. Powstające ścieki bytowe, przed wprowadzeniem do środowiska należy oczyszczać do wymaganych prawem parametrów.

	Należy badać jakość wód przepływających przez separatory w celu sprawdzenia ich sprawności. Badania jakości zrzucanych wód opadowych należy prowadzić zgodnie z metodą referencyjną, określoną w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. 2014 r. poz. 1800). Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych, aby nie dopuścić skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Należy zapewnić dostęp do przenośnych toalet pracownikom budowy oraz regularnie opróżniać toalety z wykorzystaniem samochodów serwisowo-asenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria. Magazynowane na placach budowy substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi, tak aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowo-wodnego w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych.
Gleby	Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych, aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Magazynowane substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi, tak aby nie dopuścić do skażenia gruntu w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych. Po zakończeniu realizacji inwestycji należy usunąć wszystkie tymczasowe instalacje i urządzenia oraz wykonać niezbędne niwelacje powierzchni terenu. W miarę możliwości technicznych parkingi dla sprzętu budowlanego powinny być utwardzone i odwadniane. Umowy z wykonawcami prac budowlanych powinny zawierać klauzule o odpowiedzialności ekologicznej – należy stosować zasadę „zanieczyszczający płaci”. Zabiegi solenia dróg i chodników zimą powinny zostać ograniczone do niezbędnego minimum. Przed rozpoczęciem prac ziemnych warstwa wierzchnia gleby (humus) powinna być zebrana, a po zakończeniu prac – rozdeponowana na powierzchni terenu. W związku z zaplanowanymi działaniami podczas ich realizacji przestrzegane będą zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Prace ziemne i inne prace wykonywane ręcznie z wykorzystaniem mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu przeprowadzane będą w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom, zabezpieczając je przed: – uszkodzeniami mechanicznymi pni poprzez zastosowanie tymczasowych osłon, np. tkaniny jutowej, desek połączonych drutem lub grubych mat z trzciny lub słomy do wysokości minimalnej 2 m, – fizycznym uszkodzeniem krzewów poprzez wygrodzenie terenu ich występowania, – przesuszeniem odkrytych korzeni poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum czasu prowadzenia głębokich wykopów oraz stosowanie słomianych mat zabezpieczających bryły korzeniowe przed przesuszeniem, – mechanicznym uszkodzeniem korzeni szkieletowych poprzez ręczne prowadzenie wykopów w strefie brył korzeniowych w obrębie rzutu korony, bądź stosowanie metod bezwykopowych, przy czym prace odkrywkowe prowadzić w odległości minimum 1 m od pni drzew, a napotkane korzenie przyciąć na równi ze ścianą wykopu, – zanieczyszczeniem gruntu w obrębie brył korzeniowych poprzez lokalizację miejsc postoju maszyn i tymczasowego składowania materiałów budowlanych poza obrysem koron drzew, – mechanicznym uszkodzeniem gałęzi poprzez podwiązywanie gałęzi

	kolidujących z pracą pojazdów i maszyn wykorzystywanych w trakcie robót budowlanych.
Rośliny	W czasie wykonywania prac budowlanych w sąsiedztwie systemów korzeniowych należy przeprowadzać wykopy ręcznie. W przypadku konieczności odsłonięcia korzeni należy je zabezpieczyć. Należy unikać usuwania korzeni strukturalnych, zabezpieczyć środkami grzybobójczymi rany po odciętych korzeniach. Pnie drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego należy zabezpieczyć np. stosując odpowiednie włókniny i obudowy drewniane. W związku z zaplanowanymi działaniami podczas ich realizacji przestrzegane będą zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Prace ziemne i inne prace wykonywane ręcznie z wykorzystaniem mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu przeprowadzane będą w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom, zabezpieczając je przed: – uszkodzeniami mechanicznymi pni poprzez zastosowanie tymczasowych osłon, np. tkaniny jutowej, desek połączonych drutem lub grubych mat z trzciny lub słomy do wysokości minimalnej 2 m, – fizycznym uszkodzeniem krzewów poprzez wygrodzenie terenu ich występowania, – przesuszeniem odkrytych korzeni poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum czasu prowadzenia głębokich wykopów oraz stosowanie słomianych mat zabezpieczających bryły korzeniowe przed przesuszeniem, – mechanicznym uszkodzeniem korzeni szkieletowych poprzez ręczne prowadzenie wykopów w strefie brył korzeniowych w obrębie rzutu korony, bądź stosowanie metod bezwykopowych, przy czym prace odkrywkowe prowadzić w odległości minimum 1 m od pni drzew, a napotkane korzenie przyciąć na równi ze ścianą wykopu, – zanieczyszczeniem gruntu w obrębie brył korzeniowych poprzez lokalizację miejsc postoju maszyn i tymczasowego składowania materiałów budowlanych poza obrysem koron drzew, – mechanicznym uszkodzeniem gałęzi poprzez podwiązywanie gałęzi kolidujących z pracą pojazdów i maszyn wykorzystywanych w trakcie robót budowlanych.
Zwierzęta	W celu minimalizacji niekorzystnego oddziaływania na faunę planowane prace budowlane powinny zostać przeprowadzone w możliwie najkrótszym czasie. Prace termomodernizacyjne należy prowadzić poza okresem lęgowym ptaków, w miarę możliwości na budynkach zmodernizowanych należy zamieścić budki lęgowe dla ptaków. Prace należy prowadzić również poza okresem migracyjnym płazów.
Zdrowie	Należy czytelnie oznakować obszary, gdzie prowadzone będą prace budowlane i modernizacyjne w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac. W celu zachowania bezpieczeństwa na terenie budowy zaleca się stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP. W czasie trwania prac budowlanych należy zmniejszyć czas pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum, aby ograniczyć emisję spalin oraz hałasu.
Krajobraz i dziedzictwo kulturowe	Wszystkie inwestycje powinny być zaplanowane tak, aby nie niszczyły walorów estetycznych krajobrazu. W przypadku natrafienia na przedmioty o charakterze zabytkowym należy zabezpieczyć teren znaleziska i powiadomić o tym fakcie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

DZIAŁANIA KOMPENSACYJNE

Są to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia.

Zgodnie z art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska, kompensacja przyrodnicza może być realizowana tylko wówczas, gdy „ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa”.

Wpływ na środowisko zadań przewidzianych do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* będzie stosunkowo niewielki i w przypadku większości inwestycji będzie ograniczał się do etapu realizacji przedsięwzięcia (etapu budowy). Ponadto, większość z zaproponowanych w *Programie* inwestycji bazuje na tzw. „istniejącym śladzie” tzn. zakłada modernizację, przebudowę już istniejących obiektów, nie ingerując w nowe, cenne przyrodniczo obszary. W związku z tym, nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. Jednak w przypadku zaistnienia takiej konieczności należy podjąć szereg działań, prowadzących do przywrócenia równowagi w przyrodzie na danym terenie, naprawy szkód dokonanych w środowisku oraz odtworzenia walorów krajobrazowych. Działania te często przyjmują formę robót budowlanych i ziemnych tj.:

- rekultywacja gleb;
- rekultywacja wód, w tym odnowa obiegu wody;
- renaturyzacja terenu (odtwarzanie naturalnych warunków siedliskowych, urozmaicanie siedlisk);
- introdukcja gatunków np. ichtiofauny;
- zalesianie i nasadzenia roślinności (odtwarzanie terenów zielonych);
- budowa skrzynek lęgowych dla ptaków i nietoperzy,
- tworzenie sieci zadrzewień śródpolnych, ochrona istniejących kompleksów leśnych oraz tworzenie nowych obszarów ochronnych, co umożliwia migrację fauny i flory poprzez zmniejszenie fragmentacji środowiska.

9. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w Programie Ochrony Środowiska

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* znamionuje się pozytywnym wpływem na środowisko przyrodnicze oraz bazuje na tzw. „istniejącym śladzie” i nie wykracza na nowe obszary. W takim przypadku proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto, brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych

w Programie inwestycji, ponieważ skutki środowiskowe podejmowanych zadań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub też od występowania w otoczeniu wdrażania przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych. Trafne wskazanie rozwiązań alternatywnych jest niemożliwe również w przypadku braku pełnej dokumentacji technicznej – większość zadań zaplanowanych do realizacji przez Gminę Susz nie ma opracowanej takiej dokumentacji.

Przeprowadzając analizę wariantów poszczególnych przedsięwzięć można porównywać ze sobą następujące elementy inwestycyjne:

- warianty lokalizacji,
- warianty konstrukcyjne i technologiczne,
- warianty organizacyjne,
- wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”.

Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Zadania dotyczące budowy kanalizacji mają na celu podniesienie standardu życia mieszkańców przedmiotowego terenu. Realizacja tych zadań zwiększy ilość mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej oraz wyeliminuje niekontrolowany sposób wprowadzania do środowiska ścieków z indywidualnych zbiorników bezodpływowych oraz ograniczy spływ zanieczyszczeń i poprawi w ten sposób stan sanitarny Gminy.

10. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustaleniami Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 96, poz. 1110), oddziaływanie transgraniczne definiowane jest jako "jakiekolwiek oddziaływanie, nie mające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej Strony; przy czym "oddziaływanie" oznacza jakikolwiek skutek planowanej działalności dla środowiska z uwzględnieniem: zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, flory, fauny, gleby, powietrza, wody, klimatu, krajobrazu i pomników historii lub innych budowli albo wzajemnych oddziaływań miedzy tymi czynnikami; obejmuje ono również skutki dla dziedzictwa kultury lub dla warunków społeczno-gospodarczych spowodowane zmianami tych czynników”.

Wobec powyższego, ze względu na lokalny charakter działań, odległość Gminy od granic Państwa oraz zasięg przestrzenny obszaru objętego *Programem Ochrony Środowiska*

(w tym wielkość oddziaływania zaplanowanych przedsięwzięć), skutki realizacji założeń *Programu* nie będą miały znaczenia transgranicznego.

11. Napotkane trudności i luki w wiedzy

Prognoza Oddziaływania na Środowisko *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. W przeciwieństwie do ocen oddziaływania konkretnych planowanych przedsięwzięć nie ma w Prognozie Oddziaływania na Środowisko *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych.

Poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowego Programu. W związku z tym, możliwe jest zastosowanie jedynie metody opisowej (jakościowej). Nie ma zaś możliwości odniesienia się do konkretnych parametrów dotyczących poszczególnych planowanych inwestycji, co tworzy realną barierę zastosowania bardziej precyzyjnej metodyki (ilościowej), jednorodnej dla wszystkich planowanych w *Programie* przedsięwzięć. Dane techniczne bowiem opisujące planowane zadania prezentują bardzo zróżnicowany poziom szczegółowości – od projektów technicznych po koncepcje.

Z uwagi na skomplikowany i długotrwały proces inwestycyjny nie jest możliwe także dokładne określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych przy wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć, co również uniemożliwia oszacowanie oddziaływań skumulowanych i zastosowania modeli do obliczenia oddziaływań w sytuacji najbardziej niekorzystnej.

11. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego Programu Ochrony Środowiska oraz częstotliwości jej przeprowadzania - monitoring

Zakłada się, że Prognoza powinna obejmować obszar Gminy, wraz z obszarami pozostającymi w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.*

Zgodnie z wymogami obowiązujących dyrektyw proponuje się prowadzenie monitoringu efektów realizacji założeń Programu w zakresie opisanym poniżej. Celem monitoringu jest opisanie zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń Programu, sprawdzenie czy założone środki łagodzące przyniosą zakładany efekt.

Celem monitoringu środowiskowego jest ocena, czy stan środowiska ulega polepszeniu, czy pogorszeniu – poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Monitoring jest również podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej.

Kontrola i monitoring realizacji celów i zadań Programu Ochrony Środowiska powinien obejmować określenie stopnia wykonania poszczególnych działań:

- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn rozbieżności.

W realizacji poszczególnych zadań wynikających z Prognozy brać udział będą podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu zadaniami, podmioty realizujące te zadania, kontrolujące przebieg tych realizacji i jego efekty oraz społeczność Gminy, jako główny pomiot odbierający wyniki i odczuwający skutki podejmowanych działań.

Zgodnie z wymogami ustawy Prawo ochrony środowiska, koordynator wdrażania *Programu* będzie oceniać, co dwa lata stopień wdrożenia *Programu*. W latach 2019-2026 na bieżąco będzie monitorowany postęp w zakresie wdrażania zdefiniowanych w *Programie* działań, a pod koniec 2026 roku nastąpi ostateczna ocena rozbieżności między celami zdefiniowanymi w *Programie* i analiza przyczyn tych rozbieżności. Wyniki oceny będą stanowiły wykładnię dla kolejnego *Programu,* w którym zostaną zdefiniowane nowe cele i zadania.

Pomiar stopnia realizacji celów Programu będzie odbywał się poprzez mierniki. Będą to mierniki związane z poszczególnymi celami. Niektóre z mierników są parametrami stanu środowiska w sytuacji, gdy cel Programu odnosi się wprost do zasobu środowiskowego.

Tabela 38. Przykładowe mierniki realizacji Programu

Obszary interwencji	Wskaźnik / jednostka miary
1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji (szt.)
	Liczba wymienionego oświetlenia (szt.)
	Długość przebudowanej drogi (km)
	Liczba instalacji fotowoltaicznych (szt.)
2. Zagrożenia hałasem	Liczba przeprowadzonych badań monitoringowych (szt.)
3. Pola elektromagnetyczne	Liczba punktów w których nastąpiło przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (szt.)
4. Gospodarowanie wodami	Liczba przeprowadzonych monitoringów (szt.)

Obszary interwencji	Wskaźnik / jednostka miary
	Długość spinki wodociągowej (km)
	Długość bajpasu wodociągu (km)
5. Gospodarka wodno-ściekowa	Długość wybudowanej kanalizacji (km)
	Liczba udzielonych dotacji (szt.)
	Liczba przebudowanych i zmodernizowanych oczyszczalni (szt.)
6. Zasoby geologiczne	Punkty nie posiadające koncesji (szt.)
7. Gleby	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych (szt.)
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Liczba punktów adresowych z których odbierane są odpady (szt.)
	Liczba nielegalnych składowisk odpadów (szt.)
	Ilość sołectw objętych edukacją (szt.)
9. Zasoby przyrodnicze	Liczba przeprowadzonych monitoringów (szt.)
	Powierzchnia utrzymanych terenów zieleni (ha)
	Liczba nowych nasadzeń drzew (szt.)
10. Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba doposażonych jednostek OSP (szt.)

Poza głównymi miernikami przy ocenie skuteczności realizacji *Programu* powinny być również brane pod uwagę wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa.

WSKAŹNIKI SPOŁECZNO-EKONOMICZNE:

- poprawa stanu zdrowia mieszkańców Gminy, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności,
- zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce,
- coroczny przyrost netto miejsc pracy w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska,
- zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych.

WSKAŹNIKI STANU ŚRODOWISKA I ZMIANY PRESJI NA ŚRODOWISKO:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód, poprawa jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawa jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej,

- poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych),
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim hałasu komunikacyjnego,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych,
- ograniczenie degradacji gleb, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalności gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury,
- wzrost lesistości, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów,
- zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

WSKAŹNIKI AKTYWNOŚCI PAŃSTWA I SPOŁECZEŃSTWA:

- kompletność regulacji prawnych i tempo ich harmonizacji z prawem wspólnotowym i prawem międzynarodowym,
- spójność i efekty działań w zakresie monitoringu i kontroli,
- zakres i efekty działań edukacyjnych oraz stopień udziału społeczeństwa w procesach decyzyjnych,
- opracowanie i realizowanie przez grupy i organizacje pozarządowe projektów na rzecz ochrony środowiska.

12. Konsultacje społeczne

Projekt *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko zostaną udostępnione społeczeństwu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wnioski i uwagi mogą wnosić wszyscy obywatele, jak również organizacje pozarządowe, grupy społeczne, przedstawiciele środowisk naukowych itd. Opracowania zostaną udostępnione w Urzędzie Miejskim w Suszu oraz na oficjalnej stronie internetowej Gminy.

Ponadto *Program* podlega opiniowaniu przez Zarząd Powiatu Iławskiego, natomiast *Program* wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego

Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie.

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem Prognozy jest *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz.* Prognoza oddziaływania na środowisko została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2018 poz. 2081 z późn. zm.).

Zakres Prognozy jest zgodny z zapisami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001).

Niniejsza Prognoza oddziaływania Programu na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie. Przedmiotowe dokumenty, tj. *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* oraz Prognoza Oddziaływania na Środowisko *dla Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* zostaną także udostępnione społeczeństwu lokalnemu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prognoza składa się z kilku zasadniczych części: informacji o zawartości Prognozy, głównych celach, jej powiązaniach z innymi dokumentami, metodach sporządzenia czy miernikach.

Zakres merytoryczny niniejszej Prognozy został uzgodniony z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz z Warmińsko-Mazurskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Olsztynie. Niniejszą Prognozę sporządzono przy zastosowaniu m.in.: analiz jakościowych opartych na danych dostępnych z państwowego monitoringu środowiska, metod opisowych, danych z fachowej literatury.

W *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* określonych zostało dziesięć obszarów interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem; pola elektromagnetyczne; gospodarowanie wodami; gospodarka wodno-ściekowa; zasoby geologiczne; gleby; gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów; zasoby przyrodnicze; zagrożenia poważnymi awariami. W obrębie określonych obszarów interwencji wyznaczono cele i kierunki działań *Programu* oraz zadania wpływające na osiągnięcie założonych celów.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Susz oraz zaproponowano kierunki działań w tym zakresie. Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy zostały odniesione do stanu środowiska na obszarze Gminy oraz przeanalizowano potencjalne skutki środowiskowe realizacji *Programu*.

Działania wskazane w Prognozie mają na celu ograniczenie uciążliwości, czyli zjawisk wpływających w sposób negatywny na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi, (np. hałas, drgania, zanieczyszczenie powietrza). Przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska (np. normy jakości powietrza), stwarza zagrożenie zdrowia ludzi lub degradacji środowiska. Instrumenty prawne nakładają na organy administracji państwowej, jak i samorządowej obowiązek kontroli, ograniczania lub eliminowania uciążliwości. Podmioty gospodarcze są zobowiązane do stosowania rozwiązań technologicznych, które spełniają wymagania ochrony środowiska.

W Prognozie przeanalizowano potencjalny wpływ wskazanych do realizacji w *Programie* zadań na takie aspekty środowiska jak: natura 2000, różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne. W Prognozie wskazano również czy powyższe oddziaływanie może mieć kierunek negatywny, pozytywny czy neutralny na powyższe elementy.

W dokumencie dokonano oceny pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące na etapie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć wywrze pozytywny wpływ na środowisko, w związku z czym proponowanie rozwiązań alternatywnych nie znajduje uzasadnienia. Należy również podkreślić przewagę pozytywnego oddziaływania realizacji Programu na środowisko.

Działania wskazane do realizacji w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* mają z założenia na celu poprawę stanu środowiska. Uwzględniając rozwój gospodarczy Gminy, wzrost poziomu konsumpcji, wzrost presji na obszary cenne przyrodniczo, jak i tereny niezurbanizowane brak realizacji zapisów *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* spowoduje istotne pogorszenie wszystkich elementów środowiska, co w przyszłości może wpłynąć na wzrost zanieczyszczenia środowiska.

Warunkiem prawidłowego wdrożenia założeń *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* jest zachowanie określonych terminów realizacji przyjętych zadań oraz dostępność środków finansowych, jak również brak protestów społeczeństwa.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu środowiska analizowanej jednostki samorządu terytorialnego w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* wyznaczono cel nadrzędny, który otrzymał następujące brzmienie:

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY SUSZ WPŁYWAJĄCY NA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ZACHOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH NA TERENIE GMINY

W celu realizacji powyższego celu nadrzędnego *Programu* określono poszczególne obszary interwencji, cele i kierunki interwencji, rodzaj i harmonogram zadań proekologicznych oraz środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów.
Należy zauważyć, że Program Ochrony Środowiska określa strategię długoterminową - definiuje cele długookresowe dla najbliższych 8 lat.

Obszary interwencji określone w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Susz:*

- Ochrona klimatu i jakości powietrza;
- Zagrożenia hałasem;
- Pola elektromagnetyczne;
- Gospodarowanie wodami;
- Gospodarka wodno-ściekowa;
- Zasoby geologiczne;
- Gleby;
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
- Zasoby przyrodnicze;
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Prognoza oddziaływania przedstawia również rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Rozwiązaniem są zaproponowane w ramach Programu przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne. Większość zaproponowanych działań pozytywnie wpłynie na wszystkie komponenty środowiska. Możliwe są jednak krótkotrwałe negatywne oddziaływania na etapie realizacji konkretnego przedsięwzięcia. Natomiast dla inwestycji, które w sposób szczególny mogą wpływać na środowisko powinien być wykonany raport oddziaływania niniejszego przedsięwzięcia na środowisko jeszcze na etapie ubiegania się o pozwolenie na budowę.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach *Programu* ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. A zatem, zgodnie z metodologią ocen oddziaływania na środowisko proponowanie szczegółowych rozwiązań alternatywnych nie ma pełnego uzasadnienia.

Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Susz zawiera szereg zadań i celów zgodnych z celami i priorytetami dokumentów szczebla międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego, regionalnego i lokalnego. Głównym założeniem *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* jest ograniczenie zanieczyszczenia środowiska na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego, przyczyniając się do poprawy jego stanu. Zakłada się, że wdrożenie *Programu* nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska Gminy, natomiast jego prawidłowa realizacja przyniesie w przyszłości wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko.

Realizacja *Programu* nie spowoduje ingerencji i przekształceń w środowisku naturalnym o wysokich walorach przyrodniczych oraz nie wpłynie negatywnie na obszary chronione i cenne przyrodniczo. Wszystkie działania przyczyniają się do ochrony środowiska naturalnego i racjonalnego wykorzystywania jego zasobów.

Po przeprowadzonej analizie zidentyfikowano negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć zawartych w *Programie* ograniczające się w znacznej większości przypadków jedynie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych związanych z planowaną inwestycją). Wówczas przewiduje się podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisja pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze.

Z uwagi na charakter przedsięwzięć przewidzianych do realizacji oraz ich lokalizację, na etapie budowy mogą wystąpić okresowo niekorzystne oddziaływania na istniejące formy ochrony przyrody.

Natomiast na etapie eksploatacji inwestycji zaplanowanych w *Programie*, prognozuje się ich znaczne korzystne oddziaływanie na środowisko.

Ze względu na lokalny charakter działań i zasięg przestrzenny obszaru objętego *Programem Ochrony Środowiska* skutki realizacji założeń *Programu* nie będą miały znaczenia transgranicznego.

Przeprowadzając analizę potencjalnego oddziaływania *Programu* na środowisko przyrodnicze odniesiono się do poszczególnych zadań zawartych w *Programie*. W stosunku do każdego przedsięwzięcia zaplanowanego w ramach *Programu Ochrony Środowiska* przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Wpływ na środowisko zadań przewidzianych do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Susz* będzie stosunkowo niewielki i w przypadku większości inwestycji, tak jak wspomniano powyżej, będzie ograniczał się do etapu realizacji przedsięwzięcia (etapu budowy). Proponowane inwestycje mają w swym założeniu poprawę standardu i jakości życia mieszkańców Gminy, przy jednoczesnych działaniach ochronnych względem elementów przyrodniczych.

W związku z tym nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie działań łagodzących.

Zakłada się, że w wyniku realizacji *Programu* na terenie Gminy Susz, nastąpi poprawa stanu środowiska przyrodniczego i standardu życia mieszkańców. Ograniczona zostanie w sposób odczuwalny emisja substancji i energii do środowiska, w tym odpadów, zwłaszcza komunalnych. Poprawie ulegnie jakość powietrza, wód i gleb, co przełoży się na podwyższenie jakości życia mieszkańców. Nastąpi wzrost świadomości ekologicznej społeczności, co może mieć bezpośrednie przełożenie na wzrost aktywności w sprawach ochrony środowiska.

W celu identyfikacji potencjalnych oddziaływań poszczególnych zadań zaplanowanych w *Programie* posłużono się macierzą skutków środowiskowych zadań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych przewidzianych do realizacji, przedstawiającą w skondensowanej postaci możliwe oddziaływanie tych zadań na środowisko.

Analizowano bezpośredni wpływ założeń *Programu* na środowisko, jak również oddziaływania pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko i długoterminowe, chwilowe, ciągłe, pozytywne i negatywne. Brano pod uwagę odwracalność skutków podjętych działań, skalę czasową oddziaływań, zasięg przestrzenny.

Dokument uwzględnia w swych założeniach zasady zrównoważonego rozwoju, warunki równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska.

14. Spis tabel

Tabela 1. Położenie Gminy Susz wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski 56
Tabela 2. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych 61
Tabela 3. Elementy biologiczne JCWP 63
Tabela 4. Elementy biologiczne JCWP 63
Tabela 5. Badania JCWP w 2017 roku 64
Tabela 6. Elementy fizykochemiczne JCWP 65
Tabela 7. Elementy fizykochemiczne JCWP 65
Tabela 8. Elementy fizykochemiczne JCWP 66
Tabela 9. Elementy fizykochemiczne 66
Tabela 10. Potencjał ekologiczny JCWP 67
Tabela 11. Potencjał ekologiczny JCWP 67
Tabela 12. Potencjał ekologiczny JCWP 68
Tabela 13. Potencjał ekologiczny JCWP 68
Tabela 14. Potencjał ekologiczny JCWP 69
Tabela 15. Potencjał ekologiczny JCWP 69
Tabela 16. Potencjał ekologiczny JCWP 70
Tabela 17. Potencjał ekologiczny JCWP 70
Tabela 18. Ocena stanu JCWP 71
Tabela 19. Wynikowa klasyfikacja dla strefy warmińsko-mazurskiej w 2017 r. ze względu na poszczególne zanieczyszczenia pod kątem ochrony zdrowia ludzi i roślin 83
Tabela 20. Wyniki pomiarów hałasu w podmiotach gospodarczych w Gminie Susz 88
Tabela 21. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego prowadzonego w 2016 roku w mieście Susz 90
Tabela 22. Badania PEM na terenie Gminy Susz 94
Tabela 23. Lasy na terenie Gminy Susz 96
Tabela 24. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk 107
Tabela 25. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92I43IEWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków 108
Tabela 26. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar 111
Tabela 27. Pomniki przyrody na terenie Gminy Susz 113
Tabela 28. Wpływ zadań Programu z zakresu gospodarowania wodami i gospodarki wodno-ściekowej na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury 124
Tabela 29. Wpływ zadań *Programu* z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury 126
Tabela 30. Wpływ zadań Programu z zakresu zagrożeń hałasem na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury 128
Tabela 31. Wpływ zadań Programu z zakresu pól elektromagnetycznych na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury 129
Tabela 32. Wpływ zadań *Programu* z zakresu zagrożeń poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury 130
Tabela 33. Wpływ zadań *Programu* z zakresu zasobów przyrodniczych na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury 131
Tabela 34. Wpływ zadań *Programu* z zakresu gleb i gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów na poszczególne komponenty środowiska, zdrowie i dobra kultury 133
Tabela 35. Główne rodzaje odpadów powstające podczas realizacji inwestycji 143
Tabela 36. Relacje pomiędzy zidentyfikowanymi oddziaływaniami 150
Tabela 37. Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji *Programu* 155
Tabela 38. Przykładowe mierniki realizacji Programu 161

15. Spis rysunków

Rysunek 1. Obszary synergii BEiŚ 19
Rysunek 2. Cele Polityki Ekologicznej Państwa 2030 27
Rysunek 3. Ogólny cel krajowy w zakresie energii ze źródeł odnawialnych 31
Rysunek 4. Gmina Susz na tle powiatu iławskiego i województwa warmińsko-mazurskiego 56
Rysunek 5. Położenie Gminy Susz na tle regionów fizyczo - geograficznych 57
Rysunek 6. Położenie geologiczne Gminy Susz 57
Rysunek 7. Dzielnice rolniczo-klimatyczne Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn 58
Rysunek 8. Jednolita część wód podziemnych - PLGW200030 72
Rysunek 9. Jednolita część wód podziemnych – PLGW200039 73
Rysunek 10. Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie warmińsko-mazurskim w 2017 roku 84
Rysunek 11. Operatorzy sieci GSM na terenie Gminy Susz 93
Rysunek 12. Wykaz nadleśnictw w Gminie Susz 98
Rysunek 13. Obszarowe formy ochrony przyrody na terenie Gminy Susz 112
Rysunek 14. Tereny i obszary górnicze oraz złoża na terenie Gminy Susz 120